

Suwałki 2022

RAPORT **2021** o stanie miasta

Spis treści

I OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA MIASTA

- 1.1 Położenie i najważniejsze dokumenty strategiczne
- 1.2 Struktura terenów miejskich -
- 1.3 Demografia

II INFRASTRUKTURA SPOŁECZNA I BEZPIECZEŃSTWO

- 2.1 Ochrona zdrowia
- 2.2 Pomoc społeczna
- 2.3 Oświata
- 2.4 Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego
- 2.5 Promocja Miasta
- 2.6 Turystyka
- 2.7 Sport
- 2.8 Bezpieczeństwo publiczne

III STREFA GOSPODARCZA

- 3.1 Podmioty gospodarcze
- 3.2 Rynek pracy
- 3.3 Inwestycje
- 3.4 Budżet obywatelski

IV INFRASTRUKTURA TECHNICZNA

- 4.1 Infrastruktura drogowa
- 4.2 Infrastruktura komunalna
- 4.3 Transport
- 4.4 Zasoby mieszkaniowe

V PRZESTRZEŃ MIEJSKA

- 5.1 Środowisko przyrodnicze
- 5.2 Planowanie przestrzenne
- 5.3 Gospodarka nieruchomościami

VI FINANSE MIASTA

- 6.1 Finanse Miasta

VII ZARZĄDZANIE MIASTEM

7.1 Władze Suwałk

7.2 Urząd Miejski

7.3 Rady i kolegialne organy opiniotawczo – doradcze

7.4 Współpraca międzynarodowa

7.5 Współpraca miasta Suwałki z Organizacjami pozarządowymi

VIII WSPÓŁPRACA Z INNYMI SPOŁECZNOŚCIAMI SAMORZĄDOWYMI

8.1 Porozumienia międzygminne

8.2 Udział miasta w stowarzyszeniach krajowych i zagranicznych

8.3 Miasto w rankingach, konkursach

NOTATKI

Szanowni Państwo,

Przekazuję Państwu trzynasty już Raport o stanie miasta. Od 2019 r. w związku ze zmianą Ustawy o samorządzie gminnym wójt, burmistrz lub prezydent miasta mają obowiązek przedstawić Radnym dokument, jakim jest Raport przy okazji głosowania nad udzieleniem wotum zaufania.

Pomysł przygotowywania Raportów o stanie miasta w suwalskim samorządzie ma już swoją historię i był wdrożony znacznie wcześniej, przed wprowadzeniem obowiązku ustawowego. Pierwszy taki dokument został opublikowany w 2010 roku raportując to co wydarzyło się w Suwałkach w 2009 roku.

Raport w kompleksowy, usystematyzowany i przejrzysty sposób pokazuje najważniejsze dziedziny życia Suwałk: społeczną, gospodarczą, infrastrukturalną, przestrzeń miejską oraz zarządzanie miastem według stanu na koniec 2021 roku. Raport ma dostarczyć Państwu rzetelnej i niezbędnej wiedzy na temat stanu naszego miasta i pozwolić na wyrobienie własnej opinii na ten temat.

Rok 2021 upłynął przede wszystkim – tak jak na całym świecie - pod znakiem trwającej od 2020 roku pandemii wirusa SARS COV-2 ale przede wszystkim skutecznej walki z nią. W 2021 roku rozpoczął się masowy proces szczepień ludzi na całym świecie. Dzięki temu udało nam się ograniczyć niebezpieczeństwo związane ze śmiertelnym rozprzestrzenianiem się wirusa. Jako samorząd byliśmy bardzo zaangażowani w te prace. Uruchomiliśmy masowe punkty szczepień.

Pojawienie się koronawirusa to największy światowy kryzys gospodarczo-społeczny od dekad, który spowodował szereg ograniczeń życia społecznego. Wydawać by się mogło, że nic gorszego nas już nie spotka. Tymczasem w 2022 roku w Europie znów wybucha wojna. Ten fakt na pewno będzie mocno uwypuklony w przyszłorocznym Raporcie o stanie miasta. Niestety wojna na Ukrainie nie pozostanie obojętna dla Europy, Polski czy samych Suwałk.

Wracając do roku 2021 - mimo nowej rzeczywistości, jaką stworzyła pandemia, musieliśmy się w niej odnaleźć i zadbać o właściwe funkcjonowanie naszego miasta. Na koniec grudnia 2021 roku w pełni zaszczepionych było 47,6% mieszkańców Suwałk, a w całej Polsce 55,5 %.

Po zawieszeniu jakichkolwiek działań sportowo – kulturalnych w 2020 roku postaraliśmy się by w 2021 roku spróbować żyć już normalnie. Organizowaliśmy różnego rodzaju wydarzenia, na które pozwalało nam prawo. Do naszego życia i do funkcjonowania miasta powoli wracała normalność.

W 2021 na terenie całego kraju realizowany był również Narodowy Spis Powszechny ludności i mieszkań. To działanie organizowane raz na 10 lat. Dzięki temu wiemy ile ludzi zamieszkuje nasz kraj i nasze miasta.

Warto dodać, że 2021 był początkiem nowego okresu finansowania Unii Europejskiej przypadającego na lata 2021-2027. Dlatego też ostatni rok poświęciliśmy na dostosowywanie dokumentów strategicznych naszego miasta. Powstał nowy dokument strategiczny pn. „Suwałki 2030. Strategia Rozwoju” oraz Dokument Implementacyjny do tej Strategii, a także Strategia Oświaty. Pracujemy nad Strategią Promocji Miasta do 2030, Gminnym Programem Rewitalizacji Miasta Suwałki na lata 2022-2030 i Programem Rozwoju Przedsiębiorczości Miasta Suwałki do roku 2030.

Przed nami, jak zawsze, bardzo wiele pracy. Zwłaszcza, że pandemia wciąż trwa, a wybuch wojny na Ukrainie i duża liczba uchodźców wojennych w Suwałkach dodatkowo utrudni zarządzanie Miastem. Mam jednak przekonanie, że pomimo przeciwności kierunek zmian, które sukcesywnie wprowadzamy od kilku lat, jest właściwy, co potwierdzają głosy mieszkańców Suwałk wyrażane przy okazji różnych spotkań.

Pragnę zrobić wszystko aby obecny czas wykorzystać jak najlepiej dla naszego miasta i Państwa – jego mieszkańców.

Z poważaniem,
Prezydent Miasta Suwałk
Czesław Renkiewicz

I. Ogólna charakterystyka miasta

1.1. Położenie i najważniejsze dokumenty strategiczne

Polska, województwo, region

Suwałki położone są w północno-wschodniej Polsce, w północnej części województwa podlaskiego w pobliżu granic z Litwą, Białorusią i Rosją (Obwodem Kaliningradzkim). Suwałki są miastem na prawach powiatu, siedzibą licznych instytucji administracji rządowej i samorządowej. Na obszarze 65,5 km² mieszka ok. 69,8 tys. osób. Suwałki są drugim co do wielkości, po Białymstoku, miastem w województwie podlaskim.

Miasto leży w obszarze „Zielonych Płuc Europy” w terenie bardzo atrakcyjnym pod względem turystyczno-krajobrazowym, na styku z obrzeżem Puszczy Augustowskiej, w sąsiedztwie Wigierskiego Parku Narodowego i Suwalskiego Parku Krajobrazowego. Przez Suwałki przepływa rzeka Czarna Hańcza, a w niewielkiej odległości od centrum znajdują się miejskie tereny rekreacyjne z zalewem „Arkadia”. Ponadto przez teren miasta przebiegają: droga krajowa nr 8 Warszawa-Białystok-Suwałki-Budzisko-Granica Państwa, fragment drogi ekspresowej S61 Ostrów Mazowiecka – Łomża – Elk – Suwałki – Budzisko-Granica Państwa oraz linie kolejowe Białystok-Suwałki-Trakiszki i Suwałki-Olecko-Elk.

O dotychczasowym rozwoju miasta decydowało jego położenie, bowiem Suwałki powstały w latach 70 XVII wieku jako ośrodek wymiany handlowej przy starym trakcie wiodącym z Grodna przez Sejny do Przerośli i Królewca. Obecnie Suwałki położone są na szlaku komunikacyjnym łączącym Europę Zachodnią z państwami nadbałtyckimi oraz Półwyspu Skandynawskiego i północno-zachodniej części Rosji, na trasie budowanej drogi transportowej szybkiego ruchu Via Baltica oraz trasie kolejowej Rail Baltica.

(Mapa Polski z Raportu z poprzedniego roku)

Najbliżsi sąsiedzi zagraniczni

Republika Litewska: poprzez przejście graniczne w Budzisku (osobowe i towarowe) – 28 km od Suwałk; poprzez przejście graniczne w Ogrodnikach (osobowe) – 43 km od Suwałk; ponadto poprzez przejście graniczne kolejowe w Trakiszkach – 33 km od Suwałk.

Obwód Kaliningradzki Federacji Rosyjskiej: poprzez przejście graniczne osobowe w Gołdapi – 68 km od Suwałk;

Republika Białorusi: poprzez przejście graniczne w Kuźnicy Białostockiej (towarowo-osobowe i kolejowe) – 125 km od Suwałk. **(Mapa z Raportu z poprzedniego roku)**

Przez miasto przebiegają ważne szlaki komunikacyjne – z Berlina przez Warszawę do Sankt Petersburga oraz z Warszawy do Helsinek (przyszła droga tranzytowa szybkiego ruchu S61 Via Baltica łącząca kraje bałtyckie z Europą Zachodnią) oraz szlak kolejowy (przyszła Rail Baltica). Obecnie obsługa komunikacyjna miasta odbywa się poprzez drogę krajową nr 8 i fragment drogi ekspresowej S61 (obwodnica Suwałk) będącą częścią międzynarodowej trasy E 67 oraz trasę kolejową z Warszawy przez Białystok na Litwę.

Najważniejsze dokumenty strategiczne

W dniu 30.06.2021 r. Uchwałą Nr XXXIII/440/2021 Rady Miejskiej w Suwałkach został przyjęty dokument „Suwałki 2030. Strategia Rozwoju”, który stanowi istotne narzędzie do planowania rozwoju lokalnego, określający kluczowe kierunki rozwoju Miasta Suwałki. Konieczność opracowania nowego dokumentu była uwarunkowana przez dynamiczne zmiany zachodzące w polityce społeczno-gospodarczo-przestrzennej miasta Suwałki.

Strategia Rozwoju jest dokumentem określającym główne kierunki rozwoju w kontekście perspektywy finansowej Unii Europejskiej na lata 2021 – 2027. Zapisy w dokumencie strategicznym zostały tak ujęte, aby zapewnić możliwości pozyskiwania środków unijnych dla realizacji zawartych w strategii celów w szczególności środków z europejskiej polityki spójności oraz środków z Europejskiego Instrumentu na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności Europy. Spójność celów dokumentu pn. „Suwałki 2030.

Strategia Rozwoju” została określona na podstawie analizy trzech dokumentów strategicznych tj. Strategii Rozwoju Województwa Podlaskiego 2030, Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.), oraz Krajowej Strategia Rozwoju Regionalnego 2030.

"Dokument "Suwałki 2030. Strategia rozwoju" zakłada monitorowanie postępów jej realizacji w cyklach rocznych jako element Raportu o stanie Miasta, poprzez wskazanie wskaźników kontekstowych publikowanych w Bazie Danych Lokalnych GUS, które będą obrazowały ogólną sytuację społeczno-gospodarczą miasta Suwałki. Z uwagi na brak danych w BDL GUS za rok 2021 informacja dotycząca osiągania celów strategicznych i operacyjnych za rok 2021, zostanie opublikowana w kolejnym Raporcie o stanie miasta za rok 2022" wydanym w roku 2023.

Dokumentem wdrożeniowym do dokumentu "Suwałki 2030. Strategia rozwoju" jest Dokument Implementacyjny, który określa szczegółowe zadania, ich zakres, szacunkowe koszty, harmonogram realizacji oraz podmiot odpowiedzialny za ich realizację. Został on przyjęty Zarządzeniem Prezydenta Miasta Suwałk Nr 155/2022 z dnia 25 marca 2022 r. Proces realizacji Strategii Rozwoju będzie uspołeczniony i oparty na zasadach partnerstwa, efektywności i poszanowania środowiska przyrodniczego.

1.2. Struktura terenów miejskich

Struktura użytkowania terenów

Gmina Miasto Suwałki obejmuje obszar 6 551 ha. Wśród użytków gruntowych dominują użytki rolne - 48%, grunty zabudowane i zurbanizowane - 22%, lasy i użytki leśne - 14%, tereny komunikacyjne - 12%, wody - 1%, tereny różne i nieużytki - 3%.

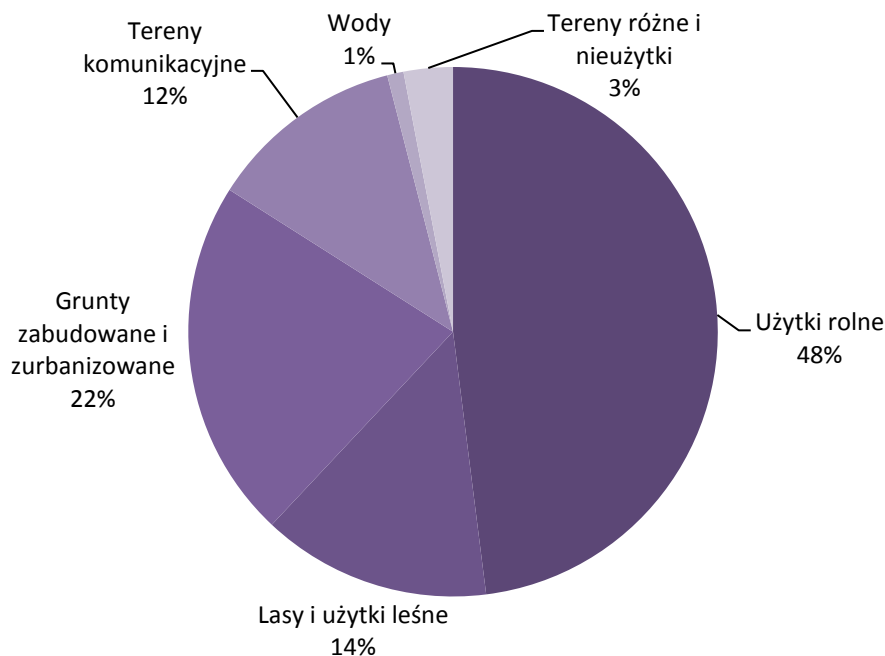
W 2021 r. struktura użytkowania gruntów zmieniła się. W stosunku do roku 2020 zmniejszyła się powierzchnia użytków rolnych o 25 ha. Zwiększyła się powierzchnia terenów komunikacyjnych o 12 ha oraz powierzchnia terenów zabudowanych i zurbanizowanych 13 ha. Natomiast wody, lasy, tereny różne i nieużytki utrzymały się na takim samym poziomie.

Tabela 1.2.1 Zmiany w strukturze użytków gruntowych w latach 2018-2021.

Rodzaj gruntów	2018	2019	2020	2021
Użytki rolne	3 296	3 199	3 193	3168
Użytki leśne	935	930	928	928
Grunty zabudowane i zurbanizowane	1 417	1 421	1 421	1434
Tereny komunikacyjne	633	735	743	755
Wody	77	77	77	77
Tereny różne i nieużytki	193	189	189	189
Razem	6 551	6 551	6 551	6 551

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Wydziału Geodezji i Gospodarki Nieruchomościami Urzędu Miejskiego w Suwałkach.

Wykres 1.2.1 Struktura użytkowania gruntów w 2021 roku

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Wydziału Geodezji i Gospodarki Nieruchomościami Urzędu Miejskiego w Suwałkach.

Podział przestrzenno-geodezyjny miasta

Obręb 1

Najbardziej na północ wysunięta część miasta zajmująca 8,78 km² o łącznej liczbie mieszkańców około 15 100 osób i gęstości zaludnienia około 1 800 osób na km². Północną część obrębu stanowią obszary rolnicze i leśne. Na terenie obrębu znajdują się dwie drogi wylotowe: w kierunku Budziska (droga krajowa nr 8) i Jeleniewa (droga wojewódzka nr 655). W skład obrębu wchodzi Osiedle Północ II wraz z najgęściej zaludnioną ulicą w mieście - ul. Alfreda Wierusza-Kowalskiego oraz znaczna część ul. Szwajcaria.

Obręb 2

Północno-zachodni obręb miasta zajmuje obszar 5,95 km² o łącznej liczbie mieszkańców około 8 050 osób i gęstości zaludnienia 1 350 osób na km². Tworzą go przede wszystkim Osiedle Niepodległości i sołectwo Krzywólka.

Obręb 3

Część zachodnia miasta obejmuje obszar o wielkości 8,80 km². Zamieszkiwany jest przez około 3 950 osób, natomiast gęstość zaludnienia wynosi około 450 osób na km². Tworzą go przede wszystkim dwa osiedla domków jednorodzinnych: Osiedle Staszica oraz Osiedle Piastowskie oraz zabudowa wielorodzinna Zielone Osiedle przy ul. Generała Władysława Sikorskiego. Przez obręb przebiega również droga wylotowa w kierunku Filipowa.

Obręb 4

Północno-wschodnia część miasta zajmuje obszar 6,36 km², na którym mieszka około 13 500 osób. Gęstość zaludnienia około 2 120 osób na km². Dominuje tu zabudowa wielorodzinna (Osiedle Północ). Występuje tu również zabudowa jednorodzinna (Osiedle Kolejowe) oraz tereny rolnicze. W skład obrębu wchodzi również ul. Szwajcaria oraz Czarnoziem.

Obręb 5

Północna część centrum zajmuje obszar 1,83 km² z około 10 600 mieszkańcami i gęstością zaludnienia wynoszącą około 5 800 osób na km². Dominuje tu zabudowa jednorodzinna w części zachodniej obrębu, wielorodzinna w części środkowej i przemysłowo-magazynowa w zachodniej.

Obręb 6

Południowa część centrum miasta zajmuje obszar 1,22 km². Przy około 7 300 mieszkańcach, gęstość zaludnienia wynosi około 6 000 osób na km². Dominującą formą zabudowy są dwupiętrowe budynki o charakterze mieszkalno-usługowym.

Obręb 7

Obejmuje swoimi granicami obszar o wielkości 9,79 km². Zamieszkuje go około 6 000 osób. Gęstość zaludnienia wynosi około 610 osób na km². Tworzą go przede wszystkim dwa osiedla domków jednorodzinnych (Osiedle Powstańców Wielkopolskich i Osiedle Hańcza) oraz część strefy przemysłowej Papiernia. W obrębie znajdują się również główne tereny rekreacyjne miasta (m.in. Zalew Arkadia) oraz znaczne obszary wykorzystywane rolniczo.

Obręb 8

Jest to najbardziej na południe wysunięty fragment miasta Suwałki zajmujący powierzchnię 10,14 km². W związku z przemysłowym charakterem obrębu, zamieszkiwany jest jedynie przez około 200 osób, a gęstość zaludnienia wynosi około 19 osób na km². W granicach tego obrębu znajduje się teren Suwalskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej.

Obręb 9

Południowo-wschodnia część miasta zajmująca obszar 8,63 km² przy około 3 500 mieszkańcach i gęstości zaludnienia około 420 osób na km². Tworzą go m.in. dwa osiedla domków jednorodzinnych - Osiedle Polna i Osiedle Klasztorna, nowo powstająca zabudowa jednorodzinna przy ul. Staniszeńskiego oraz zabudowa wielorodzinna: Osiedle Olimpijskie Ogrody, Osiedle Słoneczne Tarasy oraz Osiedle Sobola Biel. Znaczną część obrębu zajmują również tereny przemysłowe i rolnicze, w tym teren Parku Naukowo-Technologicznego

Obręb 10

Wschodnia część miasta o powierzchni 4,01 km² zamieszkiwana jest przez około 1 700 mieszkańców. Gęstość zaludnienia tego obszaru wynosi około 420 osób na km². Dominującymi funkcjami obrębu są: funkcja przemysłowa i funkcja mieszkalna (Osiedle Jaćwingów /Kamena/ i Dąbrówka).

Rysunek 1.2.1 Plan przestrzenno-geodezyjny obrębów miasta Suwałk

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Wydziału Geodezji i Gospodarki Nieruchomościami Urzędu Miejskiego w Suwałkach.

1.3. Demografia

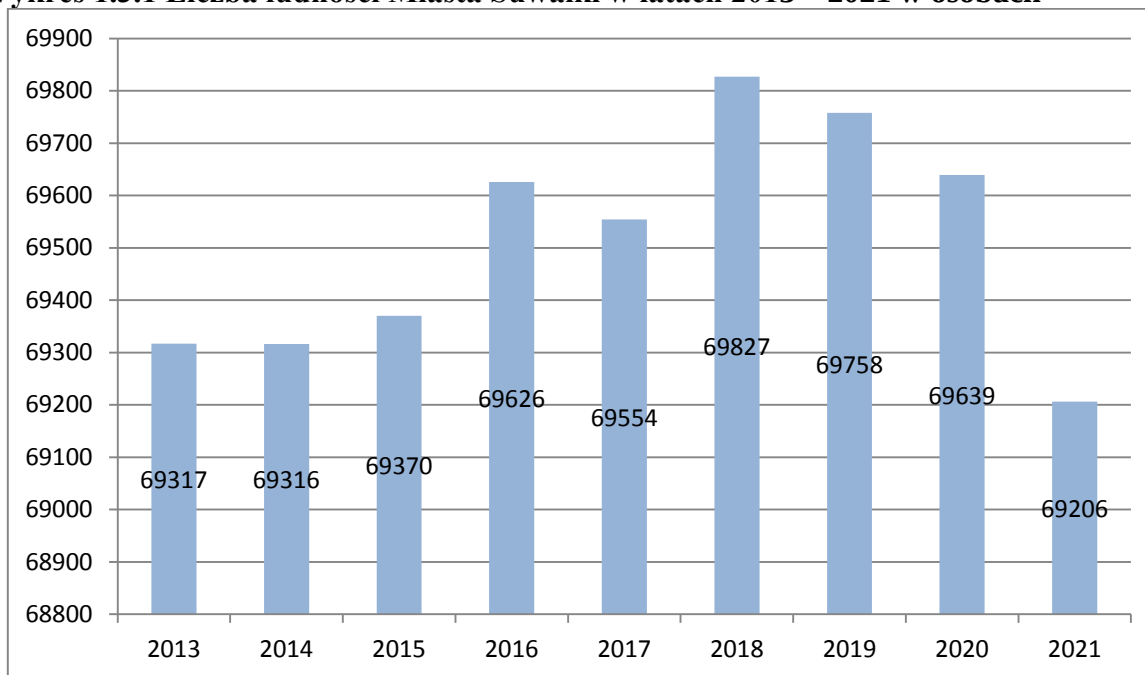
Liczba i struktura ludności miasta

Zgodnie z danymi Głównego Urzędu Statystycznego na dzień 31.12.2021 r., w Suwałkach mieszkało 69 206 osób. W porównaniu do roku poprzedniego liczba mieszkańców miasta zmniejszyła się o 433 osoby. Średnia gęstość zaludnienia wynosiła 1 056 osób na km².

Zarówno w roku 2021, jak i latach wcześniejszych w Suwałkach mieszkało więcej kobiet niż mężczyzn (w roku 2021 było ich – 36 130).

Ludność Suwałk powoli lecz systematycznie starzeje się. O ile w roku 2013 jedynie ponad 14,72 % mieszkańców miasta było w wieku poprodukcyjnym, to w roku 2021, odsetek ten wynosił już 20,40 %. Jednocześnie spadła znacznie liczba osób w wieku przedprodukcyjnym, tj. z 19,30 % w 2013 r. do 18,70 % mieszkańców miasta w 2021 r.

Wykres 1.3.1 Liczba ludności Miasta Suwałki w latach 2013 – 2021 w osobach

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Danych Głównego Urzędu Statystycznego.

Tabela 1.3.1. Liczba i struktura ludności miasta Suwałki w latach 2013-2021

Wyszczególnienie	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Liczba ludności ogółem	69 317	69 316	69 370	69 626	69 554	69 827	69 758	69 639	69 206
Ludność wg płci:									
- mężczyźni	33 151	33 127	33 157	33 261	33 257	33 356	33 348	33 288	33 076
- kobiety	36 166	36 189	36 213	36 365	36 297	36 471	36 410	36 351	36 130
Liczba kobiet na 100 mężczyzn	109	109	109	109	109	109	109	109	109
Gęstość zaludnienia (liczba mieszkańców na 1 km²)	1058	1058	1059	1063	1062	1066	1065	1063	1056
Liczba zawartych małżeństw	332	358	371	381	365	345	333	259	312
Ludność wg grup ekonomicznych:									
- wiek przedprodukcyjny	13 371	13 165	13 044	13 096	12 909	13 169	13 127	13 032	12 942
- % ogółu ludności	19,30	19,00	18,80	18,80	18,56	18,86	18,82	18,70	18,70
	45 742	45 467	45 167	44 780	44 367	43 796	43 276	42 802	42 118

- wiek produkcyjny - % ogółu ludności	65,98	65,60	65,11	64,30	63,79	62,72	62,04	61,50	60,80
- wiek poprodukcyjny - % ogółu ludności	10 204 14,72	10 684 15,40	11 159 16,09	11 750 16,90	12 278 17,65	12 862 18,42	13 355 19,14	13 805 19,80	14 146 20,40
Ruch naturalny ludności									
- urodzenia żywe	631	609	684	762	769	766	728	678	677
- zgony	550	539	538	545	573	600	615	720	784
Przyrost naturalny	81	70	146	217	196	166	113	-42	-110

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego

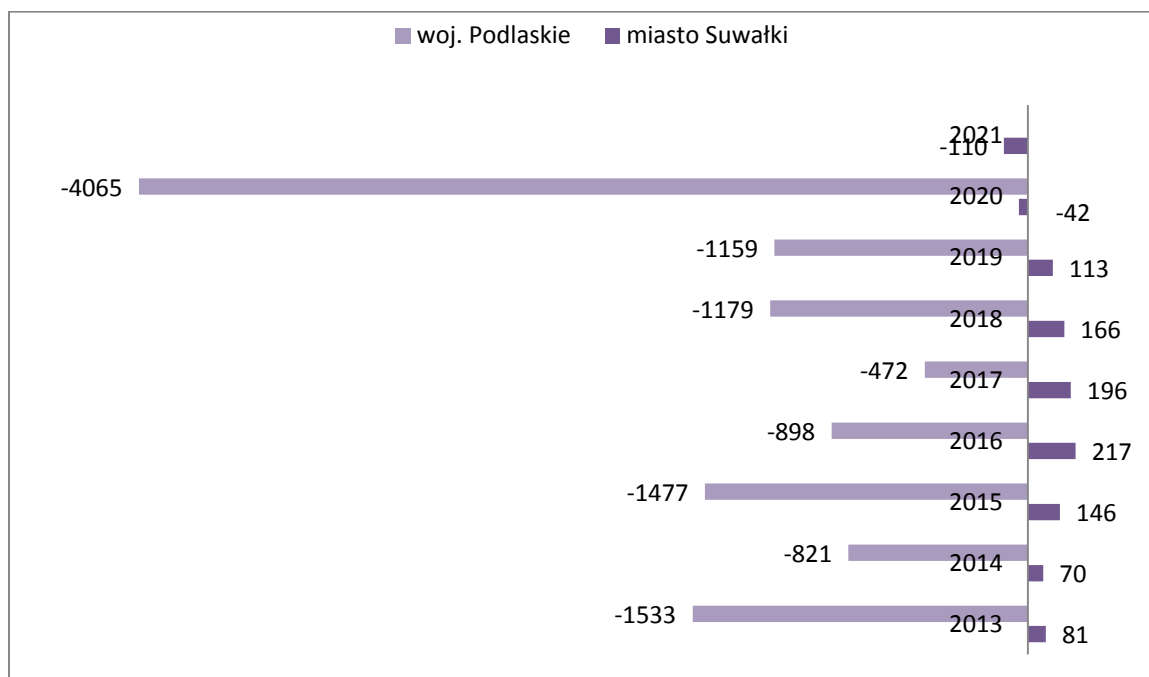
Ruch naturalny ludności, migracja

W 2021 roku urodziło się w Suwałkach 677 dzieci, to o 1 mniej niż w roku poprzednim. Liczba zgonów zwiększyła się w porównaniu do roku 2020 o 64 i wyniosła 784.

W 2021 roku wystąpił ujemny przyrost naturalny i wynosił -110 osoby, to o 152 osób mniej niż w roku poprzednim.

W 2021 roku zawarto 312 małżeństw, przy czym rok wcześniej zawarto ich 259.

Wykres 1.3.2 Przyrost naturalny w Suwałkach na tle województwa podlaskiego w latach 2013-2021 (w osobach)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego

Według danych GUS na dzień 31.12.2021 r. saldo migracji w Suwałkach wyniosło -57

Tabela 1.3.2. Ruch naturalny ludności w latach 2013-2021

	Płeć	Stan na koniec roku								
		2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Małżeństwa		332	358	371	381	365	345	333	259	312

Rozwody		152	142	157	153	129	149	154	145	130
Urodzenia żywe	kobiety	291	293	351	383	360	351	358	331	319
	mężczyźni	340	316	333	379	409	415	370	347	358
	ogółem	631	609	684	762	769	766	728	678	677
Zgony	kobiety	276	249	247	252	280	269	309	341	390
	mężczyźni	274	290	291	293	293	331	306	379	394
	ogółem	550	539	538	545	573	600	615	720	784
	Niemowląt ogółem	6	2	1	3	2	4	2	1	-
Przyrost naturalny	kobiety	15	44	104	131	80	82	49	-10	-71
	mężczyźni	66	26	42	86	116	84	64	-32	-36
	ogółem	81	70	146	217	196	166	113	- 42	-107
Dynamika demograficzna (stosunek urodzin żywych do liczby zgonów)		1,17	1,13	1,27	1,40	1,34	1,28	1,18	0,94	0,86

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego

Tabela 1.3.3. Migracje ludności w latach 2013-2021

Wyszczególnienie		Płeć	Stan na koniec roku								
			2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Napływ		kobiety	342	319	322	338	362	442	353	321	363
		mężczyźni	275	274	280	263	294	350	313	266	308
		ogółem	617	593	602	601	656	792	666	587	671
	w tym z zagranicy	kobiety	14	8	-	10	22	12	19	17	17
		mężczyźni	15	10	-	11	16	12	9	10	14
		ogółem	29	18	-	21	38	24	28	27	31
Odływ		kobiety	400	425	375	328	397	395	389	360	405
		mężczyźni	367	376	325	250	341	349	390	285	345
		ogółem	767	801	700	578	738	744	779	645	750
	w tym za granicę	kobiety	43	41	-	9	14	16	12	6	3
		mężczyźni	30	30	-	6	5	7	6	4	6
		ogółem	73	71	-	15	19	16	18	10	9
Saldo migracji		kobiety	+5	-58	-106	-86	11	47	-29	-28	-28
		mężczyźni	-36	-92	-102	-65	18	1	-74	-13	-29
		ogółem	-31	-150	-208	-151	29	48	-103	-41	-57

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego

II. Infrastruktura społeczna i bezpieczeństwo

2.1. Ochrona zdrowia

Rok 2021 dla ochrony zdrowia - nie tylko w Suwałkach - był kolejnym rokiem zmagania się z koronawirusem. W całym 2021 roku SARS-Cov-2 zaraziło się 4074 mieszkańców Suwałk*. Pomocy medycznej w postaci hospitalizacji potrzebowało 519 Suwałczan*. Natomiast Ministerstwo Zdrowia w dziennych raportach poinformowało o zgonach 143 mieszkańców Suwałk**.

Miasto również w 2021 roku aktywnie włączyło się w walkę z pandemią COVID-19 m.in. poprzez organizację punktów szczepień oraz promując szczepienia.

2 maja 2021 roku Miasto Suwałki przy współpracy z Centrum Medycznym Revita s.c. uruchomiło Punkt Szczepień Powszechnych w Hali Sportowo-Widowiskowej Suwałki Arena. Punkt funkcjonował do 9 lipca 2021 roku.

Dodatkowo miasto przy współpracy ze Szpitalem Wojewódzkim im. dr L. Rydygiera w Suwałkach zorganizowało w Parku Konstytucji 3 Maja podczas Jarmarku Kamedulskiego w dniach 14-15 sierpnia 2021 r. Plenerowy Punkt Szczepień, natomiast w dniach 9-12 i 17-19 września 2021r. przy ulicy Hamerszmita - Mobilny Punkt Szczepień - przy współpracy z Podlaskim Urzędem Wojewódzkim oraz ASP - HALT Sp. z o. o.

Miasto Suwałki wsparło finansowo podmioty medyczne funkcjonujące w Suwałkach. Na zakup sprzętu i aparatury medycznej przekazano środki w wysokości 350.000 zł. następującym podmiotom:

- ✓ Szpital Wojewódzki im dr. L. Rydygiera w Suwałkach - 300.000 zł;
- ✓ Specjalistyczny Psychiatryczny Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Suwałkach - 50.000 zł;

Charakterystyka systemu ochrony zdrowia w Suwałkach

W 2021 roku na terenie Miasta Suwałk działały 64 podmioty, świadczące usługi zdrowotne w różnym zakresie w ramach kontraktów z Narodowym Funduszem Zdrowia. Liczba poszczególnych świadczeniodawców przedstawiała się następująco:

Tabela 2.1.1 Liczba świadczeniodawców usług zdrowotnych w Suwałkach w 2021 roku

Usługi zdrowotne	Liczba świadczeniobiorców
leczenie stomatologiczne	21
ambulatoryjna opieka specjalistyczna	17
podstawowa opieka zdrowotna	13
opieka psychiatryczna i leczenie uzależnień	2
rehabilitacja lecznicza	3
świadczenia zdrowotne kontraktowanie odrębne	2
leczenie szpitalne	2
profilaktyczne programy zdrowotne	1
opieka paliatywna i hospicyjna	1
świadczenia pielęgnacyjno-opiekuńcze	1

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Informatora o zawartych umowach Narodowego Funduszu Zdrowia.

*dane z Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Suwałkach.

** Dane na podstawie dziennych raportów Ministerstwa Zdrowia (<https://www.gov.pl/web/koronawirus/wykaz-zarazen-koronawirusem-sars-cov-2>)

Na terenie Suwałk działało również 35 aptek.

W 2021 roku w Suwałkach funkcjonowały trzy publiczne szpitale: Szpital Wojewódzki im. dr L. Rydygiera, Samodzielny Publiczny Specjalistyczny Psychiatryczny Zakład Opieki Zdrowotnej i Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej Ośrodek Rehabilitacji. Łącznie w szpitalach publicznych, na umowach, zatrudnionych było 227 lekarzy różnych specjalności oraz 626 pielęgniarek i położnych.

Tabela 2.1.2 Szpitale w Suwałkach w 2021 roku

Rodzaj placówek	Liczba	
	placówek	łóżek
Szpitale ogółem	5	685
Szpitale publiczne, w tym:	3	665
✓ ogólne	2	453
✓ specjalistyczne	0	0
✓ resortowe	0	0
✓ psychiatryczne	1	212
Szpital niepubliczny	2	20

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Podmiotów Wykonujących Działalność Leczniczą (Podlaski Urząd Wojewódzki w Białymstoku).

Tabela 2.1.2.1 Szpitale w Suwałkach w 2021 roku

Szpital Wojewódzki im. dr. Ludwika Rydygiera w Suwałkach	
Oddziały	
1.	Centralny Blok Operacyjny
2.	Chirurgia Dziecięca
3.	Chirurgia Ogólna z Pododdziałem Chirurgii Onkologicznej
4.	Chorób Wewnętrznych i Gastroenterologii z Odcinkiem Diabetologii
5.	Chorób Wewnętrznych, Kardiologii, Nadciśnienia Tętniczego i Endokrynologii
6.	Chorób Zakaźnych
7.	Dermatologia
8.	Ginekologia, Patologia Ciąży i Położnictwo
9.	Oddział Anestezjologii i Intensywnej Terapii z Pododdziałem Anestezjologii i Intensywnej Terapii Dziecięcej
10.	Laryngologii
11.	Nefrologia ze Stacją Dializ
12.	Neonatologia
13.	Neurologia z Pododdziałem Udarowym
14.	Onkologia Kliniczna i Hematologia
15.	Ortopedyczno-Urazowy
16.	Pediatra
17.	Pulmonologia
18.	Reumatologia z Pododdziałem Dermatologii i Geriatrii
19.	Szpitalny Oddział Ratunkowy
20.	Urologia
21.	Pracownia Psychologii Klinicznej
22.	Oddział Okulistyczny
Poradnie Specjalistyczne	
1.	Ośrodek Domowego Leczenia Tlenem
2.	Poradnia Alergologiczna
3.	Poradnia Chirurgii Dziecięcej
4.	Poradnia Chirurgii Ogólnej

5.	Poradnia Chirurgii Onkologicznej
6.	Poradnia Chorób Zakaźnych
7.	Poradnia Dermatologiczna
8.	Poradnia Diabetologiczna
9.	Poradnia Foniatryczna
10.	Poradnia Gastroenterologiczna
11.	Poradnia Ginekologiczno - Położnicza
12.	Poradnia Hematologiczna
13.	Poradnia Nefrologiczna
14.	Poradnia Neonatologiczna
15.	Poradnia Neurologiczna
16.	Poradnia Okulistyczna
17.	Poradnia Onkologiczna
18.	Poradnia Ortopedyczna
19.	Poradnia Osteoporozy
20.	Poradnia Otolaryngologiczna
21.	Poradnia Preluksacyjna
22.	Poradnia Pulmonologiczna
23.	Poradnia Reumatologiczna
24.	Poradnia Urologiczna
Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej Ośrodek Rehabilitacji w Suwałkach	
Oddziały	
1.	Oddział Rehabilitacyjny
2.	Oddział Rehabilitacji Neurologicznej
3.	Oddział Dzienny Rehabilitacji
4.	Oddział Dzienny Rehabilitacji Dzieci
Specjalistyczny Psychiatryczny Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Suwałkach	
Oddziały	
1.	Oddział Psychiatryczny
2.	Oddział Dzienny Psychiatryczny
3.	Oddział psychogeriatryczny
4.	Oddział Leczenia Uzależnień i Zaburzeń Emocjonalnych
5.	Pododdział Leczenia Zaburzeń Nerwicowych
6.	Oddział Dzienny Terapii Nerwic
7.	Zakład Pielęgnacyjno-Opiekuńczy Psychiatryczny
8.	Oddział Dzienny Psychiatryczno-Rehabilitacyjny
Poradnie	
1.	Poradnia Zdrowia Psychicznego dla Dorosłych:
2.	Poradnia Zdrowia Psychicznego dla Dzieci i Młodzieży
3.	Poradnia Psychologiczna
4.	Poradnia Terapii Uzależnienia i Współuzależnienia od Substancji Psychoaktywnych
5.	Poradnia Terapii Uzależnienia i Współuzależnienia od Alkoholu
6.	Zespół Leczenia Środowiskowego (Domowego)
Medica Vision Centrum Medyczne Sp. z o.o.	
Oddziały	
1.	Oddział Okulistyczny
2.	Oddział Chirurgii Jednego Dnia
Poradnie	
1.	Poradnia Okulistyczna
2.	Poradnia urologiczna
3.	Poradnia chirurgii ogólnej

4.	Poradnia chirurgii urazowo - ortopedycznej
5.	Poradnia położniczo - ginekologiczna
6.	Pracownia RTG

Źródło: opracowanie własne na podstawie na podstawie stron internetowych szpitali na dzień 25.02.2022 r.

Tabela 2.1.3 Świadczenia opieki zdrowotnej w rodzaju: opieka psychiatryczna i leczenie uzależnień w 2021 roku

Świadczeniodawca	Rodzaj świadczeń - zakres
NZOZ Ośrodek Profilaktyki Terapii Uzależnień i Współuzależnienia Stowarzyszenia Wybór w Suwałkach	świadczenia dzienne terapii uzależnienia od alkoholu
Specjalistyczny Psychiatryczny SP ZOZ w Suwałkach	izba przyjęć
	Ośrodek Środowiskowej Opieki Psychologicznej i Psychoterapeutycznej Dla Dzieci i Młodzieży
	leczenie zaburzeń nerwicowych dla dorosłych
	świadczenia psychiatryczne dla chorych somatycznie
	świadczenia psychogeriatryczne
	leczenie alkoholowych zespołów abstynencyjnych (detoksykacja)
	świadczenia terapii uzależnienia od alkoholu stacjonarne
	świadczenia pielęgnacyjno-opiekuńcze psychiatryczne dla dorosłych
	świadczenia psychiatryczne ambulatoryjne dla dzieci i młodzieży
	świadczenia terapii uzależnienia i współuzależnienia od alkoholu
	świadczenia terapii uzależnienia od substancji psychoaktywnych innych niż alkohol
	świadczenia psychologiczne
	świadczenia dzienne psychiatryczne rehabilitacyjne dla dorosłych
	świadczenia dzienne psychiatryczne geriatryczne
	świadczenia dzienne leczenia zaburzeń nerwicowych

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Podlaskiego Oddziału Wojewódzkiego Narodowego Funduszu Zdrowia.

Tabela 2.1.4 Opieka paliatywna, hospitacyjna, świadczenia pielęgniarские i opiekuńcze

Świadczeniodawca	Rodzaj świadczeń - zakres
Samodzielny Publiczny Zespół Opieki Paliatywnej im. Jana Pawła II w Suwałkach	świadczenia w hospicjum domowym
	świadczenia w hospicjum domowym dla dzieci
	świadczenia w oddziale medycyny paliatywnej /hospicjum stacjonarnym

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Podlaskiego Oddziału Wojewódzkiego Narodowego Funduszu Zdrowia.

Tabela 2.1.5 Stan zdrowia dzieci i młodzieży miasta Suwałki w wieku 0–18 lat będących pod opieką lekarza podstawowej opieki zdrowotnej w latach 2020–2021

Rozpoznanie	Osoby, u których stwierdzono schorzenia ogółem (chorobowość)		Osoby, u których stwierdzono schorzenia po raz pierwszy (zachorowalność)	
	2020	2021	2020	2021
Ogółem leczenia	3 132	3 477	415	467
Nowotwory	50	61	11	19
Niedokrwistość	105	102	17	16
Choroby tarczycy	151	145	22	18
Cukrzyca	24	26	3	6
Niedożywienie	5	3	0	0
Otyłość	164	176	43	40
Zaburzenia odżywiania	3	3	0	1
Upośledzenie umysłowe	35	42	0	4
Padaczka	72	82	10	7
Dziecięce porażenie mózgowe	33	29	1	1
Zaburzenia refrakcji i akomodacji oka	369	424	40	30
Choroba nadciśnieniowa	32	39	4	7
Alergie	732	847	90	108
Zniekształcenia kręgosłupa	499	585	58	32
Choroba układu moczowego	38	33	8	6
Wady rozwojowe, w tym:	169	167	19	21
✓ układu nerwowego	15	12	2	1
✓ układu krążenia	108	100	12	11
✓ narządów płciowych	15	13	3	1
✓ aberracje chromosomowe	11	16	1	4
✓ inne	20	26	1	6
Zaburzenia rozwoju, w tym:	115	105	19	16
✓ fizycznego	31	29	2	4
✓ psychomotorycznego	32	65	6	11
Trwałe uszkodzenie narządu ruchu	18	18	1	2
Pacjenci z innymi schorzeniami wymagającymi opieki czynnej	1 212	1323	168	202

Źródło: Na podstawie sprawozdań MZ-11 o działalności i pracujących w ambulatoryjnej opiece zdrowotnej w latach 2020 i 2021.

W roku 2021 prawie 3,5 tysiąca osób w przedziale wiekowym 0-18 lat znajdowało się pod opieką lekarza podstawowej opieki zdrowotnej. Po raz pierwszy schorzenie wykryte zostało u 467 małoletnich mieszkańców Suwałk. Najwięcej dzieci chorowało na alergie (847 osób), zniekształcenia kręgosłupa (585 osób) oraz zaburzenia refrakcji i akomodacji oka (424 osoby). Pacjentów z innymi schorzeniami wymagającymi opieki czynnej zanotowano 1323. Wśród osób w wieku 0-18 lat, u których stwierdzono schorzenia po raz pierwszy, dominowały również alergie (108 osób), otyłość (40 osób) oraz zniekształcenia kręgosłupa (32 osoby). Liczba nowo wykrytych schorzeń, w porównaniu do roku 2020, wzrosła o 52 przypadki.

Tabela 2.1.6 Stan zdrowia mieszkańców miasta Suwałki w wieku 19 lat i więcej będących pod opieką lekarza podstawowej opieki zdrowotnej w latach 2020–2021

Rozpoznanie	Osoby, u których stwierdzono schorzenia ogółem (chorobowość)		Osoby, u których stwierdzono schorzenia po raz pierwszy (zachorowalność)	
	2020	2021	2020	2021
Ogółem leczenia	28 411	33 742	3 049	4 172
Gruźlica	53	81	14	26
Nowotwory	1 248	1 651	185	324
Choroby tarczycy	2 720	3 142	281	369
Cukrzyca, w tym:	2 853	3 352	218	343
✓ leczeni insuliną	964	923	84	94
Niedokrwistość	677	897	73	104
Choroby obwodowego układu nerwowego	4 387	4 585	287	305
Choroby układu krążenia, w tym:	15 437	16 038	1 089	1 388
✓ przewlekła choroba reumatyczna	245	44	17	7
✓ choroba nadciśnieniowa	10 968	11 900	662	832
✓ choroba naczyń mózgowych	666	567	98	88
✓ niedokrwienność serca	1 729	2 166	166	245
Przebyte zawały serca (z niedokrwiennej choroby serca)	365	430	37	60
Przewlekły nieżyt oskrzeli, dychawica oskrzelowa	2 376	3 374	167	295
Przewlekła choroba układu trawiennego	4 931	5 788	339	464
Choroby układu mięśniowo-kostnego i tkanki łącznej	10 323	11 715	698	1 135
Pacjenci z innymi schorzeniami wymagającymi opieki czynnej	5 842	6 788	381	726

Źródło: Na podstawie sprawozdań MZ-11 o działalności i pracujących w ambulatoryjnej opiece zdrowotnej w latach 2020 i 2021.

Stan zdrowia mieszkańców uzależniony jest od warunków społeczno-ekonomicznych, stylu życia mieszkańców, jakości środowiska w miejscu zamieszkania i pracy, poziomu zabezpieczenia potrzeb zdrowotnych i socjalnych.

W roku 2021 prawie 34 tysiące dorosłych mieszkańców Suwałk znajdowało się pod opieką lekarza podstawowej opieki zdrowotnej. Po raz pierwszy schorzenia wykryte zostały u 4 172 dorosłych mieszkańców. Najwięcej osób dorosłych chorowało na choroby układu krążenia (16 038 osób), choroby układu mięśniowo-kostnego i tkanki łącznej (11 715 osób), przewlekłą chorobę układu trawiennego (5 788 osób), choroby obwodowego układu nerwowego (4 585 osób), cukrzycę (3 352 osoby) oraz choroby tarczycy (3 142 osoby).

W zachorowalności dominowały takie choroby jak: choroby układu krążenia (1 388 osób), choroby układu mięśniowo-kostnego i tkanki łącznej (1 135 osób), przewlekła choroba układu trawiennego (464 osoby), choroby tarczycy (369 osób), czy też cukrzyca (343 osoby) i nowotwory (324 osoby). Liczba nowo wykrytych przypadków zachorowalności, w porównaniu do roku 2020 wzrosła o 1 123 przypadki.

Programy w zakresie ochrony zdrowia

Tabela 2.1.7 Profilaktyczne programy zdrowotne finansowane z budżetu Miasta Suwałk w 2021 roku

Nazwa programu	Wydatkowana kwota z budżetu miejskiego	Liczba osób, które skorzystały z programu
SUWAŁSKA AKADEMIA RODZENIA 2021 - edukacja przedporodowa dla mieszkańców Miasta Suwałk w Szkole Rodzenia przy Szpitalu Wojewódzkim w Suwałkach „Szkola rodzenia” oferuje edukację w ramach spotkań grupowych umożliwiając jednocześnie wymianę doświadczeń przez uczestniczki. W zajęciach „Szkoly rodzenia” mogły brać udział kobiety ciężarne posiadające Suwałską Kartę Mieszkańca. Podczas zajęć, kobiety wraz z partnerami były przygotowywane do porodu naturalnego oraz do wypełniania nowej roli związanej z pojawieniem się dziecka, przekazywano wiedzę dotyczącą rozwoju płodu, przebiegu ciąży, porodu, położu i podstawowych problemów dotyczących opieki nad noworodkiem i laktacji, promowano zachowania prozdrowotne w czasie ciąży, przekazywano informacje o ćwiczeniach możliwych do wykonania, w sposób niezagrażających przyszłej matce i dziecku. Jeden kurs „Szkoly rodzenia” trwał około 8 tygodni, jednakże z uwagi na panującą sytuację epidemiologiczną zrealizowano jedynie 2 kursy.	6.375 zł	17 ciężarnych wraz z partnerami
Program polityki zdrowotnej pn.: „ZDROWA JESIEŃ profilaktyczne szczepienia przeciwko grypie mieszkańców Suwałk powyżej 65 roku życia”. W 2021 kontynuowano - zawartą w 2020 r. - trzyletnią umowę na realizację programu polityki zdrowotnej. W ramach programu mieszkańcy byli szczepieni szczepionką czterowalentną zapewniającą najszerszą oferowaną ochronę przeciwko grypie. Realizator przeprowadził również wykłady w klubach seniora	111.600 zł	1.116 osób

o tematyce: epidemiologia grypy, jej rozpoznanie i leczenie, profilaktyka czynna i bierna, szczepienia i ich skuteczność, sposoby na wzmocnienie odporności.		
Program polityki zdrowotnej: Szczepienia przeciwko rakowi szyjki macicy dla mieszkank Suwałk w wieku 13 lat. W ramach realizacji programu polityki zdrowotnej szczepieniami zostały objęte dziewczęta urodzone w 2008 roku. Realizacja programu polegała na przekazaniu rodzicom, dziewcząt uprawnionych do szczepień, materiałów informacyjno - edukacyjnych poprzez platformę e-dziennik, a następnie przeprowadzeniu szczepienia. Szczepienia były realizowane przez 3 wyłonione w drodze konkursu podmioty.	88.303,50 zł.	104 osoby
Konsultacje geriatryczne na rzecz seniorów - mieszkańców Suwałk. W ramach realizacji zadania specjalista do spraw geriatrii udzielał seniorom tj. osobom powyżej 70 roku życia posiadającym Suwalską Kartę Mieszkańca - konsultacji geriatrycznych. Realizator zorganizował 3 otwarte wykłady gdzie poruszono problemy pacjentów geriatrycznych, omówiono działania prewencyjne i profilaktyczne zapobiegające utracie sprawności funkcjonalnej pacjenta.	14 600,00 zł	23 osoby

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Wydziału Spraw Społecznych i Zdrowia Urzędu Miejskiego w Suwałkach.

Profilaktyka i rozwiązywanie problemów alkoholowych i narkomanii

Miejski Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Przeciwdziałania Narkomanii w Suwałkach w 2021 r.

Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych od wielu lat szczególną uwagę zwraca na problemy związane z funkcjonowaniem rodziny osoby uzależnionej oraz na problemy i potrzeby dzieci i młodzieży. W związku z tym najwięcej środków finansowych w 2021 r. przekazano na:

- ✓ pomoc udzielaną członkom rodzin, w których występuje problem alkoholowy i przemoc w rodzinie,
- ✓ prowadzenie placówek wsparcia dziennego,
- ✓ organizację czasu wolnego dla dzieci i młodzieży oraz działalność informacyjno-edukacyjną,
- ✓ realizację projektów profilaktycznych realizowanych przez placówki oświatowe.

W 2021 r. do Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Suwałkach wpłynęło 127 wniosków o wszczęcie postępowania o zobowiązanie do leczenia odwykowego. W stosunku do 119 wniosków wszczęto postępowanie, odmówiono wszczęcia postępowania w 7 przypadkach, w 1 przypadku wniosek przekazano do innej gminy. Do Sądu Rejonowego III Wydział Rodzinny i Nieletnich skierowano 74 wnioski o zobowiązanie do podjęcia leczenia odwykowego oraz 68 postępowań umorzono.

Zapewniono kompleksową pomoc członkom rodzin dotkniętych problemem przemocy poprzez prowadzenie:

- ✓ procedury „Niebieskiej Karty” w ramach zespołu interdyscyplinarnego – prowadzono łącznie 258 spraw, z tego 72 procedur kontynuowano z lat poprzednich. W ramach Zespołu Interdyscyplinarnego w 2021 r. powołano 186 grup roboczych, które odbyły 808 spotkań,
- ✓ poradnictwo specjalistyczne dla osób doświadczających przemocy w rodzinie w ramach którego udzielono:

- 650 porad i konsultacji psychologicznych - 171 osobom,
- 245 porad prawnych - 144 osobom,
- ✓ schronienia w Dziale Pomocy Kryzysowej przy Miejskim Ośrodku Pomocy Rodzinie w Suwałkach dla osób doznających przemocy lub sytuacji kryzysowej – skorzystała 3 rodziny liczące 4 osoby,
- ✓ terapii interwencyjnej, której celem jest osiągnięcie optymalnego poziomu funkcjonowania, w ramach której objęto 3 osoby - 20 sesji,
- ✓ grupy wsparcia dla osób uwięzionych w przemoc – grupa prowadzona w oparciu o program służący pomocy i wsparciu w nabywaniu umiejętności przezwycięzania przemocy w rodzinie. W 2021 r. zrealizowano 1 edycję spotkań grupy wsparcia, z których skorzystało 12 osób,
- ✓ poradnictwa socjalnego oraz z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie w ramach którego udzielono 343 porad - 229 osobom,
- ✓ zajęć profilaktycznych „Przemoc poznaję i reaguję” – realizowanych w dwunastu klasach na terenie dwunastu szkół podstawowych mających na celu wprowadzenie zmian w przekonaniach i promowanie właściwych zachowań dzieci i młodzieży dotyczących sytuacji przemocowych, w których udział wzięło ok. 350 uczniów,
- ✓ interwencji w środowisku mającej na celu zdiagnozowanie sytuacji rodzinnej zgłoszonej przez zaniepokojonych świadków lub osoby anonimowe. W 2021 r. zweryfikowano 30 zgłoszeń,
- ✓ terapii par pozwalającej na rozwiązanie problemów i konfliktów małżonków/osób pozostających w związkach nieformalnych. Z terapii skorzystało 6 par,
- ✓ programu profilaktycznego „Szkola dla rodziców” – trening umiejętności wychowawczych służący wzmocnieniu opiekuńczych i alternatywnych metod i kompetencji rodziców wobec stosowania przemocy. W programie udział wzięło 12 osób,
- ✓ warsztatów psychoedukacyjnych dla dzieci, które są realizowane zgodnie z projektem „Bądź silny bez przemocy”. Z warsztatów skorzystało 23 dzieci,

W 2021 r. w Poradni Terapii Uzależnienia i Współuzależnienia od Alkoholu leczęło się 611 osób (nie tylko mieszkańców Suwałk), w tym:

- ✓ 464 osoby uzależnione, w tym 386 mężczyzn i 78 kobiet.
- ✓ 147 osób współuzależnionych, w tym 16 mężczyzn i 131 kobiet.

Poradnia Terapii Uzależnienia i Współuzależnienia od Alkoholu działa w ramach Specjalistycznego Psychiatrycznego SP ZOZ w Suwałkach. W Poradni prowadzone są działania profilaktyczne i lecznicze, udzielana jest pomoc osobom uzależnionym i członkom ich rodzin. Głównym zakresem działania poradni jest:

- ✓ diagnozowanie pacjentów uzależnionych od alkoholu,
- ✓ konstruowanie osobistych programów terapii,
- ✓ leczenie i rehabilitacja,
- ✓ prowadzenie psychoterapii indywidualnej i grupowej,
- ✓ kontaktowanie się w razie potrzeby z rodzinami pacjentów,
- ✓ współpraca z kuratorami sądowymi pacjentów Poradni.

Poradnia posiada następującą ofertę terapeutyczną:

- ✓ III-etapowe leczenie osób uzależnionych: 1 etap podstawowy, 2 etap rehabilitacyjny, 3 etap pogłębiony;
- ✓ leczenie osób współuzależnionych: spotkania indywidualne oraz grupa terapeutyczna.

W 2021 r. w Oddziale Leczenia Uzależnień i Zaburzeń Emocjonalnych hospitalizowane były 1062 osoby (dotyczy nie tylko mieszkańców Suwałk) z czego 211 osób, w tym 32 kobiety to pacjenci Oddziału i 851 osób, w tym 85 kobiet to pacjenci Pododdziału Detoksykacji.

W 2021 r. w Dziennym Oddziale Terapii Uzależnień od Alkoholu przy ul. Młynarskiego 9 leczenie odwykowe podjęło 116 pacjentów (dotyczy nie tylko mieszkańców Suwałk) uzależnionych od alkoholu – 19 kobiet i 97 mężczyzn.

W 2021 r. w Poradni Leczenia Uzależnienia od Substancji Psychoaktywnych leczyło się 138 pacjentów (nie tylko mieszkańców Suwałk), w tym 32 osoby do 18-go roku życia:

- ✓ 98 osób uzależnionych (77 mężczyzn, 21 kobiet),
- ✓ 40 osób współuzależnionych (6 mężczyzn i 34 kobiety),
- ✓ udzielono 922 porad,
- ✓ wystawiono 26 skierowań do ośrodków stacjonarnych i na oddziały detoksykacyjne.

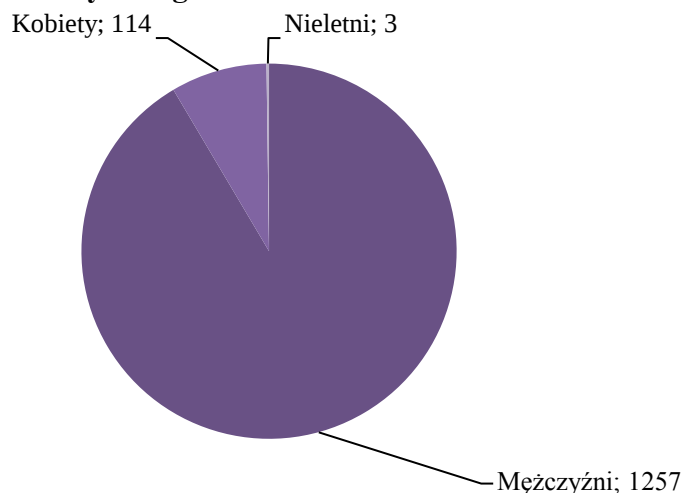
W 2021 r. zatrzymano i doprowadzono do Pogotowia dla Osób Nietrzeźwych 627 osób (1374 pobyty), w tym:

- ✓ 557 mężczyzn – 1257 pobyty,
- ✓ 67 kobiet – 114 pobyty,
- ✓ 2 nieletnich mężczyzn – 2 pobyty,
- ✓ 1 nieletnia kobieta - 1 pobyt.

Głównym zakresem działania Pogotowia dla Osób Nietrzeźwych było:

- ✓ Opieka nad osobami nietrzeźwymi, które swoim zachowaniem dały powód do zgorszenia w miejscu publicznym lub zakładzie pracy albo znajdowały się w okolicznościach zagrażających ich życiu lub zdrowiu, bądź życiu i zdrowiu innych osób.
- ✓ Zapewnienie przyjętym osobom nietrzeźwym opieki lekarskiej i pierwszej pomocy w nagłych wypadkach.
- ✓ Udzielanie osobom w stanie nietrzeźwości świadczeń higieniczno-sanitarnych.
- ✓ Nakłanianie osób uzależnionych od alkoholu do poddania się leczeniu odwykowemu, łącznie z wydaniem przez lekarza izby skierowań na leczenie odwykowe dla osób wyrażających na to zgodę.
- ✓ Prowadzenie działalności wychowawczej i informacyjnej o szkodliwości nadużywania napojów alkoholowych.

Wykres 2.1.1 Liczba pobyty w Pogotowiu dla Osób Nietrzeźwych w Suwałkach w 2021 roku z podziałem na płeć z wyszczególnieniem osób nieletnich.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Pogotowia dla Osób Nietrzeźwych w Suwałkach.

W strukturze Ośrodka Profilaktyki i Wsparcia dla Osób Nietrzeźwych, Bezdomnych i Uzależnionych w Suwałkach działał Telefon Zaufania dla osób z problemem alkoholowym, narkomanii i uwikłanych w przemoc w rodzinie, w ramach którego w 2021 r. odebrano 198 połączeń (tel. **797 670 059**).

Według stanu na 31 grudnia 2021 r. na terenie miasta sprzedaż napojów alkoholowych prowadziło 178 punktów, w tym: 125 punktów – w zakresie sprzedaży detalicznej oraz 53 punkty – w zakresie sprzedaży gastronomicznej. Łącznie dochody miasta w 2021 r. z tytułu korzystania przez przedsiębiorców z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych wyniosły 2.071.504,67 zł.

Ponadto z Urzędu Skarbowego w Bydgoszczy wpłynęły środki finansowe w wysokości 212.536 zł otrzymane z tytułu wprowadzenia dodatkowych opłat dla hurtowników zaopatrujących przedsiębiorców, posiadających zezwolenia na sprzedaż detaliczną napojów alkoholowych, w napoje alkoholowe w opakowaniach jednostkowych o ilości nominalnej napoju nieprzekraczającej 300 ml (tzw. podatek od „małpek”). Powyższą kwotę przeznaczono na działania mające na celu realizację lokalnej międzysektorowej polityki przeciwdziałania negatywnym skutkom spożywania alkoholu tj. na „Prowadzenie placówki zapewniającej opiekę oraz wsparcie osobom nietrzeźwym i bezdomnym”.

2.2. Pomoc społeczna

Charakterystyka systemu pomocy społecznej

Zadania z zakresu pomocy społecznej realizowane są przez: Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie (MOPR), Dom Pomocy Społecznej „Kalina”, Placówki Opiekuńczo-Wychowawcze, ośrodki wsparcia, organizacje pozarządowe i fundacje. MOPR jest główną jednostką organizacyjną systemu pomocy społecznej w Suwałkach.

Infrastruktura systemu pomocy społecznej:

- ✓ Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie;
- ✓ Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności (Miasto Suwałki, Powiat Suwalski, Sejneński i Augustowski);
- ✓ Środowiskowe domy samopomocy – 2 placówki o łącznej liczbie 69 miejsc;
- ✓ Noclegownia – 20 miejsc;
- ✓ Warsztat Terapii Zajęciowej – 35 miejsc;
- ✓ Dom Pomocy Społecznej „Kalina” – 195 miejsc;
- ✓ Hostel – 10 miejsc;
- ✓ Dom Dziennego Pobytu „Kalinka” – 15 miejsc;
- ✓ Mieszkanie chronione wspierane – 1– 3 miejsca.

Infrastruktura wsparcia rodziny i systemu pieczy zastępczej

- ✓ Organizator Pieczy Zastępczej;
- ✓ Placówki Opiekuńczo-Wychowawcze (Dom nr 1 i 2) – 28 miejsc;
- ✓ Placówki opiekuńczo-wychowawcze wsparcia dziennego – 5 placówek – 150 miejsc;
- ✓ Mieszkania chronione treningowe – 2 mieszkania - 7 miejsc;
- ✓ Rodziny Zastępcze – 137, z tego:
 - zawodowe rodziny zastępcze - 10 rodzin;
 - rodzinny dom dziecka – 1;
 - niezawodowe rodziny zastępcze – 31;
 - spokrewnione rodziny zastępcze – 95;
- ✓ Asystent rodziny – 3;
- ✓ Koordynator pieczy zastępczej – 7.

Tabela 2.2.1 Wydatki na zadania realizowane przez jednostki pomocy społecznej w Suwałkach w latach 2019-2021 (w zł)

Rodzaj wydatków	2019	2020	2021
Łącznie wydatki MOPR, w tym:	116 158 614	135 260 209	136 946 258
Pomoc społeczna	19 986 249	19 842 675	20 731 050
Rodzina	92 676 534	110 508 533	111 132 327
Ochrona zdrowia	355 552	429 189	511 607
Pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej	911 766	1 110 236	1 170 093
Fundusz celowy PFRON	1 922 639	2 535 103	2 636 385
Środki EFS	229 440	662 202	409 829
Fundusz Solidarnościowy	76 434	172 271	252 366
Fundusz Przeciwdziałania Covid-19	X	X	102 600
Dom Pomocy Społecznej	8 630 295 169 041*	9 640 355 100 844 *	8 839 354 135 424*
Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza	1 553 498	1 737 578	1 843 395
Dom nr 1	X	X	849 220,80
Dom nr 2	X	X	1 015 123,26
Dofinansowanie organizacji pozarządowych realizujących zadania pomocy społecznej	1 950 385	1 939 105	2 082 429
Razem	128 461 833	148 678 091	151 690 255

*koszt ośrodka wsparcia (Dom Dziennego Pobytu „Kalinka”) w Suwałkach

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Suwałkach.

Najczęstsze powody udzielania pomocy to:

- ✓ ubóstwo - 987 rodzin;
- ✓ długotrwała choroba - 894 rodziny;
- ✓ niepełnosprawność - 868 rodzin;
- ✓ bezrobocie - 579 rodzin;
- ✓ bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego - 317 rodzin;
- ✓ potrzeba ochrony macierzyństwa - 103 rodziny;
- ✓ alkoholizm i narkomania - 229 rodzin;
- ✓ bezdomność - 112 osób;
- ✓ przemoc w rodzinie i pomoc interwencyjna - 17 rodzin;
- ✓ trudności w przystosowaniu po opuszczeniu zakładu karnego - 54 osób;
- ✓ zdarzenia losowe i sytuacje kryzysowe - 2 osoby.

Działania Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie

Tabela 2.2.2 Liczba rodzin korzystających z systemu pomocy społecznej w latach 2019-2021

lata	Pomoc Społeczna (liczba rodzin)	Świadczenia Rodzinne (liczba dzieci)	Świadczenia wychowawcze (liczba dzieci)	Fundusz alimentacyjny (liczba uprawnionych)
2019	1 803	5 123	12 952	800
2020	1 843	4 373	13 357	769
2021	1754	3 844	13 632	773

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Suwałkach.

Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w 2021 r. realizował zadania pomocy wynikające z ustawy o pomocy społecznej i innych ustaw:

Należące do właściwości powiatu:

- ✓ kierowanie dzieci do placówek opiekuńczo-wychowawczych – 12 skierowań;
- ✓ pokrywanie kosztów utrzymania dzieci z terenu miasta umieszczonych w placówkach opiekuńczo-wychowawczych i w rodzinach zastępczych na terenie innych powiatów – 11 dzieci;
- ✓ pomoc pieniężna z tytułu pokrywania kosztów utrzymania dzieci umieszczanych w rodzinach zastępczych z terenu Miasta Suwałk – 236 dzieci;
- ✓ pomoc pieniężna i w naturze usamodzielnianym wychowankom opuszczającym zastępcze formy opieki rodzinnej – 41 wychowanków;
- ✓ pomoc mieszkaniową poprzez zapewnienie miejsca w mieszkaniu chronionym – 6 wychowanków;
- ✓ szkolenia kandydatów na niezawodowe rodziny zastępcze – 17 osób;
- ✓ zapewnianie opieki koordynatora rodzicom zastępczym – 123 rodzin;
- ✓ dokonywanie okresowych ocen sytuacji dzieci w rodzinach zastępczych – 354 oceny;
- ✓ dokonywanie ocen funkcjonowania rodzin zastępczych – 46 ocen;
- ✓ rehabilitacja społeczna i zawodowa (środki PFRON) – 647 osób.

Z zakresu administracji rządowej realizowanych przez powiat:

- ✓ orzekanie o niepełnosprawności – 4 114 orzeczeń;
- ✓ opieka i terapia w Środowiskowych Domach Samopomocy dla Osób z Zaburzeniami Psychicznymi i Niepełnosprawnymi Intelktualnie – 82 osoby.

Na szczeblu gminy z zakresu zadań zleconych:

- ✓ specjalistyczne usługi opiekuńcze dla osób z zaburzeniami psychicznymi – 23 osoby;
- ✓ zasiłki rodzinne wraz z przysługującymi dodatkami – 3 844 dzieci;
- ✓ jednorazowe zapomogi z tytułu urodzenia dziecka – 488 świadczeń;
- ✓ zasiłki pielęgnacyjne – 2.084 osób;
- ✓ świadczenia pielęgnacyjne – 417 osób;

- ✓ specjalne zasiłki opiekuńcze – 64 osoby;
- ✓ zasiłki dla opiekuna – 24 osoby;
- ✓ ubezpieczenia emerytalno-rentowe osób pobierających świadczenia pielęgnacyjne, specjalne zasiłki opiekuńcze i zasiłki dla opiekuna – 340 osób;
- ✓ ubezpieczenia zdrowotne (za osoby pobierające zasiłki stałe, świadczenia pielęgnacyjne, specjalne zasiłki opiekuńcze, zasiłki dla opiekuna i realizujące indywidualne plany zatrudnienia socjalnego) – 734 osoby;
- ✓ świadczenia z funduszu alimentacyjnego – 773 uprawnionych oraz prowadzono postępowanie wobec dłużników alimentacyjnych;
- ✓ ustalanie prawa do świadczeń opieki zdrowotnej osób nieubezpieczonych - 60 osób;
- ✓ świadczenia rodzicielskie – 312 osób;
- ✓ świadczenia wychowawcze (500+) – 13632 dzieci z 8 536 rodzin. Kwota świadczeń wyniosła 76.712.788,16 zł.

Z zakresu zadań własnych gminy:

- ✓ zasiłki stałe – 451 osób;
- ✓ zasiłki i pomoc w naturze – 894 osoby;
- ✓ usługi opiekuńcze – 202 osoby;
- ✓ schronienie (ośrodki wsparcia poza m. Suwałki) – 6 osób;
- ✓ sprawienie pogrzebu – 13 pochówków, w tym 2 dla 60 dzieci nienarodzonych;
- ✓ kierowanie i odpłatność za pobyt mieszkańców Miasta Suwałk w domach pomocy społecznej na terenie innych powiatów – 94 osoby;
- ✓ przewóz osób niepełnosprawnych – 12 117 pasażerów;
- ✓ wsparcie opieką asystenta rodzin przeżywających trudności opiekuńczo-wychowawcze – 53 rodziny.

Inne działania Ośrodka:

- ✓ **organizacja prac społecznie użytecznych** – 19 osób;
- ✓ **dodatek energetyczny** – od 1 stycznia 2014 r. Ośrodek jest realizatorem dodatku energetycznego, który przysługuje odbiorcom wrażliwym na mocy ustawy – Prawo energetyczne, pomoc uzyskało 432 rodziny;
- ✓ **dodatki mieszkaniowe** – od 1 stycznia 2016 r. Ośrodek przejął realizację zadania własnego gminy polegającego na ustalaniu uprawnień i wypłacie dodatków mieszkaniowych, z dodatków mieszkaniowych skorzystały 1 092 gospodarstwa domowe;
- ✓ **Karta Polaka** – wypłata świadczeń pieniężnych dla posiadaczy Karty Polaka osiedlających się na terenie miasta Suwałki - na częściowe pokrycie kosztów zagospodarowania i bieżącego utrzymania – 15 rodzin liczących 23 osoby.

Działalność programowa Ośrodka:

- ✓ **Program osłonowy w zakresie ograniczania skutków niedożywienia w Mieście Suwałki na lata 2019 – 2023** przyjęty uchwałą nr III/25/2019 Rady Miejskiej w Suwałkach z dnia 30 stycznia 2019 r. Celem programu było ograniczanie skutków niedożywienia wśród osób i rodzin o najniższych dochodach, a zwłaszcza dzieci i młodzieży oraz osób starszych i niepełnosprawnych na terenie Miasta Suwałki poprzez: upowszechnianie zdrowego stylu życia, poprawę poziomu życia osób i rodzin o niskich dochodach. Adresatami działań były rodziny, których dochód przekracza 150 % kryterium dochodowego, w szczególności: dzieci, uczniowie i rodziny dysfunkcyjne. Pomocy w formie gorącego posiłku udzielono **282 osobom** na zasadach częściowej odpłatności.
- ✓ Na podstawie uchwały Nr 140 Rady Ministrów z dnia 15 października 2018 r. realizowano **wieloletni rządowy program „Posilek w szkole i w domu”** na lata 2019-2023. Pomocy udzielono **1 996 osobom**, w formie:
 - gorącego posiłku w przedszkolu – 183;
 - gorącego posiłku w szkole – 55 uczniów i 4 objętych dożywianiem na podstawie decyzji dyrektorów szkół;
 - gorących posiłków wydawanych w 6 punktach miasta osobom dorosłym – 329 osób;

- świadczenia pieniężnego na zakup żywności – 1 805 osób;
 - dowozu do miejsca zamieszkania osób chorych, starszych i niepełnosprawnych – 42 osoby.
- ✓ **Realizacja Programu Osłonowego Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej „Wspieranie Jednostek Samorządu terytorialnego w Tworzeniu Systemu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie” – Edycja 2021.** W ramach projektu „Nowe życie bez przemocy”-2 edycja pozyskano środki w wysokości **80.699,30 zł**. Program skierowany do rodzin doświadczających przemocy oraz przedstawicieli instytucji/organizacji realizujących zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Celem projektu było: Poprawa jakości i zwiększenie dostępności usług świadczonych na rzecz osób zagrożonych i doznających przemocy w rodzinie na terenie miasta Suwałk. Działania polegały na: terapii par, superwizji grupowej, treningu umiejętności i kompetencji wychowawczych pn. „Szkoła dla rodziców”, szkolenie pogłębiające wiedzę i umiejętności w zakresie pomocy osobom uwięzionym w problem przemocy pt. „Metodyka prawna i terapeutyczna interwencji pomocowej w sytuacji podejmowania działań wobec ofiary i sprawcy przemocy w rodzinie”, spotkania z kosmetykiem dla uczestniczek grupy wsparcia. Doposażenie Ośrodka w sprzęt i zabawki sensoryczne. Łącznie działaniami objęto 232 osoby.
- ✓ W ramach **Funduszu Solidarnościowego** pozyskiwano środki i realizowano:
- ✓ **Program Ministerstwa Rodziny i Polityki Społecznej „Asystent osobisty osoby niepełnosprawnej”** - edycja 2021 finansowany ze środków Funduszu Solidarnościowego. Program adresowany do osób ze znacznym lub umiarkowanym stopniem niepełnosprawności. W ramach programu realizowano usługę asystenta przy wykonywaniu codziennych czynności oraz funkcjonowaniu w życiu społecznym. Usługi świadczone przez 7 dni w tygodniu z uwzględnieniem potrzeb i preferencji uczestników programu. Z usług skorzystało 31 osób, w tym 26 osób ze znacznym stopniem niepełnosprawności, 3 osoby z umiarkowanym stopniem niepełnosprawności i 2 dzieci niepełnosprawnych. Zadanie realizowało 18 asystentów spełniających wymogi kwalifikacyjne programu. Koszt programu wyniósł **252 366,38 zł**
 - ✓ **Program kompleksowego wsparcia dla rodzin „Za życiem” przyjętego uchwałą nr 160 Rady Ministrów z dnia 20 grudnia 2016 r. (M.P. 2016 r., poz. 1250) na podstawie ustawy z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”,** działania polegały na:
 - **ustalaniu uprawnień i wypłata jednorazowego świadczenia w wysokości 4000 zł** - świadczenia skierowane do rodzin z dzieckiem posiadającym zaświadczenie o ciężkim i nieodwracalnym upośledzeniu albo nieuleczalną chorobą zagrażającą życiu, które powstały w prenatalnym okresie rozwoju dziecka lub w czasie porodu – **11 osób**;
 - **prowadzeniu mieszkania chronionego – wspieranego** – zadanie określone w art. 53 ustawy o pomocy społecznej. W zakresie rozwoju sieci mieszkań chronionych, zgodnie z działaniem 4.7. Programu kompleksowego wsparcia dla rodzin „Za życiem” pozyskano środki na remont i wyposażenie jednego z dotychczasowych mieszkań chronionych, które zostało przekształcone w mieszkanie wspierane liczące 3 miejsca, przeznaczone dla osób z zaburzeniami psychicznymi o znacznym lub umiarkowanym stopniu niepełnosprawności. W 2021 skorzystały 2 osoby.
 - ✓ **Program „Aktywny Samorząd”.** Miasto Suwałki przystąpiło do realizacji pilotażowego programu w ramach środków PFRON. Celem programu jest likwidacja barier ograniczających społeczne i zawodowe funkcjonowanie osób niepełnosprawnych. Adresatami programu były osoby niepełnosprawne, głównie osoby do 18 r. życia, będące w wieku aktywności zawodowej, aktywne zawodowo pomimo osiągniętego wieku emerytalnego, kontynuujące naukę na poziomie wyższym – **53 osoby**. Szczegółowe zasady korzystania z dofinansowania w ramach pilotażowego programu „Aktywny Samorząd” oraz

terminy naboru wniosków na każdy rok kalendarzowy są podawane do publicznej wiadomości na stronie internetowej Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Suwałkach <http://mopr.suwalki.pl> oraz w lokalnych mediach.

- ✓ **Program Operacyjny „POMOC ŻYWNOŚCIOWA 2014 - 2020”** współfinansowanego z Europejskiego Funduszu Pomocy Najbardziej Potrzebującym (FEAD). Program skierowany do grup odbiorców spełniających kryteria określone w art. 7 ustawy o pomocy społecznej i których dochód nie przekracza 220 % kryterium dochodowego uprawniającego do korzystania z pomocy społecznej tj. 1.542,20 zł dla osoby samotnie gospodarującej i 1.161,60 zł dla osoby w rodzinie. FEAD polega na dostarczaniu osobom najuboższym pomocy żywnościowej w formie paczki składającej się z 21 produktów (makaron, mleko, mielonka, cukier, olej, itd.). Rolą Ośrodka była kwalifikacja osób spełniających kryteria dochodowe określone w ustawie o pomocy społecznej. W wyniku współpracy z 1 organizacją pozarządową i 3 kościołami zweryfikowano **623 osoby** oraz wydano **264 skierowania** umożliwiające uzyskanie pomocy żywnościowej.
- ✓ **Realizacja Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie:**
 - zorganizowano 2 edycje **programu edukacyjno-korekcyjnego** (I edycja od 1.06 do 27.08.2021 r.; II edycja od 01.07 do 07.12.2021 r.) skierowanego do sprawców przemocy w rodzinie. Zajęcia odbywały się na terenie MOPR. Działaniami o charakterze naprawczym, ukierunkowanym na przerwanie przemocy poprzez weryfikację postaw i zmianę zachowań, objęto grupę 29 mężczyzn i 1 kobietę stosujących przemoc w rodzinie. Program ukończyło 21 osób (udział w min. 75% zajęć). Wydatkowano kwotę **26.983,55 zł** (rozdział 85205)
 - **program psychologiczno-terapeutyczny** – realizowany od lipca do grudnia 2020 r. - nakierowany na niwelowanie negatywnych zachowań u osób stosujących przemoc w rodzinie oraz rozwijanie umiejętności i samokontroli oraz konstruktywnego współżycia w społeczeństwie. Uczestniczyło 7 osób, wszyscy ukończyli program. Wydatkowano kwotę **6.291,51 zł** (rozdział 85205)
- ✓ **Program osłonowy w zakresie zmniejszania wydatków mieszkańców Miasta Suwałk z tytułu opłat za gospodarowanie odpadami komunalnymi na lata 2020-2021.** Uchwałą nr XX/264/2020 Rady Miejskiej w Suwałkach z dnia 18 marca 2020 r. przyjęto od 1 lipca 2021 r. program osłonowy mający na celu niwelowanie skutków podwyżek opłat za odbiór odpadów komunalnych naliczanych w nowym systemie. Program skierowano do osób samotnych o dochodach niższych niż 1500 zł netto. W 2021 r. wpłynęło 41 wniosków, które zweryfikowano pod względem spełniania kryteriów dostępu określonych w § 3 uchwały. Świadczenia pieniężne w wysokości 13 zł/miesięcznie przyznano **29 osobom** – realizując 224 świadczenia na kwotę **2.912 zł**.
- ✓ **Program „Usługa door-to-door w Mieście Suwałki”** Miasto Suwałki – Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Suwałkach od 1 marca 2021 r. jest realizatorem projektu pn. - realizowanego w ramach Konkursu grantowego dla jednostek samorządu terytorialnego ogłoszonego w ramach projektu pn. „usługi indywidualnego transportu door-to-door oraz poprawa dostępności architektonicznej wielorodzinnych budynków mieszkalnych. Oś priorytetowa II. Efektywne polityki publiczne dla rynku pracy, gospodarki i edukacji, Działania: 2.8 Rozwój usług społecznych świadczonych w środowisku lokalnym POWER 2014-2020.
Celem projektu jest zaspokajanie potrzeb transportowych mieszkańców Suwałk mających trudności w samodzielnym przemieszczaniu się w celu aktywizacji społeczno-zawodowej poprzez zakup nowego środka transportu i uruchomienie usługi door-to-door.
Z usług w 2021 r. skorzystało 76 osób.
Zrealizowano 915 przejazdów w celach aktywizacji:

- społecznej – 230;
- zawodowej – 260;
- zdrowotnej – 59;
- edukacyjnej – 5.

Łącznie przejechano 7501 kilometrów.

Na realizację zadania pozyskano środki z EFS w wysokości **722.150,01 zł** W okresie sprawozdawczym wydatkowano kwotę **409.828,73 zł**.

Samochód MOPR, fot. z archiwum MOPR w Suwałkach

- ✓ Realizacja **Programu „Wspieraj Seniora”** – Celem programu było podejmowanie działań na rzecz ochrony seniorów przed zakażeniem wirusem SARS-CoV-2, którzy ze względu na trwający stan epidemii pozostali w domu i nie mieli możliwości np. poprzez wsparcie rodziny zabezpieczenia sobie artykułów podstawowej potrzeby. Odbiorcami programu byli mieszkańcy w wieku 70 lat i więcej.

W 2021 r. Program poprzez:

- promocję programu za pośrednictwem informacji zamieszczonych na stronie internetowej MOPR, publikacji w dwutygodniku Suwalskim i informacji upowszechnianej przez pracowników socjalnych oraz dystrybucję ulotek;
- przyjmowanie zgłoszeń za pośrednictwem Centralnej Aplikacji Statystycznej (7) lub bezpośrednio w MOPR Suwałki (11);
- w wyniku weryfikacji zgłoszeń pomocą objęto - 22 osoby, w tym 8 kontynuowano z roku poprzedniego - świadcząc **727 usług wsparcia**;
- Na realizację zadania pozyskano i wydatkowano **102.600,23 zł** z Funduszu Przeciwdziałania Covid-19.

✓ Akcje społeczne Ośrodka:

- **„Paczki świąteczne”** przekazano 70 dzieciom z rodzin zastępczych i objętych asystentem rodziny przy współpracy z Zespołem Szkół Centrum Kształcenia Rolniczego im. Wincentego Witosa w Suwałkach;
- **„Szlachetna Paczka”** – Ośrodek we współpracy ze Stowarzyszeniem „Wiosna w Krakowie” zrekrutował 16 rodzin wymagających pomocy i wsparcia;
- **„Paczka dla bezdomnego”** – pracownicy Ośrodka włączyli się w 4 edycję akcji organizowaną przez Spółdzielnię Socjalną „Perspektywa” w Suwałkach pn. „Sprawmy by wszyscy mieli radosne święta”. Zebrane środki finansowe pozwoliły na zakup 3 osobom bezdomnym artykułów spożywczych i przedmiotów codziennego użytku.
- **„Świąteczna pomoc seniorom”** w partnerstwie z Radą Lokalną Braci Kolumbów w Suwałkach, 2 seniorom pozostającym w zainteresowaniu Ośrodka przekazano sprzęt AGD zakupiony w ramach charytatywnej zbiórki

- **V Pielgrzymka - Sympozjum pn. „Św. Brat Albert prekursorem pracy socjalnej w Polsce”** – celem była popularyzacja postaci św. Brata Alberta patrona pracowników pomocy społecznej. Program sympozjum obejmował: mszę świętą, wykład Stanisława Szweda – Sekretarza Stanu w MRiPS pn. „Nowe kierunki rozwoju pomocy społecznej w Polsce” oraz prof. Marka Oktoby pt. „św. Brat Albert prekursorem pracy socjalnej w Polsce”. Podczas spotkania wręczono odznaczenia honorowe PRIMUS IN AGENDO dla pracowników przedstawicieli instytucji współpracujących z MOPR.

Miejskie Obchody Dnia Pracownika Socjalnego, fot. z archiwum MOPR w Suwałkach.

Działania innych placówek pomocy społecznej

Po rozpatrzeniu wniosku Prezydenta Miasta Suwałk z dnia 4 grudnia 2020 roku Wojewoda Podlaski wydał zezwolenia na prowadzenie Placówek Opiekuńczo – Wychowawczych na 14 miejsc:

- Placówka Opiekuńczo – Wychowawcza w Suwałkach „Dom nr 1” (decyzja nr PS-VIII.9423.10.2020.ECz na czas nieokreślony, wpisano do rejestru placówek opiekuńczo wychowawczych Województwa Podlaskiego pod pozycją 33)
- Placówka Opiekuńczo – Wychowawcza w Suwałkach „Dom nr 2” (decyzja nr PS-VIII.9423.11.2020.ECz na czas nieokreślony wpisano do rejestru placówek opiekuńczo wychowawczych Województwa Podlaskiego pod pozycją 34)

Placówki Opiekuńczo – Wychowawcze w Suwałkach „Dom nr 1” i „Dom nr 2” są publicznymi placówkami opiekuńczo - wychowawczymi, typu interwencyjno – socjalizacyjnego, instytucjonalnymi formami pieczy zastępczej. Trafiają do nich dzieci przywożone przez Policję lub Straż Graniczną bezpośrednio z interwencji, jak też na podstawie postanowień Sądu Rejonowego III Wydziału Rodzinnego i Nieletnich w Suwałkach. Są to małoletni i nieletni pochodzący z rodzin przeżywających trudności w opiece i wychowaniu dzieci, dysfunkcyjnych (niewydolnych wychowawczo i niezaradnych życiowo, nadużywających napojów alkoholowych, nie zaspakajających potrzeb dzieci itp.).

W 2021 r. dysfunkcje rodziny powodujące umieszczenie dzieci w placówkach związane były z nadużywaniem napojów alkoholowych, zaniedbaniami opiekuńczo - wychowawczymi, przemocą oraz problemami wychowawczymi w rodzinach zastępczych.

Placówki Opiekuńczo - Wychowawcze w Suwałkach:

- ✓ zapewniają dziecku całodobową opiekę i wychowanie oraz zaspokajają jego niezbędne potrzeby, w szczególności emocjonalne, rozwojowe, zdrowotne, bytowe, społeczne i religijne;
- ✓ realizują przygotowany we współpracy z asystentem rodziny plan pomocy dziecku;
- ✓ umożliwiają kontakt dziecka z rodzicami i innymi osobami bliskimi, chyba że sąd postanowił inaczej;
- ✓ podejmują działania w celu powrotu dziecka do rodziny;

- ✓ zapewniają dziecku dostęp do kształcenia dostosowanego do jego wieku i możliwości rozwojowych;
- ✓ obejmują dziecko działaniami terapeutycznymi;
- ✓ zapewniają korzystanie z przysługujących świadczeń zdrowotnych.

Zgodnie ze standardami Placówka Opiekuńczo – Wychowawcza w Suwałkach „Dom nr 1” posiada 14 miejsc, w tym 8 socjalizacyjnych oraz 6 interwencyjnych zaś w Placówce Opiekuńczo – Wychowawczej w Suwałkach „Dom nr 2” od 19 listopada 2021 roku zmieniono typ placówki tj. z typu socjalizacyjnego na typ interwencyjno – socjalizacyjny, w której można umieścić w tym samym czasie łącznie nie więcej niż 14 dzieci.

W 2021 r. w Placówce Opiekuńczo – Wychowawczej w Suwałkach „Dom nr 1” przebywało ogółem 21 wychowanków. W ciągu roku w Placówce Opiekuńczo – Wychowawczej w Suwałkach umieszczono postanowieniem sądowym oraz skierowaniem Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Suwałkach 10 nowych wychowanków: pięciu podopiecznych z domów rodzinnych oraz pięciu z powodu rozwiązania rodziny zastępczej. Placówkę opuściło 5 wychowanków, w tym: czworo podopiecznych powróciło do domów rodzinnych, jedna pełnoletnia wychowanka opuściła placówkę w związku z procesem usamodzielnienia.

W 2021 r. w Placówce Opiekuńczo – Wychowawczej w Suwałkach „Dom nr 2” przebywało ogółem 23 wychowanków. W ciągu roku w Placówce Opiekuńczo – Wychowawczej w Suwałkach umieszczono postanowieniem sądowym oraz skierowaniem Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Suwałkach 6 nowych wychowanków: jedna podopieczna z domu rodzinnego oraz pięciu z powodu rozwiązania rodziny zastępczej. Placówkę opuściło 8 wychowanków, w tym: dwoje zostało umieszczonych w rodzinnej pieczy zastępczej, sześcioro pełnoletnich wychowanków opuściło placówkę w związku z procesem usamodzielnienia.

Miesięczna odpłatność za jedno dziecko umieszczone w Placówce Opiekuńczo - Wychowawczej w Suwałkach „Dom nr 1” w 2021 r. wyniosła **4.974,95 zł**. Koszt utrzymania wychowanka na 2022 r. wyliczony na podstawie wydatków w 2021 r. będzie wynosił 5.069,93 zł.

Miesięczna odpłatność za jedno dziecko umieszczone w Placówce Opiekuńczo - Wychowawczej w Suwałkach „Dom nr 2” w 2021 r. wyniosła **4.974,95 zł**. Koszt utrzymania wychowanka na 2022 r. wyliczony na podstawie wydatków w 2021 r. będzie wynosił 5.990,46 zł.

Środowiskowy Dom Samopomocy w Suwałkach istnieje od grudnia 2005 r. Od 1 stycznia 2020 roku jest odrębną jednostką organizacyjną Miasta Suwałki.

Zadaniem Domu jest zapewnienie wsparcia społecznego pozwalającego uczestnikom na zaspokojenie ich podstawowych potrzeb życiowych, usamodzielnianie i integrację ze środowiskiem.

Dom dzieli się na następujące typy:

- ✓ Typ A- dla osób przewlekłe psychicznie chorych;
- ✓ Typ B- dla osób z niepełnosprawnością intelektualną;
- ✓ Typ C - dla osób wykazujących inne przewlekłe zaburzenia czynności psychicznych.

W typie B uczestnikami są także osoby z niepełnosprawnością sprzężoną.

Statutowa liczba uczestników wynosi 35 osób. Placówka czynna jest od poniedziałku do piątku w godz. 7.30 – 15.30.

W 2021 r. z usług domu skorzystało 45 osób w tym 5 osób z niepełnosprawnością sprzężoną.

Zajęcia z uczestnikami w formie terapii zajęciowej prowadzono w 7 pracowniach terapeutycznych: muzycznej, plastyczno - technicznej, terapii ruchowej, komputerowej, życia codziennego, rękodzieła i ceramicznej. Prowadzone zajęcia są różnorodne, opracowywane indywidualnie i grupowo z zakresu rękodzieła, malarstwa, rysunku, ceramiki, haftu, dziewiarstwa, ergoterapii, socjoterapii, muzykoterapii, teatroterapii oraz ćwiczeń ogólnousprawniających. Uczestnicy brali udział w zajęciach rekreacyjnych i sportowych oraz wielu konkursach i przeglądach twórczości artystycznej. Prowadzono poradnictwo

psychologiczne, obejmujące ocenę stanu psychicznego, terapię indywidualną i grupową, treningi zachowań, psychoedukację rodzin oraz świadczone prace socjalną. Zapewniana była także opieka pielęgniarska obejmująca pierwszą pomoc przedlekarską, edukację zdrowotną, współpracę z lekarzami i rodzinami uczestników, świadczone były zabiegi higieniczno-medyczne. Uczestnikom zapewniano gorący posiłek. Zajęcia dydaktyczne i reedukacyjne prowadzone były przez pedagoga.

Zespół wspierająco – aktywizujący odbył 21 posiedzeń, na których opracowywano, oceniano i modyfikowano indywidualne plany działań uczestników.

W 2021 r. Środowiskowy Dom Samopomocy w Suwałkach pozyskał dodatkowe środki z rezerwy celowej budżetu państwa w kwocie 35 000 zł., które zostały przeznaczone na kapitalny remont łazienki dla osób niepełnosprawnych.

Pracownia ceramiczna w Środowiskowym Domu Samopomocy w Suwałkach, fot. z archiwum ŚDS.

Wszystkie podejmowane działania miały na celu uruchomienie procesu zmian, poprawę stanu psychicznego i fizycznego, poprawę funkcjonowania w codziennym życiu, jak również nabywanie umiejętności radzenia z chorobą.

Dom Pomocy Społecznej „Kalina” ma zasięg ponadlokalny i specjalizuje się w opiece

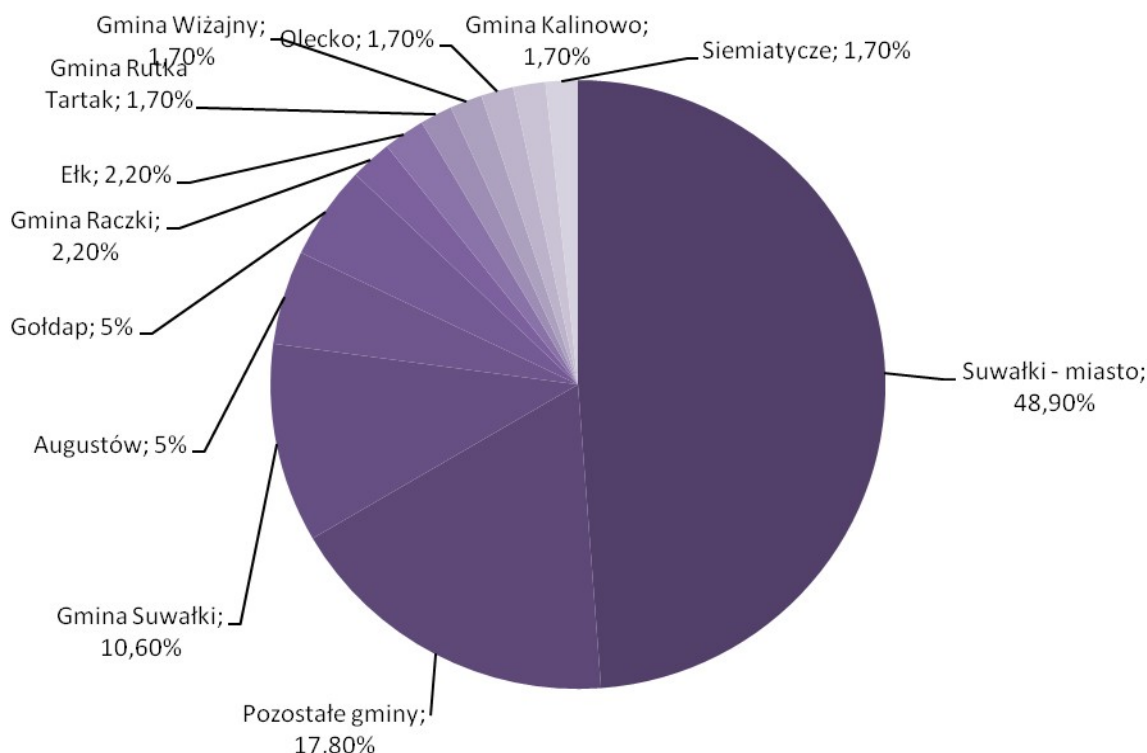
nad osobami przewlekle somatycznie chorymi, świadcząc usługi bytowe, opiekuńcze i wspomagające na poziomie obowiązującego standardu. Praca z mieszkańcami realizowana jest metodą autorskich programów terapeutyczno-rehabilitacyjnych opracowywanych i realizowanych przez pracowników Domu. Mieszkańcy placówki uczestniczą w różnorodnych formach terapii, rehabilitacji i zajęciach integracyjnych. Prowadzone są zajęcia z zakresu

Park wokół DPS „Kalina” fot. z archiwum DPS „Kalina”.
malarstwa, rysunku, haftu, dziewiarstwa, orgiami, ergoterapii, socjoterapii, muzykoterapii, teatroterapii oraz ćwiczeń ogólnousprawniających.

Dom dysponuje 195 miejscami. Według stanu na 31 grudnia 2021 r. w DPS „Kalina” przebywało 180 osób. W 2021 r. w DPS „Kalina” przebywały osoby z 36 gmin z północno-

wschodniej Polski. Strukturę procentowego wykorzystania miejsc w DPS „Kalina” przez poszczególne gminy prezentuje Wykres 2.2.1.

Wykres 2.2.1 Struktura procentowego wykorzystania miejsc w DPS „Kalina” przez poszczególne gminy.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Domu Pomocy Społecznej „Kalina”.

W 2021 r. najliczniejszą grupę mieszkańców DPS „Kalina” tj. 73,3%, stanowiły osoby, które przekroczyły 60. rok życia. Dominowały osoby w przedziale wiekowym 61-74 lata (44,4% ogólnej populacji wszystkich mieszkańców Domu)

Sytuację tej grupy osób determinowała niepełnosprawność i wielochorobowość, dlatego też większość z nich wykazywała znaczne ograniczenie sprawności psychofizycznej, co wiązało się ze zwiększonym zapotrzebowaniem na różnego rodzaju usługi. W 2021 r. mieszkańcami opiekowała się 106 osobowa załoga wspierana, praktykantami, wolontariuszami, Miesięczny koszt utrzymania mieszkańca DPS „Kalina” w 2021 r. wynosił 3913 zł i był konkurencyjny w porównaniu do innych tego typu placówek w Polsce.

W ramach struktury organizacyjnej Domu Pomocy Społecznej „Kalina” działa Dom Dziennego Pobytu „Kalinka” Jest to miejsce, przeznaczone dla 15 nieaktywnych zawodowo mieszkańców Suwałk w wieku powyżej 60 lat, którzy ze względu na wiek, chorobę lub niepełnosprawność wymagają częściowej opieki i pomocy w zaspokajaniu niezbędnych potrzeb życiowych.

Placówka funkcjonuje od poniedziałku do piątku w godzinach 7:00-17:00. Ta forma pomocy półstacjonarnej służy utrzymaniu seniorów w naturalnym środowisku, a Dom Dziennego Pobytu „Kalinka” kompleksowo zaspokaja ich potrzeby, aktywizując i wypełniając czas wolny, nie izolując równocześnie od własnego środowiska.

Dom Dziennego Pobytu „Kalinka” realizuje następujące usługi:

- ✓ zapewnia dzienną opiekę;
- ✓ dwa posiłki, w tym jeden gorący w formie obiadu;
- ✓ terapię zajęciową;
- ✓ zajęcia ogólnie usprawniające;

- ✓ dostęp do kultury i rekreacji.

Wspólne przedsięwzięcia kulturalne, towarzyskie i terapeutyczne mają istotny wpływ na zdrowie fizyczne i psychiczne. Wyzwalają one wiarę we własne siły, poczucie świadomości bycia potrzebnym. W 2021 roku z usług Domu Dziennego Pobytu „Kalinka” korzystało 13 osób.

Inne działania podejmowane przez Miasto Suwałki

Program Suwalska Karta Mieszkańca działa od 1 września 2018 roku. Program działań zmierzających do poprawy warunków życia mieszkańców Miasta Suwałki - „Suwalska Karta Mieszkańca” przyjęto uchwałą Nr XLV/554/2018 Rady Miejskiej w Suwałkach z dnia 25 kwietnia 2018 r., którą następnie zmieniano w związku z wprowadzaniem nowych ulg czy też przedłużaniem terminów ważności kart z uwagi na sytuację pandemiczną wynikającą z pojawieniem się wirusa COVID-19.

Obecnie obowiązującą uchwałą w sprawie przyjęcia programu działań zmierzających do poprawy warunków życia mieszkańców miasta Suwałki pn. „Suwalska Karta Mieszkańca” Rada Miejska w Suwałkach podjęła 29 września 2021 roku.

„Suwalska Karta Mieszkańca” to kompleksowy program zmierzający do polepszenia warunków życiowych mieszkańców Miasta, którego celem, jest zwiększenie wszystkim mieszkańcom Suwałk, bez względu na sytuację rodzinną i majątkową, dostępności do dóbr kultury, sportu i rekreacji zarządzanych przez jednostki organizacyjne i instytucje kultury Miasta Suwałk. Celem Programu jest też poprawa warunków życiowych mieszkańców, poprzez zmniejszenie obciążeń finansowych, w tym szczególnie rodzin wielodzietnych, osób niepełnosprawnych i seniorów, umacnianie poczucia tożsamości lokalnej mieszkańców czy też promocja korzystania ze środków komunikacji miejskiej, co odciąży centrum miasta z nadmiernego ruchu samochodów osobowych. Realizacja programu może stanowić również jeden z elementów skłaniających do osiedlania się w Suwałkach. Program oferuje m.in. darmowe: miejskie przedszkola, przejazdy komunikacją miejską dla dzieci, młodzieży i studentów oraz posiadaczy Suwalskiej Karty Mieszkańca – osoby niepełnosprawnej, a także darmowe szczepienia przeciwko grypie dla seniorów i darmowe szczepienia przeciwko wirusowi brodawczaka ludzkiego osobom uprawnionym - zgodnie z odrębną uchwałą Rady Miejskiej w Suwałkach. Posiadacze Suwalskiej Karty Mieszkańca mają także zniżki na opłaty za pobyt dzieci w miejskich żłobkach. 30 prywatnych przedsiębiorców skorzystało z możliwości włączenia się do programu oferując mieszkańcom zniżki na swoje usługi i produkty w wysokości minimum 10%. Szacunkowa wartość przyznanych ulg przez Miasto w 2021 r. posiadaczom Suwalskiej Karty Mieszkańca wyniosła 2.627.627,25 zł. Suwalską Kartę Mieszkańca przyznaje się wszystkim mieszkańcom Suwałk: rozliczającym się podatkiem PIT w Suwałkach; rolnikom posiadającym gospodarstwo rolne na terenie Suwałk i utrzymującym się wyłącznie z rolnictwa; osobom bezrobotnym w rozumieniu ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy oraz osobom otrzymującym zasiłek stały z Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Suwałkach. Funkcjonują cztery rodzaje kart – zwykła, rodziny wielodzietnej, osoby niepełnosprawnej i seniora. Karta przyznawana jest na 4 lata, a w przypadku seniorów – bezterminowo.

Od października 2021 roku wdrożono nowy system do obsługi Suwalskiej Karty Mieszkańca, a mieszkańcy mogą korzystać z kart zbliżeniowych i/lub aplikacji na telefon. W okresie do 31 grudnia 2021 r. z Suwalskiej Karty Mieszkańca korzystało 34.148 osób. Natomiast 4.336 osób otrzymało nowe, zbliżeniowe karty.

Polityka senioralna w Mieście Suwałki

Decyzją Wojewody Podlaskiego Miasto Suwałki zostało zobligowane do zorganizowania transportu (dowozu) do punktów szczepień przeciwko wirusowi SARS-CoV-2 osobom niepełnosprawnym posiadającym aktualne orzeczenie o niepełnosprawności w stopniu znacznym oraz osobom mającym obiektywne i niemożliwe do przezwyciężenia we własnym zakresie trudności w samodzielnym dotarciu do punktów

szczepień. Miasto Suwałki przy wsparciu jednostek organizacyjnych Miasta Suwałk oraz miejskich instytucji kultury zorganizowało 46 transportów (dowozów) do punktów szczepień.

Suwalska Rada Seniorów

Suwalska Rada Seniorów posiada charakter konsultacyjny, doradczy i inicjatywny. Jej głównym celem jest reprezentowanie seniorów i opracowanie wspólnie z władzami miasta rozwiązań przyjaznych osobom starszym. Radę tworzy dziewięć osób – siedmioro zgłoszonych i wybranych przez organizacje pozarządowe i inne podmioty działające na rzecz osób starszych oraz dwie wskazane przez Prezydenta Miasta Suwałk. Kadencja trwa trzy lata.

W 2021 r. powstał nowy Program Działań na Rzecz Seniorów na lata 2021-2026 w Mieście Suwałki, który został przyjęty Uchwałą nr XXX/394/2021 Rady Miejskiej w Suwałkach 31 marca 2021 r.

Program skierowany jest do wszystkich grup wiekowych seniorów. Jego celem jest tworzenie warunków do przedsięwzięć promujących ich aktywność, poczucie bezpieczeństwa oraz określenie zadań mających na celu przystosowanie infrastruktury do potrzeb i możliwości osób starszych. Celem Programu jest również zmiana sposobu postrzegania seniorów przez społeczeństwo, w szczególności przez dzieci i młodzież.

Celami strategicznymi Programu są:

- ✓ rozwój promocji zdrowia i wzrost dostępności do usług zdrowotnych na rzecz osób starszych w Mieście Suwałki;
- ✓ rozwój sieci usług środowiskowych oraz instytucjonalnego i pozainstytucjonalnego wsparcia udzielanego niesamodzielnym osobom starszym;
- ✓ uczestnictwo Seniorów w życiu społecznym oraz wsparcie wszelkich form aktywności obywatelskiej, społecznej, kulturalnej, edukacyjnej;
- ✓ integracja międzypokoleniowa i kształtowanie pozytywnego postrzegania osób starszych w społeczeństwie.

W ramach realizacji Programu Działań na Rzecz Seniorów na lata 2021-2026 w Mieście Suwałki prowadzone są działania zmierzające do poprawy jakości życia osób w wieku emerytalnym. Miasto Suwałki w 2021 roku dofinansowało z budżetu miasta trzy Kluby Seniora.

Suwalski Klub Seniora na Osiedlu Północ, ul. Chopina 6a

Suwalski Klub Seniora na Osiedlu Północ prowadzony jest przez Stowarzyszenie Aktywności Społeczno – Artystycznej „Nie Po Drodze”. Działania w Klubie prowadzone są przez doświadczonych instruktorów i specjalistów z różnych dziedzin. Klub oferuje szereg działań edukacyjnych, kulturalno – oświatowych, sportowo – rekreacyjnych oraz warsztaty rozwoju osobistego. Miasto w 2021 roku wsparło działalność Suwalskiego Klubu Seniora na Osiedlu Północ kwotą 110 000 zł. Z oferty Klubu w 2021 roku korzystało 123 stałych beneficjentów.

Klub Seniora przy ul. Ciesielskiej 15

Klub Seniora prowadzony jest przez Stowarzyszenie Uniwersytet Trzeciego Wieku. Celem działania Klubu jest tworzenie miejsca przyjaznego Seniorom, w którym mogą nauczyć się nowych umiejętności oraz rozwijać swoje dotychczasowe pasje. Z oferty Klubu w 2021 roku korzystało 30 stałych beneficjentów. Realizacja zadania została dofinansowana z budżetu Miasta kwotą 34 997,06 zł.

Klub Seniora „Oratorium 60+” w Parafii Matki Bożej Miłosierdzia, ul. Wyszyńskiego 3

Klub Seniora „Oratorium 60 +” działa w Parafii Matki Bożej Miłosierdzia w Suwałkach. Celem działalności Klubu jest zwiększenie aktywności kulturalnej, edukacyjnej i społecznej osób starszych, podniesienie jakości życia i wzmacnianie ich pozycji w społeczeństwie.

Z oferty Klubu w 2021 r. korzystało 34 stałych beneficjentów. Realizacja zadania została dofinansowana z budżetu Miasta kwotą 15 000 zł.

W 2021 r. kontynuowano Program „**Złota Rączka dla seniora**”, którego realizatorem była Spółdzielnia Socjalna „Perspektywa” w Suwałkach. Celem Programu jest podniesienie oraz poprawa jakości życia poprzez zapewnienie seniorom dostępu do bezpłatnych usług w zakresie drobnych napraw domowych, między innymi takich jak: wymiana żarówek, gniazdek elektrycznych, uszczeltek przeciekających w kranach lub baterii, uszczelnianie przecieków za pomocą silikonu, odpowietrzenie kaloryferów, wymianę lub montaż zamków w drzwiach oraz klamek, jak również naprawę mebli i montaż elementów wyposażenia wnętrz. Naprawy wykonywane są wyłącznie w lokalu zamieszkiwanym przez osobę ubiegającą się o pomoc. Program dedykowany jest mieszkańcom Suwałk w wieku powyżej 70 lat, samotnie zamieszkującym lub w wieku powyżej 60 lat z orzeczoną umiarkowaną lub znaczną stopniem niepełnosprawności. Z uwagi na stan epidemii udzielana jest również pomoc osobom powyżej 70 lat w postaci zakupu żywności, środków higienicznych i leków. Projekt realizowany był ze środków budżetu miasta Suwałk. Przyznano na ten cel w 2021 roku kwotę w wysokości 60.000 zł. W 2021 roku z usług „Złotej Rączki” skorzystało 178 osób, wykonano 1000 usług, przyjęto 282 zgłoszeń.

Korzystający zgłaszali usługę dzwoniąc pod nr 517 871 124.

Nieodpłatna Pomoc Prawna

Na terenie Miasta Suwałk w 2021 roku funkcjonowały trzy punkty nieodpłatnej pomocy prawnej:

- ✓ dwa punkty przy ul. Kościuszki 71 prowadzone przez organizację pozarządową Centrum Aktywności Społecznej PRYZMAT,
- ✓ punkt przy ul. Filipowskiej 20 B prowadzony przez radców prawnych/adwokatów wskazanych przez okręgową radę adwokacką i radę okręgowej izby radców prawnych.

Porady prawne były udzielane w każdym punkcie w sposób hybrydowy przez pięć dni w tygodniu, po cztery godziny dziennie. Nieodpłatna pomoc prawna przysługiwała każdej osobie, która nie jest w stanie ponieść kosztów odpłatnej pomocy prawnej. Ogółem w 2021 roku udzielono 952 nieodpłatnych porad prawnych. Łączny koszt prowadzenia i utrzymania punktów porad prawnych wyniósł 196 758,96 zł, co zostało sfinansowane w całości z budżetu państwa.

Żłobek Miejski

Resortowy program rozwoju instytucji opieki nad dziećmi w wieku do lat 3 „MALUCH +” 2021.

W 2021 r. Miasto Suwałki w ramach Resortowego programu rozwoju instytucji opieki nad dziećmi w wieku do lat 3 „MALUCH +” 2021 pozyskało środki finansowe na funkcjonowanie 327 miejsc w Żłobku Miejskim w Suwałkach, w wysokości 324 000,00 zł oraz dotację celową z budżetu państwa na funkcjonowania miejsc opieki w wysokości 351 000,00 zł.

Żłobek Miejski w Suwałkach przy ul. Kościuszki 2, fot. z archiwum Urzędu Miejskiego w Suwałkach

Suwałski Bon Żłobkowy

W odpowiedzi na potrzeby suwalskich rodziców/opiekunów prawnych, powracających na rynek pracy i korzystających z usług niepublicznych podmiotów, prowadzących na terenie miasta Suwałki działalność związaną z opieką nad dziećmi w wieku do lat 3, Rada Miejska w Suwałkach podjęła uchwałę nr VIII/95/2019 z dnia 29 maja 2019 r. w sprawie suwalskiego bonu żłobkowego. Forma ww. świadczenia, przyznawana w kwocie 300,00 zł miesięcznie na każde dziecko, umożliwiła dotarcie ze wsparciem pieniężnym do wszystkich zainteresowanych rodziców i pozwoliła na częściowe pokrycie kosztów związanych z odpłatnością za pobyt dziecka w placówkach niepublicznych. Na podstawie złożonych wniosków o przyznanie suwalskiego bonu żłobkowego wypłacono wnioskodawcom świadczenia w poszczególnych miesiącach 2021 r.: w styczniu - 111 bonów, w lutym - 111 bonów, w marcu - 116 bonów, w kwietniu - 122 bonów, w maju - 128 bonów, w czerwcu - 131 bonów, w lipcu - 114 bonów, w sierpniu - 125 bonów, we wrześniu - 97 bonów, w październiku - 108 bonów, w listopadzie - 144 bonów, w grudniu - 115 bonów. W związku z realizacją ww. uchwały w 2021 roku wydatkowano środki finansowe w wysokości 409.905,00 zł.

Podmioty niepubliczne prowadzące działalność w zakresie opieki nad dziećmi w wieku do lat 3 w 2021 r.

W 2021 r. na terenie miasta Suwałki działalność z zakresu opieki nad dziećmi w wieku do lat 3 prowadziło 12 żłobków niepublicznych: „KIDS&Co.”, „Chatka Puchatka”, „Emelek”, „Emelek Klonowa”, „Emelek Chopina”, „Emelek Staszica”, „Pszczółka”, „Krecik”, „Biedroneczka” P. Chalecki, „Jedyneczka”, „Zielony Zakątek”, „Słoneczko” oraz 3 kluby dziecięce: „Małe Gwiazdy”, „Małe Gwiazdy II”, „Little Star”.

Łącznie w niepublicznych żłobkach i klubach dziecięcych w 2021 r. funkcjonowały 446 miejsca dla najmłodszych dzieci.

Strategia i programy realizowane w zakresie pomocy społecznej

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Suwałki na lata 2016 – 2025 przyjęta uchwałą Nr XXIII/281/2016 Rady Miejskiej w Suwałkach z dnia 28 września 2016 r.

Stanowi dokument programowy o istotnym znaczeniu dla zapewnienia bezpieczeństwa społecznego mieszkańców miasta w szczególności grup zagrożonych wykluczeniem społecznym.

Wdrożenie założeń Strategii ma w efekcie przyczynić się do:

- ✓ aktywizacji lokalnego rynku pracy;
- ✓ przeciwdziałania i zapobiegania skutkom wykluczenia społecznego i marginalizacji;
- ✓ efektywniejszej pomocy dla osób i rodzin dysfunkcyjnych;
- ✓ podnoszenia jakości świadczonych usług poprzez profesjonalizację kadr zaangażowanych w realizację zadań z zakresu polityki społecznej;
- ✓ doskonalenia istniejącej na terenie miasta infrastruktury socjalnej do występujących potrzeb;
- ✓ zwiększenia udziału osób niepełnosprawnych w życiu społecznym;
- ✓ promocji i profilaktyki zdrowotnej społeczności lokalnej.

W 2021 r. został sporządzony Raport z monitoringu strategii dostępny <http://mopr.suwalki.pl/strona/nasz-mopr/453-strategia>

Program Integracji Społecznej i Aktywizacji Zawodowej Osób Niepełnosprawnych w Suwałkach na lata 2017-2021, przyjęty uchwałą Nr XXXIII/395/2017 r. Rady Miejskiej w Suwałkach z dnia 31 maja 2017 r.

Założeniem Programu jest prowadzenie i rozwój aktywnych form integracji społecznej i zawodowej wynikających z zadań nakreślonych w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Suwałki na lata 2016 – 2025 polegających w szczególności na:

- ✓ usuwaniu barier psychospołecznych w procesie integracji osób niepełnosprawnych i ich rodzin ze środowiskiem;
- ✓ wyrównywaniu szans osób niepełnosprawnych w zakresie edukacji i zatrudnienia;
- ✓ prowadzeniu działań zmierzających do likwidacji barier architektonicznych i komunikacyjnych oraz transportowych;
- ✓ poprawie jakości życia osób niepełnosprawnych, przewlekle chorych i w podeszłym wieku;
- ✓ identyfikacji, diagnozie oraz działaniach na rzecz zaspokajania potrzeb osób niepełnosprawnych.

Zagadnienie integracji społecznej i zawodowej osób niepełnosprawnych jest bardzo złożone, a działania w tym zakresie mają zmierzać do wzrostu uczestnictwa tych osób w życiu rodzinnym, społecznym i zawodowym, poprzez zastosowanie szeregu działań wspomagających i aktywizujących zarówno same osoby niepełnosprawne, jak też ich otoczenie społeczne. Systematyczna likwidacja różnego rodzaju barier umożliwia wyrównywanie szans osób niepełnosprawnych oraz aktywny udział w życiu społecznym.

Dotychczasowe działania związane z organizacją i funkcjonowaniem różnych ogniw oparcia społecznego osób niepełnosprawnych w Mieście Suwałki zostały zawarte w rocznych sprawozdaniach z realizacji Programu Działań na Rzecz Osób Niepełnosprawnych w Mieście Suwałki na lata 2017– 2021 i zamieszczone na www.mopr.suwalki.pl

Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Suwałkach na lata 2017 – 2021 przyjęty uchwałą Nr XXXIII/396/2017 Rady Miejskiej w Suwałkach z dnia 31 maja 2017 r.

Celem programu jest ograniczanie zjawiska przemocy w rodzinie oraz zwiększanie skuteczności udzielanej pomocy dla osób uwięzionych w przemoc na terenie Miasta Suwałki do 2021 roku, poprzez:

- ✓ zwiększenie dostępności i skuteczności ochrony oraz wsparcia osób dotkniętych przemocą;
- ✓ zwiększenie skuteczności oddziaływań wobec sprawców;
- ✓ profilaktykę i edukację społeczności lokalnej;
- ✓ podniesienie jakości i dostępności świadczonych usług poprzez zwiększenie kompetencji przedstawicieli Lokalnego Systemu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie.

Zadaniem programu jest zmiana postaw prezentowanych wobec kwestii przemocy w rodzinie, zarówno w świadomości osób doświadczających przemocy, stosujących przemoc oraz poprawa jakości prowadzonych działań powołanych służb do niesienia pomocy. Dane za 2017 r. i 2019 r. i 2021 wynikające z matrycy wskaźników służącej do monitoringu Programu wskazują na liczne działania profilaktyczno – edukacyjne oraz naprawcze skierowane do sprawców przemocy. Wzrasta zapotrzebowanie na usługi psychologiczne. Zauważono zwiększoną aktywność wymiaru sprawiedliwości wobec sprawców przemocy (interwencje policji, skazania z art. 207 kk i 209 kk), natomiast występuje tendencja wzrostowa w zakresie zastosowania przymusowego leczenia odwykowego i naprawczego sprawców przemocy (art. 72kk).

Program Wspierania Rodziny i Rozwoju Pieczy Zastępczej w Mieście Suwałki na lata 2019-2021 przyjęty uchwałą Nr VI/64/2019 Rady Miejskiej w Suwałkach z dnia 27 marca 2019 r

Celem programu była realizacja zadań zmierzających do wspomagania rodziny naturalnej w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, rozwoju rodzinnej pieczy zastępczej, zabezpieczaniu usług świadczonych przez instytucjonalną pieczę zastępczą na terenie Miasta Suwałk oraz podejmowanie działań na rzecz usamodzielnienia podopiecznych

z rodzin zastępczych przy ścisłej współpracy samorządu, organizacji pozarządowych i innych instytucji zajmujących się rodziną.

Podejmowane i kontynuowane działania polegały na:

- ✓ zapewnianiu rodzinom przeżywającym trudności wsparcia i pomocy asystenta rodziny;
- ✓ prowadzeniu placówek wsparcia dziennego;
- ✓ zapewnianiu dostępu do poradnictwa specjalistycznego;
- ✓ umożliwianiu udziału w szkoleniach wzmacniających kompetencje i umiejętności wychowawcze;
- ✓ realizacji programów profilaktycznych;
- ✓ utrzymywaniu stałego kontaktu z rodzinami zastępczymi pozwalające na systematyczną diagnozę ich potrzeb;
- ✓ rozwoju zawodowych rodzin zastępczych, zwiększając ich liczebność o 1 w każdym roku realizacji zgodnie z przyjętym limitem;
- ✓ integracji ze środowiskiem oraz wsparciem finansowym i rzeczowym pełnoletnich wychowanków opuszczających pieczę zastępczą;
- ✓ zapewnieniu adekwatnej do potrzeb liczby miejsc w mieszkaniach chronionych;
- ✓ szkoleniach wzmacniających kompetencje osób sprawujących pieczę oraz umożliwiających nabycie wiedzy i umiejętności rozwiązywania występujących trudności;
- ✓ współpracy lokalnych instytucji i organizacji realizujących zadania na rzecz rodzin z dziećmi.

Istotę programu stanowi określenie limitu zawodowych rodzin zastępczych, który zakłada utworzenie w każdym roku 1 rodziny. W 2020 r. udało się stworzyć 1 zawodową rodzinę zastępczą. Ponadto podejmowano i propagowano różnego rodzaju wsparcie polegające na poradnictwie, terapii rodzinnej, uczestnictwo w grupach wsparcia, opiekę i wychowanie w placówkach wsparcia dziennego i pomoc wolontariuszy. Wskaźniki pokazują że coraz chętniej mieszkańcy korzystają z pozafinansowych form wsparcia. Szczegółowe sprawozdanie z programu zamieszczone na <http://mopr.suwalki.pl/aktualnosc/programy-i-projekty/796-miejski-program-wspierania-rodziny-i-rozwoju-pieczy-zastepczej-w>

Miejski Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Przeciwdziałania Narkomanii w Suwałkach w 2021 r.

Miejski Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Przeciwdziałania Narkomanii w Suwałkach jest programem rocznym i został przyjęty Uchwałą nr XXVI/335/2020 Rady Miejskiej w Suwałkach z dnia 13 listopada 2020 r.

Program kompleksowo reguluje zagadnienia dotyczące profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych w Mieście Suwałki. Wskazuje planowane, długofalowe, wielostronne i skoordynowane działania z tego zakresu oraz podmioty odpowiedzialne za ich realizację. Istotnym partnerem Miasta w realizacji zadań Programu są organizacje pozarządowe, spółdzielnie socjalne, kościoły i związki wyznaniowe. Program oparty jest na trzech wzajemnie komplementarnych programach działań realizowanych na różnych poziomach administracji: gminnym, wojewódzkim i narodowym.

Zadania zawarte w Programie wynikają z zapisu art. 4¹ ust. 1 ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi z 26 października 1982 r. (Dz. U. 2021 r. poz. 1119 z późn. zm.), zwanej dalej „ustawą o wychowaniu w trzeźwości”, oraz art. 10 ust. 1 ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii z 29 lipca 2005 r. (Dz. U. z 2020 r. poz. 2050), zwanej dalej „ustawą o przeciwdziałaniu narkomanii” i określają zadania własne gminy w sferze profilaktyki i rozwiązywania lokalnych problemów uzależnień oraz wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej.

Zadania Programu:

- ✓ Zwiększanie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu i innych środków psychoaktywnych,

- ✓ Udzielanie rodzinom, w których występują problemy choroby alkoholowej, narkomanii lub przemocy w rodzinie - pomocy psychospołecznej i prawnej,
- ✓ Edukacja zdrowotna,
- ✓ Profilaktyka uzależnień,
- ✓ Przeciwdziałanie przemocy,
- ✓ Zmniejszanie rozmiarów naruszeń prawa na rynku napojów alkoholowych,
- ✓ Wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych, służącej rozwiązywaniu problemów uzależnień oraz przemocy w rodzinie.

Ośrodek Profilaktyki i Wsparcia dla Osób Nietrzeźwych, Uzależnionych i Bezdomnych

Ośrodek Profilaktyki i Wsparcia dla Osób Nietrzeźwych, Uzależnionych i Bezdomnych w Suwałkach od 1 stycznia 2016 r. prowadzi Spółdzielnia Socjalna „Perspektywa”. W swych działaniach, obejmujących odbiorców wywodzących się ze środowisk patologicznych z terenu Miasta Suwałk, realizuje zadania profilaktyczne, opiekuńcze i medyczne. Ośrodek oferuje wsparcie i pomoc osobom nietrzeźwym i uzależnionym oraz zapewnia opiekę lekarską do czasu wytrzeźwienia. W 2021 r. 34 osoby bezdomne znalazły schronienie i opiekę w Noclegowni dla bezdomnych mężczyzn, która jest częścią struktury organizacyjnej Ośrodka.

Od czasu przejścia opieki nad osobami nietrzeźwymi i bezdomnymi zauważalna jest poprawa stanu zdrowia wśród osób przebywających w Noclegowni oraz ograniczenie spożycia alkoholu wśród podopiecznych. Egzekwowanie regulaminu Noclegowni, a także nadzór i kontrola ze strony opiekunów, przy dużym udziale oferowanego przez Spółdzielnię wsparcia motywacyjno-terapeutycznego, pozwoliło także niektórym osobom na całkowite zerwanie z nałogiem.

Wśród głównych zadań, jakie realizuje Spółdzielnia znajdują się:

- ✓ terapia grupowa i zajęciowa dla osób nietrzeźwych, uzależnionych i bezdomnych oraz spotkania duszpasterskie dla tych osób – motywujące do wyjścia z bezdomności i nałogu;
- ✓ telefon zaufania dla osób uzależnionych i ich rodzin – porady dotyczące uzależnienia, możliwych form podjęcia leczenia oraz sposobów motywacji do podjęcia leczenia;
- ✓ podstawowa pomoc osobom bezdomnym, polegająca na możliwości korzystania z noclegu i ze świetlicy, gdzie udostępniona jest odzież, środki czystości, opieka medyczna, kuchnia.

2.3. Oświata

Organizacja przedszkoli, szkół i placówek oświatowych

W roku szkolnym 2021/2022 Miasto Suwałki prowadzi następujące publiczne jednostki oświatowe: 10 przedszkoli (9 samodzielnych i 1 specjalne), 9 szkół podstawowych (7 samodzielnych, 1 funkcjonująca w zespole szkół oraz 1 specjalna), 1 samodzielne liceum ogólnokształcące, 5 zespołów szkół (w tym: 1 zespół szkoły podstawowej i szkoły ponadpodstawowej oraz 4 zespoły szkół ponadpodstawowych), 1 ośrodek szkolno-wychowawczy (internat, przedszkole, szkoła podstawowa, branżowa szkoła I stopnia, szkoła przysposabiająca do pracy), Suwalski Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli oraz Poradnię Psychologiczno-Pedagogiczną.

W dniu 31 marca 2021 r. Rada Miejska w Suwałkach podjęła uchwałę w sprawie powrotnego przejścia prowadzenia Bursy Szkolnej w Suwałkach, a w dniu 28 kwietnia 2021 r. - uchwałę w sprawie włączenia z dniem 1 września 2021 r. Bursy Szkolnej w Suwałkach do Zespołu Szkół nr 4 w Suwałkach.

Ponadto funkcjonuje samorządowa jednostka organizacyjna Centrum Usług Wspólnych w Suwałkach. Centrum Usług Wspólnych, które zostało powołane w celu prowadzenia obsługi finansowo – księgowej, kadrowej oraz prawnej dla jednostek oświatowych, których organem prowadzącym jest Miasto Suwałki.

Do ewidencji placówek i szkół niepublicznych prowadzonej przez Miasto Suwałki wpisanych zostało 18 szkół niepublicznych, 16 placówek niepublicznych, 23 przedszkola (w tym 1 specjalne, 1 z oddziałami integracyjnymi oraz 1 punkt przedszkolny) – stan na 31 grudnia 2021 r.

Tabela 2.3.1 Liczba oddziałów i uczniów w przedszkolach i szkołach

Typ placówki	Liczba oddziałów	Liczba uczniów
Przedszkola i oddziały przedszkolne przy szkołach	78	1872
Szkoły podstawowe	250	5661
Szkoły ponadpodstawowe	142	3987
Specjalny ośrodek szkolno-wychowawczy	41	185
Bursa szkolna	3	101
Razem	514	11806

Źródło: Opracowanie na podstawie danych z Systemu Informacji Oświatowej według stanu na dzień 30 września 2021 r.

30-lecie Przedszkola nr 6 w Suwałkach, fot. z archiwum Urzędu Miejskiego w Suwałkach

W roku szkolnym 2021/2022, w naszym mieście, do przedszkoli i oddziałów przedszkolnych w szkołach podstawowych uczęszczało 1 872 dzieci. Do szkół podstawowych uczęszczało 5 661 uczniów, natomiast w szkołach ponadpodstawowych uczyło się 3 987 uczniów. Dzieci o specjalnych potrzebach edukacyjnych kształcą się w specjalnym ośrodku szkolno-wychowawczym, placówka ta przyjęła w 2021 r. ogółem 185 uczniów. Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Suwałkach w roku szkolnym 2021/2022 objęła poradnictwem 24 223 dzieci i młodzieży z miasta i terenu powiatu. W roku szkolnym 2021/2022 w ogólnodostępnych szkołach podstawowych funkcjonowało 26 oddziałów integracyjnych, w tym 1 oddział przedszkolny w szkole podstawowej.

Do 6 oddziałów integracyjnych funkcjonujących w przedszkolach uczęszczało 26 dzieci posiadających orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego, natomiast do jednego integracyjnego oddziału przedszkolnego w szkole podstawowej uczęszczało 5 dzieci z orzeczeniem o potrzebie kształcenia specjalnego.

Na poziomie szkół podstawowych funkcjonowało 11 oddziałów sportowych (7 w SP10 i 4 w SP11) i 2 oddziały z rozszerzeniem sportowym (w SP11).

Zajęciami w ramach wczesnego wspomagania rozwoju dziecka objętych zostało 111 dzieci w łącznym wymiarze 172 godzin.

W latach 2021/2022 nastąpił nieznaczny spadek liczby uczniów w suwalskich szkołach o 55, tj. o 0,47%, natomiast liczba etatów nauczycielskich zmniejszyła się o 9,21 etatu, tj. o 0,79%.

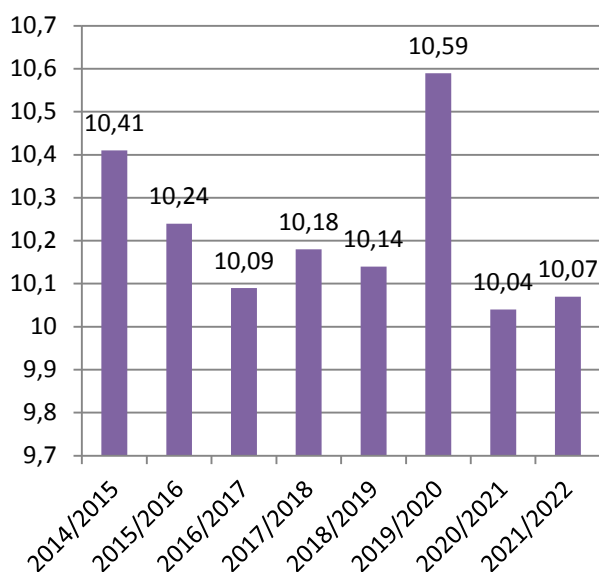
W roku szkolnym 2021/2022 do przedszkoli, szkół i SOSW1 uczęszczało **45 uczniów - obcokrajowców** (Białoruś, Ukraina, Mołdawia, Gruzja i Litwa) oraz **56 uczniów, którzy powrócili z zagranicy** (Wielka Brytania, Niemcy, Belgia).

Tabela 2.3.2 Liczba uczniów i etatów nauczycieli w latach 2016 – 2021

	2016/2017	2017/2018	2018/2019	2019/2020	2020/2021	2021/2022
Etaty nauczycieli	1136,47	1128,39	1145,18	1127,62	1171,29	1162,08
Uczniowie	11464	11485	11612	11937	11759	11704

Źródło: Opracowanie na podstawie danych z Systemu Informacji Oświatowej według stanu na dzień 30 września 2016 r. – 2021 r.

Wykres 2.3.1 Liczba uczniów przypadających na jeden etat nauczycielski w latach 2014 – 2021

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Wydziału Oświaty i Wychowania Urzędu Miejskiego w Suwałkach.

Kadra pedagogiczna

Od 1 września 2021 r. w przedszkolach i we wszystkich typach szkół, placówkach oświatowych funkcjonujących na terenie miasta Suwałk zatrudnionych było ogółem 1223 nauczycieli (1162,08 etatów).

Tabela 2.3.3 Struktura kadry pedagogicznej placówek oświatowych z podziałem na stopień awansu zawodowego oraz wymiar zatrudnienia

Stopień zawodowy	Liczba nauczycieli ogólnie	2021/2022	
		pełnozatrudnionych	niepełnozatrudnionych
		1118	105
		1223	
		% nauczycieli ogółem	
Bez stopnia awansu zaw.	1	0,08	
Stażyści	24	1,96	
Kontraktowi	165	13,49	
Mianowani	156	12,76	
Dyplomowani	877	71,71	

Źródło: Opracowanie na podstawie danych z Systemu Informacji Oświatowej.

Egzaminy zewnętrzne w 2021 r.

Analiza oraz szczegółowe wyniki egzaminów zewnętrznych w roku szkolnym 2020/2021 znajdują się w „**Informacji o stanie realizacji zadań oświatowych w Mieście Suwałki za rok szkolny 2020/2021**”, udostępnionej na stronie internetowej Urzędu Miejskiego w Suwałkach:

http://bip.um.suwalki.pl/Menu_tematyczne/Oswiata_i_sport/informacja_o_realizacji_zada_o_wiatowych/informacja-o-realizacji-zadan-oswiatowych-w-roku-szkolnym-20202021.html

Wręczenie stypendiów za szczególne osiągnięcia w nauce w roku szkolnym 2020/2021, fot. z archiwum Urzędu Miejskiego w Suwałkach.

Stypendia i nagrody Prezydenta Miasta Suwałk

W 2021 r. na podstawie uchwały nr XXII/526/2018 z dnia 28 lutego 2018 r. w sprawie realizacji **Programu wspierania rozwoju uczniów zdolnych „Zdolny Suwałczanin”**, uczniowie szkół podstawowych oraz szkół ponadpodstawowych otrzymali (po spełnieniu warunków określonych w Regulaminie przyznawania stypendium lub nagrody Prezydenta Miasta Suwałk za szczególne osiągnięcia w nauce lub sporcie – stanowiącym załącznik do uchwały) stypendia lub nagrody za szczególne osiągnięcia w nauce lub sporcie.

Stypendia oraz nagrody za szczególne osiągnięcia w nauce lub sporcie (uzyskane w roku szkolnym 2020/2021) otrzymało łącznie 62 uczniów:

- ✓ 38 ze szkół podstawowych,
- ✓ 24 ze szkół ponadpodstawowych.

Łącznie, w formie stypendium lub nagrody Prezydenta Miasta Suwałk za szczególne osiągnięcia w nauce lub sporcie uzyskane w roku szkolnym 2020/2021, przyznano 69.000 zł.

Finansowanie oświaty

W 2021 r. dochody „oświaty” (dział 758, 801 i 854) osiągnęły poziom 130.378,29 tys. zł, co stanowiło 23,38% ogólnych dochodów budżetu miasta, w tym część oświatowa subwencji ogólnej wyniosła 111.168,25 tys. zł.

W 2021 r. dla szkół niepublicznych i niepublicznych przedszkoli oraz szkół publicznych prowadzonych przez inne podmioty niż jednostka samorządu terytorialnego Miasto Suwałki przekazało dotację w wysokości 27.620.217,08 tys. zł.

Tabela 2.3.4 Wydatki miasta na oświatę i wychowanie oraz edukacyjną opiekę wychowawczą w latach 2019-2021 (w tys. zł) wraz z wydatkami majątkowymi oraz przyznania subwencji oświatowych.

	2019		2020		2021	
	(w tys. zł)	(w%)	(w tys. zł)	(w%)	(w tys. zł)	(w%)
Wydatki budżetu miasta Suwałki, w tym:	566 222	100	516 790	100	526 488	100
wydatki na oświatę i wychowanie ¹ w tym:	175 542	31,00	194 086	37,56	185 116	35,16
wydatki bieżące	160 544	28,35	168 156	32,54	181 733	34,52
wydatki majątkowe	14 997	2,65	25 930	5,02	3 383	0,64
subwencje oświatowe	100 151	17,69	108 534	21,00	111 168	21,11
Wskaźnik % pokrycia wydatków bieżących subwencji oświatowych	62,38	X	64,54	X	61,17	X

¹suma wydatków ujętych w działach: 801 (Oświata i wychowanie) i 854 (Edukacyjna i opieka wychowawcza) oraz 750 (Administracja publiczna dot. Centrum Usług Wspólnych od 2020 r.)

Tabela 2.3.5 Wydatki w poszczególnych typach placówek oświatowych, dla których organem prowadzącym jest Miasto Suwałki w 2021 r.

	2021	
	w zł	w %
Wydatki na oświatę i wychowanie ogółem, z tego:	185 115 504	100,00
przedszkola	22 292 928	12,04
szkoły podstawowe	69 085 393	37,32
szkoły ponadpodstawowe	41 604 358	22,47
szkoły i placówki specjalne	12 101 347	6,54
poradnia psychologiczna – pedagogiczna	2 732 361	1,48
placówka doskonalenia nauczycieli	1 278 957	0,69
Centrum Usług Wspólnych	3 767 765	2,04

Tabela 2.3.6 Wydatki na dotacje dla przedszkoli, szkół i placówek nieprowadzonych przez Miasto Suwałki w latach 2018 - 2021

2018	2019	2020	2021
18 074 534	21 413 248	25 140 843	27 620 217

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Wydziału Oświaty i Wychowania Urzędu Miejskiego w Suwałkach.

Wydatki Wydziału Oświaty i Wychowania w 2021 r. wyniosły 28 965 531 zł (łącznie z dotacjami udzielonymi jednostkom oświatowym nieprowadzonym przez Miasto Suwałki), co stanowiło 15,65% wydatków miasta na oświatę, a inne wydatki (Wydziału Rozwoju i Funduszy Zewnętrznych, Wydziału Inwestycji, OSiR) wyniosły 3 286 868 zł (1,78%).

W ramach wspierania działalności szkół w zakresie pomocy materialnej uczniom, samorząd suwalski w 2021 r. udzielił 6756 uczniom pomocy materialnej na łączną kwotę 1.444.609,60 zł, w tym:

- ✓ 643 uczniów otrzymało stypendia szkolne oraz 24 uczniów otrzymało zasiłki szkolne na łączną kwotę **606.553,00 zł**. W ramach przyznanych stypendiów szkolnych i zasiłków szkolny został zakupiony w większości sprzęt IT do nauki zdalnej,
- ✓ 115 uczniów otrzymało dofinansowanie na zakup podręczników/ćwiczeń w ramach Rządowego programu pomocy uczniom niepełnosprawnym w formie dofinansowania zakupu podręczników, materiałów edukacyjnych i materiałów ćwiczeniowych w latach 2020-2022 (dotychczas zwanym „Wyprawka szkolna”) na łączną kwotę **38.597,18 zł**,
- ✓ 5998 uczniów otrzymało dofinansowanie na zakup podręczników szkolnych i materiałów ćwiczeniowych na łączną kwotę **799.459,42 zł**.

Tabela 2.3.7 Projekty realizowane przez Miasto Suwałki w 2021 r.

Placówka objęta projektem	Tytuł projektu	Wartość całkowita projektu	Zakres projektu
Lider Projektu: Miasto Suwałki Realizator Projektu: Szkoła Podstawowa nr 10 z Oddziałami Integracyjnymi im. Olimpijczyków Polskich w Suwałkach	NIE JESTEM INNY	Wartość projektu: 565.593,18 zł Dofinansowanie UE: 534.970,78 zł	Zadania w projekcie: 1.dodatkowe zajęcia dla uczniów (w tym dla uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi) – m.in. zajęcia metodą EEG Biofeedback, zajęcia z elementami terapii, zajęcia psychoedukacyjne, zajęcia wspierające postawę przedsiębiorczą uczniów, warsztaty i zajęcia poszerzające wiedzę uczniów; 2.doskonalenie zawodowe nauczycieli (studia podyplomowe i szkolenia); 3.doposażenie pracowni wspomagania rozwoju i prowadzenia terapii uczniów.
Lider Projektu: Miasto Suwałki Realizator Projektu: Szkoła Podstawowa nr 11 z Oddziałami Integracyjnymi im. gen. bryg. pil. Witolda Urbanowicza w Suwałkach	Przez innowacje do wiedzy	Wartość projektu: 1.956.172,80 zł Dofinansowanie UE: 1.846.502,80 zł	Zadania w projekcie: 1.dodatkowe zajęcia dla uczniów (w tym dla uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi) – m.in. zajęcia z integracji sensorycznej, zajęcia logopedyczne, terapia uczniów z afazją, zajęcia wspierające postawę przedsiębiorczą uczniów, kółka zainteresowań i warsztaty dla uczniów, zajęcia dydaktyczno-wyrównawcze, zajęcia rozwijające kompetencje cyfrowe uczniów, zajęcia z doradztwa edukacyjno-zawodowego; 2.stypendia dla uczniów; 3.doskonalenie zawodowe nauczycieli (studia podyplomowe, szkolenia, kursy);

			4. doposażenie pracowni do nauczania przedmiotów matematyczno-przyrodniczych oraz pracowni wspomagania rozwoju i prowadzenia terapii uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi.
Lider Projektu: Miasto Suwałki Realizator Projektu: Żłobek Miejski w Suwałkach	Żłobek szansą powrotu rodziców do pracy	Wartość projektu: 1.021.535,00 zł Dofinansowanie UE: 868.239,00 zł	Zadania w projekcie: 1. utworzenie nowej grupy dla 20 dzieci; 2. dostosowanie i wyposażenie pomieszczeń do potrzeb dzieci; 3. wyposażenie placu zabaw.
Lider Projektu: Miasto Suwałki Realizator Projektu: Szkoła Podstawowa nr 4 im. ks. Kazimierza Aleksandra Hamerszmita w Suwałkach	Kreatywność kluczem do wiedzy	Wartość projektu: 1.091.159,04 zł Dofinansowanie UE: 981.659,04 zł	Zadania w projekcie: 1. dodatkowe zajęcia dla uczniów (w tym dla uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi) – m.in. zajęcia językowe, matematyczne, przyrodnicze, chemiczne, zajęcia logopedyczne, zajęcia wspierające postawę kreatywną uczniów, kółka zainteresowań i warsztaty dla uczniów, zajęcia dydaktyczno-wyrównawcze, zajęcia rozwijające kompetencje cyfrowe uczniów (w tym robotyka), zajęcia z doradztwa edukacyjno-zawodowego; 2. stypendia dla uczniów; 3. doskonalenie zawodowe nauczycieli (studia podyplomowe, szkolenia, kursy); 4. doposażenie pracowni do nauczania przedmiotów matematyczno-przyrodniczych; 5. doposażenie szkoły w pomoce dydaktyczne oraz sprzęt TIK.
Lider Projektu: Miasto Suwałki Realizator Projektu: Zespół Szkół nr 6 im. Karola Brzostowskiego w Suwałkach	Zawodowcy przyszłości	Wartość projektu: 1.471.609,39 zł Dofinansowanie UE: 1.394.975,83 zł	Zadania w projekcie: 1. warsztaty z kreowania postaw społecznych; 2. zajęcia wyrównawcze z matematyki; 3. zajęcia przygotowujące do egzaminów zawodowych; 4. kursy/szkolenia zawodowe dla uczniów; 5. wyjazdy edukacyjne dla uczniów; 6. staże zawodowe dla uczniów i nauczycieli; 7. pomoc stypendialna dla uczniów; 8. organizacja kół zainteresowań; 9. doposażenie pracowni branży teleinformatycznej i poligraficznej; 10. poradnictwo edukacyjno-zawodowe.
Lider Projektu: Białostocka Fundacja Kształcenia Kadr Partner projektu: Miasto Suwałki Realizator Projektu: Zespół Szkół nr 4 w Suwałkach	Kształcimy profesjonalistów	Wartość projektu: 2.059.415,04 zł Dofinansowanie UE: 1.956.442,23 zł	Zadania w projekcie: 1. zajęcia pozalekcyjne dla uczniów (w tym: koła naukowe, zajęcia z zakresu tworzenia multimediów, zajęcia dydaktyczno-wyrównawcze, zajęcia przygotowujące do egzaminów zawodowych, zajęcia pozalekcyjne zawodowe – m.in. Koło Gastronomiczne Kuchnia Molekularna, koło turystyczne, Koło Młodego Hotelarza, Koło Młodego Ekonomisty); 2. doradztwo edukacyjno-zawodowe; 3. certyfikowane kursy zawodowe (w tym m.in.: kurs kelnerski, barmański i baristyczny); 4. szkolenie dla uczniów z zakresu pierwszej pomocy; 5. staże zawodowe u pracodawców dla uczniów i nauczycieli; 6. zajęcia dydaktyczne na wyższych uczelniach; 7. specjalistyczne kursy i szkolenia dla nauczycieli;

			8. pomoc stypendialna dla uczniów; 9. doposażenie bazy dydaktycznej szkoły w sprzęt multimedialny; 10. modernizacja pracowni do nauki zawodu: technik hotelarstwa, technik ekonomista, technik handlowiec.
--	--	--	--

W 2021 r. realizowano projekt pn. „**Bądź aktywny – bądź zdrowy – II etap**” w ramach Programu Współpracy Interreg V-A Litwa-Polska. Beneficjentem wiodącym była Administracja Samorządu Miasta Alytus, natomiast Miasto Suwałki było beneficjentem w projekcie. Celem projektu była „Poprawa zdrowia fizycznego i emocjonalnego dzieci zamieszkujących obszar polsko-litewskiego pogranicza w okresie pandemii COVID-19”.

Dzieci i nauczyciele z przedszkoli nr 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8 i 10 oraz z oddziałów przedszkolnych szkół podstawowych nr 2, 5, 7, 10, 11 oraz ze Specjalnego Ośrodka Szkolno-Wychowawczego nr 1 w Suwałkach uczestniczyli w zajęciach sportowych i zdrowotnych oraz warsztatach z zakresu zdrowego odżywiania.

W ramach ww. projektu zakupiono wyposażenie do zajęć sportowych i zdrowotnych do oddziałów przedszkolnych w szkołach podstawowych nr 2, 5, 7, 10 i 11 oraz do Specjalnego Ośrodka Szkolno-Wychowawczego nr 1 w Suwałkach. Łączny koszt wyposażenia: **13 608,10 EUR**.

Dodatkowo wybudowano place zabaw dla dzieci na terenie Szkoły Podstawowej nr 5 im. Alfreda Wierusza-Kowalskiego, Szkoły Podstawowej nr 7 im. św. Jana Pawła II oraz przy Specjalnym Ośrodku Szkolno-Wychowawczym nr 1. Łączny koszt budowy trzech placów zabaw: **220 575,71 EUR**.

Tabela 2.3.8 Średnie roczne wydatki na nauczanie jednego ucznia w jednostkach oświatowych (bez wydatków majątkowych), dla których organem prowadzącym jest Miasto Suwałki w 2021 r.

Typ placówki	Średni wydatek na nauczanie jednego ucznia w 2021 roku w placówkach publicznych (w zł)
Przedszkola (ze stołówkami i kształceniem specjalnym)	15 856
Szkoły podstawowe (z oddziałami przedszkolnymi, świetlicami, stołówkami i kształceniem specjalnym)	11 276
Licea ogólnokształcące (z kształceniem specjalnym)	10 767
Szkoły zawodowe wraz z centrami kształcenia ustawicznego i praktycznego (z kształceniem specjalnym)	9 393
SOSW1(przedszkole i szkoły wchodzące w skład ośrodka)	65 491
Przedszkola (ze stołówkami i kształceniem specjalnym)	15 856
Szkoły podstawowe (z oddziałami przedszkolnymi, świetlicami, stołówkami i kształceniem specjalnym)	11 276

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Wydziału Oświaty i Wychowania Urzędu Miejskiego w Suwałkach.

Programy/konkursy realizowane przez Miasto Suwałki

Decyzją Prezydenta Miasta Suwałk w okresie od września 2021 r. do czerwca 2022 r. w dwóch 5-godzinnych oddziałach przedszkolnych funkcjonujących w Szkole Podstawowej nr 5 im. A. Wierusz – Kowalskiego w Suwałkach zostały przyznane bezpłatne zajęcia

dodatkowe: w dwóch oddziałach po 2 godziny dziennie. Dzięki temu ww. oddziały przedszkolne czynne były 7 godzin dziennie. Łącznie zostało zrealizowanych 320 godzin. Pozostałe oddziały przedszkolne funkcjonujące w szkołach podstawowych sprawowały opiekę całonijną.

Prezydent przyznał dodatkowe środki finansowe szkołom w 2021 r. na realizację programu „Egzamin i Matura – klucz do sukcesu”. Program został skierowany do uczniów klas VIII szkoły podstawowej, klas III liceum i klas IV technikum. W ramach programu wspierania rozwoju uczniów zdolnych „Zdolny Suwałczanin” (uchwała nr XLII/526/2018 Rady Miejskiej w Suwałkach z dnia 28 lutego 2018 r. w sprawie realizacji Programu wspierania rozwoju uczniów zdolnych „Zdolny Suwałczanin” (Dz. Urz. Woj. Podlaskiego z 2018 poz. 1096 z późn. zm.).

W ramach ww. programu uczniom:

- klas VIII szkół podstawowych przyznane zostały 3 godziny zajęć na każdy oddział w ramach pomocy psychologiczno-pedagogicznej, w tym:
 - jedna godzina na zajęcia matematyczne,
 - dwie godziny – na inne zajęcia w ramach pomocy psychologiczno-pedagogicznej (na zajęcia z przedmiotów objętych egzaminem ósmoklasisty lub zajęcia korekcyjno-kompensacyjne lub zajęcia dydaktyczno-wyrównawcze),
- klas III liceum ogólnokształcącego i klas IV technikum przyznane zostały 3 godziny zajęć na każdy oddział w ramach pomocy psychologiczno-pedagogicznej, w tym:
 - jedna godzina na zajęcia matematyczne,
 - dwie godziny – na inne zajęcia w ramach pomocy psychologiczno-pedagogicznej (na zajęcia z obowiązkowych przedmiotów na egzaminie maturalnym).

W szkołach podstawowych zajęcia odbywały się przez 13 tygodni (od 15 lutego 2021 r. do 21 maja 2021 r.), a w szkołach ponadpodstawowych przez 10 tygodni (od 15 lutego 2021 r. do 30 kwietnia 2021 r.).

Laboratoria przyszłości

W 2021 r. suwalskie szkoły podstawowe uzyskały wsparcie w ramach programu „Laboratoria Przyszłości”. Program umożliwił nabycie przez szkoły nowoczesnego technicznego sprzętu (drukarki 3D, mikrokontrolery, roboty, sprzęt do nagrań i inne nowoczesne wyposażenie), który uatrakcyjni zajęcia szkolne i pozwoli uczniom rozwijać swoje zainteresowania podczas zajęć obowiązkowych, ale także w ramach zajęć pozalekcyjnych, kół zainteresowań i innych form rozwijania umiejętności. Wartość środków finansowych przeznaczonych na powyższy cel wynosi **1 729 200,00 zł**.

Poznaj Polskę

W ramach przedsięwzięcia *Poznaj Polskę*, obejmującego przygotowanie i przeprowadzenie w trakcie roku szkolnego wycieczek szkolnych związanych z priorytetowymi obszarami edukacyjnymi wskazanymi przez Ministra, w 2021 roku dofinansowanie otrzymały 3 szkoły na organizację 5 wycieczek: I Liceum Ogólnokształcące (1 wycieczka), ZST (2 wycieczki) i SP6 (2 wycieczki). Łączny koszt wycieczek: **70 378,00 zł**.

Aktywna tablica

W ramach rządowego programu rozwijania szkolnej infrastruktury oraz kompetencji uczniów i nauczycieli w zakresie technologii informacyjno-komunikacyjnych „Aktywna tablica” na lata 2020-2024, 3 suwalskie szkoły (branżowa szkoła w Zespole Szkół Technicznych oraz branżowa szkoła i technikum w Zespole Szkół nr 4) otrzymały dofinansowanie na doposażenie w sprzęt i pomoce dydaktyczne niezbędne do realizacji kształcenia na odległość, w tym na zakup laptopów dla uczniów oraz zestawy dla nauczycieli do prowadzenia zajęć: laptop, dodatkowa kamera internetowa, dodatkowe słuchawki, dodatkowy mikrofon, statyw, tablet graficzny oraz interaktywne monitory dotykowe.

Ponadto 2 szkoły (SP7 i SP10) otrzymały środki na zakup specjalistycznych pomocy dydaktycznych do terapii uczniów z zaburzeniami koncentracji i uwagi, w tym m.in. dla

uczniów z ADHD, z autyzmem, z zaburzeniami słuchu, z niepełnosprawnością intelektualną oraz dla uczniów z zaburzeniami procesów uczenia się, w tym z dysleksją.

Łączne dofinansowanie w ramach ww. programu to **111 964,00 zł**. Wkład własny Miasta Suwałki to około **27 990,86 zł**.

Zajęcia wspomagające

Od września 2021 r. ze względu na braki w nauce związane z nauczaniem zdalnym w szkołach realizowano dodatkowe godziny z przeznaczeniem na zajęcia wspomagające mające na celu utrwalenie wiadomości i umiejętności z obowiązkowych zajęć edukacyjnych z zakresu kształcenia ogólnego. W suwalskich szkołach w klasach IV-VIII i klasach ponadpodstawowych zrealizowano takich godzin 3790 (w okresie wrzesień – grudzień 2021 r.). Z rezerwy części oświatowej subwencji ogólnej na ten cel Miasto otrzymało ponad **265 000,00 zł**, które zostały przekazane na sfinansowanie kosztów prowadzenia zajęć wspomagających dla uczniów.

Założenia dotyczące kształcenia zawodowego i współpracy szkół z pracodawcami

Założenia dotyczące kształcenia zawodowego i współpracy szkół z pracodawcami realizowane są przede wszystkim z wykorzystaniem środków unijnych. Realizowane są dwa projekty w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podlaskiego na lata 2014-2020:

- ✓ W okresie od 1.08.2020 r. do 31.10.2022 r. w Zespole Szkół nr 4 w Suwałkach, we współpracy z Białostocką Fundacją Kształcenia Kadr, realizowany jest projekt pn. **„Kształcimy profesjonalistów”** w ramach Osi priorytetowej III. Kompetencje i kwalifikacje, Działanie 3.3 Kształcenie zawodowe młodzieży na rzecz konkurencyjności podlaskiej gospodarki, Poddziałanie 3.3.1 Kształcenie zawodowe młodzieży na rzecz konkurencyjności podlaskiej gospodarki, Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podlaskiego na lata 2014-2020.

W ramach projektu realizowane są m.in.: zajęcia pozalekcyjne dla uczniów (w tym: koła naukowe, zajęcia z zakresu tworzenia multimedii, zajęcia dydaktyczno-wyrównawcze, zajęcia przygotowujące do egzaminów zawodowych, zajęcia pozalekcyjne zawodowe – m.in. Koło Gastronomiczne Kuchnia Molekularna, koło turystyczne, Koło Młodego Hotelarza, Koło Młodego Ekonomisty), doradztwo edukacyjno-zawodowe, certyfikowane kursy zawodowe (w tym m.in.: kurs kelnerski, barmański i baristyczny), szkolenie dla uczniów z zakresu pierwszej pomocy, staże zawodowe u pracodawców dla uczniów i nauczycieli, zajęcia dydaktyczne na wyższych uczelniach, specjalistyczne kursy i szkolenia dla nauczycieli, pomoc stypendialna dla uczniów. Ponadto w ramach realizacji projektu wzbogacona zostanie baza dydaktyczna szkoły o sprzęt multimedialny na kwotę ok. 500.000,00 zł. Zmodernizowane zostaną pracownie do nauki zawodu: technik hotelarstwa, technik ekonomista, technik handlowiec.

- ✓ W okresie od 01.09.2020 r. do 31.08.2022 r. w Zespole Szkół nr 6 im. Karola Brzostowskiego w Suwałkach realizowany jest projekt **„Zawodowcy przyszłości”** w ramach Osi priorytetowej III. Kompetencje i kwalifikacje, Działanie 3.3 Kształcenie zawodowe młodzieży na rzecz konkurencyjności podlaskiej gospodarki, Poddziałanie 3.3.1 Kształcenie zawodowe młodzieży na rzecz konkurencyjności podlaskiej gospodarki, Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podlaskiego na lata 2014-2020.

W ramach projektu realizowane są m.in.: warsztaty z kreowania postaw społecznych, zajęcia wyrównujące szanse edukacyjne, zajęcia podnoszące kwalifikacje zawodowe, wyjazdy edukacyjne, staże zawodowe dla uczniów i nauczycieli, stypendia dla uczniów, organizacja kół zainteresowań, poradnictwo zawodowo – edukacyjne oraz doposażenie pracowni branży teleinformatycznej i poligraficznej.

- ✓ **„Poprawa jakości kształcenia zawodowego w mieście Suwałki poprzez rozbudowę infrastruktury Zespołu Szkół nr 6 w Suwałkach”** – termin realizacji projektu od 14.11.2018 r. do 31.03.2021 r. Przedmiotem projektu była budowa nowego budynku (warsztatowego do praktycznej nauki zawodu) realizowana jako dobudowa do części istniejącej kompleksu szkolnego i jego niewielka przebudowa. W nowym budynku warsztatowym utworzono pracownie dla 5 zawodów istniejących w ZS nr 6 (technik pojazdów samochodowych, elektromechanik pojazdów samochodowych, mechanik pojazdów samochodowych, technik technologii drewna, stolarz) i 3 nowych zawodów (kierowca mechanik, blacharz samochodowy, mechanik operator maszyn do produkcji drzewnej).
- ✓ **„Europraktyka”** Projekt realizowany przez Zespół Szkół Technicznych w Suwałkach w ramach programu PO WER na zasadach programu Erasmus+.

Główne cele projektu to:

 - podniesienie kwalifikacji zawodowych uczniów Zespołu Szkół Technicznych w Suwałkach poprzez udział w stażach zagranicznych u Partnera zagranicznego,
 - zwiększenie znajomości języków obcych wśród uczestników projektu,
 - zwiększenie atrakcyjności i międzynarodowego wymiaru kształcenia w Zespole Szkół Technicznych w Suwałkach.
- ✓ **„Danplum”** Celem głównym projektu jest podniesienie umiejętności i jakości kształcenia praktycznego oraz lepsze dostosowanie do potrzeb rynku pracy uczniów i nauczycieli kształcenia zawodowego w Zespole Szkół Technicznych w Suwałkach biorących udział w stażach i dodatkowych zajęciach specjalistycznych u pracodawców oraz na uczelni wyższej w okresie.

Planowane efekty:

 - podniesienie jakości kształcenia w szkole,
 - dostosowanie oferty dydaktycznej do wymagań rynku pracy i pracodawców,
 - zacieśnienie współpracy szkoły z pracodawcami,
 - uaktualnienie warsztatu pracy nauczycieli kształcenia zawodowego,
 - uzyskanie nowych kwalifikacji i kompetencji przez uczniów szkoły,
 - zdobycie doświadczenia niezbędnego w dalszym życiu zawodowym.

Działania wynikające z projektu:

 - Realizacja 40 ponadprogramowych staży zawodowych przez uczniów ZST w Suwałkach.
 - Realizacja 6 staży zawodowych przez nauczycieli kształcenia zawodowego ZST w Suwałkach.
 - Współpraca szkoły z otoczeniem społeczno-gospodarczym i dostosowanie oferty kształcenia do potrzeb rynku pracy.

Państwowa Uczelnia Zawodowa im. prof. Edwarda F. Szczepanika w Suwałkach

Państwowa Uczelnia Zawodowa w Suwałkach (a wcześniej Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa) została powołana na podstawie rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 21 czerwca 2005 r. (Dz. U. Nr 116, poz. 967). 3 października 2005 r. na Uczelni oficjalnie rozpoczęło naukę ok. 500 studentów, z czego blisko połowa w systemie studiów dziennych na kierunkach: finanse i bankowość oraz rolnictwo. Zaplecze dydaktyczne stanowi budynek po byłym Urzędzie Wojewódzkim w Suwałkach, przekazany na potrzeby szkoły przez władze miasta mieszczący się przy ul. Noniewicza 10. W 2011 roku patronem Uczelni został profesor Edward Franciszek Szczepanik.

Misja Uczelni uchwalona przez Senat w 2006 roku nadal jest aktualna: „Zdobycь zawód, podjąć pracę, zarobić na godne życie, być szczęśliwym – to cele, do jakich dąży większość młodych ludzi. Marzenia młodych ludzi o swojej przyszłości, w każdym miejscu Rzeczypospolitej, przekładają się na rzeczywiste dążenia i działania. Tak jest również na Suwalszczyźnie. W realizacji tych szczytnych celów uczestniczą różne instytucje, których

obowiązkiem jest stworzyć młodzieży właściwe warunki do kształcenia się, a później możliwości podjęcia pracy”. Od chwili powstania do dziś Uczelnia dąży do osiągnięcia następujących celów:

- ✓ wytworzenia rozwiązań systemowych dostosowanych do nowej rzeczywistości;
- ✓ zapewnienia dostępu do wiedzy i nabywania umiejętności wszystkim tym, którzy mają do tego prawo;
- ✓ kształtowania elit na potrzeby regionu, kraju i wspólnoty europejskiej.

Aktualnie PUZ w Suwałkach to placówka nowoczesna i przyjazna studentom. Przez ponad 15 lat funkcjonowania ukończyło ją ponad 6000 studentów. Dziś kształcenie odbywa się na **3 wydziałach i 15 kierunkach** (studia I i II stopnia). **Wydział Ochrony Zdrowia** kształci na kierunkach: ratownictwo medyczne, pielęgniarstwo, kosmetologia, bezpieczeństwo wewnętrzne oraz logistyka. **Wydział Politechniczny**: zarządzanie i inżynieria produkcji, budownictwo i transport oraz produkcja i przetwórstwo surowców rolniczych, a **Wydział Humanistyczno-Ekonomiczny**: finanse i rachunkowość, ekonomia (I i II st.), pedagogika oraz filologia.

Na wszystkich kierunkach studiuje aktualnie ponad 1500 studentów, a ogólna liczba pracowników (naukowych i administracyjnych) to ponad 200 osób. W planach jest uruchomienie także nowych kierunków kształcenia: turystyka i rekreacja oraz informatyka.

Obok bogatej oferty kształcenia, ściśle związanej z potrzebami rynku lokalnego PUZ w Suwałkach to dziś również bardzo wysoka jakość kształcenia oraz świetna baza dydaktyczna. Specjalistyczne laboratoria przedmiotowe, m.in.: materiałów budowlanych i technologii betonu, wytrzymałości materiałów i konstrukcji, fizyki budowli i mechaniki gruntów, chemii, botaniki, czy mikrobiologii wyposażone są w najnowocześniejszą, często unikatową aparaturę. W ramach Uczelni funkcjonuje również **Centrum Mechatroniczne**, **Centrum Symulacji Medycznej** oraz Centrum Transferu Technologii. W strukturze znaleźć też można Bibliotekę Akademicką, czy Centrum Studiów Podyplomowych i Kształcenia Ustawicznego, Studium Języków Obcych i Wychowania Fizycznego.

Suwska Uczelnia może się również pochwalić wieloma akcjami społecznymi i inicjatywami, które na stałe wpisały się w kalendarz wydarzeń w regionie. Do najbardziej znanych należą:

- ✓ Uniwersytet Dziecięcy, czyli weekendowe, wyjątkowe zajęcia dla dzieci w wieku 6-10 lat, które mają zaszczepić w najmłodszych zamiłowanie do nauki;
- ✓ Pogotowie Maturalne, czyli propozycję skierowaną do maturzystów polegającą na zorganizowaniu zajęć przygotowujących ich do matury, m. in. z matematyki, języka polskiego, chemii, biologii czy języków obcych;
- ✓ Regionalne Targi Pracy;
- ✓ Suwalskie Juwenalia;
- ✓ Dzień Języka Ojczystego;
- ✓ liczne, cykliczne konferencje i olimpiady.

Rektorzy Państwowej Uczelni Zawodowej im. prof. Edwarda F. Szczepanika w Suwałkach:

- ✓ prof. dr hab. inż. Michał Bołtryk - 27.07.2005 - 11.09.2007;
- ✓ prof. dr hab. inż. Roman Hejft - 05.10.2007 - 31.08.2008;
- ✓ prof. dr hab. inż. Michał Bołtryk - 01.09.2008 - 27.08.2009;
- ✓ prof. dr hab. Jerzy Sikorski - 09.04.2010 - 31.08.2016;
- ✓ dr Marta Kapusta, prof. PUZ w Suwałkach - 01.09.2016 - do chwili obecnej.

Budynek Państwowej Uczelni Zawodowej im. prof. Edwarda F. Szczepanika w Suwałkach, fot. z archiwum PUZ.

Lista kierunków:

I. Wydział Ochrony Zdrowia:

- ✓ Ratownictwo medyczne;
- ✓ Pielęgniarstwo;
- ✓ Kosmetologia;
- ✓ Bezpieczeństwo wewnętrzne (spec.: bezpieczeństwo publiczne, bezpieczeństwo prywatne, kryminologia i kryminalistyka);
- ✓ Bezpieczeństwo wewnętrzne II stopień;
- ✓ Logistyka.

Fot. archiwum PUZ

II. Wydział Politechniczny:

- ✓ Transport (spec.: logistyka w transporcie, eksploatacja pojazdów i urządzeń transportowych);
- ✓ Zarządzanie i inżynieria produkcji (spec.: przetwórstwo rolno-spożywcze, inżynieria produkcji rolniczej, logistyka systemów mechatronicznych);
- ✓ Budownictwo (spec.: budownictwo ekologiczne i energooszczędne, konstrukcje budowlane i inżynierskie).

Fot. archiwum PUZ

III. Wydział Humanistyczno-Ekonomiczny:

- ✓ Finanse i rachunkowość (spec.: rachunkowość w przedsiębiorstwie);
- ✓ Ekonomia (spec.: ekonomika przedsiębiorstw);
- ✓ Ekonomia II stopnia (spec.: gospodarka finansowa przedsiębiorstwa);
- ✓ Filologia (spec.: filologia angielsko-rosyjska);
- ✓ Pedagogika (spec.: pedagogika wczesnoszkolna z wychowaniem przedszkolnym).

W najbliższym czasie Uczelnia planuje otwarcie nowych kierunków kształcenia:

- ✓ położnictwo,
- ✓ pielęgniarstwo II st.,
- ✓ inżynieria produkcji i transportu (II st.),
- ✓ informatyka,
- ✓ turystyka i rekreacja.

2.4. Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego

Miasto Suwałki prowadzi następujące instytucje kultury: Suwalski Ośrodek Kultury, Bibliotekę Publiczną im. Marii Konopnickiej, Muzeum Okręgowe. Wspiera też stowarzyszenia i fundacje, które realizują przedsięwzięcia kulturalne stanowiące uzupełnienie pakietu ofert i usług kulturalno-artystycznych skierowanych do mieszkańców miasta, regionu i turystów.

Suwalski Ośrodek Kultury, fot. z archiwum DwuTygodnika Suwalskiego.

Działalność instytucji kultury

Suwalski Ośrodek Kultury

Suwalski Ośrodek Kultury jest wiodącą w Suwałkach instytucją w zakresie upowszechniania kultury. Organizuje imprezy kulturalne, prowadzi zajęcia edukacyjne, warsztaty i konsultacje w dziedzinach: muzyki, śpiewu, tańca, plastyki i fotografii, teatru, kultury tradycyjnej.

W galeriach prowadzonych przez SOK zaprezentowano w 2021 r. ogółem 28 wystaw, z tego w: Galerii Sztuki Współczesnej „Chłodna 20” – 5 wystaw, wystawy w budynku przy ul. Noniewicza 71 - 3, w Galerii Jednego Obrazu – 11 wystaw, w Galerii Patio SOK – 5 wystaw, w Galerii Foyer SOK – 3 wystawy oraz w Galerii Sztuki „Stara Łaźnia” – 4 wystawy. Zaprezentowano następujące ekspozycje:

- ✓ w Galerii Sztuki Współczesnej „Chłodna 20”:
 - Wystawa malarstwa Władysława Niewęglowskiego – wystawa obrazów suwalskiego artysty będąca przeglądem jego dokonań z kilkunastu ostatnich lat pracy;
 - Retrospektywna wystawa siedemdziesięciu dzieł wybitnego artysty Jana Lebensteina: obrazów, rysunków i grafik, pokazująca charakterystyczny styl artysty, podejmowane tematy i ulubione techniki;
 - Wystawa malarstwa „Andyjski Kobierzec” - podróżnicze Impresje Lecha Kowalczyka. Wystawa malarstwa wielkoformatowego skupiająca się głównie na wspomnieniach Lecha Kowalczyka z podróży do peruwiańskich Andów;
 - „Obsesje” - Wystawa wielkoformatowych obrazów Julity Malinowskiej z motywem przewodnim postaci człowieka na plaży;
 - Wystawa grafiki Henri de Toulouse-Lautrec'a zorganizowana dzięki Mazurskiej Fundacji Sztuki Art Progress.
- ✓ Wystawy w budynku przy ul. Noniewicza 71:
 - Wystawa prac Stanisława Wosia: wystawa fotografii (parter, kawiarnia artystyczna) oraz prac malarskich i fotografii (hol II piętro);
 - Plakaty i fotografie z Suwałki Blues Festival (kawiarnia artystyczna);
 - Mistrzyni Sabina Knoch uczy tkąć dwunicielnicową i wielonicielnicową tkaninę lnianą”, dofinansowanego przez Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego w ramach programu „Mistrz Tradycji”.

✓ w Galerii Jednego Obrazu:

- „Staroobrzędowcy - modlitwa ciszy”. Fotografie Wiesława Szumińskiego, stanowiące część większego cyklu prezentowanego na piętrze sejneńskiej jesziwy (obok synagogi). Cykl jest opowieścią o starowierskich mogiłkach rozsianych między pagórkami Suwalszczyzny i ziemi sejneńskiej;
- „Terapeutyczna moc sztuki”. Prace artystyczne uczestników spotkań ze sztuką o charakterze terapii zajęciowej, prowadzonych w Suwalskim Centrum Zdrowia Psychicznego;
- „Wanda Woźnica”;
- „Ksenija Konopek - Grafika”. Na ekspozycji zaprezentowano eksperymenty graficzne Ksenii Konopek, animatorki sztuki i pasjonatki przyrody zawodowo związanej z Fundacją Pogranicze;
- „Jej portret” - malarstwo i rysunek Mileny Iwanickiej. Na ekspozycję składają się prace malarskie i rysunkowe Mileny Iwanickiej, utalentowanej suwalskiej licealistki, uczestniczki zajęć artystycznych w Pracowni Sztuk Pięknych SOK, pod kierunkiem Mieczysława Iwaszki;
- Aneta Stabińska „O Północy”. Wystawa prezentowała serię zdjęć Anety Stabińskiej, portrety, fotografie reportażowe, a także natura, krajobraz i architektura;
- „Legendy”. Malarstwo Łucji Januszko;
- „Manekin”. Malarstwo Oskara Mendaka;
- „Portrety z Dominikany”. Fotografie Miłosza Kozakiewicza;
- „Piękno i pasja”. Wystawa prac Jadwigi Tyłendy;
- „Wspomnienie lata”. Wystawa rysunków Marii Górskiej.

✓ w Galerii Patio SOK:

- „Op-Art i Geometryczna Abstrakcja”. Obszerna wystawa grafiki, prezentująca dokonania popularnych artystów współczesnych z Polski i z zagranicy, m.in.: Anuszkiewicza, Albersa, Vasarelego, Juszczyka, Cagliego, Petersa, Dicka, Stażewskiego, Pamuły, tworzących w kierunkach sztuki optycznej, której podstawą jest kolor, geometria i logika formy.
- „HopWart_WirWigry” - wystawa Ewy Markiewicz - Adamczewskiej. Wystawa dziewięciu wieloczęściowych abstrakcyjnych obrazów wielkoformatowych inspirowanych: jeziorem Wigry, obrazem Tymoteusza Muśki „Diabeł i sieja” oraz układami choreograficznymi baletu Igora Strawińskiego „Święto Wiosny”.
- „Suwałki i Suwalszczyzna w sztuce”. Wystawa 50. rysunków, tkanin, rzeźb, fotografii i obrazów artystów profesjonalnych i amatorów, inspirowana Suwałkami i Suwalszczyzną. Prace pochodziły ze zbiorów Pana Krzysztofa Michalskiego oraz Suwalskiego Ośrodka Kultury.
- „Andrzej Wajda na Nowo”. Wystawa 60. plakatów Andrzeja Pągowskiego do filmów Andrzeja Wajdy. Wernisaż wystawy odbył się w dniu 19 sierpnia i inaugurował festiwal filmowy „Wajda na Nowo”.
- „Piąte kąpanie duszy”. Wystawa wielkoformatowych płócien Kacpra Dudka.

✓ w Galerii Foyer SOK:

- Tymoteusz Muśko - stała ekspozycja malarstwa z bogatymi zbiorami prac Tymoteusza Muśko - polskiego malarza samouka, prymitywisty, suwalskiej legendy lat 70-tych;
- Mateusz Mikielski – „Opowieść o człowieku”. Prace młodego artysty, pasjonującego się grafiką, rysunkiem, malarstwem i rzeźbą, uczestnika zajęć w Pracowni Sztuk Pięknych SOK;

- Tkanina - wystawa 24 prac malarskich 13 autorów zrzeszonych w Grupie Plastycznej Sztalugi Pracowni Plastycznej CENTRUM pod kierunkiem Haliny Mackiewicz.

✓ w Galerii Sztuki „Stara Łaźnia”:

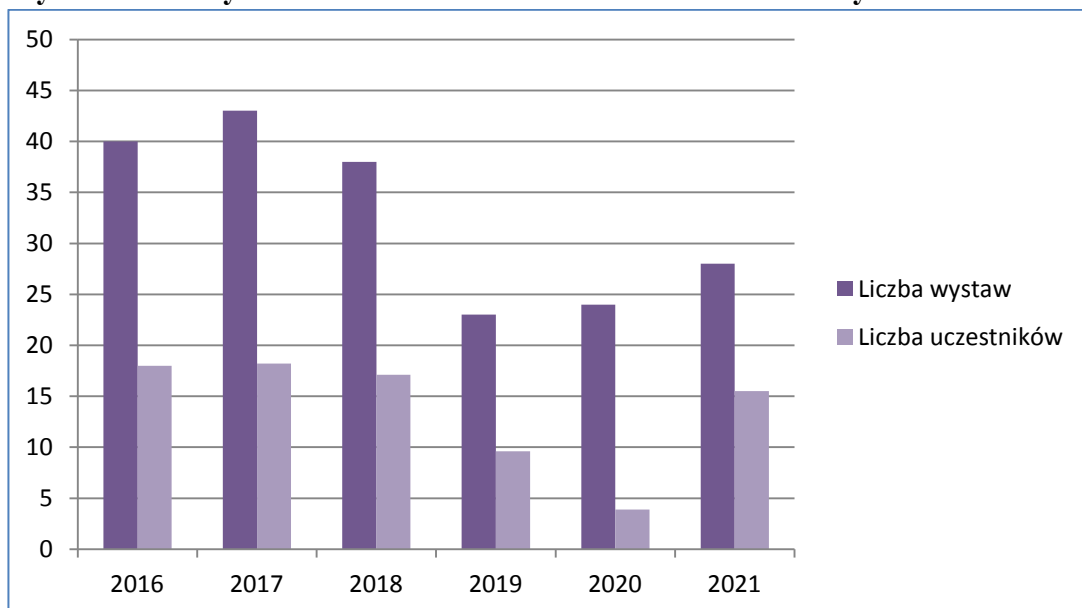
- „Przez parawany przeszłości” - wystawa fotografii Radosława Krupińskiego, stypendysty Miasta Suwałki. W związku z lockdownem ekspozycja prezentowana była wirtualnie (platforma Wirtualama.pl).
- „Andrzej Strumiłło – Człowiek – Przestrzeń”. Przekrojowa wystawa malarstwa, rysunku i fotografii wybitnego artysty i Honorowego Obywatela Miasta Suwałki, Andrzeja Strumiłły (ponad 200 eksponatów). Prace do wystawy zostały wypożyczone ze zbiorów Muzeum Okręgowego w Suwałkach, Muzeum Azji i Pacyfiku w Warszawie, a także prywatnych zbiorów spadkobierców artysty.
- „Andrzej Strumiłło. Dzieła wybrane”. Stała wystawa prac Andrzeja Strumiłły według nowej aranżacji. Prace do wystawy zostały wypożyczone ze zbiorów Muzeum Okręgowego w Suwałkach, Muzeum Azji i Pacyfiku w Warszawie, a także prywatnych zbiorów spadkobierców artysty i kolekcjonerów: Tadeusza Krzywickiego i Krzysztofa Michalskiego.
- „Botanarium” - wystawa malarstwa Tadeusza Nieściera, prezentująca wielkoformatowe płótna inspirowane naturą.

Ponadto po raz pierwszy Suwalski Ośrodek Kultury wziął udział w ogólnopolskiej akcji kulturalno-artystycznej Noc Muzeów 2021.

Wystawa „Andrzej Strumiłło Dzieła wybrane”, fot z archiwum Suwalskiego Ośrodka Kultury.

Wykres 2.4.1 Wystawiennictwo w Suwalskim Ośrodku Kultury w latach 2016-2021

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Wydziału Kultury i Sportu Urzędu Miejskiego w Suwałkach.

Tablęla 2.4.1 Wystawiennictwo w Suwalskim Ośrodku Kultury w latach 2016-2021

	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Liczba wystaw	40	23	38	23	24	28
Liczba uczestników (w tysiącach)	18	18,2	17,1	9,6	3,9	15,5

Opracowanie własne na podstawie danych Wydziału Kultury i Sportu Urzędu Miejskiego w Suwałkach.

SOK realizował festiwale muzyczne, teatralne i taneczne oraz wydarzenia okolicznościowe i jubileuszowe: Suwałki Blues Festiwal (wznowiony po roku przerwy), Włócznia Jaćwingów, Międzynarodowy Festiwal Piosenki i Tańca „Muszelki Wigier” czy Międzynarodowy Festiwal Teatrów Dziecięcych „Wigraszek”. Po raz pierwszy odbył się Festiwal Filmowy „Wajda na nowo”, który spotkał się z dużym zainteresowaniem odbiorców. Innym okolicznościowym wydarzeniem, cieszącym się dużą frekwencją, była premiera „Kantaty o Suwałkach”, autorstwa młodego polskiego kompozytora, Jakuba Milewskiego, z librettem znanego suwalskiego poety, Zbigniewa Gniedziejko, zrealizowane w ramach stypendium Miasta Suwałki przez dr. Ignacego Ołowia.

Wydarzenia zorganizowane w ramach Roku Andrzeja Wajdy w Suwałkach, fot. z archiwum Suwalskiego Ośrodka Kultury.

Suwalski Ośrodek Kultury zrealizował też wiele imprez o znaczeniu regionalnym i lokalnym, były to między innymi cykle koncertów, jak: Suwalski Klub Bluesa, Filharmonia Suwałk, Na Dywaniku u Marii, Gramy do nieba, Muzyka nowej generacji, a także jarmarki, wydarzenia teatralne i filmowe, jak: Kaziuk Suwalski, Jarmark Kamedulski, Suwalski Jarmark Folkloru, Jarmark Świąteczny, Suwalski Przegląd Dziecięcej Twórczości Plastycznej, Spotkania Teatralne za Kurtynką, Niedzielnny Poranek Teatralny, Kino Plenerowe na bulwarach nad Czarną Hańczą czy Dyskusyjny Klub Filmowy. Odbył się także Jubileusz 70-lecia Zespołu Pieśni i Tańca Suwalszczyzna.

Tabela 2.4.2 Liczba uczestników wybranych festiwali, konkursów, przeglądów organizowanych przez SOK w latach 2017 - 2021

Impreza	Liczba uczestników				
	2017	2018	2019	2020	2021
Suwalskie Prezentacje Artystyczne „Marzeńtańce”	1 500	940	1 000	-	-
Kaziuk Suwalski	2 500	5 000	4 500	2 000	-
Międzynarodowy Festiwal Teatrów Dzieci i Młodzieży „Wigraszek”	5 500	4 800	4 200	-	3500
Suwałki Blues Festival	15 000	32 000	31 500	-	5000
Suwalski Maraton	2 000	1 800	1 000	4 000	2500

Szantowo-Folkowy (Szanty przy Starej Łażni od 2020 roku)					
Ogólnopolskie Spotkania z Monodramem „O Złotą Podkowę Pegaza”	1 590	2 400	3 400	-	1000
Jarmark Kamedulski	20 000	18 600	10 100	1 500	5000
Suwałski Jarmark Folkloru	1 000	1 100	5 000	-	5000
XX Międzynarodowy Festiwal Piosenki i Tańca „Muszelki Wigier”	1 000	950	3 240	300*	250
Cykl koncertów muzycznych „Na Dywaniku u Marii”	3 150	950	1 100	1 450	570
Filharmonia Suwałk	3 992	4 790	3 800	1 257*	2401
Razem	57 232	73 330	68 840	10 507*	25 221

* dodatkowo imprezy udostępniono w sieci: 4 410 wyświetleń na kanale You Tube SOK oraz 6 855 – na kanale FB SOK.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Wydziału Kultury i Sportu Urzędu Miejskiego w Suwałkach.

Kantata o Suwałkach fot. z archiwum Suwałskiego Ośrodka Kultury.

W Suwałskim Ośrodku Kultury prowadzona jest edukacja kulturalna i artystyczna, działają zespoły amatorskie, kluby, grupy zainteresowań. Łącznie w SOK w 2021 r. prowadziło działalność 63 zespołów, klubów i grup, z tego w dziedzinie teatru – 9 w 3 pracowniach, w dziedzinie sztuk pięknych (plastyka) – 10 w 3 pracowniach, w dziedzinie muzyki i śpiewu – 13 w 5 pracowniach, w dziedzinie tańca – 19 w 5 pracowniach, w dziedzinie folkloru i rękodzieła – 10 w 3 pracowniach, w pracowni fotografii – 2 w 2 pracowniach.

Wybrane zespoły działające w pracowniach artystycznych:

- ✓ w zakresie muzyki i śpiewu: m.in. Chór Seniora Canto, Zespół No Excuses, Mała Akademia Bluesa, Zespół The Flood, Zespół Cursed Knowledge, Zespół Who Asked, Zespół Exitilium, Studio piosenki „Świetlik”, Suwałki Gospel Choir, Zespół Śpiewu

Tradycyjnego ANCYJAS, Zespół Wokalno - Instrumentalny OSTATNI ZĄB, Zespół Śpiewaczy UWROCIE;

- ✓ **w zakresie tańca:** Studio Tańca „Dotyk”, Studio „Dance Academy”, Studio Tańca „Radość”, Studio Tańca „Flex”, Zespół Pieśni i Tańca „Suwalszczyzna” – w tym grupy: reprezentacyjna „Filary”, „Oldboy Squad”, „Juniorzy”, „Dzieci Suwalszczyzny”, Kapela ZPiT „Suwalszczyzna”;
- ✓ **w zakresie sztuk pięknych:** Pracownia Plastyczna „Centrum”, Pracownia Sztuk Pięknych, Grupa plastyczna „Sztalugi”, Pracownia Artystyczna „Slow Art.”, Pracownia „GoArt”, Pracownia Ceramiki;
- ✓ **w zakresie folkloru i rękodzieła:** Pracownia dziedzictwa kulturowego, pracownie rękodzieła i rzemiosła;
- ✓ **w zakresie teatru:** zespoły i grupy w ramach pracowni teatralnych „Lustro”, „Przytulisko wyobraźni”, „Stasimon”, „Pracownia Teatru Lalki i Aktora”.

Zajęcia realizowane w pracowniach Suwalskiego Ośrodka Kultury, fot. z archiwum Suwalskiego Ośrodka Kultury.

Suwalska Orkiestra Kameralna

Suwalska Orkiestra Kameralna w 2021 roku zrealizowała 8 koncertów z cyklu Filharmonia Suwałk, w tym: Wieczór wiedeński między innymi z utworami Straussa, Brahmsa, Mozarta, Chaczaturiana i Szostakowicza; „Święto tanga na 100-lecie urodzin Astora Piazzolli”, „Otwórzcie Drzwi Chrystusowi”, koncert wspólnie z Kapelą ZPiT „Suwalszczyzna”, „Klasyka na skrzypce i orkiestrę” z utworami Mozarta, „Raduj się serce” - koncert z okazji Narodowego Święta Niepodległości i Święteczny Koncert klasyczny z udziałem wokalistek ze Studia Piosenki „ŚWIETLIK”.

Muzeum Okręgowe

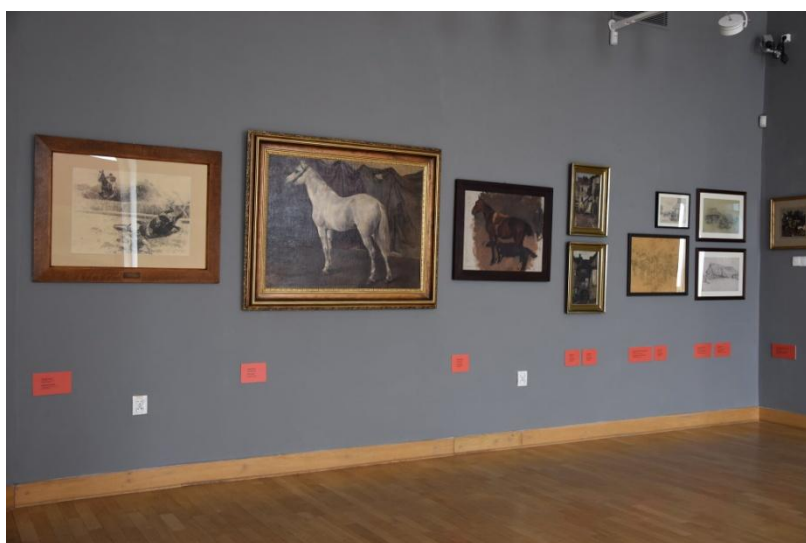
Głównym celem działalności Muzeum Okręgowego jest gromadzenie i prezentacja materialnych dóbr kultury. Muzeum prowadzi ponadto prace badawcze i naukowe w zakresie archeologii, etnografii, historii, sztuki, a także działalność wystawienniczą i edukacyjną. Prowadzi oddział Muzeum im. Marii Konopnickiej. Wiodącymi imprezami cyklicznymi były: XX Jubileuszowy Piknik Kawalerski oraz Jaćwieski Festyn Archeologiczny „Szwajcaria 2021”. Placówka, w ramach działalności oświatowej, organizuje także lekcje muzealne oraz realizuje konferencje o charakterze naukowym i popularnonaukowym.

Wystawiennictwo

1. W budynku głównym Muzeum Okręgowego w Suwałkach prezentowano 3 nowe wystawy stałe:
 - ✓ „Najstarsze dzieje. Suwalszczyzna i wschodnie Mazury od schyłku epoki lodowcowej do

- upadku Jaćwieży” – stała wystawa archeologiczna.
 - ✓ „Na dziejowym trakcie” – stała wystawa historyczna.
 - ✓ Stała ekspozycja pokazująca życie i twórczość Alfreda Wierusza – Kowalskiego.
2. W Muzeum im. Marii Konopnickiej nie prezentowano wystawy stałej. Trwała realizacja nowej wystawy stałej. Przewidywany termin otwarcia pierwszy kwartał 2022 roku.
 3. W budynku Resursy zaprezentowano 7 wystaw czasowych:
 - ✓ „Jaćwieskie eldorado”, poświęcona odkryciu, badaniom i prezentacji zabytków archeologicznych wydobytych z jaćwieskiego cmentarzyska wczesnośredniowiecznego w Krukówku. Wystawa własna Działu Archeologii. Kuratorem jest J. Siemaszko.
 - ✓ Wystawa prezentująca polskie malarstwo monachijskie. Na ekspozycji znalazły się nowo pozyskane w 2018 roku i do tej pory nie eksponowane depozyty, np. obraz Juliusza Kossaka, Stanisław Tomkiewicza, Franza Adama. Na wystawie są prezentowane obecnie prace, które były poddane konserwacji w ramach programów Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego. Ekspozycja obejmuje ponad 40 prac.
 - ✓ W holu muzealnym prezentowano ekspozycję trzech rzeźb Alojzego Nawrata oraz okolicznościową wystawę związaną z jubileuszem 300-lecia miasta: kopia aktu lokacyjnego z 2 marca 1720 roku wraz z prezentacją multimedialną (nieczynną z powodu pandemii) i wystawę posterową „300 lat nadania Suwałkom praw miejskich magdeburskich” przygotowana przez K. Skłodowskiego i M. Wołowska-Rusińską.
 - ✓ Na sali balowej od 20 października 2020 r. prezentowano wystawę twórczości Marty Frej, malarki i ilustratorki, animatorki kultury, artystki zaangażowanej społecznie. Prezentowany jest cykl memów pt. „Jestem silna, bo ...”, składający się z 80 prac. Ekspozycji nie towarzyszył wernisaż, z powodu obostrzeń związanych z pandemią. Była prezentowana do końca I kwartału.
 - ✓ „Stanisław Bohusz-Sięstrzeńcewicz 1869–1927” - zawiera 67 prac pochodzących z muzeów polskich i litewskich oraz z kolekcji prywatnych. Wystawa była prezentowana od 23 kwietnia do 31 lipca.
 - ✓ Czasowa wystawa daru kolekcji polskiej sztuki współczesnej. Pokazano na niej 47 prac, 44 obrazy i trzy rzeźby. Wernisaż odbył się 13 sierpnia, prezentowano do końca roku. Wystawie towarzyszy przygotowana przez dział publikacja.
 - ✓ Wystawa pt. „WAJDA Suwałki” zorganizowana z okazji Roku Andrzeja Wajdy w Suwałkach przy współpracy Muzeum Narodowego w Krakowie. Wystawa otwarta została 15 października z udziałem prezydenta miasta, licznego grona radnych miejskich. Obecni byli autorzy wystawy oraz Krystyna Zachwatowicz-Wajda.
 4. W Muzeum im. M. Konopnickiej zaprezentowano 2 wystawy czasowe:
 - ✓ „Przez tęskność... O Marii Stanisławie Konopnickiej z Waśkowskich”, autorami scenariusza, projektów graficznych plansz i aranżacji wystawy są Magdalena Wołowska-Rusińska i Krzysztof Skłodowski. Wystawa ze zbiorów Muzeum Okręgowego w Suwałkach, Muzeum Marii Konopnickiej w Suwałkach, Muzeum Marii Konopnickiej w Żarnowcu, Muzeum Literatury w Warszawie, Muzeum Regionalne im. Dzieci Wrzesińskich, Muzeum Warszawy w Warszawie, Stacji Muzeum w Warszawie, Archiwum Państwowego w Suwałkach, Biblioteki Jagiellońskiej w Warszawie, Biblioteki Narodowej w Warszawie, Biblioteki Publicznej m. st. Warszawy, Biblioteki Uniwersyteckiej w Poznaniu Biblioteki Uniwersyteckiej w Warszawie, Stowarzyszenia im. Haliny Sutarzewicz, Wojewódzkiej i Miejskiej Biblioteki Publicznej w Bydgoszczy, Zakładu Narodowego im. Ossolińskich we Wrocławiu. Wystawa będzie prezentowana na czas remontu budynku głównego muzeum.
 - ✓ W ramach nowego cyklu „Wystawa na płocie muzeum” zaprezentowano ekspozycje:
 - „Leszek Aleksander Moczulski. Nie nicość, nie nicość, nie nicość. A miłość, a miłość, a miłość.” (od 15 kwietnia do lipca i cały IV kwartał)
 5. Wystawa „Jaćwieskie eldorado” została pokazana w Muzeum Podlaskim w Białymstoku od 29 października 2021 r. do 31 stycznia 2022 r.

6. Przygotowano wystawę prezentującą twórczość Stanisława Bohusza-Sięstrzeńcewicza poprzez ilustracje prasowe, reprodukcje drzeworytnicze oraz litograficzne reprodukcje rysunków piórkim w Muzeum w Mariampolu. Wybrano prace do prezentacji na ekspozycji, zlecono wykonanie passe-partout, samodzielnie włożono w ramy 49 prac. Wernisaż wystawy odbył się 4 października.
7. Wystawa „Romantyzm i nostalgia. Obraz Kresów w malarstwie polskim”, na którą wypożyczono ze zbiorów działu dziesięć prac malarzy polskich, m.in. M. Rouby, Cz. Wierusza-Kowalskiego. Ekspozycja była prezentowana w Muzeum Nadwiślańskim w Kazimierzu Dolnym nad Wisłą, od 30.05 do 31. 07.2021, a następnie w Muzeum Zamojskim w Zamościu, do 30 września.
8. W Muzeum Zamojskim w Zamościu trwała od 1.06 do 30.09 wystawa pt. „Echa dawnej Rzeczypospolitej w twórczości Juliusza Kossaka, Józefa Brandta, Józefa Chełmońskiego”, na której były prezentowane prace ze zbiorów Działu Sztuki (5 eksponatów).
9. W Galerii Sztuki Stara Łażnia Suwalskiego Ośrodka Kultury na czasowej monograficznej wystawie artysty eksponowano osiem prac Andrzeja Strumiłły ze zbiorów muzealnych.
10. Wystawa „Z przeszłości geologicznej Suwalszczyzny” jest prezentowana w Muzeum Wigierskiego Parku Narodowego w Krzywem.
11. Eksponaty z Działów Archeologicznego, Etnograficznego, Sztuki i Historii były wystawiane na ekspozycjach stałych w Muzeum K. I. Gałczyńskiego w Praniu, w Muzeum Ziemi Piskiej w Pisz, Muzeum Kultury Ludowej w Węgorzewie, w Muzeum Ziemi Augustowskiej, w Muzeum Wojska w Białymstoku, w Muzeum Niepodległości w Warszawie „Polonia Resituta. O niepodległość i granice 1914-1921”, Muzeum Wigier w Starym Folwarku i siedzibie Wigierskiego Parku Narodowego w Krzywem.
oraz na wystawach czasowych:
 - Suwalskim Parku Krajobrazowym – 94 zabytki ze Starej Hańczy.
 - w Oleckiej Izbie Historycznej – eksponaty z Działu Etnografii (11 eksponatów).

Wystawa „Stanisław Bohusz-Sięstrzeńcewicz 1869-1927” fot. z archiwum Muzeum Okręgowego w Suwałkach.

Roczna frekwencja w obiektach Muzeum wyniosła łącznie 22 314 osoby, w tym w głównej siedzibie – 6032 osób, w Muzeum im. M. Konopnickiej – 16 282 osób.

W 2021 roku zbiory muzeum powiększyły się o 1 286 eksponatów do Działów Archeologii (1 273), Sztuki i Historii: m.in. zakupiono do zbiorów obraz Alfreda Wierusza-Kowalskiego „Przymuszony model”. Koszt dzieła: 122 400.00 zł. Obraz zakupiono dzięki wsparciu finansowemu z programu Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego Rozbudowa kolekcji muzealnych. Wsparcie ministra wyniosło 96 000.00 zł. Pozostałą kwotę pokryło Miasto Suwałki. Z dotacji celowej Miasta Suwałki zakupiono rzeźbę Alojzego Nawrata „Autoportret”, 1998, granit, 40 x 35 x 35 cm. Wartość rzeźby: 30 000.00 zł.

W ramach opracowania zbiorów wykonano:

- ✓ 66 wpisów do ksiąg inwentarzowych
- ✓ 13 kart katalogowych (ewidencyjnych) zabytków w programie Musnet Biały
- ✓ 353 rysunki zabytków archeologicznych
- ✓ 6 wpisów do księgi wpływów muzealiów
- ✓ 6 fotografii zabytków
- ✓ 289 skanów zabytków

Poszczególne działy muzeum 48-krotnie udostępniały zbiory do publikacji, prac i opracowań naukowych.

Muzeum prowadzi ożywioną działalność oświatową – w 2021 r. zrealizowano 170 lekcji muzealnych, w których uczestniczyły 3 344 osoby (w Muzeum Okręgowym 626 osób w 30 zajęciach, w Muzeum im. M. Konopnickiej 2 718 osób w 140 zajęciach. Z powodu stanu pandemii przez część roku lekcji muzealnych i warsztatów nie przeprowadzono.

Wystawa „Wajda Suwałki”, fot. z archiwum Muzeum Okręgowego w Suwałkach.

Do najważniejszych imprez zrealizowanych przez Muzeum Okręgowe należały:

- ✓ Noc Muzeów 15 maja – Budynek główny muzeum odwiedziło ok. 500 osób (zwiedzanie wystaw), a MMK - 600 osób (zwiedzanie z przewodnikiem oraz gry i zabawy w ogrodzie dla rodzin);
 - ✓ W dniach 21–22 sierpnia odbył się XX Jubileuszowy Piknik Kawaleryjski – Dni Kawaleryjskie w Suwałkach połączony z uroczystością odsłonięcia zrekonstruowanego pomnika gen. Józefa Dwernickiego;
 - ✓ XVI Jaćwieski Festyn Archeologiczny Szwajcaria 2021, 3-4 września 2021 r.;
 - ✓ W ramach cyklu „Działo się w Suwałkach. Środowe opowieści o kulturze, historii i sztuce”;
 - ✓ Cykl spotkań „Mała Akademia Historii Suwałk”;
- Łącznie w imprezach organizowanych przez muzeum udział wzięło ponad 10 200 osób.

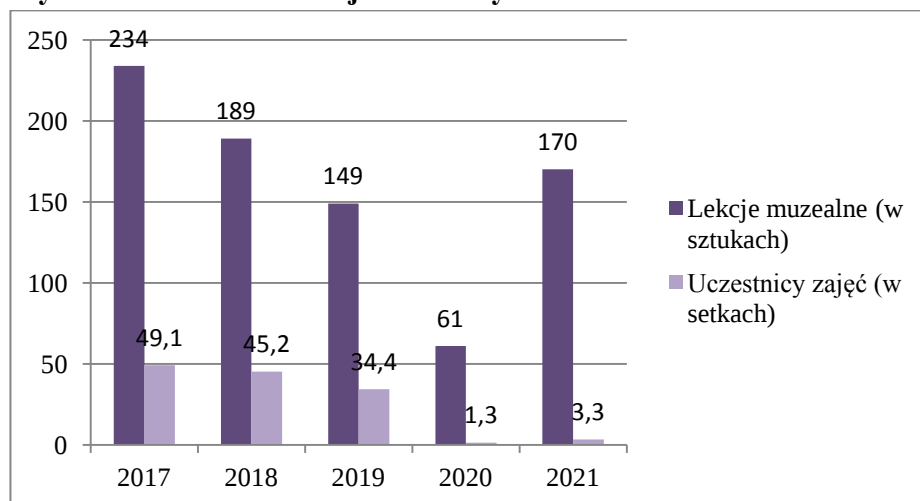

Jaćwieski Festyn Archeologiczny „Szwajcaria 2021”, fot. z archiwum Muzeum Okręgowego w Suwałkach.

XX Jubileuszowy Piknik Kawaleryjski, fot. z archiwum Muzeum Okręgowego w Suwałkach.

Wykres 2.4.2 Liczba lekcji muzealnych i ich uczestników w latach 2017-2021

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Wydziału Kultury i Sportu Urzędu Miejskiego w Suwałkach.

Inne

- ✓ W plebiscycie „Archeologiczne Sensacje 2020 – najważniejsze odkrycia polskiej archeologii” magazynu popularnonaukowego „Archeologia Żywa” badane przez Muzeum Okręgowe w Suwałkach jaćwieskie cmentarzysko wczesnośredniowieczne w Krukówku zostało uznane za najważniejsze odkrycie 2020 roku jako „Najciekawsze cmentarzysko 2020”;
- ✓ Muzeum Okręgowe w Suwałkach otrzymało Nagrodę im. gen. Bolesława Wieniawy Długoszowskiego w kategorii społeczność przyznaną przez Kapitułę Nagrody za organizowany od 20 lat Piknik Kawaleryjski. Wręczenie nagrody odbyło się podczas IV ogólnopolskiej gali w Wojewódzkim Domu Kultury Kielcach (6 listopada).
- ✓ Zarząd Oddziału Podlaskiego Stowarzyszenia Muzealników Polskich ogłosił wyniki konkursu na najważniejsze wydarzenie muzealne w regionie podlaskim w 2020 roku „Podlaski Laur Muzealny 2020”. Muzeum Okręgowe w Suwałkach zostało laureatem pierwszych nagród w dwóch z trzech kategorii:
 - pierwsze miejsce za „Wydarzenie wystawiennicze” przypadło **Jerzemu Siemaszko, Renacie Maskowicz-Sikorowskiej i Kazimierzowi Sobeckiemu** za wystawę czasową „Jaćwieskie eldorado”.
 - pierwszą nagrodę za „Wydarzenie pozawystawiennicze” otrzymali **Magdalena Wołowska-Rusińska, Krzysztof Skłodowski oraz Renata Jacewicz** za projekcję filmową „Trzy stulecia Suwałk”.
- ✓ Muzeum Okręgowe w Suwałkach otrzymało pierwszą nagrodę w kategorii Monografie oraz inne opracowania krajoznawcze 29. Ogólnopolskiego Przeglądu Książki Krajoznawczej i Turystycznej PTTK za I tom „Suwalskiego Słownika Biograficznego”.

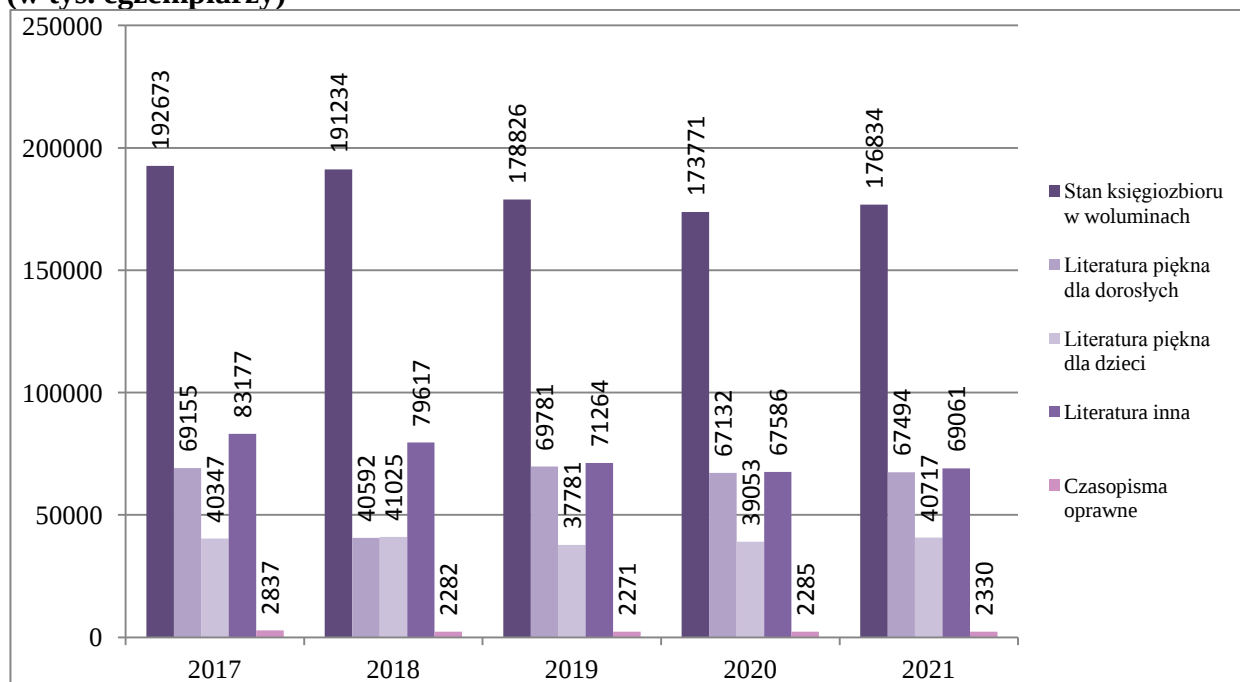
Biblioteka Publiczna im. Marii Konopnickiej w Suwałkach

Biblioteka Publiczna im. Marii Konopnickiej w Suwałkach działa we własnym budynku głównym przy ul. Emilii Plater, w którym mieszczą się między innymi: Wypożyczalnia dla Dorosłych, Oddział dla Dzieci z Pracownią „Smykałka”, Zbiory Specjalne, Czytelnia, Pracownia Digitalizacji i Historii Mówionej. Na terenie Suwałk - miasta liczącego prawie 70 tysięcy mieszkańców, działają trzy typowe filie biblioteczne (Filia nr 1 – ul. Szpitalna 60, Filia nr 2 – ul. Klonowa 41, Filia nr 3 – ul. Północna 26), oraz „Midicentrum” – Kreatywny Ośrodek Nauki i Technologii (ul. Witosa 4A) i punkt biblioteczny w Domu Opieki Społecznej „Kalina”.

Zgodnie ze statutem Biblioteka gromadzi, opracowuje, przechowuje i udostępnia zasoby biblioteczne ze szczególnym uwzględnieniem materiałów dotyczących Suwałk i regionu Suwalszczyzny. Popularyzuje książkę i czytelnictwo, prowadzi różne formy działalności kulturalnej i upowszechnieniowej służące popularyzacji sztuki, nauki oraz promowaniu dorobku kulturalnego miasta i regionu. Jest wydawcą czasopisma „DwuTygodnik Suwalski”. Dbą o utrzymanie poziomu czytelnictwa w Suwałkach (10.170 zarejestrowanych użytkowników w 2021 r., co stanowi 14% mieszkańców miasta) stawiając głównie na różnorodność bibliotecznej oferty.

Służy pomocą placówkom bibliotecznym na terenie powiatu, wspierając je pod względem metodycznym (kursy i pomoc instruktażowa, materiały do działalności oświatowej, itp.), organizuje lekcje biblioteczne. Prowadzi działalność popularyzatorską, w tym organizuje spotkania autorskie połączone z promocją wydawnictw, tematycznie związanych z Suwałkami i regionem, posiada stałą wystawę geologiczną oraz prezentuje wystawy czasowe (fotografii, grafiki, malarstwa i zbiorów bibliofilskich). Uczestniczy w ogólnopolskich akcjach „Narodowe czytanie”, „Noc bibliotek”, „Cała Polska czyta dzieciom” (impreza cykliczna pn. „Suwalczanie czytają dzieciom”), „Mała książka – wielki człowiek”. Organizuje kolejne edycje konkursu „Suwalskie limeryki latem”, imprezy integrujące czytelników „Piknik na Klonowej”, „Objazdowy bibliotekarz”, „Listopadowe prześmiejchy w bibliotece”.

Wykres 2.4.3 Księgozbiór Biblioteki Publicznej im. Marii Konopnickiej w latach 2016-2020 (w tys. egzemplarzy)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Wydziału Kultury i Sportu Urzędu Miejskiego w Suwałkach.

Księgozbiór na koniec 2021 r. obejmował: 176.834 wydawnictw zwartych, tomy prasy oprawnej - 2.330 wol. oraz zbiory specjalne (dokumenty życia społecznego, audiobooki, materiały filmowe i dźwiękowe, mapy, nuty itp.) - 16.383 jednostek i 27 tytułów prasy bieżącej. W 2021 roku księgozbiór wzbogacony został o 6.811 wol. o wartości 99.019,76 zł (zakup, dary, ekwiwalenty i inne). Literatura piękna dla dorosłych stanowi 3.627 wol. tj. 53,25% tytułów,

literatura piękna dla dzieci to 1.664 wol. tj. 24,43% tytułów, popularno-naukowa to 1.475 wol. tj. 21,66% tytułów, a czasopisma oprawne to 45 wol. tj. 0,66%.

Czytelnictwo i udostępnianie księgozbioru.

W 2021 roku ze zbiorów Biblioteki skorzystało 10.170 użytkowników. Użytkownicy to osoby korzystające z wypożyczalni, czytelnicy, kawiarenki internetowej. W wypożyczalniach zarejestrowano 9.836 osób (34 % to dzieci i młodzież) i 62.111 odwiedzin. Wypożyczono 155.819 książek. Średnio jeden suwalczanin wypożyczył 2 książki. Zbiory specjalne udostępniono 10.262 razy, w tym wypożyczono 5.721 audiobooków, Czytelnicy skorzystali na miejscu z 682 pozycji książkowych, 5.224 drukowanych czasopism bieżących, a czasopisma oprawne udostępniono 146 razy. Udzielono 2.093 informacji, w tym 483 elektronicznych. Z tradycyjnych wypożyczeń międzybibliotecznych skorzystało 12 osób, z cyfrowej wypożyczalni międzybibliotecznej Academia udostępniającej kilkaset tysięcy publikacji naukowych zdigitalizowanych przez Bibliotekę Narodową skorzystały 3 osoby.

„Piknik na Klonowej”, fot. z archiwum Biblioteki Publicznej w Suwałkach.

Spotkanie autorskie z Bartoszem Michalakiem, fot. z archiwum Biblioteki Publicznej w Suwałkach.

Pomimo pandemii Biblioteka organizowała wystawy i przeprowadzała akcje i wydarzenia kulturalne. Oprócz udostępniania stałej ekspozycji „Historia Ziemi zapisana w skałach” w 2021 roku zrealizowano 28 wystaw czasowych: w Sali im. J. Towarnickiej, w galerii „Na schodach” w „Zaułku”, w Czytelnicy oraz w przestrzeni publicznej. Były to m.in.: „Grosiki na raj. Suwalscy Żydzi – ocalone historie” – wystawa plenerowa (8 banerów na kubikach) z archiwalnych zdjęć z BWA i wspomnień świadków historii; „Niebo gwiazdzone nad Suwałkami” – pokonkursowa wystawa fotografii; „Kolekcja katalogów BWA w Katowicach” pozyskanych do zbiorów suwalskiej Biblioteki; „Ptaki rzadkie i ginące” – fotografie i grafiki.

Odbyło się też 11 spotkań z autorami i promocji książek takich autorów jak np.: M. Wlekły, Suchocka, J. Prorok, M. Rusinek, B. Michalak, K. Czyżewski, W. Koronkiewicz, G. Kowalewska; 5 koncertów np.: koncert zespołu „Żywiołak” do wierszy B. Leśmiana, plenerowy koncert zespołu „Sploty”, koncert zespołu „The Ukrainian Folk” na Placu M. Konopnickiej, koncert kameralny „Nieznany Świat Pieśni Zoltana Kodaly’ a” (M. Borowska, D. Long), „Berjozkele” – pieśni

żydowskie w wykonaniu Oli Bilińskiej. Biblioteka organizowała akcje upowszechniające czytelnictwo: „Książka – niespodzianka”, „Mała książka – wielki człowiek”, przygotowano półkę „Książka z kluczem”, „Narodowe Czytanie” (suwalscy bibliotekarze czytali „Moralność Pani Dulskiej” G. Zapolskiej w plenerze, w okolicy gdzie planowana jest budowa nowej Biblioteki), we współpracy z CinemaLumiere akcję „Przeczytaj i obejrzyj”, „Noc Bibliotek” pod hasłem „Przekładaniec” odwołującym się do jednego z filmów A. Wajdy i inspirowaną jego twórczością. Były spotkania Dyskusyjnego Klubu Książki „Czwartkowe Obgadywania” oraz DKK dla dzieci „Co litera, to afera”.

Wśród konkursów literackich i plastycznych zorganizowano m.in.: konkurs literacki „Suwalskie limeryki latem. Edycja XV”, którego tematem było – „Na pohybel koronawirusowi” oraz konkurs fotograficzny „Niebo gwiazdziste nad Suwałkami” – z okazji Roku Stanisława Lema.

Ze względu na pandemię działania promujące czytelnictwo częściowo przeniesiono do sieci. Bibliotekarze tworzyli filmy, realizowali koncerty i spotkania autorskie. Materiały filmowe zamieszczone na bibliotecznym kanale YouTube i FB suwalskiej Biblioteki obejrzano ponad 15.500 razy. Np. Suwalscy bibliotekarze opracowali 8 „Interaktywnych pocztówek z przeszłości” – prezentacja w oparciu o oprogramowanie Thinglink. Oprócz zdjęć suwalskich zabytkowych przestrzeni na pocztówkach znajdują się ikonki umożliwiające rozwinięcie szczegółowych treści (tekstów wspomnieniowych, dodatkowych zdjęć, archiwaliów). W 2021 roku można było obejrzyć: 4 pocztówki w ramach obchodów Roku Andrzeja Wajdy: „Dom”, „Wojsko”, „Senator”, „Pamięć”; oraz „Od łaźni do galerii”, „Płaszcz dla Piłsudskiego”, „Na suwalskim rynku”, „Nad suwalską Arkadią”, „Suwalska Niepodległość”. Biblioteka zorganizowała 5 mobilnych gier terenowych. Były to: „Uwierz w krasnoludka”, „Posprzątaj na Dzień Matki... Matki Ziemi”, „Literackie frajdy Andrzeja Wajdy”, „Z Noniewiczem po Suwałkach”, „Ślady Józefa Piłsudskiego w Suwałkach”, „Na ulicy Miłosza”.

W 2021 roku w Pracowni Digitalizacji i Pracowni Historii Mówionej zdigitalizowano 905 obiektów, w tym m.in. 435 zdjęć/dokumentów/DŹS i 34 czasopisma międzywojenne ze zbiorów suwalskiej Biblioteki oraz zarejestrowano wspomnienia 14 osób. Materiały dostępne są na stronie www.digi.bpsuwalki.pl

Dzięki pozyskanym środkom pozabudżetowym Biblioteka mogła realizować projekty: „Zakup i zdalny dostęp do nowości wydawniczych” (kupiono 3.226 książek); „Nobliści w Suwałkach” w ramach projektu zorganizowano spotkania autorskie, koncerty, warsztaty literacko-historyczne, konkurs literacki, wystawę, terenową grę mobilną; z Urzędem Miasta Tarnopol i Biblioteką miejską w Tarnopolu realizowany jest projekt „Poznajmy się. Polacy w Ternopolu, Ukraińcy w Suwałkach” dofinansowany przez UE. Zorganizowano m.in.: konferencję polsko-ukraińską on-line, wyjazd na Dni Tarnopola, koncert zespołu ukraińskiego oraz dzień kultury ukraińskiej w Suwałkach.

W 2021 r. ukazało się 26 bezpłatnych numerów „DwuTygodnika Suwalskiego” w nakładzie po 5 000 egz. rozprowadzanych na terenie miasta (placówki handlowe, hotele, placówki kultury, Centrum Informacji Turystycznej i inne). Prowadzono stronę internetową czasopisma (www.dwutygodniksuwalski.pl) umożliwiającą aktualizację informacji częściej niż w wersji papierowej.

Ochrona dziedzictwa kulturowego

„Zintegrowany Program Rewitalizacyjny Miasta Suwałki na lata 2017-2023”.

W 2021 roku Miasto Suwałki przystąpiło do opracowania „Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta Suwałki na lata 2022-2030”, który zastąpi „Zintegrowany Program Rewitalizacyjny Miasta Suwałki na lata 2017-2023” i umożliwi Miastu Suwałki aplikowanie o środki unijne na rewitalizację w nowej perspektywie finansowej na lata 2021-2027, w której środki UE będą mogły być kierowane wyłącznie na projekty rewitalizacyjne w ramach Gminnych Programów Rewitalizacyjnych (nie Lokalnych Programów Rewitalizacyjnych, a taki właśnie „Zintegrowany Program Rewitalizacyjny Miasta Suwałki do 2023 roku” posiada Miasto Suwałki).

Zgodnie z Uchwałą Nr XXXI/417/2021 Rady Miejskiej w Suwałkach z dnia 28 kwietnia 2021 r. w sprawie udzielenia dotacji na prace konserwatorskie, restauratorskie i roboty budowlane przy zabytkach wpisanych do rejestru, znajdujących się na terenie Miasta Suwałki, przyznano jedną

dotację na kwotę 45 500,00, 00 zł, ze 100 000,00 zł środków przeznaczonych w budżecie na 2021 rok na ten cel. Środki zostały wykorzystane i rozliczone zgodnie z podpisaną umową:

- ✓ 45 500,00 zł na wykonanie remontu elewacji ul. Wojska Polskiego 21 w Suwałkach;

Zgodnie z Uchwałą Nr XXXIII/451/2021 Rady Miejskiej w Suwałkach z dnia 30 czerwca 2021 r. w sprawie udzielenia dotacji na prace konserwatorskie, restauratorskie i roboty budowlane przy zabytkach wpisanych do rejestru, znajdujących się na terenie Miasta Suwałki, przyznano jedną dotację na kwotę 32 285,00 zł ze 100 000,00 zł środków przeznaczonych w budżecie na 2021 rok na ten cel. Wnioskodawca nie podpisał umowy i środki te nie zostały wykorzystane:

- ✓ 32 285,00 zł na wykonanie remontu elewacji kościoła ewangelicko-augsburskiego położonego przy ul. T. Kościuszki 12 w Suwałkach;

Tabela 2.4.3 Dotacje udzielone na prace konserwatorskie, restauratorskie i roboty budowlane przy zabytkach wpisanych do rejestru, znajdujących się na terenie Miasta Suwałki w latach 2016-2021

Rok	Liczba udzielonych dotacji	Łączna kwota rozliczonych dotacji (zł)
2016	7	199 890,35
2017	5	87 935,40
2018	5	153 124,85
2019	3	35 894,00
2020	3	100 000,00
2021	1	45 000,00

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Biura Konserwatora Zabytków Urzędu Miejskiego w Suwałkach.

Informację o udzielonych dotacjach Prezydent Miasta Suwałk przesyła Radzie Miejskiej w Suwałkach do 31 marca roku następnego po roku udzielenia dotacji.

Działania w zakresie realizacji zadań i przedsięwzięć kulturalnych prowadziły również:

- ✓ Państwowa Szkoła Muzyczna I i II stopnia (państwowa placówka kształcenia artystycznego), obecnie realizuje zadania w obiekcie po kapitalnym remoncie, z nową salą na 350 miejsc;
- ✓ stowarzyszenia kulturalne oraz inne jednostki realizujące zadania na terenie miasta.

Samorząd Miasta Suwałki współpracował również ze związkami kombatanckimi: Suwalską Radą Kombatanów i Osób Represjonowanych, zrzeszającą organizacje: Suwalski Obwód Światowego Związku Żołnierzy Armii Krajowej, Zrzeszenie „Wolność i Niezawisłość” – Inspektorat, Związek Więźniów Politycznych Okresu Stalinowskiego – koło miejskie, Związek Represjonowanych Politycznie Żołnierzy – Górników, Związek Inwalidów Wojennych oraz Związek Sybiraków, a także z kołem miejskim Związku Kombatanów RP i Byłych Więźniów Politycznych i Związkiem Byłych Żołnierzy Zawodowych i Oficerów Rezerwy w ramach realizacji kalendarium obchodów świąt państwowych, wojskowych i rocznic historycznych w Suwałkach w 2021 roku.

Finansowanie kultury

Narzędziami wspierającymi lokalne środowisko twórcze są przyznawane przez Prezydenta Miasta Suwałk ze środków budżetu miejskiego stypendia w dziedzinie kultury oraz roczne nagrody Miasta Suwałki w dziedzinie kultury, nagrody jubileuszowe oraz „Mecenat Kultury Suwałk”.

Stypendia Miasta Suwałki otrzymały:

w kategorii osoby dorosłe na:

- ✓ nagranie i wydanie płyty CD pod roboczą nazwą: „Śpiewnik Suwalski. Tradycyjne pieśni Suwalszczyzny na jazzową nutę”;

- ✓ produkcja filmu dokumentalnego pt. „Stalag IF Sudauen – historia niemieckiego obozu jenieckiego w Suwałkach (1941-1944)”;
- ✓ wydarzenie artystyczne łączące performance, teatr autobiograficzny i rzeźbę pn. „Być może ojciec”;

w kategorii dzieci i młodzież stypendia na dalszy rozwój swoich uzdolnień artystycznych otrzymało 10 osób.

Nagrody Miasta Suwałki w dziedzinie twórczości artystycznej, upowszechniania i ochrony kultury oraz opieki nad zabytkami za osiągnięcia w 2021 roku oraz laureaci nagród jubileuszowych:

- ✓ indywidualne: 2 osoby;
- ✓ zespołowe: Zespół Tańca i Śpiewu „Wyszywanka”;
- ✓ jubileuszowe: Zespół Śpiewu Tradycyjnego „Ancyjas”, Studio Tańca „Radość”, 4 osoby indywidualne.

Wręczenie nagród w dziedzinie kultury, fot. z archiwum Urzędu Miejskiego w Suwałkach

W 2021 roku Miasto Suwałki współpracowało przy realizacji zadań publicznych z zakresu kultury, sztuki, ochrony dóbr kultury i dziedzictwa narodowego z organizacjami pożytku publicznego i innymi podmiotami prowadzącymi działalność w zakresie ustawy o pożytku publicznym i o wolontariacie wyłonionymi w otwartych konkursach ofert.

W 2021 r. Miasto Suwałki udzieliło dotacji w wysokości 199.882,67 zł na realizację 20 zadań. Realizatorami zadań były organizacje pozarządowe: Stowarzyszenie Związków Ukraińców w Suwałkach”, Związek Harcerstwa Polskiego, Chorągiew Białostocka – Hufiec Suwałki, Augustowsko – Suwalskie Towarzystwo Naukowe, Fundacja ART – SOS, Stowarzyszenie Suwalskie Starszaki, Stowarzyszenie Seniorzy z Pasją HORYZONT, Suwalskie Towarzystwo Muzyczne im. Emila Młynarskiego, Stowarzyszenie Twórczych Seniorów „Rozłogi”, Parafia Ewangelicko – Augsburska pw. św. Trójcy w Suwałkach, Stowarzyszenie Uniwersytet Trzeciego Wieku, Stowarzyszenie Inicjatyw Społeczno – Kulturalnych „Nad Czarną Hańczą”, Centrum Aktywności Społecznej „Pryzmat”, Podlaskie Stowarzyszenie Terapeutów, Związek Harcerstwa Rzeczypospolitej Okręg Mazowiecki, Stowarzyszenie Miłośników Muzyki „Viva Musica”, Fundacja Diakonia i Stowarzyszenie Kulturalno – Społeczne PRIMO.

W 2021 roku zrealizowano działania:

- ✓ Stowarzyszenie „Związek Ukraińców w Suwałkach” zadanie pn. Ukraiński Piknik Kulinarny „Sąsiedzi przy stole” promujący kulturę i folklor ludowy Ukrainy oraz kuchnię ukraińską, w koncercie wystąpiły zespoły wykonujące piosenki i tańce ukraińskie, w konkursie kulinarny wzięli udział między innymi kucharze ukraińscy, którzy serwowali dania kuchni ukraińskiej. Piknik zgromadził około 3 tys. mieszkańców Suwałk, w tym Ukraińców mieszkających w Suwałkach.
- ✓ Związek Harcerstwa Polskiego, Chorągiew Białostocka – Hufiec Suwałki zadanie pt. „Międzypokoleniowe wędrówki śladami Jaćwieży”, w ramach którego zorganizowano dla uczestników następujące warsztaty: kuchni regionalnej Suwalszczyzny, muzyczno –

taneczne, rękodzieła i sztuki ludowej Suwalszczyzny oraz poświęcone gwarze regionalnej. Uczestnicy zadania wzięli udział w autokarowej wycieczce krajoznawczej po Suwalszczyźnie, grze miejskiej, zwiedzili wystawy w Muzeum Okręgowym w Suwałkach oraz utworzyli na terenie Suwałk nowe punkty geocachingowe. W realizacji zadania uczestniczyło 30 mieszkańców Suwałk, w tym seniorzy i osoby niepełnosprawne.

- ✓ Augustowsko – Suwalskie Towarzystwo Naukowe w Suwałkach w ramach zadania pt. „Działo się w Suwałkach” zorganizowało cykl 8 spotkań poświęconych historii, przyrodzie i krajoznawstwu Suwalszczyzny. Spotkania prowadzili historycy, regionaliści, nauczyciele oraz miejscowi przyrodnicy. Spotkania zgromadziły bezpośrednio 209 słuchaczy, odnotowano ponadto ponad 8 800 wejść w trakcie transmisji on line. Augustowsko – Suwalskie Towarzystwo Naukowe zorganizowało w ramach zadania pt. „Mała Akademia Historii Suwałk” 8 warsztatów edukacyjnych dla uczniów suwalskich szkół podstawowych na temat dziedzictwa historycznego, kulturowego i przyrodniczego Suwałk. W warsztatach uczestniczyło około 160 uczniów.
Augustowsko – Suwalskie Towarzystwo Naukowe wydało kolejny – XX tom Rocznika Augustowsko – Suwalskiego w nakładzie 500 egz.
- ✓ Fundacja ART – SOS w ramach Festiwalu Muzyki Alternatywnej „Wigrosfera” zorganizowała w Suwałkach koncert z udziałem zespołu NeoQuartet oraz Krzysztofa Arszyna Topolskiego oraz cykl 3 letnich koncertów muzycznych pt. „Obiady Czwartkowe”, które zgromadziły 450 słuchaczy (w formie online koncerty obejrzało 1300 osób).
- ✓ Stowarzyszenie Suwalskie Starszaki zadanie pn. „MAT w Pogodnych Suwałkach – Między nami pokoleniami”. W ramach zadania odbyły się 2 koncerty wokalne – muzyczne: koncert plenerowy „Siła muzycznej przyjaźni” (towarzyszący Ukraińskiemu Piknikowi Kulinarnemu) i z okazji Dnia Seniora: „Między nami pokoleniami”.
Ponadto w ramach zadania przygotowano wystawę fotografii.
- ✓ Stowarzyszenie Seniorzy z Pasją HORYZONT, w ramach zadania pt. „Inspiracje Seniorów z Pasją”, zorganizowało dla mieszkańców Suwałk 7 koncertów wokalne – muzycznych. Koncertów wysłuchało około 900 osób.
- ✓ Suwalskie Towarzystwo Muzyczne w ramach IX Międzynarodowego Festiwalu ARS MUSICA 2021 zorganizowało w Suwałkach 3 koncerty muzyki klasycznej i organowej. W jednym z koncertów wystąpili laureaci II Międzynarodowego Konkursu Sztuki Wokalne im. prof. Haliny Słonickiej.
- ✓ Stowarzyszenie Twórczych Seniorów ROZŁOGI wystawiło 4 razy spektakl teatralny „Retusz” poświęcony historii suwalskich Żydów oraz przygotowało wystawę fotograficzną „Życie po Suwałkach” i koncert wokalne – muzyczny „Ocalić od zapomnienia”. Spektakle obejrzało 360 widzów, a wystawę i koncert 200 osób.
- ✓ Parafia Ewangelicko – Augsburska pw. św. Trójcy zrealizowała koncert muzyczny uświetniający 180 – lecie kościoła ewangelickiego. W koncercie pt. „180 – lecie kościoła ewangelicko – augsburskiego – wielokulturowe mocne brzmienie” odbyło się prawykonanie kompozycji Jakuba Junga „Pasja”.
- ✓ Stowarzyszenie Uniwersytet Trzeciego Wieku wystawił, w hołdzie Papieżowi Św. Janowi Pawłowi II, spektakl teatralny pt. „Orędownik miłości i pokoju” z udziałem zespołów artystycznych Uniwersytetu Trzeciego Wieku: Grupy Teatralnej „Uniwersalni”, Chóru „Złota Jesień” oraz Grypy Tanecznej „Srebrne Pierwiosniki”. Spektakl obejrzało 350 widzów.
- ✓ Stowarzyszenie Inicjatyw Społeczno – Kulturalnych „Nad Czarną Hańczę” wydało w nakładzie 600 egz. publikację pt. „Kiedyś to mieli gadane”, poświęconą suwalskim gwarom.
- ✓ Centrum Aktywności Społecznej „Pryzmat” zorganizowało w Suwałkach 19. Objazdowy Festiwal Filmowy WATCH DOCS, poświęcony prawom człowieka. W trakcie festiwalu pokazano 15 filmów i reportaży oraz przeprowadzono 2 debaty społeczne. Festiwal

zgromadził ponad 400 suwalczan, zainteresowanych problematyką przestrzegania praw człowieka w Polsce i na świecie.

- ✓ Podlaskie Stowarzyszenie Terapeutów zorganizowało dla uczniów z niepełnosprawnością i/lub spektrum autyzmu 13 wyjść na imprezy kulturalne odbywające się w Suwałkach. 220 uczniów obejrzało 9 sensów filmowych oraz 4 przedstawienia.
- ✓ Związek Harcerstwa Rzeczypospolitej Okręg Mazowiecki zorganizował kurs metodyki, w którym wzięło udział 5 harcerek z Suwałk. Uczestniczki kursu uzyskały wiedzę teoretyczną i praktyczną z zakresu prowadzenia drużyny oraz poznały historię i tradycje regionu suwalskiego.
- ✓ Stowarzyszenie Miłośników Muzyki „Viva Musica” zorganizował jubileuszowy koncert z okazji 25 – lecia Suwalskiego Chóru Kameralnego „Viva Musica”. W programie koncertu znalazły się pieśni z kreolskiego kręgu kulturowego pn. „Navidad Nuestra”. Koncert zgromadził 350 słuchaczy.
- ✓ Fundacja Diakonia zorganizowała warsztaty muzyczne dla 63 osób, które zostały przeprowadzone przez muzyków Jakuba Tomalaka z Kalisza oraz Pawła Bębenka z Krakowa.
- ✓ Stowarzyszenie Kulturalno – Społeczne „Primo” zorganizowało koncert kolęd i pastorałek Suwalskiego Chóru PRIMO pod dyрекcją Ignacego Ołowia. Chór koncertował podczas Suwalskiej Wigilii Miejskiej.

Tabela 2.4.4 Wydatki miasta na kulturę w latach 2018-2021 (w zł)

Lp.	Wyszczególnienie	2018	2019	2020	2021
1.	Budżet Miasta – wydatki ogółem	476 390 176	556 222 388	516 790 106	526 488 296
2.	Nakłady na kulturę ogółem	16 264 820	17 377 381	14 159 681	14 390 342
	w tym nakłady inwestycyjne	1 565 849	2 832 576	505 229	370 845
a	Dotacja SOK	7 897 196	10 783 385	6 947 404	7 494 239
	w tym nakłady wyłącznie na inwestycje	301 009,87	2 781 336,25	45 492,04	-
b	Dotacja Muzeum Okręgowego	4 556 645	2 956 976	3 405 945	3 460 591
	w tym nakłady wyłącznie na inwestycje	1 181 700	51 240	129 737	370 845
c	Dotacja Biblioteki Publicznej	2 952 094	2 979 133	3 363 798	2 996 530
	w tym nakłady wyłącznie na inwestycje	83 139	-	330 000	-
d	Nakłady na zadania w zakresie kultury (pozostałe):	705 760	621 993	342 533	393 482
	w tym nagrody i stypendia	79 580	110 000	104 000	122 500
	w tym dotacje dla organizacji prowadzących działalność pożytku publicznego	124 160	165 304	99 111	199 882
	Wydatki na zadania z zakresu ochrony zabytków i opieki nad zabytkami	153 125	35 894	100 000	45 500
3.	Procentowy udział	3,41 %	3,12 %	2,74 %	2,73 %

nakładów na kulturę w strukturze wydatków budżetowych (2:1)				
---	--	--	--	--

Zródło: Opracowanie własne na podstawie danych Wydziału Kultury i Sportu Urzędu Miejskiego w Suwałkach.

Wiodące wydarzenia i inicjatywy kulturalne Rok Andrzeja Wajdy w Suwałkach

W związku z przypadającą w dniu 6 marca 2021 roku 95. rocznicą urodzin reżysera oraz przypadającą w dniu 9 października 2021 roku 5. rocznicą jego śmierci, rok 2021 został ustanowiony w Suwałkach rokiem Andrzeja Wajdy. W dn. 23 grudnia 2020 roku Rada Miejska w Suwałkach podjęła w tym celu stosowną uchwałę (nr XXVII/350/2020).

Ustanowienie roku 2021 rokiem Andrzeja Wajdy miało podkreślić fakt, że jeden z najwybitniejszych i najpopularniejszych polskich reżyserów, współtwórca polskiej szkoły filmowej urodził się i spędził pierwszych osiem lat swego życia w Suwałkach. Przede wszystkim jednak chodziło o zachowanie pamięci po wyjątkowym artyście i człowieku, Honorowym Obywatelu Suwałk.

W ramach obchodów odbyło się wiele wydarzeń kulturalnych. Swoistą inauguracją Roku Andrzeja Wajdy w Suwałkach był koncert pn. „Andrzeja Wajda in memoriam” zorganizowany na początku marca w Suwalskim Ośrodku Kultury. Jednym z głównych wydarzeń była pierwsza edycja Festiwalu Filmowego „Wajda na nowo”. Celem festiwalu, który w zamyśle ma być wydarzeniem cyklicznym, jest upamiętnienie wybitnego reżysera, jakim był urodzony w Suwałkach Andrzej Wajda, ale również przybliżenie, zwłaszcza młodemu pokoleniu, osiągnięć polskiej kinematografii – zarówno tej uznanej, wielokrotnie nagradzanej, jak i niszowej, niekomercyjnej. W programie festiwalu znalazły się m.in. pokazy filmów mistrza Wajdy w kinie plenerowym, prewernisaż wystawy namalowanych przez Andrzeja Pągowskiego na nowo plakatów do filmów Wajdy, konkurs filmów krótkometrażowych z pulą nagród 15.000 zł, plenerowa wystawa „Wajda i Suwalszczyzna”, warsztaty filmowe, śniadania z dokumentem, rodzinne animacje, spotkania z gwiazdami polskiego kina, konkurs filmowy i warsztaty dla dzieci i młodzieży.

Kolejnym ważnym wydarzeniem była zorganizowana w Muzeum Okręgowym w Suwałkach wystawa poświęcona osobie i twórczości reżysera pn. „Wajda Suwałki”. Otwarcie wystawy, przygotowanej we współpracy z Muzeum Narodowym w Krakowie, miało miejsce 15 października 2021 roku.

Otwarcie wystawy „Wajda Suwałki”, fot. z archiwum Muzeum Okręgowego w Suwałkach.

Dni Suwałk - Jarmark Kamedulski

Jak co roku w sierpniu, tym razem w dniach 13-15, odbyły się Dni Suwałk. Nie zabrakło znanych polskich artystów. W 2021 roku, jako główna gwiazda wystąpiła CLEO z zespołem. W programie znalazła się również Gala Nagrody Włócznia Jaćwingów, premiera filmu o Suwałkach, występy lokalnych zespołów, wernisaż kolekcji polskiej sztuki współczesnej Izabeli Roman, kiermasz z rzemiosłem, rękodziełem i lokalnymi przysmakami oraz specjalna strefa zabaw dla dzieci.

Dni Suwałk-Jarmark Kamedulski, fot. z archiwum Urzędu Miejskiego w Suwałkach

2.5. Promocja Miasta

W maju 2021r., zespół powołany przez Prezydenta Miasta Suwałk, Zarządzeniem nr 173/2021 z dnia 13 maja 2021r., rozpoczął prace nad opracowaniem projektu nowej Strategii Promocji Miasta Suwałki na lata 2022-2027. Projekt ten stworzą sami mieszkańcy naszego miasta, którzy na co dzień zajmują się między innymi marketingiem w suwalskich firmach lub organizacjach czy instytucjach.

Działania promocyjne w 2021 roku prowadził Wydział Kultury i Sportu Urzędu Miejskiego w Suwałkach.

Najważniejsze wydarzenia promujące Miasto Suwałki

W zakresie kultury:

„Suwałki Blues Festival” organizowany od 2008 r. Podczas festiwalu główne koncerty odbywają się na dwóch profesjonalnych scenach plenerowych i mniejszych scenach w centrum miasta, w tym na otwartej scenie bluesowej oraz w sześciu klubach festiwalowych. Festiwalowi towarzyszą warsztaty i spotkania. Co roku gromadzi około 40 zespołów i około 200 muzyków z Polski, Europy i świata oraz kilkunastotysięczną publiczność z kraju i z zagranicy. Szczegóły dotyczące festiwalu są dostępne na stronie internetowej: <http://suwalkiblues.com/pl/>. W tym roku w terminie 8-11 lipca 2021r. odbyła się 14. edycja SBF.

Suwałki Blues Festival, fot. z archiwum Urzędu Miejskiego w Suwałkach.

W zakresie sportu:

RESO Suwałki Półmaraton - Miejskie Święto Biegania

W dniach 2-3 lipca 2021r. w Suwałkach zorganizowano biegi amatorskie - Miejskie Święto Biegania - RESO Suwałki Półmaraton. Dystans biegu głównego wyniósł 21,097 km. Sobotnie popołudnie zainaugurowały zmagania najmłodszych adeptów sportu w ramach **Biegów Pełnych Energii**. Dzieci w wieku przedszkolnym i uczniowie szkół podstawowych zmierzili się z dystansami 200 i 650 metrów. Wieczorem miasto opanowali biegacze startujący na dystansie półmaratonu.

RESO Suwałki Półmaraton - Miejskie Święto Biegania, fot. z archiwum Urzędu Miejskiego w Suwałkach.

W zakresie gospodarki:

Forum Biznesowe Pogranicza coroczne wydarzenie kongresowe, organizowane przez Park Naukowo-Technologiczny Polska-Wschód w Suwałkach Sp. z o.o., gromadzi przedstawicieli przedsiębiorców, instytucji okołobiznesowych, ekspertów, samorządowców oraz administracji rządowej nad problematyką wybranej branży na terenie pogranicza. W Forum biorą również udział partnerzy zagraniczni z Litwy, Łotwy, Estonii, Białorusi oraz Rosji. W ramach imprezy odbywają się m.in. prelekcje, panele dyskusyjne, spotkania B2B organizowane przy wsparciu ośrodków Europejskiej Sieci Współpracy (Enterprise Europe Network), a firm i instytucji mogą prezentować swój dorobek i ofertę na stoiskach wystawienniczych. Każda z edycji forum poświęcona była inteligentnym specjalizacjom województwa podlaskiego:

- ✓ 2016 rok – branża drewno-meblarska;
- ✓ 2017 rok – branża rolno-spożywcza;
- ✓ 2018 rok – branża metalowo-maszynowa;
- ✓ 2019 rok – branża turystyczno-hotelarska
- ✓ 2020 rok - „Małe i średnie przedsiębiorstwa. Firmy rodzinne” została odwołana ze względu na sytuację epidemiologiczną oraz obostrzenia dotyczące organizacji imprez kongresowych.
- ✓ 2021 rok – wyzwania gospodarcze „Nowa rzeczywistość. Nowe wyzwania”

Inne:

- ✓ **Stacja Pogodne Suwałki** – blok imprez sportowo-rekreacyjnych połączonych z koncertami muzycznymi i strefą zabaw dla dzieci. Niestety, z powodu panującej pandemii wirusa COVID-19, impreza nie odbyła się.
- ✓ **Festyn Lotniczy Odlotowe Suwałki** odbył się 7 sierpnia 2021r. na suwalskim lotnisku. To wydarzenie podczas którego Suwalczanie mogli osobiście odwiedzić wybudowany w naszym mieście pas startowy oraz przy tej okazji skorzystać z wielu atrakcji związanych bezpośrednio z lotnictwem. Festyn został połączony m.in. z przylotem załóg uczestniczących w XXIII Międzynarodowym Zlocie Przyjaciół Lotnictwa w Kętrzynie. Mieszkańcy Suwałk mogli wybrać się w lot widokowy samolotem, wejść do tunelu aerodynamicznego, a nawet skoczyć ze spadochronem.

Festyn Lotniczy Odlotowe Suwałki, fot. archiwum Urzędu Miejskiego w Suwałkach.

- ✓ **Ukraiński Piknik Kulinaryny „Sąsiedzi przy stole”** połączony z degustacją dań kuchni ukraińskiej. W ramach festiwalu odbył się konkurs i warsztaty kulinarne, podczas których promowano potrawy kuchni ukraińskiej. W konkursie kulinarnym rywalizowały trzyosobowe drużyny kucharskie reprezentujące Stowarzyszenie Związek Ukraińców w Suwałkach, Stowarzyszenie Litewskich Lokalnych Grup Rybackich oraz Suwalską Spiżarnię (Podlaski Szlak Kulinaryny).

Był gulasz, bogracz, barszcz, śledzie, pokaz kulinarny mistrza Mikołaja Reya, były warsztaty kulinarne z udziałem uczniów Zespołu Szkół nr 4 i Zespołu Szkół Centrum Kształcenia Rolniczego im. Wincentego Witosa w Suwałkach. Na deser, żwawe przeboje folkowo-rockowe wykonał olsztyński zespół Horpyna.

Konkurs Kulinaryny „Sąsiedzi przy stole”, fot. archiwum DwuTygodnika Suwalskiego.

- ✓ **Konkurs „Jest taki świąteczny czas...”**. Coroczny konkurs na najładniejsze dekoracje świąteczne. Do udziału konkursie wpłynęło 25 zgłoszeń, w tym w kategorii wolnostojący dom jednorodzinny – 6 zgłoszeń, a w kategorii wystrój świąteczny balkonu obiektu mieszkaniowego w budynku wielorodzinnym – 19 zgłoszeń.
- ✓ **Nagroda PMS „Włócznia Jaćwingów”** - doroczna nagroda Prezydenta Miasta Suwałk przyznawana za wybitne zasługi dla miasta we wszystkich dziedzinach życia publicznego. Wyróżnienie jest indywidualne lub zespołowe, przyznawane osobom fizycznym, prawnym i innym podmiotom. Od kilku lat można również zgłaszać wnioski o nagrodę dla przedsiębiorcy prowadzącego działalność gospodarczą na terenie Suwałk, którego nagradzane produkty lub usługi są przedmiotem własnej działalności i cieszą się uznaniem konsumentów. Kandydatów do nagród zgłaszają mieszkańcy, a ostatecznego wyboru dokonuje kapituła złożona z laureatów wcześniejszych edycji, przy akceptacji Prezydenta Miasta Suwałk. Plebiscyt jest organizowany od 2003 roku. Gala towarzysząca rozdaniu nagród Prezydenta Miasta Suwałk „Włócznia Jaćwingów” za 2020 rok odbyła się 13 sierpnia 2021 roku.

Ponadto, w celu promocji, Miasto Suwałki zleciło zamieszczenie artykułu promocyjnego „Turystyka aktywna w Pogodnych Suwałkach” w magazynie „Świat podróże kultura” oraz zakupiło wiele wydawnictw i publikacji:

- ✓ 200 egzemplarzy „Ilustrowanego Przewodnika po Suwałkach dla dzieci” autorstwa Olgi Wielogórskiej;
- ✓ 20 000 egzemplarzy „Plan Suwałk. Informacja turystyczna” w wersji polsko – angielskiej;
- ✓ 10 000 egzemplarzy „Mapa atrakcji turystycznych Suwalszczyzny” w wersji polsko – angielskiej;
- ✓ Tablicę informacyjną z dystansami – Szlak Krasnoludków w Suwałkach.

2.6. Turystyka

W 2021 roku Miasto Suwałki współpracowało przy realizacji projektów z zakresu turystyki i krajoznawstwa oraz wypoczynku dzieci i młodzieży z organizacjami pożytku publicznego i innymi podmiotami prowadzącymi działalność w zakresie ustawy o pożytku publicznym i o wolontariacie. Na realizację zadań w 2021 roku w ramach otwartego konkursu ofert przeznaczono kwotę 159.491,50 zł

Realizatorami zadań były następujące organizacje pozarządowe: Suwalskie Wodne Ochotnicze Pogotowie Ratunkowe w Suwałkach, Polskie Towarzystwo Turystyczno-Krajoznawcze Oddział w Suwałkach im. Jerzego Klimko, Związek Harcerstwa Polskiego, Chorągiew Białostocka – Hufiec Suwałki, Stowarzyszenie Miłośników Suwalskiego Parku Krajobrazowego „Kraina Hańczy” w Malesowiznie – Turtulu, Stowarzyszenie „Aktywni Suwalczanie” w Suwałkach oraz Stowarzyszenie Kulturalne „Kostroma” w Suwałkach i Suwalskie Stowarzyszenie Mangi, Anime, Fantastyki i RPG „Mroczne Bractwo w Suwałkach”.

W 2021 roku zrealizowano następujące działania:

- ✓ W ramach realizacji zadania „CIT Suwałki****” Centrum Informacji Turystycznej w Suwałkach udzielało kompleksowych informacji o atrakcjach i ofertach turystycznych, bazie noclegowej Suwałk i Suwalszczyzny oraz o imprezach kulturalnych, sportowo – rekreacyjnych i turystycznych w mieście. Obsłużono ponad 26 tysięcy turystów krajowych i zagranicznych oraz gości i mieszkańców Suwałk. Turystom przekazano prawie 45 tys. bezpłatnych wydawnictw turystycznych (map, planów, informatorów, ulotek i ofert turystycznych). Na potrzeby działalności informacji turystycznej, Urząd Miejski w Suwałkach przekazał: „Plan Suwałk. Informacja turystyczna” w ilości 4 tys. egz. i „Mapę atrakcji turystycznych Suwalszczyzny” w ilości 2 tys. egz.

Prowadzono sprzedaż gadżetów z logo „Pogodne Suwałki”, książek, albumów i wydawnictw regionalnych, wydawnictw turystyczno-krajoznawczych (map, przewodników, informatorów turystycznych), rękodzieła artystycznego oraz pamiątek z Suwalszczyzny i artykułów spożywczych. Sprzedano ogółem około 20,3 tys. produktów, w tym 3095 szt. gadżetów z logo „Pogodne Suwałki”, 1432 szt. wydawnictw turystycznych i 920 szt. wydawnictw książkowych. Zorganizowano sezonowe miejsce odpoczynku dla turystów korzystających ze Wschodniego Szlaku Rowerowym Green Velo, a także udostępniano podstawowe narzędzia do naprawy rowerów. Udostępniano samodzielne stanowisko komputerowe z dostępem do internetu, infokiosk witrynowy oraz toalety z kąciakiem dla dziecka (wyposażonym w „przewijak”). Centrum Informacji Turystycznej prowadziło ponadto strony na portalach społecznościowych: Facebook, Instagram i Twitter.

Rajd rowerowy w ramach „XX Lata na Rowerze z PTTK”, fot. z archiwum PTTK w Suwałkach.

¹**** certyfikat Polskiego Systemu Informacji Turystycznej

- ✓ W ramach „XX Lata Na Rowerze z PTTK” w okresie wakacyjnym odbyło się 5 rajdów rowerowych po Suwalszczyźnie i Sejneńszczyźnie, rajdy rozpoczynały się i kończyły w Suwałkach, przebiegały następującymi trasami: „Szlakiem śluz do Studzienicznej”, „W odwiedzinach u Kamedułów Wigierskich”, „Do najgłębszego jeziora Polski - jeziora Hańcza”, „Przez Kaletnik, Smolany na Górę Różańcową...” „Na Górę Zamkową”. W rajdach uczestniczyło 80 mieszkańców Suwałk.
- ✓ W okresie od lipca do października odbyło się 14 spacerów po Suwałkach z przewodnikiem turystycznym PTTK, w trakcie których pokazywano historyczne miejsca i zabytki, ślady wielokulturowości oraz miejsca związane z ważnymi suwalskimi postaciami. W tym 8 spacerów zorganizowano podczas ważnych wydarzeń miejskich, 4 o charakterze edukacyjnym oraz 2 szkoleniowe (dla przewodników turystycznych). W spacerach uczestniczyli turyści i goście odwiedzający Suwałki oraz mieszkańcy Suwałk, łącznie 188 osób;
- ✓ Zorganizowano dla mieszkańców Suwałk 3 piesze wycieczki krajoznawcze po Suwalskim Parku Krajobrazowym, obchodzącym jubileusz 45 – lecia działalności. Wycieczki przebiegały ścieżkami poznawczymi parku: „Wokół jeziora Jaczno”, „Doliną Czarnej Hańczy” oraz trasą Smolniki – Kłajpeda – Stara Hańcza – Bachanowo – rezerwat „Rutka”. Prowadzone były przez przewodników z Suwalskiego Parku Krajobrazowego. W trzech wycieczkach wzięło udział 110 mieszkańców Suwałk;
- ✓ Dla uczniów suwalskich szkół podstawowych przeprowadzono konkurs wiedzy dotyczący znajomości Suwalskiego Parku Krajobrazowego oraz historii i zabytków Suwałk. W konkursie uczestniczyło 96 uczniów z 8 suwalskich szkół podstawowych. Dla 48 uczniów, z najlepszymi wynikami uzyskanymi w konkursie, zorganizowano autokarową wycieczkę krajoznawczą po Suwalskim Parku Krajobrazowym. Uczestnicy poznali następujące miejsca: Górę Cisową, Smolniki (punkty widokowe „Telimena” i „Na ozie”, Starą Hańczę (ruiny dworu, park podworski, jezioro Hańcza), Bachanowo (głazowisko „Bachanowo nad Czarną Hańczą”), Szurpiły (Izba Pamięci Jaćwieskiej), Rutka (rezerwat „Rutka”), Malesowizna – Turtul (punkt widokowy, ścieżka „Opowieści Turtula”).
- ✓ W spływie kajakowym rzeką Czarna Hańcza na odcinku z Suwałk do Sobolewa o długości 8 km uczestniczyło 30 mieszkańców Suwałk. Po zakończeniu spływu, odbyło się ognisko się i konkurs turystyczno – krajoznawczy „Czy znasz miasto Suwałki i okolice”.
- ✓ W ramach wypoczynku dzieci i młodzieży, Związek Harcerstwa Polskiego, Chorągiew Białostocka zorganizowała w miejscowości Garbaś (gmina Bakalarzewo) obóz harcerski dla uczniów suwalskich szkół. Harcerze brali udział w warsztaty z udziałem ratownika WOPR, uczestniczyli w spływie kajakowym rzeką Rospuda, kursie udzielania pomocy przedmedycznej oraz w turnieju rekreacyjno – sportowym, uzyskali nowe sprawności harcerskie.
- ✓ Suwalscy harcerze uczestniczyli w jednodniowym rajdzie pieszym pn. „Polariada” .Rajd przeprowadzono na terenie Suwalszczyzny. Harcerze poznali okolice Filipowa należące do obszaru Natura 2000 oraz fortyfikacje z czasów II wojny światowej, nabyli umiejętności praktycznego posługiwania się mapą w terenie, znakami patrolowymi oraz orientacją w terenie. W rajdzie uczestniczyło 40 harcerzy z suwalskich szkół podstawowych.
- ✓ W okresie wakacyjnym zapewniono mieszkańcom Suwałk bezpieczny wypoczynek nad Zalewem Arkadia w Suwałkach oraz na terenie kąpieliska PTTK w Starym Folwarku nad jeziorem Wigry przez zatrudnienie ratowników wodnych, którzy pełnili dyżury i patrole na terenie Zalewu Arkadia i kąpieliska w Starym Folwarku. Ratownicy wodni suwalskiego WOPR przeprowadzili w sezonie letnim na terenie Zalewu Arkadia w Suwałkach 50 patroli prewencyjnych i 25 działań prewencyjno - szkoleniowych, którymi objęto ponad 1 700 mieszkańców Suwałk.

Ponadto zabezpieczali pod względem medycznym imprezy odbywające się w Suwałkach oraz przeprowadzali podczas tych imprez ćwiczenia praktyczne z zasad udzielania pierwszej pomocy.

Suwalcki WOPR przeprowadził dwa szkolenia ratowników wodnych zakończone egzaminem, w wyniku którego uprawnienia ratowników wodnych uzyskało 19 osób.

Splyw kajakowy rzeką Czarną Hańczą fot. z archiwum Urzędu Miejskiego w Suwałkach

Patrol wodny Suwalskiego Wodnego Ochotniczego Pogotowia Ratunkowego, fot. z archiwum WOPR Suwałki

Promocja turystyczna Suwałk i regionu

Miasto Suwałki wydało w 2021 r. „Plan Suwałk” w nakładzie 20 tys. egz. oraz „Mapę Suwalszczyzny” w nakładzie 10 tys. egz. Obydwa wydawnictwa zostały wzbogacone

o aktualną informację turystyczną dotyczącą odpowiednio miasta i regionu (adresy punktów informacji turystycznej, szlaki turystyczne i ścieżki kulturowe, baza noclegowa i gastronomiczna, zabytki i inne atrakcje turystyczne) w języku polskim i angielskim. Wydawnictwa turystyczne zostały przekazane Centrum Informacji Turystycznej w Suwałkach, miejskim instytucjom kultury i sportu oraz hotelom działającym w Suwałkach.

We współpracy z Wydawnictwem Unitex z Bydgoszczy wydano album promujący Pogodne Suwałki z tekstami w języku polskim i angielskim. Miasto Suwałki otrzymało bezpłatnie 520 szt. wydawnictwa.

We współpracy z Telewizją Silesia w Katowicach zrealizowano 25 min. audycję telewizyjną: „Na Dwóch Kołach: POGODNE SUWAŁKI witają!”, promującą walory turystyczne miasta Suwałki oraz trasy rowerowe znajdujące się w mieście. Audycja została wyemitowana trzykrotnie w Telewizji Silesia oraz zamieszczona na stronie internetowej TVS.

Ekipa TVP Polonia zrealizowała w lipcu 2021 r. promocyjny program telewizyjny o walorach turystycznych Suwałk.

W dniach 11 – 12 września 2021 r. zorganizowano study press po Suwałkach i Suwalszczyźnie dla sześciu dziennikarzy mediów zajmujących się promocją turystyczną.

Dziennikarze i goście zwiedzili Wigierski Park Narodowy, Suwalski Park Krajobrazowy i wzięli udział w spacerku po Suwałkach z przewodnikiem PTTK oraz wizytowali lokalnych producentów serów w Wiżajnach i wędlin w Ejszeryszkach. Ponadto uczestniczyli w plenerowych wydarzeniach kulinarnych: „Święcie się!” w Wigrach i Ukraińskim Pikniku Kulinarnym „Sąsiedzi przy stole” w Suwałkach.

Miasto Suwałki uczestniczyło w Targach Turystyki Weekendowej „Atrakcje Regionów” w Chorzowie dniach 11-13 czerwca 2021 r. w celu promocji turystycznej „Pogodnych Suwałk” na rynku aglomeracji śląskiej. Stoisko Miasta Suwałki odwiedziło ponad 1500 osób. Goście otrzymali 4 800 egz. bezpłatnych wydawnictw turystycznych o Suwałkach i Suwalszczyźnie oraz degustowali regionalne potrawy.

W 2021 roku we współpracy Miasta Suwałki z Podlaską Regionalną Organizacją Turystyczną:

- ✓ zaprezentowano ofertę turystyczną miasta Suwałki na stoisku regionalnym województwa podlaskiego podczas Pikniku Rodzinnym w Tykocinie w dniu 22.07.2021 r. oraz w trakcie 14 edycji tatarskiego święta Sabantuj w Kruszynianach w dniu 31.07.2021 r.;
- ✓ zaprezentowano oferty turystyczne Suwałk i regionu na stoisku regionalnym województwa podlaskiego podczas Dnia Polskiego odbywającego się w ogrodach ambasady RP w Pradze 5.09.2021 r.
- ✓ zaprezentowano ofertę turystyczną miasta Suwałki na stoisku regionalnym województwa podlaskiego podczas Targów Regionów i Produktów Turystycznych Tour Salon w Poznaniu w dniach 24 – 26 września 2021 r.;
- ✓ przeprowadzono kampanię promocyjną „Horoskop 2021 według Podlaskie Travel” na stronach Podlaskiej Regionalnej Organizacji Turystycznej;
- ✓ na stronie internetowej Podlaskiej Regionalnej Organizacji Turystycznej <https://podlaskie.it/> zamieszczono folder w języku angielskim „Time for Podlaskie - Suwałki Region”;
- ✓ umieszczano wiadomości dotyczące turystyki w Suwałkach i regionie w e-biuletynach PROT.

Stoisko Pogodnych Suwałk na Targach Turystyki Weekendowej „Atrakcje Regionów” w Chorzowie, fot. z archiwum CIT w Suwałkach.

Tabela 2.6.1 Baza noclegowa w Suwałkach w 2021 roku

Nazwa obiektu	Dane adresowe	Liczba miejsc noclegowych
Obiekty skategoryzowane świadczące usługi noclegowe		
Hotel Akvilon***	ul. T. Kościuszki 4	22
Hotel Velvet***	ul. T. Kościuszki 128	64
Hotel Szyszko***	ul. Innowacyjna 3	140
Hotel LOFT 1898***	ul. Pułaskiego 24 K	136
Hotel Villa Eden***	ul. Noniewicza 37	70
Hotel Logos**	ul. T. Kościuszki 120	66
Razem liczba miejsc		498
Obiekty świadczące usługi hotelarskie		
Hostel „Wigry”	ul. Zarzecze 26	54
Hostel Fresco	ul. Ks. Zawadzkiego 7	14
Ośrodek „Dąbrówka”	ul. Dąbrówka 10	40
Zajazd Swiss Bar	Szwajcaria 36	18
Zajazd „Private”	ul. Polna 9	13
Miejsca noclegowe PKS Nova	ul. Wojska Polskiego 100	40
Apartamenty Europejska	ul. Wojska Polskiego 102	57
Razem liczba miejsc		236
Pola campingowe		
Eurocamping OSiR nr 133	ul. Zarzecze 26	42
Razem wszystkie obiekty		776

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych od przedsiębiorców prowadzących hotele i obiekty noclegowe.

Tabela 2.6.2 Najważniejsze wydarzenia turystyczne 2021 roku

Data	Wydarzenie
18 lipca, 31 lipca, 8 sierpnia, 29 sierpnia, 5 września	XX Lato Na Rowerze z PTTK
11 lipca, 31 lipca, 14 sierpnia, 5 września, 12 września, 19 września, 10 października, 24 października	Spacerkiem po Suwałkach z przewodnikiem PTTK
05 września	65. Regaty „O Błękitną Wstęgę Jeziora Wigry” pod honorowym patronatem Prezydenta Miasta Suwałk
12 września	Ukraiński Piknik Kulinaryny „Sąsiedzi przy stole”

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Wydziału Kultury i Sportu.

Centrum Informacji Turystycznej w Suwałkach, (CIT)

W 2021 r. Centrum Informacji Turystycznej w Suwałkach było prowadzone przez Stowarzyszenie Kulturalne KOSTROMA w Suwałkach oraz Suwalskie Stowarzyszenie Mangi, Anime, Fantastyki i RPG „Mroczne Bractwo” w Suwałkach na podstawie umowy na realizację zadania publicznego pn. „CIT Suwałki****” podpisanej z Miastem Suwałki w dniu 10 stycznia 2020 roku, zgodnie z ofertą wspólną pn. „CIT Suwałki” złożoną w dniu 23.12.2019 r. w otwartym konkursie ofert na wsparcie realizacji zadania publicznego na rzecz mieszkańców Suwałk w zakresie turystyki i krajoznawstwa na prowadzenie Centrum Informacji Turystycznej w latach 2020 – 2021.

Centrum Informacji Turystycznej w Suwałkach pełniło w 2021 roku rolę wiodącego punktu informacji turystycznej obsługującego turystów krajowych i zagranicznych odwiedzających Suwałki i Suwalszczyznę.

Wydanych zostało prawie 45 tysięcy bezpłatnych wydawnictw turystycznych. CIT prowadził sprzedaż gadżetów i materiałów promocyjnych z logotypem „Pogodne Suwałki”, regionalnych pamiątek, wyrobów rękodzieła artystycznego i artykułów spożywczych. Sprzedano ogółem około 20,3 tys. produktów, w tym 3095 szt. gadżetów z logo „Pogodne Suwałki”. Ponadto sprzedano 1432 szt. wydawnictw turystycznych i 920 szt. wydawnictw książkowych.

Promocja turystyczna Suwałk i regionu była prowadzona przede wszystkim w oparciu o stronę internetową CIT www.pogodnesuwalki.pl oraz media społecznościowe Facebook, Twitter i Instagram.

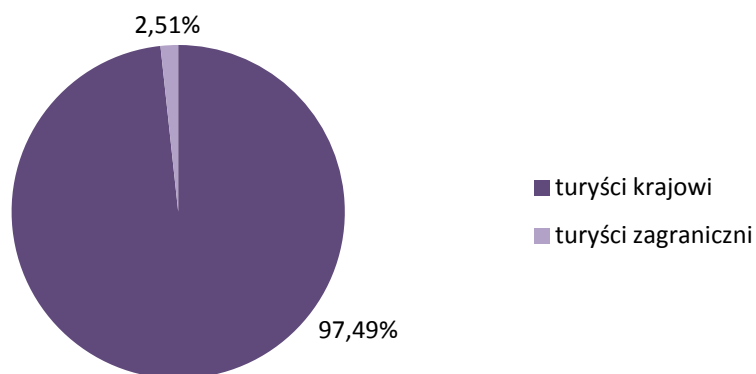
Korzystając z elektronicznego systemu zliczającego liczbę turystów odwiedzających CIT, monitorowano poziom ruchu turystycznego w mieście. Według wskazań systemu największą liczbę turystów odnotowano w okresie od czerwca do września 2021 r. Centrum Informacji Turystycznej w Suwałkach obsłużyło wtedy ponad 18,5 tys. osób. Największą liczbę odwiedzających punkt informacji turystycznej zanotowano w sierpniu (6754 osób) oraz lipcu (6742 osób).

Turyści zagraniczni pochodzili z 15 krajów. W statystykach przeważali turyści z Estonii i Wielkiej Brytanii (po 0,43 % ogółu turystów). Na kolejnych miejscach znaleźli się Niemcy (0,40 %) i Czesi (0,36 %).

W porównaniu do wcześniejszych lat, nastąpił znaczny spadek obcokrajowców korzystających z usług Centrum Informacji Turystycznej w Suwałkach. Był to wynik pandemii koronawirusa Covid-19 i ograniczeń na granicach.

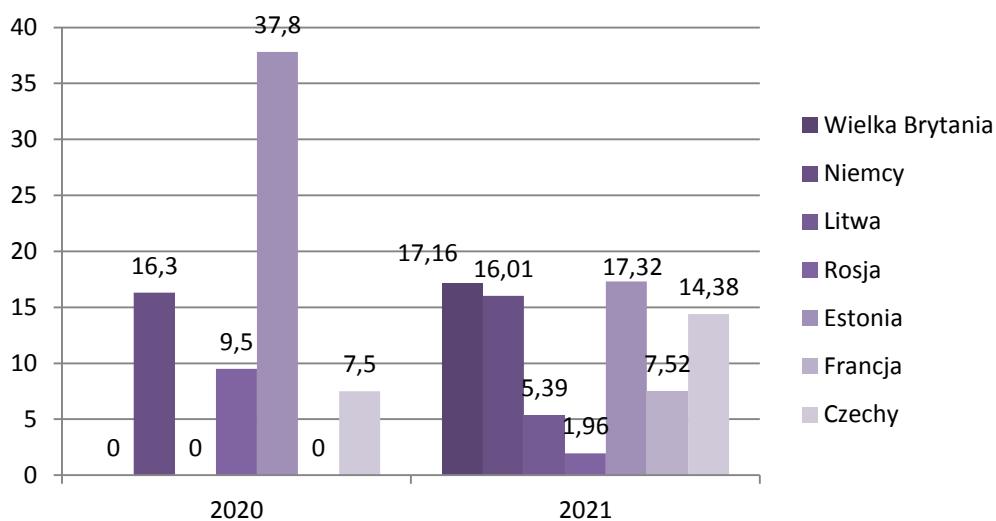
Należy jednak zaznaczyć, że nastąpił ogólny wzrost osób odwiedzających Suwałki - wśród osób odwiedzających CIT odnotowano wzrost w stosunku do roku 2020 o 8,05%

Wykres 2.6.1 Liczba turystów odwiedzających CIT w 2021 roku

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych CIT.

Wykres 2.6.2 Turyści zagraniczni w latach 2020 -2021 w %

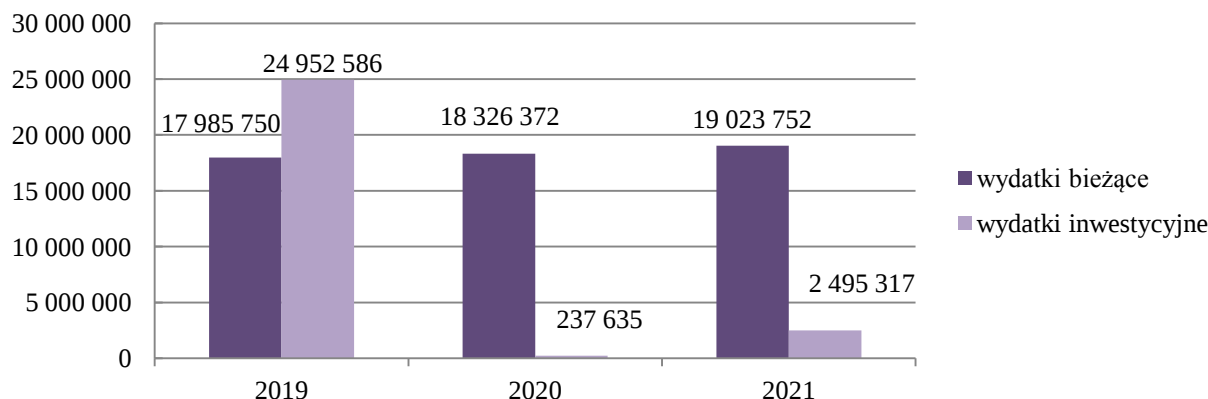

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych CIT.

2.7. Sport

Bieżące wydatki miasta Suwałk na kulturę fizyczną w 2021 r. wyniosły 19.023.752 zł, z tego 14.134.965 zł przeznaczono na funkcjonowanie Ośrodka Sportu i Rekreacji w Suwałkach (w tym funkcjonowanie obiektów: Aquapark, Zespół Obiektów nr 1, Zespół Obiektów nr 2 oraz Zespół Obiektów nr 3).

Wykres 2.7.1 Wydatki Miasta na kulturę fizyczną w latach 2019-2021 w zł

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Wydziału Kultury i Sportu Urzędu Miejskiego w Suwałkach.

Wydatki inwestycyjne w 2021 roku wzrosły w porównaniu do 2020 roku, gdyż wykonano szereg inwestycji związanych m.in. z budżetem obywatelskim, w tym oświetlenie i modernizacja terenów przy ul. Wojska Polskiego 17, Bike Park oraz modernizacja szatni piłkarskich na stadionie piłkarskim przy ul. Zarzecze 26.

Tabela 2.7.1 Wydatki miasta na kulturę fizyczną w latach 2019-2021 w zł

Lp.	Wyszczególnienie	2019 r.	2020 r.	2021 r.
1	Budżet Miasta – wydatki ogółem	566 222 388	516 790 106	526 488 297
2	926 - Nakłady na kulturę fizyczną	42 938 335*	18 564 007*	21 519 069*
a	92601 - Obiekty sportowe	6 704 987	5 465 381	5 545 136
b	92604 - Instytucje kultury fizycznej	31 569 471	8 435 499	11 222 265
c	92605 - Zadania w zakresie kultury fizycznej	2 800 264	2 757 669	3 132 496
d	92695 - Pozostała działalność	1 863 613	1 905 458	1 619 172
*	w tym Ośrodek Sportu i Rekreacji w Suwałkach	13 442 618	13 667 241	14 257 990
3	Procentowy udział nakładów na kulturę fizyczną i sport w strukturze wydatków budżetowych (2:1)	7,58 %	3,59 %	4,08 %

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Wydziału Kultury i Sportu Urzędu Miejskiego w Suwałkach

W roku 2021 w dalszym ciągu panowała pandemia, która wprowadzała niepewność związaną z udziałem i organizacją imprez. Imprezy, które miały miejsce w Suwałkach, odbyły się z zachowaniem zasad bezpieczeństwa oraz reżimu sanitarnego oraz częściowo z ograniczoną liczbą kibiców/widzów.

W 2021 r. suwalskim dzieciom i młodzieży udało się zdobyć 467,72 punktu w Systemie Sportu Młodzieżowego, klasyfikacji prowadzonej przez Zespół Metodyczny Instytut Sportu w Warszawie, co dało 68. lokatę wśród 369 sklasyfikowanych powiatów i 56. miejsce wśród 897 sklasyfikowanych gmin. Najwięcej punktów w 2021 r. zdobyły: Suwalski Klub Badmintonu, Lekkoatletyczny Uczniowski Klub Sportowy „Hańcza” oraz sekcja bokserska przy Ośrodku Sportu i Rekreacji w Suwałkach.

38. PZLA Mistrzostwa Polski U23 w Suwałkach, fot. z archiwum Urzędu Miejskiego w Suwałkach.

Tabela 2.7.2 Wyniki uzyskane przez młodzież w klasyfikacji sportu młodzieżowego w 2021 roku

Lp.	Suwalskie kluby	Punkty w Systemie Sportu Młodzieżowego
1.	SKB Suwałki	161,50
2.	LUKS „Hańcza” Suwałki	79,50
3.	OSiR Suwałki	56
4.	SUKSS Suwałki	44,17
5.	Klub Szachowy Hańcza Suwałki	43
6.	LMUKS Olimpik Suwałki	38
7.	MUKS Olimpijczyk Suwałki	24
8.	Wigry Suwałki S.A.	6
	Fundacja Jaćwież	6
10.	Fundacja Akademia Piłkarska Wigry Suwałki	5,55
11.	UKŻ Grot OSiR Suwałki	3
12.	Suwalski Klub Karate Kyokushin	1
Razem		467,72

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Zespołu Sportu Młodzieżowego Instytut Sportu w Warszawie.

Powitanie wicemistrzyni olimpijskiej, fot. z archiwum Urzędu Miejskiego w Suwałkach.

Niewątpliwie historycznym i największym sukcesem suwalskiego sportu w poprzednim roku oraz w ostatnich latach był srebrny medal zawodniczki Lekkoatletycznego Uczniowskiego Klubu Sportowego „Hańcza” – Marii Magdaleny Andrejczyk podczas Igrzysk Olimpijskich w Tokio 2020.

Ponadto zawodnicy LUKS „Hańcza” zdobyli również medale w 97. PZLA Mistrzostwach Polski Seniorów w rzucie oszczepem kobiet (Poznań), w 53. PZLA Mistrzostwach Polski U-18 w rzucie oszczepem mężczyzn (Włocławek), 75. PZLA Mistrzostwach Polski U-20 w rzucie oszczepem i biegu na 110 m ppł. (Lublin) oraz w Halowych Mistrzostwach Polski U-18 i U-20 (Toruń).

Zawodnicy Suwalskiego Klubu Badmintonu powrócili z zawodów m.in. z medalem w grze podwójnej mężczyzn i kobiet, grze mieszanej oraz grze pojedynczej kobiet podczas 57. Indywidualnych Mistrzostw Polski (Białystok). Dodatkowo zdobyli medale w grze mieszanej, grze podwójnej mężczyzn i kobiet podczas Indywidualnych Mistrzostw Polski Juniorów i Młodzieżowców (Suwałki). Z kolei młodzi adepci badmintonu powrócili z medalami z XXVII Ogólnopolskiej Olimpiady Młodzieży (Piotrków Trybunalski) oraz Indywidualnych Mistrzostw Polski Młodzików i Młodzików Młodszych (Suchedniów).

W boksie zawodniczka sekcji bokserskiej OSiR zdobyła brązowy medal w boksie do 16 lat w kat. wagowej 46 kg podczas finału XXVII Ogólnopolskiej Olimpiady Młodzieży w sportach halowych (Spała) oraz zawodnik zdobył brązowy medal podczas Młodzieżowych Mistrzostw Polski Kobiet i Mężczyzn do lat 23 (Wałcz).

Zawodnicy Suwalskiego Klubu Karate Kyokushin wrócili ze złotym medalem w kategorii kumite do 65 kg oraz brązowym medalem w kategorii do 60 kg podczas Mistrzostw Polski Kyokushin Juniorów i Młodzieżowców (Radzymin).

Ponadto zawodnicy Suwalskiego Uczniowskiego Klubu Sportowego Siatkówki wrócili ze złotym medalem w kat. „dwójek” oraz kat. „czwórek” z 27. Wielkiego Finału Ogólnopolskich Mistrzostw w Minisiatkówce im. Marka Kisiela o Puchar KINDER Joy of moving (Gliwice). Z kolei drużyna MKS Ślepsk Małow Suwałki osiągnęła historyczne siódme miejsce w PlusLidze.

Zawodnicy Ludowego Uczniowskiego Klubu Sportowego „Olimpik” Suwałki zdobyli medale w sumo w Mistrzostwach Polski Kadetek i Kadetów (Suwałki), Mistrzostwach Polski Młodzików i Młodziczek (Koronowo) oraz w zapasach podczas XXVII Ogólnopolskiej Olimpiady Młodzieży (Łódź).

Klubowe Mistrzostwa Polski w Badmintonie, fot. z archiwum SKB.

Wydarzenia sportowe

RESO Suwałki Football League – cieszące się dużym zainteresowaniem amatorskie rozgrywki halowej piłki nożnej, w których biorą udział drużyny z Suwałk oraz okolicznych powiatów. W edycji 2020/2021, która została przerwana z uwagi na pandemię brało udział 16 zespołów z woj. podlaskiego i warmińsko-mazurskiego. W edycji 2021/2022 uczestniczy 12 zespołów;

OLREN ULTRA CHALLENGE – Nieoficjalne Mistrzostwa Świata w biegu 72 h oraz biegu 24 h – zawody zorganizowane przez suwalski OSiR znalazły się w oficjalnym kalendarzu Międzynarodowej Organizacji Biegów Ultra (International Association of Ultrarunners) z brązową odznaką (bronze label), co oznacza, że wszelkie rekordy ustanowione w podczas zawodów zostały uznane w środowisku międzynarodowym. Podczas zawodów w dniach 3-6.06.2021 r., w których wzięło udział 35 zawodników, Patrycja Bereznowska pobiła rekord świata w biegu 72 h ustanawiając nowy tj. 457,190 km;

RESO SUWAŁKI PÓLMARATON – miejskie święto biegania promujące aktywne spędzanie wolnego czasu, sport rodzinny. W kolejnej edycji wydarzenia obejmującej biegi dla dzieci, bieg na 5 km, półmaraton oraz bieg śniadaniowy (happening), która odbyła się **02-04.07.2021 r.** wzięło udział blisko 1000 biegaczy oraz ok. 2000 osób towarzyszących;

38. PZLA Mistrzostwa Polski U23 – centralne zawody lekkoatletyczne rangi mistrzowskiej bezpośredniego zaplecza kadry seniorskiej. W dwudniowych zawodach 24-25.07.2021 r. wzięło udział 410 zawodników, a rywalizację śledziło ok. 1000 widzów;

57. Centralne Uroczystości Dni Olimpijczyka – centralne uroczystości współorganizowane przez PKOl, pod honorowym patronatem Marszałka Sejmu RP, Ministra Sportu oraz Wojewody Podlaskiego. W uroczystościach, które w dniach 10-12.09.2021 r. obejmowały m.in. ceremonię otwarcia, spotkania młodzieży z olimpijczykami, zawody sportowe dzieci i młodzieży tzw. „nadziei olimpijskich” oraz odsłonięcie pamiątkowych płyt w Alei Olimpijczyków i Mistrzów Sportu, wzięło udział ponad 700 osób;

IMPORTEX CUP 2021 – w ogólnopolskim turnieju tenisa zaliczanym do Pucharu Polskiej Ligi Tenisa, rozegranym w dniach 11-12.09.2021 r., wzięło udział 21 zawodników. Turniej zwyciężył Tomasz Moczek – tryumfator wielu amatorskich turniejów zarówno rangi ogólnopolskiej, jak i międzynarodowej i na co dzień sparingpartner Igi Świątek;

Suwalska Rywalizacja Rowerowa – to wydarzenie sportowe, którego celem jest zachęcenie i zmobilizowanie mieszkańców Suwałk do aktywnego spędzania czasu na rowerze, jak również połączenia tej aktywności z dobrą zabawą. Rywalizacja trwająca od 1 czerwca do 18 września podzielona była na dwa etapy: I etap od 1 do 30 czerwca 2021 r. – rywalizacja o Puchar Rowerowej Stolicy Polski, etap II od 1 lipca do 18 września 2021 r. – Suwalska Rywalizacja Rowerowa. Wprowadzony element rywalizacji i możliwość zdobycia nagród dodatkowo zachęcało mieszkańców do działania;

Turniej Trzech Boisk – piłkarski projekt sportowy obejmujący rywalizację na boiskach o różnej nawierzchni (naturalna, sztuczna, piaszczysta) skupia drużyny z Suwałk oraz okolicznych powiatów. W edycji 2021 wzięło udział 12 zespołów (ponad 120 zawodników);

Suwalski Bieg Niepodległości – zadanie realizowane w formie biegu ulicznego w ramach Narodowego Święta Niepodległości obejmowało Bieg Patriotów oraz Bieg Małych Patriotów. W wydarzeniu wzięły udział 324 osoby (kibiców ok. 500).

Inauguracja Suwalskiej Rywalizacji Rowerowej, fot. z archiwum OSiR w Suwałkach.

Tabela. 2.7.3 Ważniejsze imprezy sportowe zorganizowane w Suwałkach w 2021 roku

Daty	Nazwa imprezy
19–20.03	Międzywojewódzkie Młodzieżowe Mistrzostwa Młodzików 12–13 lat w pływaniu – I runda
27–28.05	Międzynarodowe Zawody Pływackie o Puchar Dyrektora OSiR
30.05	Mistrzostwa Polski Kadetek i Kadetów w Sumo
11–13.06	Mistrzostwa Polski Juniorów i Młodzieżowców w Badmintonie
17.07	Polarna Plaża - ogólnopolski turniej siatkówki plażowej
27.07–3.08	V Międzynarodowy Memoriał Szachowy im. Ireny Warakomskiej
18.07–7.08	Turniej Trzech Boisk
7.08	Piknik Lotniczy „Odlotowe Suwałki”
27.08	Sportowe Zakończenie Wakacji
28–29.08	IX Turniej Piłkarski im. Grzegorza Wołągiewicza
17–18.09	XII Memoriał im. Józefa Gajewskiego
17–20.09	29. Ogólnopolskie Igrzyska Młodzieży Salezjańskiej
28–29.08	Turniej Trzech Kortów
26–27.11	Mistrzostwa Województwa Podlaskiego w Pływaniu o Puchar Prezydenta Miasta Suwałk

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Wydziału Kultury i Sportu Urzędu Miejskiego w Suwałkach i Ośrodka Sportu i Rekreacji w Suwałkach.

Ośrodek Sportu i Rekreacji w Suwałkach realizował zadania świadcząc różnorodne usługi z zakresu kultury fizycznej oraz propagując sport wyczynowy, masowy i rekreację. W czasie pandemii Ośrodek realizował również liczne prace porządkowe na terenie miasta (m. in. porządkowanie i pielęgnacja zieleni na miejskich bulwarach, oczyszczanie koryta rzeki Czarna Hańcza), a także uczestniczył przy realizacji Programu Szczepień Powszechnych koordynowanego przez Miasto Suwałki w punkcie zlokalizowanym w Hali Sportowo-Widowskiej Suwałki Arena. Stosownie do obowiązujących obostrzeń pandemicznych Ośrodek udostępniał bazę sportowo-rekreacyjną, organizował zajęcia i zawody sportowe oraz imprezy sportowo - rekreacyjne. Realizując zadania związane z organizacją imprez pełnił niejednokrotnie rolę koordynatora wydarzeń sportowych i zajmował się ich promocją.

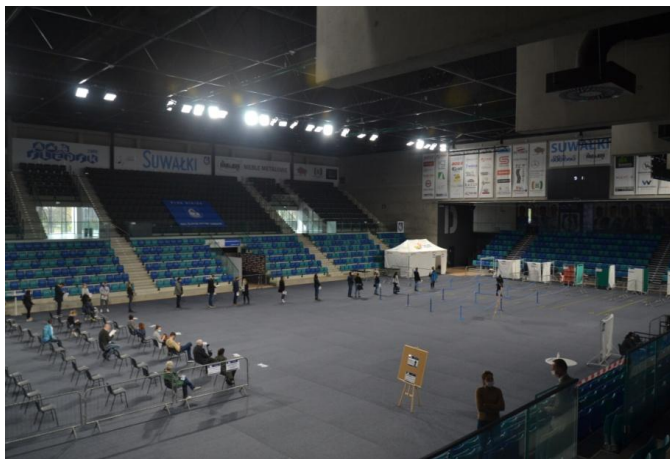
Z usług Ośrodka (organizowanych na bazie obiektów i urządzeń) korzystało wielu suwalczan. Wykorzystanie obiektów sportowych w 2021 roku przedstawia się następująco:

Zespół Obiektów nr I:

- hala sportowa (duża i mała) – 77 500 osób + 4500 widzów;
 - ścianka wspinaczkowa – 1 175 osób;
 - korty tenisowe – 2 640 osób;
 - stadion lekkoatletyczny – 14 500 osób;
 - boiska do piłki nożnej na stadionie lekkoatletycznym – 16 meczów oraz 7 turniejów + 183 treningi;
 - pływalnia – basen – 7 554 osoby;
 - siłownia – 14 551 osób;
 - solarium – 24 osoby;
 - wypożyczalnia rowerów – 172 wypożyczenia.
- ✓ **Zespół Obiektów nr II:**
- Hostel „Wigry”: 561 osób/10 517 osobonoclegów; sala konferencyjna – udostępniona na 28 godzin;
 - Eurocamping z infrastrukturą: 1 738 osób, w tym: obcokrajowcy – 817 osób, Polacy – 921 osób, samochody kampery – 328 szt., samochody osobowe – 259 szt., przyczepy campingowe – 97 szt., namioty – 269 szt., motocykle – 47 szt., mikrobusy – 55 szt., połączeń do energii elektrycznej – 386;
 - stadion piłkarski z infrastrukturą: boisko główne – 22 mecze, trening – 29 razy, boisko boczne – 18 meczów, treningi na boiskach bocznych – 290 treningów, udostępnienie sali konferencyjnej – 54 godziny, liczba kibiców na meczach – łącznie ok. 11 000;
- ✓ **Hala sportowo-widowiskowa „Suwałki Arena”:**
- kibice/widzowie – 32 940 osób;
 - imprezy estradowe – 4;
 - imprezy sportowe – 23;
 - wynajmy małej hali Arena – 354;
 - godziny wynajęcia sali VIP – 48 godzin;
- ✓ **Zespół Obiektów nr III:**
- korty tenisowe – 2 362 osoby.
- ✓ **Aquapark:**
- część basenowa – 125 148 osób;
 - sala konferencyjna – udostępniono na 15 godzin.

Działalność Aquaparku w 2021 r. była znacznie ograniczona z powodu trwającego stanu pandemii i obowiązujących ograniczeń. W pierwszych pięciu miesiącach Aquapark był całkowicie bądź częściowo zamknięty. Zgodnie z wytycznymi z basenu sportowego korzystali sportowcy posiadający licencje, którzy przygotowywali się do zawodów sportowych. Z dużym ograniczeniem możliwe było również prowadzenie zajęć nauki pływania dla dzieci.

Po ponownym otwarciu wszystkich stref Aquaparku 29 maja 2021 r. działalność Aquaparku koncentrowała się na pozyskaniu jak największej liczby klientów przy jednoczesnym przestrzeganiu wytycznych wyznaczających limit osób korzystających i zapewnieniu bezpieczeństwa użytkownikom obiektu oraz wymaganych warunków sanitarno-higienicznych związanych z pandemią, jak również na poprawie efektywności działania w celu zwiększenia przychodów ze sprzedaży przy zminimalizowaniu kosztów eksploatacji.

Hala sportowo-widowiskowa „Suwałki Arena” jako powszechny punkt szczepień przeciwko COVID-19, fot. z archiwum Urzędu Miejskiego w Suwałkach.

Ośrodek we współpracy z Miastem Suwałki realizował w dniach od 20.09.2021 r. do 03.12.2021 r. X edycję Programu Powszechnej Nauki Pływania **„Już pływam – jestem bezpieczny”**, w którym uczestniczyło 131 uczniów klas III suwalskich szkół podstawowych (SP 4, SP 5, SP 6, SP 9).

Również 20.09.2021 r. rozpoczęto realizację zajęć dla uczniów klas III szkół podstawowych w ramach **Programu Powszechnej Nauki Pływania „Umiem pływać”**. Do programu trwającego do 10.12.2021 r. przystąpiło łącznie 225 uczniów z SP 4, SP 5, SP 6 i SP 9.

Programy realizowane przez Miasto Suwałki

Mimo trwającej pandemii zaplanowane zajęcia pozalekcyjne zostały zrealizowane, z zachowaniem zasad i reżimu sanitarnego.

Wobec powyższego zrealizowano zajęcia pozalekcyjne:

- ✓ w ramach Programu Aktywny Suwalczanin: pozalekcyjne zajęcia sportowo – rekreacyjne w semestrze II roku szkolnego 2020/2021 zostali objęci uczniowski klas I-II, a także przez 5 tygodni klasy III. Ponadto w I semestrze roku szkolnego 2021/2022 zajęcia były skierowane do uczniów klas I i II szkół podstawowych (gry i zabawy ruchowe, zajęcia sportowo-rekreacyjne, zajęcia sportowe z elementami muzyki, zajęcia ruchowe z lekkiej atletyki, zajęcia ruchowe z elementami gry w szachy, a także zajęcia ruchowe z elementami fitness). W ramach ww. Programu zrealizowano 1.836 godzin zajęć, w których udział wzięło około 1.500 uczniów.
- ✓ realizacja zajęć profilaktycznych szkół odbyła się w I semestrze roku szkolnego 2021/2022. Przeprowadzono m.in. zajęcia kształtujące kompetencje emocjonalno - społeczne, zajęcia sportowe „Rowerem bezpiecznie”, zajęcia rozwijające kompetencje emocjonalno-społeczne, zajęcia psychoedukacyjne z wykorzystaniem umiejętności emocjonalno – społecznej, zajęcia promujące zdrowie emocjonalne, bajkowe spotkania - program zajęć wychowawczo - profilaktycznych dla uczniów klas 3, trening pewności siebie - zajęcia grupowe, szczęśliwy świat dziecka - emocje, zabawa, ruch, zajęcia twórczości dziecięcej. W realizacji tych zajęć szczególny nacisk położono na aspekt profilaktyki uzależnień (w szczególności problemów alkoholowych). Ww. zajęciami w pierwszej kolejności obejmowano dzieci i młodzież z grup ryzyka. W ramach przedmiotowych zajęć zrealizowano łącznie 1.263 godziny zajęć, w których udział wzięło około 650 uczniów.
- ✓ Miasto Suwałki realizowało również zajęcia pozalekcyjne pn. „Sport wszystkim dzieciom służy – Edycja II” współfinansowane ze środków Ministerstwa właściwego ds. sportu z Funduszu Zajęć Sportowych dla Uczniów. Zajęcia skierowane były do dzieci z oddziałów przedszkolnych i

szkół podstawowych. Łącznie zrealizowano 5.223 godziny zajęć, a udział wzięło około 1.200 uczniów.

W 2021 roku Miasto Suwałki uczestniczyło również w realizacji programów: „Lekkoatletyka dla każdego!”, „Narodowy Projekt Rozwoju Kolarstwa, Poziom Pierwszy – Upowszechnianie Sportu w Szkółkach Kolarskich 2021”, „Siatkarski Ośrodek Szkolny”, „Ośrodek Szkolenia Sportowego Młodzieży w Pływanii” oraz „Szkolny Klub Sportowy”. Łącznie działaniami w ramach ww. programów objęto około 550 dzieci.

Nagrody i stypendia

W 2021 roku przyznano i wypłacono 49 nagród w kategorii: „zawodnik”, „trener” i „inna osoba fizyczna” za osiągnięcia sportowe uzyskane przez suwalskich zawodników oraz za szczególną działalność na rzecz rozwoju sportu w Suwałkach.

Przyznano i wypłacono 9 stypendiów sportowych za szczególne osiągnięcia sportowe uzyskane przez suwalskich sportowców w 2020 roku.

Ponadto wypłacono 2 stypendia olimpijskie II stopnia przyznane w 2020 r. oraz przyznano i wypłacono 1 stypendium olimpijskie III stopnia. Po igrzyskach olimpijskich i igrzyskach paraolimpijskich w Tokio przyznano i wypłacono 2 stypendia olimpijskie I stopnia w kat. zawodnik i trener (stypendia przyznane na okres do lipca 2024 r.) oraz dwa stypendia olimpijskie III stopnia w kat. zawodnik i trener (stypendia przyznane na okres do lipca 2022 r.).

Spotkanie Prezydenta Miasta Suwałk z zawodnikami, którzy osiągnęli szczególne osiągnięcia w 2021 roku, fot. z archiwum Urzędu Miejskiego w Suwałkach.

Wypłacono 45 stypendiów szczególnych przyznanych w latach 2020 i 2021 na sezon 2020/2021 w kategoriach „zawodnik” i „trener”: w piłce nożnej (22 stypendia), piłce siatkowej (15 stypendiów) i badmintonie (8 stypendiów). Przyznano i wypłacono 50 stypendiów szczególnych w kategorii „zawodnik” i „trener” na sezon rozgrywek 2021/2022: w piłce nożnej (22 stypendia), piłce siatkowej (16 stypendiów) i badmintonie (12 stypendiów).

Tabela 2.7.4 Wartość stypendiów i nagród w dziedzinie sportu przyznanych i wypłaconych przez Miasto Suwałki w latach 2019-2021

Rok	Nagrody (w zł)	Stypendia (w zł)
2019	131 750	2 668 514

2020	65 400	2 689 219
2021	74 400	3 049 096

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Wydziału Kultury i Sportu Urzędu Miejskiego w Suwałkach.

2.8. Bezpieczeństwo publiczne

Poczucie bezpieczeństwa przesądza o jakości życia i rozwoju społeczeństwa. Zadanie związane z ochroną bezpieczeństwa i porządku publicznego to jedno z podstawowych zadań jednostek samorządu terytorialnego.

Nad bezpieczeństwem publicznym mieszkańców Suwałk czuwają m. in. Komenda Miejska Policji, Komenda Miejska Państwowej Straży Pożarnej oraz Straż Miejska.

Działalność Komendy Miejskiej Policji

Bezpieczeństwo Ruchu Drogowego

W 2021 r. na ulicach Suwałk zaistniało 20 wypadków drogowych - o 2 więcej niż w 2020 roku, wzrosła również liczba kolizji drogowych - z 789 – w 2020 roku do 874 – w 2021 roku.

Tabela 2.8.1 Dane statystyczne WRD KMP Suwałki – lata 2020 -2021

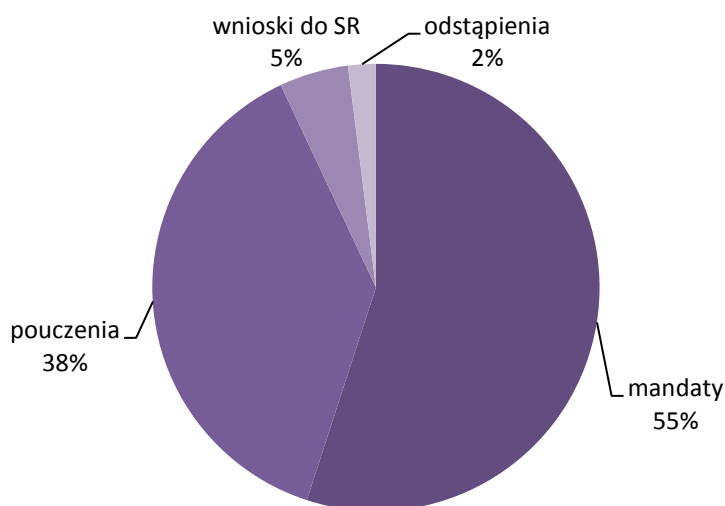
	2020			2021		
	Miasto Suwałki	Powiat Suwalski	Ogółem	Miasto Suwałki	Powiat Suwalski	Ogółem
Przestępstwa drogowe	128	102	230	104	105	209
Wypadki drogowe	18	13	31	20	12	32
Kolizje drogowe	789	306	1095	874	366	1240
Ofiary śmiertelne	1	3	4	0	3	3
Nietrzeźwi uczestnicy wypadków drogowych	3	3	6	1	3	4
Nietrzeźwi uczestnicy kolizji drogowych	21	13	34	19	19	38

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Komendy Miejskiej Policji w Suwałkach.

Wykroczenia

Liczba ujawnionych na terenie powiatu suwalskiego wykroczeń w 2021 roku wzrosła w porównaniu do roku poprzedniego o 2385 i wyniosła 39612 (dynamika 106,4 %).

Wykres 2.8.1 Struktura represyjności działań policji w 2021 r.

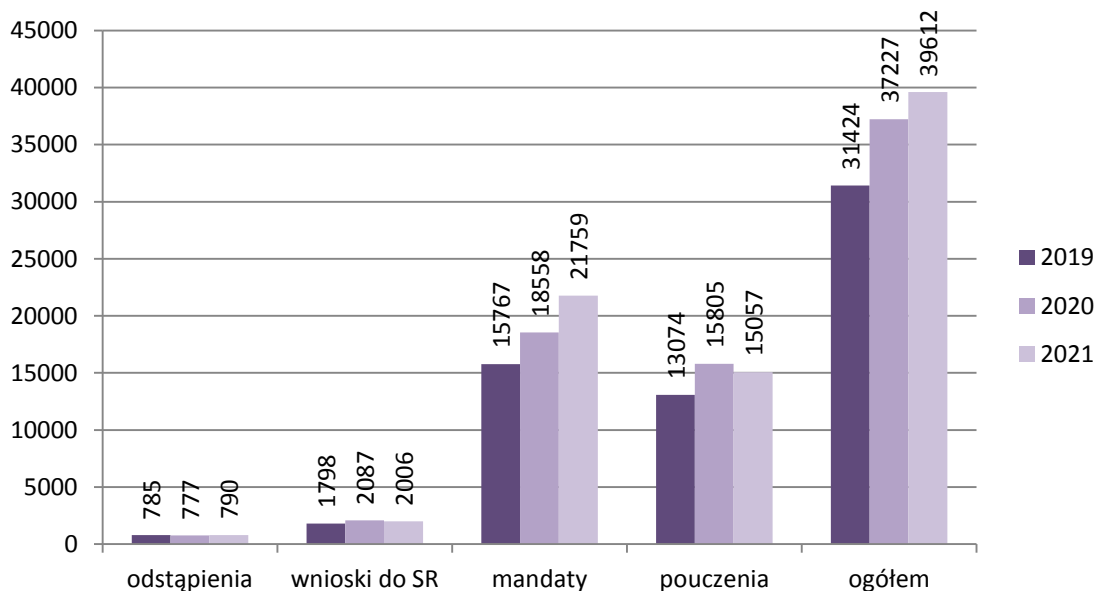

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Komendy Miejskiej Policji w Suwałkach.

W porównaniu z 2020 rokiem:

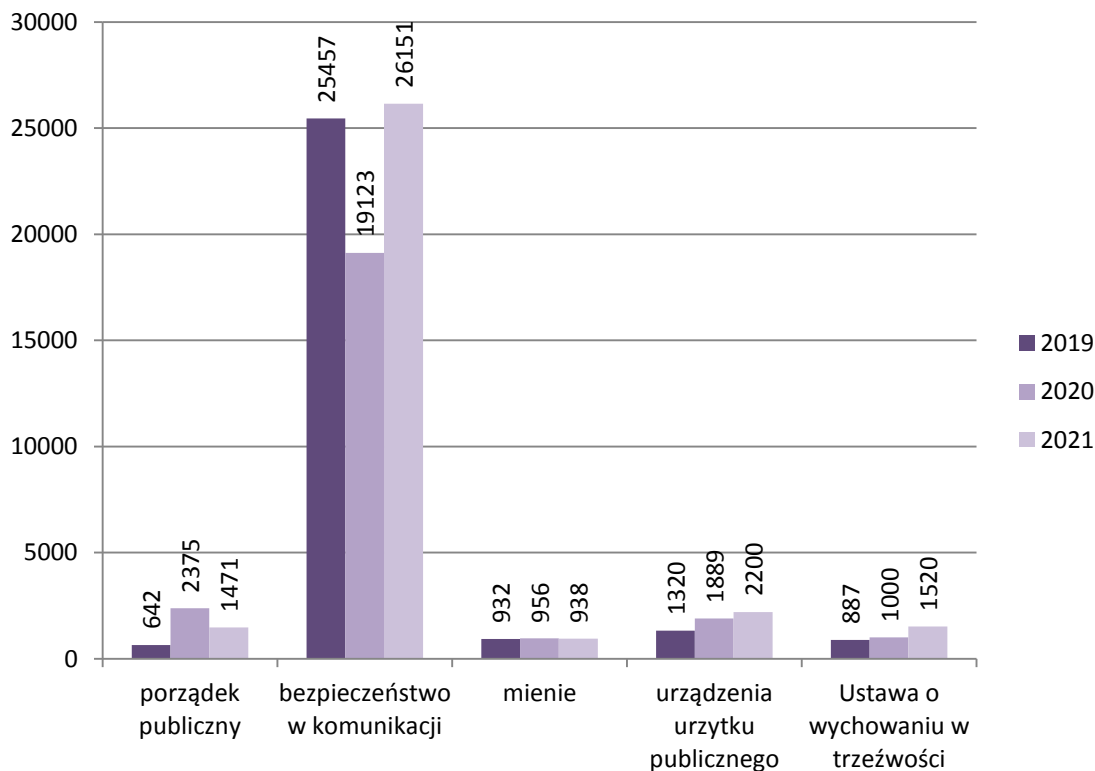
- ✓ ujawniono o 2385 wykroczeń więcej;
- ✓ nałożono o 3201 więcej mandatów karnych;
- ✓ zastosowano o 748 mniej pouczeń;
- ✓ skierowano o 81 więcej wniosków o ukaranie do sądu;
- ✓ złożono o 13 więcej wniosków o odstąpienie od skierowania wniosków o ukaranie do sądu.

Wykres 2.8.2 Liczba zastosowanych środków wobec sprawców wykroczeń w latach 2019 - 2021

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Komendy Miejskiej Policji w Suwałkach.

Wykres 2.8.3 Kategorie najczęściej popełnianych wykroczeń w latach 2019 – 2021

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Komendy Miejskiej Policji w Suwałkach.

Przestępczość stwierdzona

W 2021 roku w wyniku przeprowadzonych postępowań przygotowawczych stwierdzono popełnienie 1257 przestępstw. W porównaniu z 2020 rokiem nastąpił spadek o 294 czynów. Uzyskano wskaźnik dynamiki przestępstw stwierdzonych na poziomie 80,9 %.

Tabela 2.8.2 Liczba przestępstw stwierdzonych w wybranych kategoriach – porównanie lat 2020- 2021

Kategoria	Stwierdzone		
	2019	2021	Dynamika
Przestępstwa kryminalne	1005	780	77,6%
Przestępstwa rozbójnicze	15	12	80,0%
Bójka i pobicie	6	6	100,0%
Uszczerbek na zdrowiu	26	12	46,2%
Kradzież z włamaniem	104	67	64,4%
Kradzież	191	166	86,9%
Kradzież samochodu	5	3	60,0%
Uszkodzenie mienia	91	69	75,8%
Przestępstwa narkotykowe	182	96	52,7%
Przestępstwa gospodarcze	337	318	94,4%
Przestępstwa korupcyjne	3	15	500,0%
Przestępstwa drogowe	128	104	81,3%
Nietrzeźwi kierujący	105	88	83,8%
7 kategorii przestępstw	433	332	76,7%
Ogółem	1553	1257	80,9%

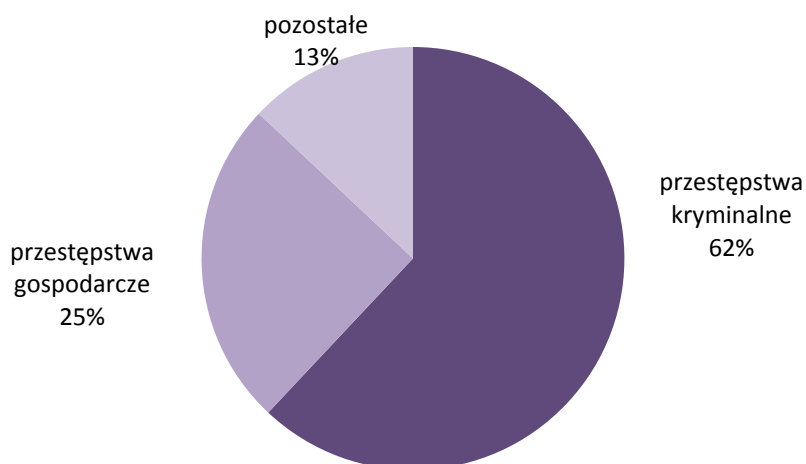
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Komendy Miejskiej Policji w Suwałkach.

Tabela 2.8.3 Wykrywalność sprawców przestępstw w poszczególnych kategoriach – porównanie lat 2020- 2021

Kategoria	Wykrywalność(%)		
	2020	2021	+/-
Przestępstwa kryminalne	82,6	76,1	-6,5
Przestępstwa rozbójnicze	100,0	100,0	0,0
Bójka i pobicie	83,3	83,3	0,0
Uszczerbek na zdrowiu	92,6	91,7	-0,9
Kradzież z włamaniem	65,4	34,3	-31,1
Kradzież	76,7	59,6	-17,1
Kradzież samochodu	80,0	33,3	-46,7
Uszkodzenie mienia	37,4	40,0	2,6
Przestępstwa narkotykowe	99,5	99,0	-0,5
Przestępstwa gospodarcze	88,7	81,4	-7,3
Przestępstwa korupcyjne	100,0	100,0	0,0
Przestępstwa drogowe	99,2	100,0	0,8
Nietrzeźwi kierujący	100,0	100,0	0,0
7 kategorii przestępstw	67,7	53,5	-14,2
Ogółem	86,0	80,1	-5,9

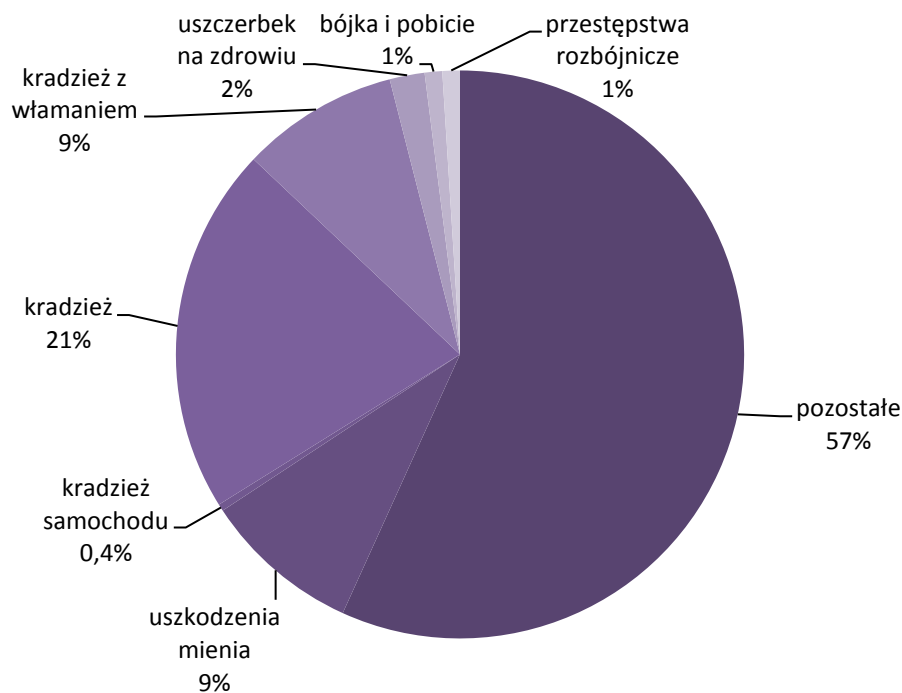
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Komendy Miejskiej Policji w Suwałkach.

Wykres 2.8.4 Struktura przestępczości stwierdzonej w roku 2021 na terenie miasta Suwałk

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Komendy Miejskiej Policji w Suwałkach.

Wykres 2.8.5 Struktura przestępczości kryminalnej na terenie miasta Suwałk

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Komendy Miejskiej Policji w Suwałkach.

Poziom ogólnej wykrywalności sprawców przestępstw w 2021 roku wyniósł 80,1 % i był niższy od efektów osiągniętych rok wcześniej o 5,9 %. Skuteczność w ściganiu sprawców przestępstw kryminalnych sięgnęła 76,1 % (2020 r. – 72,6 %) natomiast przestępstw gospodarczych 81,4 % (2020 r. – 88,7 %).

Wykrywalność sprawców przestępstw

Poziom ogólnej wykrywalności sprawców przestępstw w 2021 roku wyniósł 80,1 %.

fot . z archiwum Komendy Miejskiej Policji w Suwałkach

Realizacja programów i działań profilaktycznych

- ✓ **„Feryjne i wakacyjne pogotowie bezpieczeństwa”** – program edukacyjno-informacyjny o tematyce bezpieczeństwa w czasie wolnym oraz sposobach unikania zagrożeń związanych z wypoczynkiem w trakcie ferii i wakacji.
- ✓ **Kręci mnie bezpieczeństwo na stoku** – ogólnopolska akcja prewencyjna podczas, której funkcjonariusze dbali o bezpieczeństwo na stokach;
- ✓ **Kręci mnie bezpieczeństwo nad wodą** – działania promujące bezpieczeństwo nad wodą i terenach przywodnych;
- ✓ **„Bezpieczna droga do szkoły”** – działania dotyczące zasad bezpieczeństwa w ruchu drogowym;
- ✓ **„Nie ufaj bezgranicznie”** – kampania informacyjna mająca na celu zwiększenie świadomości społecznej w obszarze poszukiwania bezpiecznej pracy za granicą oraz w problematyce handlu ludźmi;
- ✓ **„Cyberświadomi, cyberbezpieczni”** – program profilaktyczny skierowany do dzieci, młodzieży i dorosłych, mający na celu promocję bezpiecznych zachowań w sieci oraz informujący o zagrożeniach, z jakimi się można spotkać w Internecie;
- ✓ **„Mam wybór... wybieram rozsądek”** – program profilaktyczny dot. przeciwdziałania uzależnieniom. Celem głównym programu jest wzrost wiedzy w zakresie zagrożeń związanych z używaniem środków psychoaktywnych oraz zapobieganiem i zwalczaniem zjawiska demoralizacji w środowisku dzieci i młodzieży ze szczególnym naciskiem na odpowiedzialność prawną związaną z posiadaniem, używaniem, przewożeniem środków wpływających na ośrodkowy układ nerwowy;
- ✓ Akcja **„Tydzień pomocy osobom pokrzywdzonym”** – mająca na celu upowszechnienie praw osób pokrzywdzonych i zwiększenie świadomości społecznej w zakresie prawa i porządku publicznego;
- ✓ **„Nie bądźmy obojętni”** - działania:
 - rozpoznawczo-kontrolne w zakresie ujawniania miejsc przebywania osób zagrożonych zamarznięciem m.in. ogródki działkowe, parki, dworzec PKP i PKS, baraki, opuszczone budynki i inne; kontrola warunków bytowych osób samotnych i w podeszłym wieku;
 - informacyjne w zakresie informowania w/w osób o formach pomocy doraźnej;
 - interwencyjne wobec w/w osób (zawiadamianie służb ratunkowych, jak też przekazywanie pod opiekę rodziny, umieszczenie w noclegowni, PdOZ).
- ✓ **„poMOC a nie przeMOC”** – program profilaktyczny dot. przeciwdziałania przemocy w rodzinie wobec osób starszych, schorowanych i niepełnosprawnych;
- ✓ **„Świadomy Senior = Bezpieczny Senior”** – działania edukacyjno-informacyjne na rzecz podniesienia poziomu bezpieczeństwa i ograniczenie liczby przestępstw

popęlnianych na szkodę seniorów przez kształtowanie właściwych postaw oraz wzrost świadomości wobec czyhających niebezpieczeństw np. „oszustwa na wnuczka”.

fot. z archiwum Komendy Miejskiej Policji w Suwałkach

Działalność Komendy Miejskiej Państwowej Straży Pożarnej

W zakresie zabezpieczenia operacyjnego miasta Suwałk, na terenie działania tutejszej Komendy funkcjonują 2 jednostki ratowniczo-gaśnicze, 11 jednostek Ochotniczych Straży Pożarnych (OSP) włączonych do krajowego systemu ratowniczo-gaśniczego (KSRG) oraz 24 pozostałe jednostki które posiadają samochody pożarnicze.

W 2021 r. roku średnio co 7 godzin jednostki ochrony przeciwpożarowej były alarmowane o powstałych zagrożeniach. Na terenie miasta w 2021 r. powstało 577 zdarzeń. Na ogólną ilość interwencjiłożyły się 134 pożary; 357 miejscowych zagrożeń oraz 86 alarmów fałszywych. Procentowo w ogólnej ilości pożary stanowiły 23%; miejscowe zagrożenia 62% oraz alarmy fałszywe 15%.

Analizując pożary pod względem wielkości, których powierzchnia nie przekraczała 70 m² lub kubatura nie przekraczała 350 m³, tzw. pożary małe stanowiły 97% wszystkich pożarów, co świadczy o szybkim ich wykryciu i podjęciu sprawnych działań ratowniczych. Dokonując podziału pożarów według obiektów należy zaznaczyć, iż statystycznie do grup obiektów o największej palności w minionym roku należały obiekty mieszkalne (42 pożary), wolnostojące altany śmietnikowe i kontenery (22 pożary), środki transportu (19 pożarów), budynki administracji biurowej (10 pożarów), budynki produkcyjno-magazynowe (5 pożarów) oraz nieużytkowane powierzchnie rolne, w tym trawy i pozostałości roślinne (5 pożarów).

Prawdopodobną najczęstszą przyczyną powstawania pożarów na terenie miasta w minionym roku były podpalenia – 33 pożary, urządzenia grzewcze - 24 pożary, zaproszenia ognia - 20 pożarów, wadliwie działająca instalacja i urządzenia elektryczne - 12 pożarów oraz środki transportu – 10 pożarów. Podobnie jak w latach poprzednich, tak i w 2021 roku pożary powstawały w obiektach mieszkalnych, głównie na skutek nieprawidłowej eksploatacji urządzeń grzewczo-kominowych oraz nieterminowego usuwania zanieczyszczeń z przewodów dymowo-spalinowych.

W 2021 roku na terenie miasta Suwałk odnotowaliśmy 357 miejscowych zagrożeń, które definiowane są jako zdarzenia inne niż pożar i klęska żywiołowa, wynikające z rozwoju cywilizacyjnego i naturalnych praw przyrody, stanowiące zagrożenia dla życia, zdrowia, mienia lub środowiska. Najczęstszymi interwencjami były wyjazdy do różnego rodzaju zdarzeń w budynkach mieszkalnych, w komunikacji drogowej oraz w obiektach użyteczności publicznej.

Na drogach na terenie miasta z udziałem środków transportu Państwowa Straż Pożarna interweniowała przy 65 zdarzeniach. Prawdopodobną przyczyną wypadków

drogowych było lekceważenie przepisów drogowych i niedostosowanie prędkości do istniejących warunków drogowych.

Przez teren miasta Suwałki przechodziły też silnie wiejące wiatry oraz obfite opady atmosferyczne, które angażowały jednostki ochrony przeciwpożarowej do usunięcia ich skutków. Do tego typu zdarzeń suwalscy strażacy na terenie miasta wyjeżdżali 27 razy.

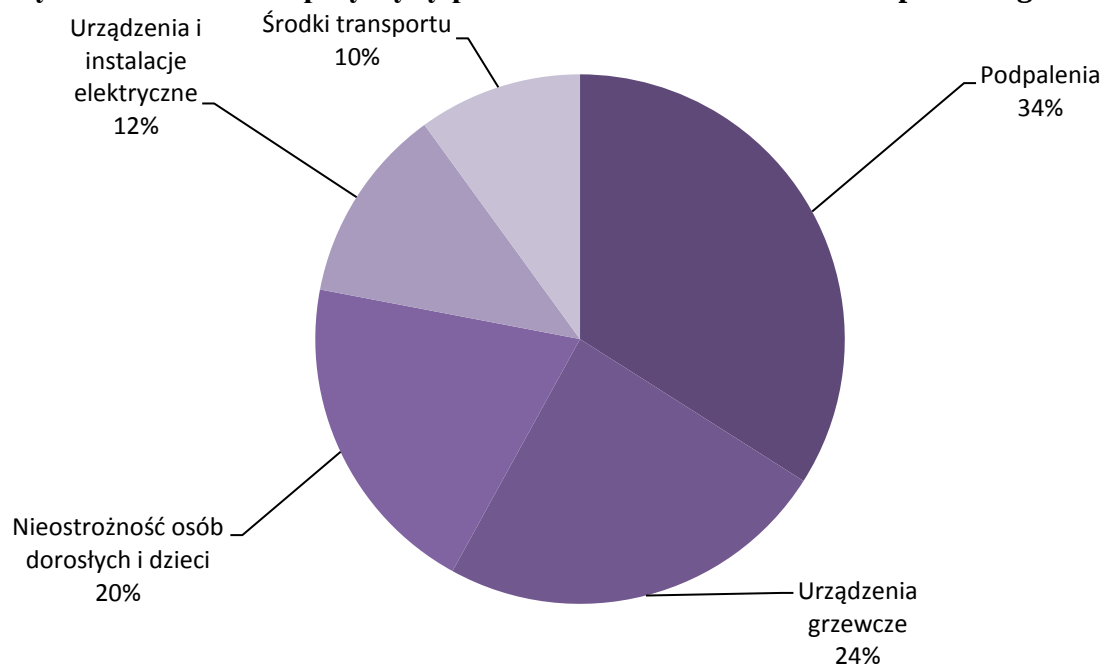
fot z archiwum Komendy Miejskiej Państwowej Straży Pożarnej w Suwałkach.

Tabela 2.8.4 Ilość interwencji w latach 2020 – 2021

Rodzaj interwencji	2020			2021		
	Miasto Suwałki	Powiat suwalski	Razem	Miasto Suwałki	Powiat suwalski	Razem
Požary	155	162	317	134	141	275
Miejscowe zagrożenia	934	462	1396	357	480	837
Alarmy fałszywe	87	12	99	86	11	97
Razem	1176	636	1812	577	632	1812

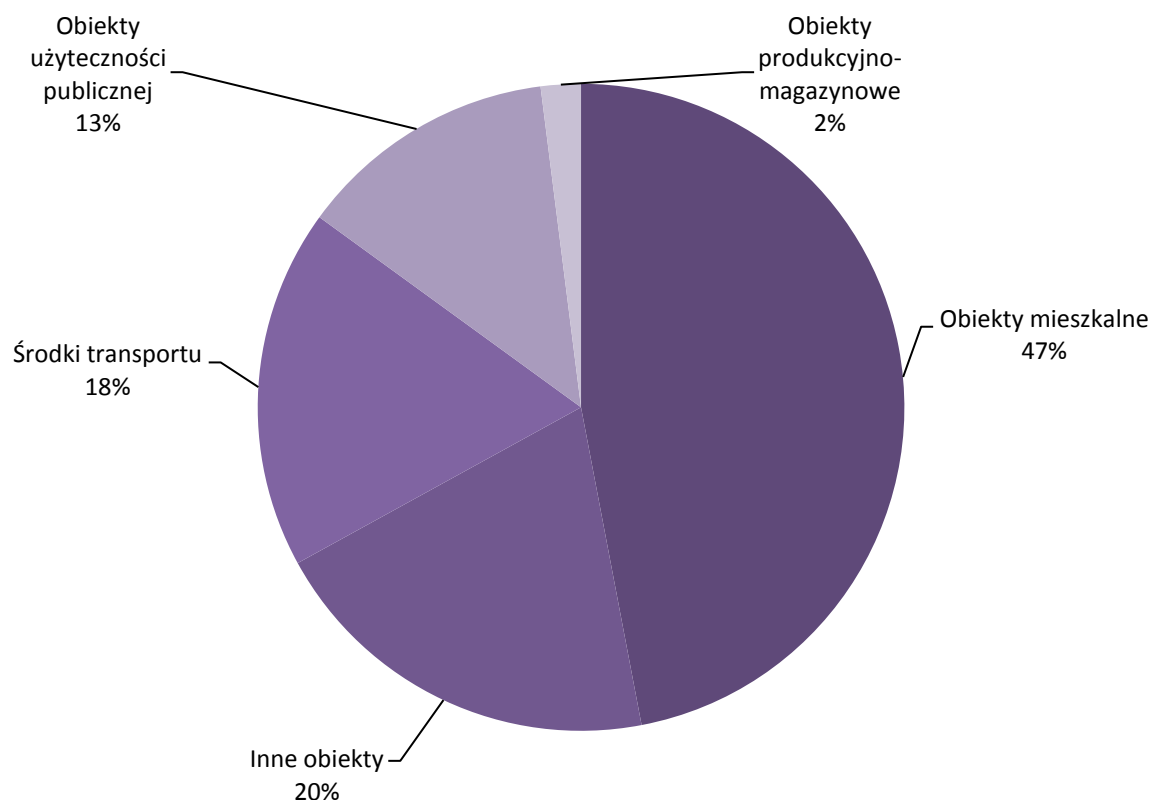
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Komendy Miejskiej Państwowej Straży Pożarnej w Suwałkach.

Wykres 2.8.6 Główne przyczyny pożarów w roku 2021 na terenie powiatu grodzkiego

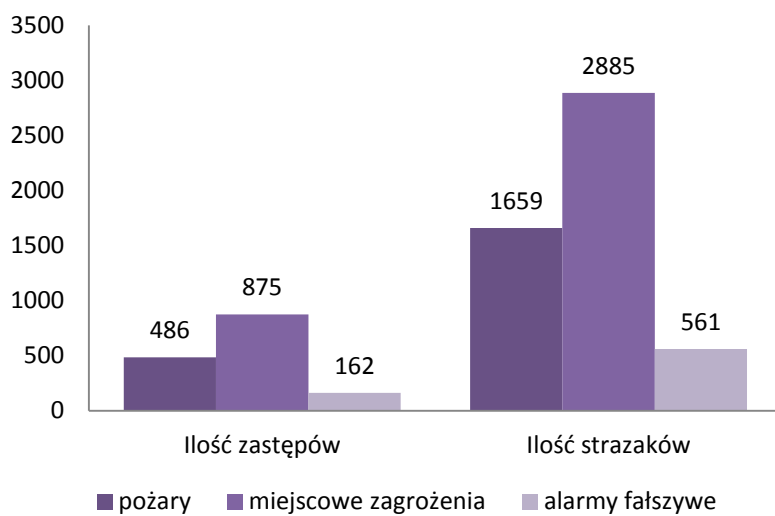
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Komendy Miejskiej Państwowej Straży Pożarnej w Suwałkach.

Wykres 2.8.7 Rodzaj miejscowych zagrożeń wg grupy obiektów w 2021 r. na terenie miasta Suwałki

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Komendy Miejskiej Państwowej Straży Pożarnej w Suwałkach.

Wykres 2.8.8 Udział zastępów i strażaków w działaniach w 2021 r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Komendy Miejskiej Państwowej Straży Pożarnej w Suwałkach.

fot. z archiwum Komendy Miejskiej Państwowej Straży Pożarnej w Suwałkach.

Tabela 2.8.5 Ilość interwencji prowadzona przez poszczególne Jednostki Ratowniczo-Gaśnicze, w tym na terenie miasta

	JRG 1	Na terenie miasta	JRG 2	Na terenie miasta
Pożary	171	78	104	56
Miejskowe Zagrożenia	455	201	382	156
Alarmy Falszywe	54	49	43	37
Ogółem	680	328	529	249

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Komendy Miejskiej Państwowej Straży Pożarnej w Suwałkach.

Działalność Straży Miejskiej

Straż Miejska działa w oparciu o ustawę z dnia 29 sierpnia 1997 r. o strażach gminnych, która określa podstawowy katalog zadań.

W ustawie o strażach gminnych jako cel tworzenia straży określono ochronę porządku publicznego i pełnienie służebnej roli wobec społeczności lokalnej.

Podstawowym zadaniem Straży Miejskiej jest dbałość o zapewnienie spokoju i porządku publicznego.

Jako formacja zajmująca się ochroną porządku publicznego na terenie miasta, realizującą zadania w zakresie ochrony porządku i spokoju w miejscach publicznych Straż współdziała również z podmiotami odpowiedzialnymi za ochronę bezpieczeństwa publicznego (policja, straż pożarna, pogotowie ratunkowe, itp.) w celu ratowania życia i zdrowia obywateli, porządku w komunikacji, pomocy w zabezpieczaniu awarii technicznych, miejsc przestępstw, katastrof, wypadków do czasu przybycia właściwych służb.

W 2021 działania Straży Miejskiej w Suwałkach skupiały się także na sprawach dotyczących utrzymania porządku i czystości na terenie miasta, bezpieczeństwu w komunikacji, czy dbałości o czystość środowiska, a także w zakresie zapobiegania, przeciwdziałania zwalczania epidemii COVID-19. Strażnicy miejscy wspólnie z funkcjonariuszami suwalskiej Policji realizowali zadania z tym związane.

W 2021 r. do Straży Miejskiej wpłynęły 2276 zgłoszenia.

fot. z archiwum Straży Miejskiej w Suwałkach.

Tabela 2.8.6 Szczegółowa struktura zgłoszeń do dyżurnego Straży Miejskiej w Suwałkach w latach 2019 - 2021

Lp.	Kategoria zgłoszeń	W latach		
		2019	2020	2021
1.	Zakłócenia porządku publicznego	433	236	141
2.	Zagrożeń w ruchu drogowym	38	8	16
3.	Ochrony środowiska i gospodarki odpadami	292	144	142
4.	Zagrożeń życia i zdrowia	132	120	119
5.	Zagrożeń pożarowych (katastrofy)	6	3	3
6.	Awarii technicznych	172	88	95
7.	Zwierząt	478	335	293
8.	Nieprawidłowe parkowanie:	877	533	678
	- na chodniku	169	106	103
	- za znakiem zakazu	130	107	110
	- w strefie zamieszkania, ruchu	273	149	257
	- blokowanie bram, wjazdów altan śmietnikowych	175	102	133
	- na zieleńcu	130	69	75
9.	Pomoc przy uruchomieniu pojazdu	205	45	211
10.	Inne zgłoszenia	821	821	578
Razem		3965	3454	2333

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Straży Miejskiej w Suwałkach.

Zgłaszane przez mieszkańców sprawy dotyczyły kategorii najbardziej uciążliwych i nieakceptowanych zachowań, tj. zakłócania spokoju i porządku publicznego, naruszeń w zakresie ochrony środowiska i gospodarki odpadami, uciążliwości ze strony zwierząt, oraz sfery związanej z naruszeniami przepisów prawa o ruchu drogowego.

W 2021 r. strażnicy podjęli 2314 interwencje. W postępowaniu mandatowym ukarano 181 osób, zastosowano 1333 pouczenia, skierowano 55 wniosków o ukaranie do Sądu Rejonowego w Suwałkach. Ponadto strażnicy:

- ✓ zabezpieczali miejsca zdarzeń do czasu przybycia Policji bądź innych służb właściwych do zabezpieczania zagrożenia – 5 takich przypadków,
- ✓ do Pogotowia dla osób nietrzeźwych, miejsca zamieszkania, służby zdrowia doprowadzili - 139 osób nietrzeźwych (osoby znajdujące się w okolicznościach zagrażających zdrowiu i życiu lub zagrażających życiu lub zdrowiu innych osób),
- ✓ konwojowali dokumenty na potrzeby miasta – 31,
- ✓ udzielili pomocy przy uruchomieniu pojazdów – 211.

Tabela 2.8.7 Struktura zastosowanych środków prawnych przez Straż Miejską w latach 2019-2021

Zastosowane środki prawne								
Pouczenia			Mandaty karne			Wnioski o ukaranie		
2019	2020	2021	2019	2020	2021	2019	2020	2021
1363	1058	1333	73	99	181	62	47	55

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Straży Miejskiej w Suwałkach.

Inne działania Straży Miejskiej

Współpraca Straży Miejskiej z Policją

Współpraca z Komendą Miejską Policji w Suwałkach odbywa się w oparciu o zasady określone w rozporządzeniu Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 4 sierpnia 2021 r. w sprawie form współpracy straży gminnej (miejskiej) z Policją oraz sposobu informowania wojewody o tej współpracy. Kontynuowano działania w ramach przedsięwzięcia „Bezpieczne osiedle”, które miały na celu m.in.:

- ✓ zapewnienie ładu i porządku publicznego w rejonach osiedli mieszkaniowych;
- ✓ zapobieganie dewastacji i niszczeniu mienia należącego do spółdzielni mieszkaniowych oraz mienia komunalnego;
- ✓ zapobieganie rozprowadzaniu środków odurzających szczególnie wśród nieletnich;
- ✓ zapobieganie wybrykom o charakterze chuligańskim w miejscach publicznych oraz popełnianiu czynów karalnych przez osoby nieletnie;
- ✓ zapobieganie kradzieżom z włamaniem do mieszkań, piwnic oraz rozbojom i kradzieżom rozbójniczym;
- ✓ zapobieganie spożywaniu alkoholu w miejscach publicznych oraz sprzedaży alkoholu nieletnim;
- ✓ zapobieganie rozprzestrzeniania się choroby zakaźnej COVID-19 wywołanej wirusem SARS-CoV-2.

W dalszym ciągu kontynuowano współpracę w zakresie obsługi monitoringu wizyjnego miasta Suwałk, a także realizowano zadania wynikające ze zgłoszeń mieszkańców wnoszonych za pomocą aplikacji „Krajowa mapa zagrożeń bezpieczeństwa”. Ponadto przeprowadzono wspólnie 9 działań pod kryptonimem „Bezpieczne osiedle” w których na zasadzie wielokrotności udział wzięło 24 strażników i policjantów.

fot. z archiwum Urzędu Miejskiego w Suwałkach

Współpraca Straży Miejskiej z innymi instytucjami

Wzorem lat ubiegłych Straż Miejska współpracowała z instytucjami, które zapewniają prawidłowe funkcjonowanie miasta są to m.in. Zarząd Dróg i Zieleni w Suwałkach, Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej Sp. z o.o., Rejonem Energetycznym.

Strażnicy ujawnili 95 różnego rodzaju awarii. W 5 przypadkach zabezpieczali miejsca zdarzeń do czasu przybycia odpowiednich służb. Były to m.in. kolizje, wypadki drogowe uszkodzenia infrastruktury.

Rok 2021 był rokiem specyficznym, w którym działania Straży Miejskiej w Suwałkach tak jak i innych Straży w Polsce zostały podporządkowane Policji.

Realizację zadań w 2021 r. utrudniały obostrzenia związane z wystąpieniem epidemii oraz skierowanie strażników Straży Miejskiej do zadań związanych z zapobieganiem, rozprzestrzenianiem choroby zakaźnej COVID-19.

Strażnicy miejscy poddani zostali zwierzchniemu nadzorowi suwalskiej Policji od 1 stycznia do 9 lipca 2021 r. Ponadto w dniu 9 grudnia 2021 r. Wojewoda Podlaski wydał zarządzenie w sprawie użycia straży gminnej i straży miejskich do wspólnych działań z Policją.

Strażnicy wspólnie z funkcjonariuszami Policji realizowali zadania związane z zapobieganiem rozprzestrzeniania się choroby zakaźnej COVID-19 wywołanej wirusem SARS-CoV-2.

Dzień bez samochodu, fot. z archiwum Urzędu Miejskiego w Suwałkach

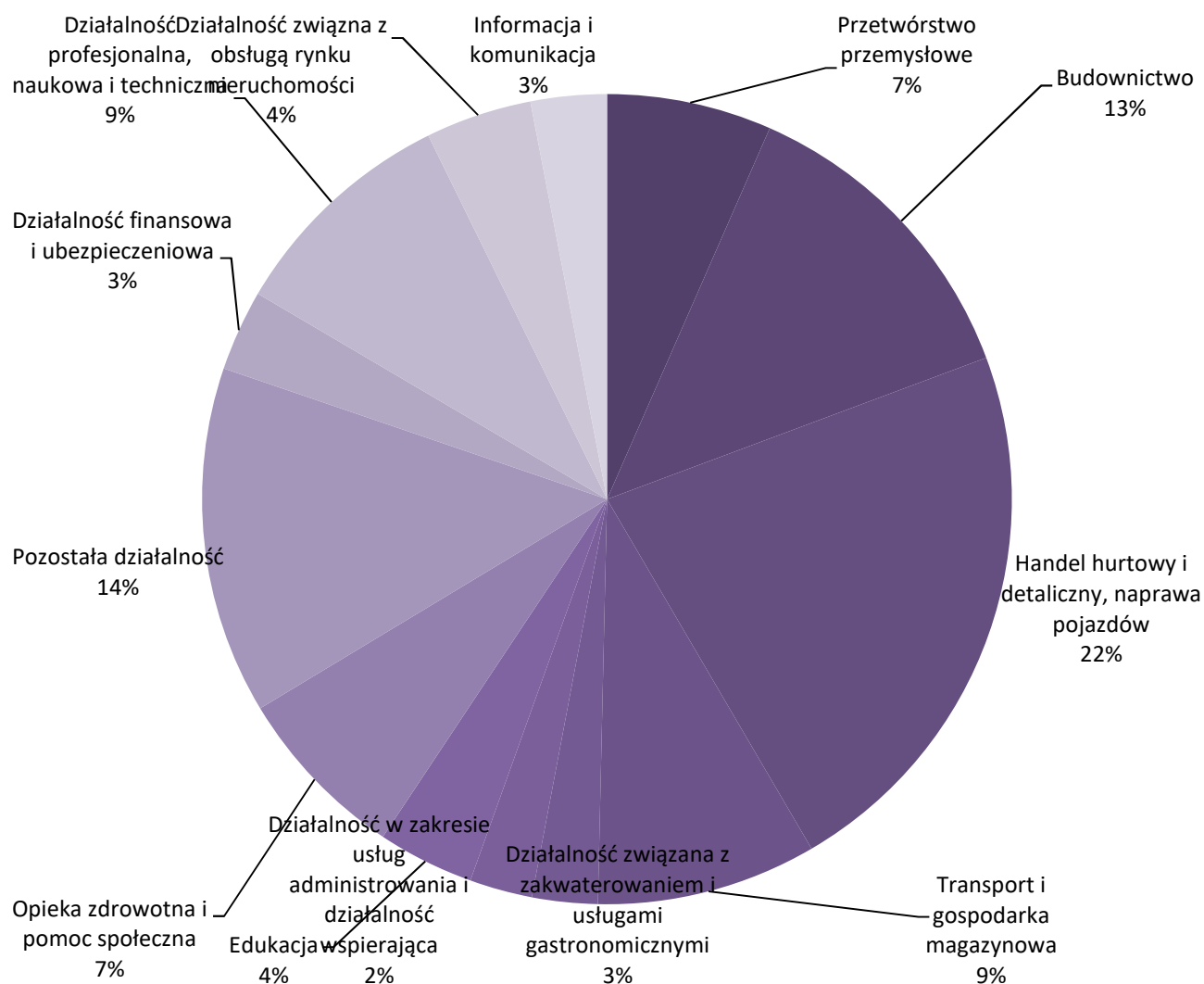
III. Strefa gospodarcza

3.1. Struktura podmiotów gospodarczych

Na koniec grudnia 2021 r. na terenie Suwałk zarejestrowanych było 7 429 podmiotów gospodarczych, z czego prawie 96,2% (7 146 podmiotów) działało w sektorze prywatnym. W stosunku do roku 2020 liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych zwiększyła się o 153. Zdecydowana większość podmiotów gospodarczych – 5 605 to osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą. Do największych suwalskich przedsiębiorstw należą m.in.: ANIMEX Grupa Drobiarska S. A. (branża spożywcza), „Padma Art” (branża wyposażenia wnętrz), Fabryki Mebli Forte S.A. i Tanne Sp. z o. o. (branża meblarska i drzewna), PORTA KMI Poland Sp. z o. o., STOLLAR Sp. j. (branża drzewna i stolarka otworowa), PPHU „Laktopol”, MLEKPOL (branża spożywcza), Malow Sp. z o.o., AQUAEL Sp. z o.o. (mechanika precyzyjna, sprzęt akwarystyczny), Fabryka Przewodów i Kabli ELPAR II Sp. z o. o. (branża elektryczna), SALAG Sp. z o. o. S. K. (branża tworzyw sztucznych).

Rok 2021, podobnie jak lata poprzednie, był owocnym rokiem w aspekcie rozwoju infrastruktury komunikacyjnej i technicznej realizowanej wraz z inwestycjami przedsiębiorstw prywatnych. W 2021 r. Miasto zawarło 3 umowy z podmiotami realizującymi inwestycje niedrogowe (typu budowa budynków usługowych i mieszkalnych) dotyczące przebudowy/budowy dróg publicznych w ramach danego procesu inwestycyjnego. Łączna wartość umów zawartych przez Miasto z inwestorami/wartość ich zabezpieczenia na dzień realizacji 31 grudnia 2021 roku: około 10,8 mln zł (11 umów na różnym stopniu realizacji).

Wykres 3.1.1 Struktura podmiotów gospodarczych wg sekcji w 2021 roku

Wspieranie przedsiębiorczości

W 2021 r. Miasto Suwałki przystąpiło do opracowania kolejnego (po realizowanym Programie Rozwoju Przedsiębiorczości na lata 2014-2020) dokumentu poświęconego rozwojowi przedsiębiorczości w perspektywie do roku 2030, który będzie kompatybilny m.in. ze „Strategią Rozwoju - Suwałki 2030”. Autorem dokumentu będzie Park Naukowo-Technologiczny Polska-Wschód Sp. z o. o. w Suwałkach.

Pomoc de minimis

Miasto Suwałki od kilku lat wspiera rozwój przedsiębiorczości w mieście poprzez stosowanie zwolnień podatkowych w podatku od nieruchomości dla przedsiębiorców prowadzących działalność gospodarczą na terenie miasta pod warunkiem zrealizowania na terenie miasta Suwałk inwestycji początkowej (budowa, odbudowa, rozbudowa, nadbudowa budynków i budowli lub ich części) oraz zatrudnienia określonej liczby osób.

W poprzednich latach wsparcie przedsiębiorców za pomocą tego instrumentu prezentowało się w następujący sposób:

Tabela nr 3.1.1 Pomoc *de minimis* w Suwałkach w latach 2017-2021

Lata	Liczba podmiotów	Wartość
2017	3	1 077 795,00 zł
2018	3	1 161 473,00 zł
2019	2	157 454,00 zł
2020	3	225 883,00 zł
2021	1	8 924,00 zł

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Wydziału Finansowego Urzędu Miejskiego w Suwałkach.

Pakiet Wsparcia Suwalskich Przedsiębiorców

W latach 2020-2021 r. Miasto Suwałki realizowało Pakiet Wsparcia Suwalskich Przedsiębiorców na czas pandemii koronawirusa Sars-Cov-2. Pakiet obejmował następujące działania:

- ✓ Ulgi w płatnościach za zaopatrzenie w wodę i odprowadzenie ścieków – złożono łącznie 7 wniosków, z tego 4 podmiotom rozłożono na raty w kwocie 2908,64zł, 3 podmiotom odroczone płatność na kwotę 40.135,84 zł.
- ✓ Ulgi z tytułu wynajmu lokali użytkowych MS i ZBM TBS sp. z o.o. – łącznie złożono 76 wniosków, z których 11 podmiotom odroczone płatność, na kwotę 105.826,81zł, a 3 podmioty zostały całkowicie zwolnione z płatności na kwotę 4.919,92 zł.
- ✓ Ulgi w podatku od nieruchomości – w latach 2020-2021, łącznie złożono 251 wniosków, z których 6 podmiotom rozłożono na raty kwotę 273.356,58 zł, 17 podmiotom odroczone płatność na kwotę 918.037,60 zł; 58 podmioty zostały całkowicie zwolnione z płatności na kwotę 600.945,00zł; 9 podmiotom umorzono płatność na kwotę 124.229,26 zł;
- ✓ Ulgi w podatku od środków transportowych - łącznie złożono 5 wniosków, z których 1 podmiotowi rozłożono na raty kwotę 55.000,00zł, 3 podmiotom odroczone płatność na kwotę 31.778zł, 1 podmiotowi umorzono płatność na kwotę 974,00zł.
- ✓ Ulgi w opłatach za odpady komunalne - łącznie złożono 9 wniosków, z których 5 podmiotom umorzono płatność na kwotę 2280,00zł.
- ✓ Ulgi w opłatach za użytkowanie wieczyste - złożono 1 wniosek, podmiotowi umorzono płatność na kwotę 2311,00 zł.
- ✓ Ulgi w czynszu za lokal ul. Mickiewicza 1 - złożono 1 wniosek, podmiotowi umorzono płatność.
- ✓ Zwolnienia na sprzedaż napojów alkoholowych - łącznie złożono 42 wnioski, wszystkim podmiotom udzielono zwolnienia na kwotę 67.086,27zł.

- ✓ Ulgi w czynszu na targowisku przy ul. Sejneńskiej - łącznie złożono 492 wnioski, z tego 71 podmiotom udzielono zwolnienia na kwotę 22.500,86zł.
- ✓ Ulgi w płatnościach za energię ciepłą - łącznie złożono 16 wniosków, z tego 2 podmiotom została rozłożona na raty płatność w wysokości 8.553,09zł, natomiast 10 podmiotom została odroczone płatność na kwotę 170.977,79zł, a 3 podmiotom umorzono płatność na kwotę 93,45 zł.
- ✓ Ulgi w opłatach za prowadzenie tymczasowej działalności gospodarczej - łącznie złożono 22 wnioski, wszystkim podmiotom udzielono zwolnienia na kwotę 20.268,89 zł.

W wyniku podjętych przez Miasto Suwałki działań w 2021 r. udzielono wsparcia poprzez rozłożenie na raty, odroczenie zwolnienie czy umorzenie płatność przedsiębiorcom na łączną kwotę 4.121.738,45zł.

Lotnisko w Suwałkach

W czerwcu 2020 r. Rada Miejska w Suwałkach ustanowiła Zarządcą Lotniska Suwałki Zarząd Dróg i Zieleni w Suwałkach, a już w sierpniu 2020 nastąpiło oddanie i uroczyste otwarcie lotniska. Obiekt jest wpisany do rejestru lotnisk Urzędu Lotnictwa Cywilnego wraz z pasem do zawracania, płytą postojową, drogą kołowania oraz infrastrukturą techniczną.

Mimo trudności branży lotniczej spowodowanej m. in. pandemią, na Lotnisku Suwałki wykonano około 2650 operacji lotniczych. Statki Powietrzne uczestniczące w „suwalskim” ruchu powietrznym to małe jednostki o maksymalnej masie startowej do 10000kg, ale wraz z rosnącym zapotrzebowaniem ruch ten może być powiększony o większe jednostki jak np. ATR 42 dysponujący 18600kg MTOW i 50 miejscami pasażerskimi.

W maju 2021 roku na Lotnisku Suwałki został zrealizowany nietypowy transport mający na celu ratowanie życia. Na lotnisko wraz z zespołem transplantologów przyleciała wyspecjalizowana firma, której zadaniem było przetransportowanie serca przeznaczonego do przeszczepu. Samolot z sercem i grupą transplantologów odbył lot z Suwałk do Wrocławia. W czerwcu miały miejsce ćwiczenia wojskowe Dragon-21. Suwalskie lotnisko stanowiło zabezpieczenie dla skoczków spadochronowych, którzy mieli możliwość doskonalenia swoich umiejętności w naszym rejonie.

W sierpniu 2021 roku na lotnisku odbył się festyn lotniczy „Odlotowe Suwałki”. Podczas trwania eventu mieszkańcy Suwałk mogli skorzystać z przygotowanych atrakcji takich jak skoki ze spadochronem, loty widokowe, loty szybowcem, loty w tunelu aerodynamicznym, warsztaty modelarskie, pokazy lotów dronów, pokazy akcji gaśniczej oraz prezentacja samolotów uczestników festynu. W okresie wakacyjnym na naszym niebie codziennie można było zobaczyć latające szybowce i samoloty lekkiego typu. Związane to było z przeprowadzonymi przez Suwalską Szkołę Lotniczą kursami dla młodzieży szkolącej się na pilotów statków powietrznych.

W roku 2021 udało się zrealizować kilka inwestycji na terenie Lotniska Suwałki. Sukcesywnie przeprowadzane są remonty pomieszczeń w budynku socjalnym, wyremontowane zostały łazienki, pomieszczenia administracyjne i gospodarcze, wybudowana została kotłownia gazowa wraz z instalacją centralnego ogrzewania, w budynku został docieplony strop oraz wykonano remont dachu. Na terenie lotniska zostały przeprowadzone prace porządkowe: wyrównano teren wokół budynku, przed wejściem do budynku i wjazdem do hangaru zostały rozpoczęte prace związane z utwardzeniem nawierzchni.

Pas startowy utwardzony i trawiasty, fot. z archiwum Zarządu Dróg i Zieleni w Suwałkach.

Samolot z grupą transplantologów i sercem do przeszczepu, fot. z archiwum Zarządu Dróg i Zieleni w Suwałkach

Park Naukowo – Technologiczny Polska – Wschód w Suwałkach Sp. z o.o.

Park Naukowo – Technologiczny Polska – Wschód w Suwałkach sp. z o.o. powstał 4 czerwca 2004 roku. Celem strategicznym Parku jest tworzenie w Suwałkach atrakcyjnego miejsca wzajemnych powiązań pomiędzy nauką z biznesem, umożliwiającego transfer technologii i prowadzenie innowacyjnych form działalności gospodarczej i inwestowania, a także budowania postaw pro-przedsiębiorczych oraz pro-innowacyjnych wśród dzieci i młodzieży regionu pogranicza. Udziałowcami spółki są Miasto Suwałki, Polskie Stowarzyszenie Doradcze i Konsultingowe w Białymstoku i Politechnika Warszawska. W ramach projektu „Budowa i Uruchamianie Nowych Obiektów Parku Naukowo – Technologicznego Polska – Wschód w Suwałkach”, współfinansowanego ze środków Unii Europejskiej w ramach programu Operacyjnego Rozwój Polski Wschodniej 2007-2013, w końcu 2012 roku powstał kompleks obiektów Parku, który składa się z inkubatora technologicznego, zespołu laboratoriów, hal procesów logistyczno-produkcyjnych oraz centrum konferencyjnego. W budynku inkubatora mieszczą się pomieszczenia recepcyjne kompleksu i pomieszczenia biurowe o zróżnicowanej powierzchni – dogodne dla funkcjonowania małych i większych firm, na różnych etapach rozwoju. Oferta Parku kierowana jest w pierwszej kolejności do podmiotów z branż wysoko zaawansowanych, takich jak IT, elektronika, technologia inżynierii materiałowej, energetyka, ochrona zdrowia i inżynieria medyczna oraz technologie związane z ochroną środowiska.

Na koniec 2021 roku cała powierzchnia inkubatora technologicznego, laboratoriów i hal procesów technologicznych była w pełni wykorzystywana. Na terenie Parku Naukowo-Technologicznego Polska-Wschód w Suwałkach funkcjonuje 41 podmiotów gospodarczych łącznie zatrudniających około 250 osób z czego ok. 50% firm działa w branży IT/ICT. Dodatkowo Park świadczy 42 podmiotom tzw. usługę wirtualnego biura.

Park to również:

Inicjator **Akademii Parku**, której celem jest promowanie i rozwijanie postaw przedsiębiorczości w ramach prowadzonych szkoleń zawodowych i biznesowych. To również działalność edukacyjna, której celem jest wzrost zainteresowania i wiedzy wśród dzieci i młodzieży z zakresu przedsiębiorczości, robotyki, programowania oraz pierwszej pomocy przedmedycznej.

Ponadto, rok 2021 to dla Parku czas wielu wydarzeń i aktywności m.in.:

- ✓ **Akademia Młodego Inżyniera** to program adresowany do młodzieży z klas VI-VIII szkoły podstawowej. Zajęcia z różnych przedmiotów przybliżają zagadnienia dotyczące Elektroniki, Informatyki, Automatyki i Robotyki rozszerzają programy realizowane w szkołach. Nauka w Akademii Młodego Inżyniera opiera się w dużej mierze na doświadczeniach praktycznych. Program zajęć nawiązuje do idei STEM;
- ✓ **Z PHOTONEM o emocjach** - to zajęcia programowania z robotem edukacyjnym Photon skierowane dla dzieci z klas 1-3 i 4-6 szkół podstawowych, których celem było **poznanie świata własnych emocji**. W sumie w zajęciach wzięło udział ok. 1000 uczniów ze szkół podstawowych.
- ✓ **#PotęgaUmysłu – pokazy Centrum Nauki Kopernik** – to pokazy naukowe skierowane przede wszystkim do dzieci i młodzieży. To krótkie spektakle z udziałem widzów obfitujące w zaskakujące doświadczenia, ciekawe obserwacje, emocjonujące wyzwania i wciągającą zabawę. Każdy pokaz składał się z serii połączonych tematycznie eksperymentów angażujących publiczność. W sumie w wydarzeniu wzięło udział ok. 2,5 tysiąca suwałczan.
- ✓ **Analiza jakości powietrza w 2020 r.** - Opracowanie powstało w ramach Pracy Badawczej Własnej Parku Naukowo-Technologicznego Polska-Wschód w Suwałkach sp. z o.o. Analiza daje obraz jakości powietrza w Suwałkach i może stanowić podstawę do analizy przyczyn lub poszukiwania metod poprawy jakości powietrza w Suwałkach;
- ✓ **Analiza dotycząca wykorzystania energii wiatru na Suwalszczyźnie** - Opracowanie powstało w ramach pracy badawczej własnej Parku Naukowo-Technologicznego Polska-Wschód w Suwałkach sp. z o.o. Analiza jest odpowiedzią na pytanie, czy wraz z rozwojem technologii energetyki wiatrowej, rosnącymi cenami prądu oraz innych źródeł ciepła przydomowa elektrownia wiatrowa ma ekonomiczne uzasadnienie.
- ✓ **Koordynowanie Strategii Promocji Miasta Suwałki na lata 2022-2027** - w maju 2021 r. został powołany zespół do opracowania projektu Strategii Promocji Miasta Suwałki w skład którego weszli specjaliści ds. marketingu i promocji suwalskich firm i instytucji. Koniec prac nad projektem przewidziany jest na II kwartał 2022 r.
- ✓ **Forum Biznesowe Pogranicza** - to największa impreza kongresowa w północno-wschodniej Polsce. Piąta edycja Forum odbyła się pod hasłem „Nowa rzeczywistość. Nowe wyzwania”. Spotkanie było okazją do przyjrzenia się zmianom, które w czasie pandemii dotknęły małe, średnie i duże przedsiębiorstwa w naszym regionie, w Polsce i na świecie. Organizacja Forum w Suwałkach była promocją firm z całego regionu pogranicza z możliwością prezentacji ich oferty eksportowej, a także nawiązania bezpośrednich kontaktów biznesowych z partnerami zagranicznymi. Program Forum składał się z 4 bloków tematycznych:
 - Transformacja energetyczna
 - Zmiany demograficzne
 - Firmy pogranicza na rynku globalnym
 - Cyfrowa gospodarka

- ✓ **Konkurs „BiZneSÓWKI- ZaPARKuj swój BIZNES** - Celem konkursu była aktywizacja i pobudzanie rozwoju suwalskiej przedsiębiorczości wśród uczniów szkół ponadpodstawowych mających siedziby na terenie Miasta Suwałki chcących uruchomić i rozwijać własne firmy w Suwałkach. W odpowiedzi na konkurs biznesowy wpłynęło 25 zgłoszeń. Do końcowego etapu konkursu zostało zakwalifikowanych 10 pomysłów biznesowych. Wręczono 3 nagrody pieniężne o łącznej wartości 15 000 zł.
- ✓ **Prowadzenie punktu konsultacyjnego programu Czyste Powietrze** - pierwszego ogólnopolskiego programu dopłat do wymiany starych pieców oraz docieplenia domów jednorodzinnych. Celem Programu jest walka ze smogiem. W sumie w 2021 roku zostało złożonych 77 wniosków o dofinansowanie na kwotę 1 311 670,00 zł.
- ✓ **Samowystarczalność Energetyczna Suwałk** – opracowanie dokumentów programowych w celu powołania klastra energetycznego „Nowa Suwalska Energia”.
- ✓ **Studia podyplomowe Master of Business Administration Executive (MBA)** – Park wraz z Politechniką Białostocką w marcu 2021 roku zakończył I edycję studiów, którą ukończyło 23 absolwentów. W kwietniu 2021 rozpoczęła się II edycja studiów.
- ✓ **Prowadzenie Ośrodka Europejskiej Sieci Współpracy** (Enterprise Europe Network) oferujący małym i średnim przedsiębiorstwom kompleksowe usługi wspierające rozwijanie ich potencjału i innowacyjnych zdolności poprzez:
 - pozyskiwanie informacji o regulacjach prawnych w wybranych krajach europejskich;
 - pomoc w wyszukiwaniu aktualnych źródeł finansowania z krajowych i europejskich instrumentów finansowych;
 - wspieranie procesu transferu technologii i innowacji poprzez poszukiwanie, promowanie technologii lub know-how;
 - pomoc w wejściu na nowe rynki poprzez pozyskiwanie niezbędnych informacji o rynkach zagranicznych;
 - doradztwo w zakresie pozyskiwania środków finansowych (poszukiwanie inwestorów, kredytów, pożyczek i innych form finansowego wsparcia);
 - organizowanie konferencji, szkoleń, misji handlowych/gospodarczych oraz spotkań brokerskich.

Funkcjonujące w Parku Nowoczesne centrum konferencyjno-wystawiennicze idealnie nadaje się do organizacji konferencji, targów, szkoleń, rozmów kwalifikacyjnych, zebrań czy prezentacji biznesowych. To profesjonalnie wyposażone sale konferencyjne oraz szkoleniowe w niezbędny sprzęt multimedialny. Dzięki znakomitej infrastrukturze Park gwarantuje uczestnikom najwyższy poziom realizacji usług. Niestety rok 2021 z uwagi na pandemię covid-19 ograniczył możliwość organizacji dużej liczby przedsięwzięć w centrum konferencyjnym.

Park Naukowo – Technologiczny Polska – Wschód w Suwałkach jest wpisany do **Rejestru Instytucji Szkoleniowych** – Rejestr Instytucji Szkoleniowych (RIS) jest bazą danych zawierającą informacje o kilkunastu tysiącach instytucji szkoleniowych i ich ofercie. Dla instytucji szkoleniowych RIS stanowi narzędzie reklamy oferowanych usług. Pracownikom oraz klientom urzędów pracy pomaga zorientować się w ofercie szkoleniowej i dokonać racjonalnego wyboru.

Wirtualna przestrzeń biurowa – umożliwiającą użytkownikom znaczną redukcję kosztów związanych z wynajmem lokalu i zatrudnieniem pracowników biurowych. Wirtualne biuro zapewnia rejestrację przedsiębiorstwa pod adresem Parku, dzięki czemu osoby prowadzące działalność w domu lub też mobilni specjaliści mogą korzystać z prestiżu prowadzenia przedsiębiorstwa pod adresem parkowego centrum biznesowego, przy ul. Innowacyjnej 1.

Oferta **usług księgowo-prawnych** – ułatwiająca prowadzenie działalności gospodarczej nowym podmiotom.

Oferta **usługi patentowej** polegająca na ochronie prawa własności przemysłowej i intelektualnej, doradztwie i konsultacjach. Doświadczony rzecznik patentowy przeprowadzi firmę przez cały proces analizy i oceny zdolności patentowej, dokona zgłoszenia i poprowadzi postępowanie.

W 2021 r. na gruntach sprzedanych przez Park Naukowo-Technologiczny Polska-Wschód w Suwałkach Sp. z o.o. rozpoczęła się inwestycja firmy AGRONAFT s.c. W 2021 r. zostały sprzedane pozostałe tereny inwestycyjne należące do PNTPW.

Forum Biznesowe Pogranicza „Nowa rzeczywistość – nowe wyzwania”, fot. z archiwum PNTPW w Suwałkach Sp. z o.o.

Fundacja Rozwoju Przedsiębiorczości w Suwałkach

Fundacja Rozwoju Przedsiębiorczości w Suwałkach jest prywatną osobą prawną działającą na zasadzie non-profit nie prowadzącą działalności gospodarczej. Fundacja Rozwoju Przedsiębiorczości w Suwałkach oferuje w jednym miejscu pełen wachlarz usług ukierunkowanych na wsparcie przedsiębiorczości, rozwój społeczności lokalnej i budowę społeczeństwa obywatelskiego.

Fundacja swoje cele, jako instytucja non-profit realizuje m.in. poprzez następujące działania:

- ✓ Doradztwo konsultacyjno-prawno-ekonomiczne i wszelkie inne działania promujące działalność gospodarczą i rozwój regionalny.
- ✓ Promocję przedsiębiorczości w postaci szkoleń, konferencji, misji gospodarczych, wizyt studyjnych, spotkań biznesowych.
- ✓ Wsparcie finansowe poprzez instrumenty zwrotne sektora mikro, - małych i średnich przedsiębiorstw w tym również ekonomii społecznej oraz osób fizycznych chcących podnieść własne kwalifikacje na terenie miasta Suwałk, powiatu suwalskiego, województwa podlaskiego oraz całego kraju.

Fundacja Rozwoju Przedsiębiorczości w Suwałkach:

- ✓ posiada Certyfikat Firmy Wiarygodnej Finansowo, Certyfikat Firmy Równych Szans,
- ✓ jest członkiem założycielem Polskiego Związku Funduszy Pożyczkowych z siedzibą w Warszawie oraz Izby Przemysłowo-Gospodarczej w Suwałkach oraz członkiem wspierającym Stowarzyszenia Organizatorów Ośrodków Innowacji i Przedsiębiorczości w Polsce.

- ✓ współpracuje z Bankiem Gospodarstwa Krajowego w Warszawie, Urzędem Marszałkowskim województwa podlaskiego, Prezydentem Miasta Suwałki i Starostwem Powiatowym w Suwałkach.
- ✓ podpisała porozumienia między innymi z Cechem Rzemieślników i Przedsiębiorców w Suwałkach, Suwalską Specjalną Strefą Ekonomiczną w Suwałkach, Państwową Uczelnią Zawodową im. prof. Edwarda F. Szczepanika w Suwałkach.
- ✓ wyróżniona została w 2005 roku **Honorową Statuetką Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych** oraz w 2021 roku **Włóczęnią Jaćwingów** przyznawaną przez Prezydenta Miasta Suwałki za wieloletnie wspieranie i rozwój suwalskiej przedsiębiorczości.

Przedstawiciele Fundacji zasiadają w ciałach doradczych i eksperckich w:

- ✓ Zespole do Spraw Instrumentów Finansowych Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój w Departamencie Europejskiego Funduszu Społecznego Ministerstwa Funduszy i Polityki Regionalnej,
- ✓ Regionalnym Komitecie do Spraw Rozwoju Ekonomii Społecznej województwa podlaskiego,
- ✓ Powiatowej Radzie Rynku Pracy.

Fundacja Rozwoju Przedsiębiorczości w Suwałkach realizuje swoje cele statutowe w ramach obowiązującej struktury organizacyjnej, w skład której wchodzi:

- ✓ Ośrodek Rozwoju Instrumentów Finansowych;
- ✓ Ośrodek Transferu Wiedzy i Innowacji;
- ✓ Ośrodek Monitoringu i Windykacji;
- ✓ Ośrodek Aktywizacji Społeczno-Zawodowej.

Celem Ośrodka Transferu Wiedzy i Innowacji jest przygotowywanie i realizacja autorskich programów ukierunkowanych na wzmocnienie i rozwój przedsiębiorczości, rozwój gospodarczy a także rozwój społeczności lokalnej i budowę społeczeństwa obywatelskiego. W ramach zadań statutowych, Doradcy Ośrodka realizują usługi związane ze wsparciem osób i instytucji, które są zainteresowane rozwojem własnym jak i rozwojem firm w zakresie świadczenia usług informacyjnych, doradczych i konsultacyjnych obejmujących zagadnienia związane z prowadzeniem działalności gospodarczej oraz programami i formami wsparcia przedsiębiorczych.

Ośrodek Rozwoju Instrumentów Finansowych wspiera przedsiębiorców z sektora MŚP poprzez zwrotne instrumenty finansowe. Ośrodek również udziela pożyczek osobom fizycznym, które pragną podnieść posiadane kwalifikacje, lub też nabyć nowe umiejętności. Specjaliści ORIF-u rozliczają wszystkie umowy inwestycyjne zawarte w ramach środków, które Fundacja Rozwoju Przedsiębiorczości w Suwałkach uzyskała w drodze konkursów lub zamówień publicznych. Do zadań Specjalistów z Ośrodka należy również bieżące monitorowanie wypłaconych instrumentów zwrotnych.

Ośrodek Monitoringu i Windykacji, jest to komórka organizacyjna, której zadaniem jest świadczenie usług zakładających minimalizację zagrożenia utraty kapitału. Ośrodek na każdym etapie dochodzenia roszczenia jest zawsze zainteresowany podpisaniem ugody i spłatą długu. W ramach windykacji prowadzi przemyślane, odpowiednio zaplanowane działania windykacyjne w zgodzie z obowiązującymi przepisami prawa. Wszelkie działania powinny doprowadzić do odzyskania kapitału oraz innych należności. W koniecznych przypadkach możliwa jest egzekucja zobowiązania w stosunku do Fundacji, w tym również na drodze sądowej. Jednakże jest to działanie ostateczne i ma zastosowanie tylko wówczas, gdy wyczerpane zostaną inne formy dochodzenia roszczenia uwzględniające możliwość polubownego załatwienia sprawy. Proces windykacji prowadzony jest tak, aby budować i utrzymać szacunek i zaufanie Pożyczkobiorcy.

Ośrodek Aktywizacji Społeczno-Zawodowej i Rehabilitacji zajmuje się działaniami na rzecz osób z niepełnosprawnościami. W ramach Ośrodka, funkcjonuje także Warsztat Terapii Zajęciowej im. Ks. Prałata Kazimierza Hamerszmity z siedzibą w Filipowie. Warsztat ten, działa w oparciu o ustawę o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych. Warsztat jest również Podmiotem Ekonomii Społecznej. Do Warsztatu uczęszcza 30 osób głównie ze znacznym stopniem upośledzenia umysłowego. Osoby uczęszczające do Warsztatu mieszkają na terenie gmin wiejskich: Filipów i Bakałarzewo oraz miasta Suwałki.

Agencja Rozwoju Regionalnego „ARES” S.A. w Suwałkach

Agencja Rozwoju Regionalnego „ARES” S. A. w Suwałkach jest najstarszą agencją rozwoju regionalnego w Polsce. Swoją działalność rozpoczęła 16 stycznia 1991 roku. Misją Agencji jest inspirowanie oraz aktywny udział w przemianach gospodarczych i społecznych regionu poprzez jego promocję, wspieranie small biznesu, realizację programów sprzyjających tworzeniu nowych miejsc pracy oraz organizację systemu edukacji ekonomicznej i zawodowej.

Agencja wspiera rozwój regionalny w różnych jego obszarach i jest ukierunkowana przede wszystkim na realizację inicjatyw gospodarczych w regionie Podlasia i Suwalszczyzny, a w szczególności:

- ✓ współdziała w opracowywaniu programów rozwoju regionu;
- ✓ tworzy korzystne warunki dla rozwoju przedsiębiorczości, zwłaszcza MŚP;
- ✓ oferuje instrumenty wsparcia finansowego poprzez funkcjonujące fundusze pożyczkowe i fundusz poręczeniowy;
- ✓ aktywnie wspiera biznes, współdziała w tworzeniu nowych podmiotów gospodarczych;
- ✓ promuje podmioty gospodarcze i region;
- ✓ wdraża i realizuje programy aktywnej walki z bezrobociem;
- ✓ organizuje kształcenie zawodowe dorosłych i młodzieży;
- ✓ gromadzi i dystrybuje informację na temat Funduszy Europejskich;
- ✓ przygotowuje i wdraża projekty współfinansowane ze środków unijnych.

W ramach struktury organizacyjnej Agencji działają:

✓ **Fundusze pożyczkowe**

Fundusze Pożyczkowe funkcjonują w ARR „ARES” S.A. od 1998 roku przyczyniając się do rozwoju sektora MŚP poprzez udzielanie pożyczek na atrakcyjnych warunkach dla firm. Pożyczki przeznaczone są przede wszystkim na:

- budowę lub nabycie nieruchomości, budynków, budowli, maszyn i urządzeń, zakup środków transportu i wyposażenia;
- nabycie wartości niematerialnych i prawnych (w tym oprogramowania i licencji);
- nabycie rzeczowego majątku obrotowego.

Funkcjonujące w Spółce Fundusze Pożyczkowe zwiększają dostęp dla MŚP z terenu województwa podlaskiego do zewnętrznych źródeł finansowania, na bardzo korzystnych warunkach mając na uwadze ofertę kredytową na rynku bankowym. Pozwalają na rozwój już istniejących firm oraz na finansowanie przedsięwzięć osób, które chcą rozpocząć prowadzenie działalności gospodarczej. Dofinansowanie sektora MŚP powoduje rozwój oraz wzrost konkurencyjności regionu podlaskiego poprzez nakłady na nowe technologie, zastosowanie innowacyjnych rozwiązań, co przekłada się na tworzenie nowych miejsc pracy.

Obszar funkcjonowania Funduszy to przede wszystkim województwo **podlaskie**. Natomiast środki z Funduszu pożyczkowego dla małych przedsiębiorców

ARR "ARES" S.A. są również dostępne dla przedsiębiorców z terenu województwa warmińsko-mazurskiego.

Beneficjentami Funduszy mogą być mikro, małe i średnie przedsiębiorstwa, które posiadają siedzibę (a w przypadku osoby fizycznej – adres zamieszkania) lub adres głównego miejsca wykonywania działalności na terenie województwa podlaskiego lub prowadzą inwestycje na terenie województwa podlaskiego, a w przypadku Funduszu pożyczkowego dla małych przedsiębiorców ARR "ARES" S.A. województwa podlaskiego i warmińsko-mazurskiego.

Od początku działalności funduszy Agencja udzieliła pożyczek na kwotę ponad **105 mln zł** i wsparła ponad **570 przedsiębiorstw** z terenu województwa podlaskiego.

Tabela 3.1.2 Liczba i wartość udzielonych pożyczek w okresie: 01.01.2021 – 31.12.2021r.

Nazwa Funduszu	Ilość udzielonych pożyczek	Wartość udzielonych pożyczek
Północny Fundusz Pożyczkowy III	20	3 599 500,00 zł
Fundusz Pożyczkowy Agencji Rozwoju Regionalnego „ARES” S.A. w Suwałkach	2	77 500,00 zł
Fundusz Pożyczkowy dla małych przedsiębiorców Agencji Rozwoju Regionalnego „ARES” S.A. w Suwałkach.	19	1 612 000,00 zł

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Agencja Rozwoju Regionalnego „ARES” S.A. w Suwałkach.

✓ **Inkubator Przedsiębiorczości**

Inkubator Przedsiębiorczości funkcjonuje od 1992 roku na terenie Domu Handlowego „ARKADIA” zlokalizowanego w Suwałkach przy ulicy Noniewicza 42A i jest jednym z najstarszym obiektów handlowych w Suwałkach. Powstał w celu wspierania przedsiębiorczości, a w szczególności działalności handlowej i usługowej. Zajmuje powierzchnię około 6 tys. m², na której funkcjonuje 35 podmiotów gospodarczych korzystających ze stoisk handlowo-usługowych.

✓ **Centrum Edukacyjno – Szkoleniowe**

Do zadań CES należy m.in. przygotowywanie i wdrażanie projektów współfinansowanych ze środków unijnych oraz działalność edukacyjna prowadzona poprzez formy pozaszkolne w postaci kursów i szkoleń organizowanych na zlecenie instytucji, z wolnego naboru lub w ramach realizowanych przez Spółkę projektów. CES w ofercie posiada m.in. kursy zawodowe, komputerowe, językowe.

W 2021 roku Agencja w ramach CES realizowała 9 projektów (w tym 7 projektów w partnerstwie) współfinansowanych przez Unię Europejską w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podlaskiego na lata 2014- 2020, Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój 2014 – 2020 oraz Programu Operacyjnego Pomoc Techniczna na lata 2014 – 2020

W budynku Centrum Edukacyjno-Szkoleniowego zlokalizowanego w Suwałkach przy ulicy Osiedle II blok 6A mieszczą się nowoczesne sale dydaktyczne, w których odbywają się szkolenia. Istnieje możliwość wynajęcia sal, które idealnie nadają się do organizacji zebrań, szkoleń, rozmów kwalifikacyjnych, czy prezentacji biznesowych. Do dyspozycji oddajemy 5 sal, które są klimatyzowane i wyposażone w nowoczesne media.

Ośrodek CES posiada certyfikat ISO, który świadczy o wysokiej jakości usług i profesjonalizmie zespołu.

✓ **Lokalny Punkt Informacyjny Funduszy Europejskich w Suwałkach**

Lokalny Punkt Informacyjny Funduszy Europejskich w Suwałkach był ogólnopolskim projektem Ministerstwa Inwestycji i Rozwoju „Punkty Informacyjne Funduszy Europejskich” (Sieć PIFE), dofinansowany ze środków budżetu państwa oraz środków Funduszu Spójności Unii Europejskiej w ramach Programu Operacyjny Pomoc Techniczna 2014 – 2020 realizowanym przez Agencję do 31 grudnia 2021 r.

Zakres usług świadczonych przez Lokalny Punkt Informacyjny:

- informowanie o projektach;
- informowanie o możliwości uzyskania dofinansowania oraz w zakresie ogólnych informacji o Funduszach Europejskich;
- konsultacje na etapie przygotowania projektu;
- konsultacje na etapie realizacji projektu.

Formy świadczenia usług Lokalnego Punktu Informacyjnego:

- konsultacja bezpośrednia;
- konsultacja telefoniczna;
- konsultacja pisemna;
- konsultacja mailowa;
- indywidualna konsultacja u klienta;
- spotkanie informacyjne/szkolenie;
- mobilny punkt informacyjny.

✓ Ośrodek Wsparcia Ekonomii Społecznej w Suwałkach

Ośrodek Wsparcia Ekonomii Społecznej w Suwałkach funkcjonuje w ARR „ARES” S.A. ponownie od 01.06.2020 r. w ramach projektu. Projekt dofinansowany jest ze środków budżetu państwa oraz środków Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podlaskiego na lata 2014 – 2020, Oś Priorytetowa VII Poprawa spójności społecznej, Działanie 7.3 Wzmocnienie roli ekonomii społecznej w rozwoju społeczno-gospodarczym województwa podlaskiego. Okres realizacji projektu: 01.06.2020 r. – 31.05.2023 r.

Projekt „Ośrodek Wsparcia Ekonomii Społecznej w Suwałkach” zakłada kompleksowy rozwój ekonomii społecznej na terenie Miasta Suwałki oraz powiatów: suwalskiego, sejneńskiego, augustowskiego, monieckiego i sokólskiego. Realizowany jest w partnerstwie z Fundacją Rozwoju Przedsiębiorczości w Suwałkach.

Ze wsparcia ośrodka mogą skorzystać:

- **Podmioty ekonomii społecznej:** przedsiębiorstwa społeczne w tym spółdzielnie socjalne, podmioty reintegracyjne (CIS, KIS, ZAZ, WTZ), organizacje pozarządowe, spółki non-profit
- **Osoby fizyczne** zainteresowane utworzeniem podmiotu ekonomii społecznej (np. stowarzyszenia, fundacji, spółdzielni socjalnej) lub rozwojem ekonomii społecznej w środowiskach lokalnych

Celem projektu jest wspieranie, tworzenie i wzmacnianie potencjału podmiotów ekonomii społecznej i przedsiębiorstw społecznych oraz tworzenie przyjaznego otoczenia prawnego i społecznego ukierunkowanych na realizację działań i projektów z zakresu ekonomii społecznej.

W ramach projektu beneficjenci mogą korzystać z następujących form działania ośrodka:

- **Animacja** - inspirujemy i mobilizujemy do działania, wspieramy tworzenie i rozwój inicjatyw na rzecz rozwoju ekonomii społecznej;
- **Edukacja** - organizujemy warsztaty, szkolenia, cykle edukacyjne, dotyczące tworzenia i funkcjonowania podmiotów ekonomii społecznej oraz przedsiębiorstw społecznych;
- **Doradztwo** - indywidualne i grupowe polegające na wsparciu procesu tworzenia i towarzyszenia w rozwoju podmiotów ekonomii społecznej i przedsiębiorstw społecznych;

- **Targi, debaty, seminaria, mobilne punkty informacyjne** w zakresie propagowania informacji, idei ekonomii społecznej i przedsiębiorczości społecznej;
 - **Wizyty studyjne;**
 - **Wsparcie finansowe** w formie dotacji na założenie i rozwój przedsiębiorstw społecznych w kwocie 21 020,00 tys. zł dotacji na każdą uprawnioną osobę oraz wsparcia pomostowe w okresie pierwszych 6 m-cy funkcjonowania przedsiębiorstwa społecznego.
- ✓ **Kształtowanie i rozwój kompetencji kadr subregionu suwalskiego tzw. „Bon na szkolenie”**

Z dniem 01.06.2020 r. ARR „ARES” S.A. wraz z Partnerami: Miasto Suwałki, Powiat Suwalski, Powiat Sejneński, Powiat Grajewski, Powiat Moniecki i Miasto Grajewo rozpoczęła realizację projektu zintegrowanego tzw. „Bon na szkolenie”. Okres realizacji od 01.06.2020 r. do 30.11.2022 r.

Projekt 1 - „Kształtowanie i rozwój kompetencji kadr subregionu suwalskiego – szkolenia językowe, TIK, wybrane formy kształcenia ustawicznego” nr RPPD.03.02.01-20-0006/20 w ramach Programu Operacyjnego Województwa Podlaskiego na lata 2014-2020 w ramach Osi Priorytetowej III KOMPETENCJE I KWALIFIKACJE, Działanie 3.2 Kształtowanie i rozwój kompetencji kadr regionu, Poddziałanie 3.2.1 Rozwój kompetencji językowych i TIK oraz wsparcie wybranych form kształcenia ustawicznego zgodnie z potrzebami regionalnej gospodarki.

Projekt 2 – „Kształtowanie i rozwój kompetencji kadr subregionu Suwalskiego – szkolenie i kursy zawodowe” nr RPPD.03.02.02-20-0006/20 w ramach Programu Operacyjnego Województwa Podlaskiego na lata 2014-2020 w ramach Osi Priorytetowej III KOMPETENCJE I KWALIFIKACJE, Działanie 3.2 Kształtowanie i rozwój kompetencji kadr regionu, Poddziałanie 3.2.2 Pozaszkolne formy kształcenia dorosłych

Cel główny projektu (Poddziałanie 3.2.1): Podniesienie kompetencji i/lub kwalifikacji przez nie mniej niż 60% z 1039 osób dorosłych (582K, 457M), mieszkańców subregionu suwalskiego tj. powiatów miasta Suwałki, powiat suwalski, powiat sejneński, augustowski, miasta Grajewo, powiat grajewski oraz powiat moniecki poprzez ich udział w szkoleniach, kursach i studiach podyplomowych dostosowanych do ich indywidualnych potrzeb oraz wsparcie w zakresie wyboru ścieżki kształcenia poprzez udział w doradztwie edukacyjno-zawodowym, w okresie od 01.06.2020 r. do 30.11.2022 r.

Cel główny projektu (Poddziałanie 3.2.2): Podniesienie kompetencji i/lub kwalifikacji przez nie mniej niż 60% z 326 osób dorosłych (183K, 143M), mieszkańców subregionu suwalskiego tj. powiatów miasta Suwałki, suwalskiego, sejneńskiego, augustowskiego, miasta Grajewo, grajewskiego oraz monieckiego poprzez ich udział w szkoleniach i kursach zawodowych w ramach pozaszkolnych form kształcenia ustawicznego, dostosowanych do ich indywidualnych potrzeb i wsparcie w zakresie wyboru ścieżki kształcenia poprzez udział w doradztwie edukacyjno-zawodowym okresie od 01.06.2020 r. do 30.11.2022 r.

Formy wsparcia w ramach projektu (Poddziałanie 3.2.1):

- Indywidualne doradztwo edukacyjno – zawodowe
- „Bon na szkolenie”:
- Szkolenia rozwijające kompetencje w zakresie Technologii Informacyjno-Komunikacyjnych (TIK)
- Szkolenia rozwijające kompetencje językowe
- Kursy Kompetencji Ogólnych
- Studia podyplomowe

- Szkolenia i kursy umożliwiające uzyskanie i uzupełnianie wiedzy nieuwzględnione w ww. formach

(Kwota dofinansowania udzielona jednemu uczestnikowi projektu w trakcie trwania całego okresu realizacji projektu nie może przekroczyć **kwoty 9 tys. zł**).

Formy wsparcia w ramach projektu (Poddziałanie 3.2.2):

- Indywidualne doradztwo edukacyjno – zawodowe
- „Bon na szkolenie”:
- Kursy i szkolenia zawodowe w ramach pozaszkolnych form kształcenia ustawicznego pozwalające na uzyskanie kwalifikacji lub kompetencji zawodowych.

(Kwota dofinansowania udzielona jednemu uczestnikowi projektu w trakcie trwania całego okresu realizacji projektu nie może przekroczyć kwoty **15 tys. zł**)

Bon na szkolenie pokrywa 85% kosztu udziału uczestnika w np. szkoleniu, kursie. Jednocześnie Uczestnik zobowiązany jest do wniesienia wkładu własnego w wysokości 15 % wartości bonu.

Izba Przemysłowo-Gospodarcza w Suwałkach

Izba Przemysłowo-Gospodarcza w Suwałkach powołana została na Walnym Zebraniu w dniu 18.12.2014 r. przez grupę założycieli - ponad 70 przedsiębiorców suwalskich. Izba jest regionalną organizacją samorządu gospodarczego działającą na terenie województwa podlaskiego.

Wśród głównych celów statutowych Izby jest: reprezentowanie interesów gospodarczych zrzeszonych w niej członków przede wszystkim wobec organów samorządu terytorialnego, pogłębianie i wzmacnianie więzi gospodarczych pomiędzy przedsiębiorcami, zachęcanie do podejmowania wspólnych przedsięwzięć i wymiany doświadczeń biznesowych, promowanie przedsiębiorców i dobrych praktyk biznesowych.

Kolejny 2021 r., w którym stan epidemii z powodu koronawirusa SARS-CoV-2 nadal trwa i obowiązują liczne ograniczenia w codziennym funkcjonowaniu. Zamknięte są placówki szkole i uczelnie, granice państwa, a także w znaczący sposób ograniczona została działalność gospodarcza przedsiębiorców, w tym również na rynku suwalskim. Sytuacja ta spowodowała, iż państwo realizuje wiele działań, umożliwiających szerokie wsparcie przedsiębiorców.

Poprzez współpracę z wieloma instytucjami i organizacjami skupionymi w obszarze biznesu, w działania na rzecz przedsiębiorców zaangażowana była również Izba Przemysłowo-Gospodarcza w Suwałkach. Współorganizowane były szkolenia, warsztaty, seminaria i telekonferencje w formie zdalnej - webinaria, mające na celu zapoznanie i zachęcanie przedsiębiorców do skorzystania z różnych form wsparcia ich działalności, m.in. poprzez działania operacyjne i środki pomocowe, które mają umożliwić utrzymanie i wzmocnienie ich dalszej działalności oraz zmniejszenie negatywnego wpływu koronawirusa na gospodarkę.

W 2021 roku Izba Przemysłowo-Gospodarcza w Suwałkach liczyła 87 członków.

Suwalska Specjalna Strefa Ekonomiczna

Działalność Suwalskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej S.A., przez okres 25 lat istnienia, w sposób znaczący wpłynęła na rozwój gospodarczy Miasta Suwałk. Funkcjonująca w południowej części Suwałk Podstrefa Suwałki, stała się dzielnicą przemysłową, skupiającą 41 działających zakładów.

Na koniec 2021 roku, Przedsiębiorcy działający na terenie Podstrefy Suwałki ponieśli łączne nakłady inwestycyjne w wysokości ponad 1 mld 700 mln zł, z czego ok. 80 mln złotych przypada na wydatki inwestycyjne poniesione w samym 2021 roku.

W 2021 roku zostało wydanych, w oparciu o obowiązującą Ustawę o wspieraniu nowych inwestycji, 5 decyzji o wsparciu, dla przedsiębiorców planujących realizację inwestycji na terenie Podstrefy Suwałki. Kwota wydatków inwestycyjnych, do poniesienia której zobowiązali się przedsiębiorcy, planujący realizację inwestycji, objętych wydanymi decyzjami, wynosi co najmniej 240 mln zł.

Przedsiębiorcy realizujący inwestycję, którzy otrzymali w 2021 roku decyzję o wsparciu to: Andrzej Gajewski prowadzący działalność pod firmą A.G. Instal Andrzej Gajewski, Padma Sp. z o.o. Sp. komandytowa (3 decyzje) i ASPI Sp. z o.o. Sp. komandytowa.

Kolejnym ważnym parametrem, potwierdzającym zasadność funkcjonowania Podstrefy Suwałki jest zatrudnienie. Na dzień 31 grudnia 2021 roku, zatrudnionych na terenie Podstrefy Suwałki było łącznie 3 279 osób (na dzień 31 grudnia 2020 roku, wynosiło 3217 osób).

Suwalska Specjalna Strefa Ekonomiczna aktualnie funkcjonuje w oparciu o ustawę o wspieraniu nowych inwestycji, która weszła w życie w roku 2018. Najważniejsze zasady inwestowania w ramach Polskiej Strefy Inwestycji w Suwałkach to:

- ✓ otrzymanie pomocy publicznej w postaci zwolnienia podatkowego w wysokości 50 % dla dużych firm, 60% dla średnich oraz 70% dla małych i mikro przedsiębiorstw
- ✓ wsparcie udzielane jest na podstawie decyzji o wsparciu (wydawanej na wniosek przedsiębiorcy; SSSE S.A. ma 30 dni na jego rozpatrzenie, a w trudniejszych przypadkach – do 60 dni)
- ✓ możliwość realizacji inwestycji w dowolnym miejscu
- ✓ obowiązek spełnienia kryteriów ilościowych; w Suwałkach minimalne nakłady to 80 mln zł dla dużych przedsiębiorstw, przy czym kwotę tę obniża się o:
 - 95% - dla dużych i średnich przedsiębiorstw działających w branży wybranych usług dla biznesu
 - 98% - dla mikroprzedsiębiorców
 - 95% - dla małych przedsiębiorców
 - 90% - dla średnich przedsiębiorców
 - 50 % - dla dużych przedsiębiorców w przypadku inwestycji w rzeczowe aktywa trwałe lub wartości niematerialne związane ze zwiększeniem zdolności produkcyjnej istniejącego zakładu lub dywersyfikację produkcji zakładu
- ✓ obowiązek spełnienia kryteriów jakościowych – w Suwałkach konieczne jest spełnienie 4 kryteriów. Przedsiębiorca sam wybiera z listy 12 lub 13 kryteriów (w zależności od rodzaju planowanej działalności), te które chce spełnić.

W SSSE skupione są przedsiębiorstwa działające w różnorodnych branżach, z których najbardziej reprezentowane są branże metalowa, drzewna i tworzyw sztucznych. Liderem branży metalowej niewątpliwie jest Malow Sp. z o.o., producent mebli metalowych. Tanne Sp. z o.o. (producent płyt wiórowych), zrealizowało największą inwestycję w historii SSSE. Jednym z największych inwestorów są także przedsiębiorstwa z grupy kapitałowej Padma. W ich zakładach produkowane są m.in. wieszaki, stojaki na talerze, czy ramy do luster i obrazów. Salag Sp. z o.o. Sp. K., (producent profili PCV i aluminiowych) jest największym reprezentantem branży tworzyw sztucznych. Doskonale rozwijają się także przedsiębiorstwa o innych profilach działalności, m.in. AQUAEL Sp. z o.o. (branża akwarystyczna), Aspi Sp. z o.o. (producent narzędzi dla przemysłu drzewnego i meblarskiego), przedsiębiorstwo Produkcji Materiałów Drogowych KRUSZBET S.A.(branża budowlana).

Suwalska Specjalna Strefa Ekonomiczna S.A., fot. z archiwum SSSE.

Tabela 3.1.3 Nakłady inwestycyjne

Nakłady inwestycyjne		
podstrefa Suwałki (w zakresie decyzji o wsparciu)		
	wielkość nakładów w danym roku	narastająco
2015	98 357 135	651 874 513
2016	252 897 572	904 772 085
2017	349 081 543	1 253 853 628
2018	215 739 917	1 469 593 545
2019	108 864 524	1 578 458 069
2020	51 030 192	1 629 488 261
2021	79 298 855	1 708 787 116
	1 056 912 603	Różnica pomiędzy końcem 2015 a końcem 2021

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Suwalskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej S.A.

Tabela 3.1.4 Miejsca pracy w firmach działających w podstrefie Suwałki SSSE

Miejsca pracy (narastająco)	
2015	2923
2016	3131
2017	3207
2018	3326
2019	3285
2020	3217
2021	3279

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Suwalskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej S.A.

Tabela 3.1.5 Zezwolenia

Liczba zezwoleń i decyzji o wsparciu	
2015	3
2016	8
2017	5
2018	5
2019	0
2020	1
2021	5

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Suwalskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej S.A.

3.2. Rynek pracy

Zatrudnienie i wynagrodzenie (brak Danych GUS, dane będą dostępne w lipcu/sierpniu 2022 r.)

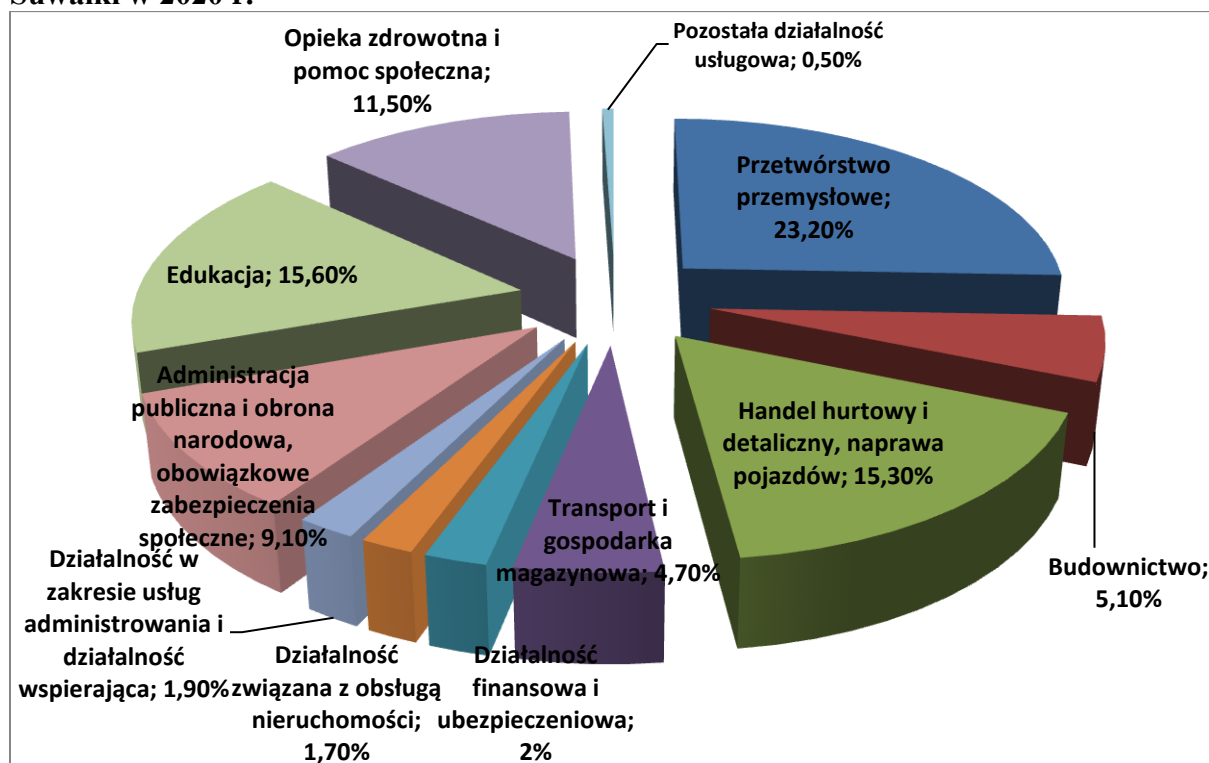
Na koniec 2020 r. na terenie Miasta Suwałki, w podmiotach gospodarczych zatrudniających powyżej 9 osób, pracowało 13 913 osób (statystyki prowadzone przez Główny Urząd Statystyczny nie obejmują zatrudnienia w podmiotach zatrudniających poniżej 9 osób). Najwięcej osób zatrudnionych było w przemyśle (3 228 osób), edukacji (2 176 osób), handlu hurtowym i detalicznym oraz naprawach pojazdów (2 126 osób), opiece zdrowotnej i pomocy społecznej (1 601 osób), a także administracji publicznej i obronie narodowej (1 271 osób). Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto na terenie Suwałk w 2020 r. wyniosło 4 562,69 zł i było o 265,68 zł wyższe niż w roku 2019 (4 297,01 zł). Najwięcej zarabiali zatrudnieni w administracji publicznej i obronie narodowej (6782,55 zł miesięcznie), w sektorze związanym z obsługą rynku nieruchomości (5280,68 zł miesięcznie) i w sektorze związanym z edukacją (5176,16 zł miesięcznie).

Tabela 3.2.1 Przeciętne zatrudnienie i przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto¹ według wybranych sekcji PKD 2007 w zł w mieście Suwałki w 2020 r.

Wyszczególnienie	Przeciętne zatrudnienie	Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w zł
Ogółem	13 913	4 562,69
Sektor publiczny	5 743	5 517,00
Sektor prywatny	8 171	3 891,40
Przetwórstwo przemysłowe	3 228	4 200,58
Budownictwo	707	3 817,66
Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych włączając motocykle	2 126	3 496,82
Transport i gospodarka magazynowa	655	3 433,79
Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	133	3 198,75
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	280	4 921,82
Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	242	5 280,68
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	123	4 892,34
Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca	260	3 052,31
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	1 271	6 782,55
Edukacja	2 176	5 176,16
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	1 601	4 940,86
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	283	4 237,87

¹Bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób oraz gospodarstw indywidualnych w rolnictwie; bez zatrudnionych za granicą.

Wykres 3.2.1 Struktura zatrudnienia według wybranych sekcji PKD 2007 w mieście Suwałki w 2020 r.

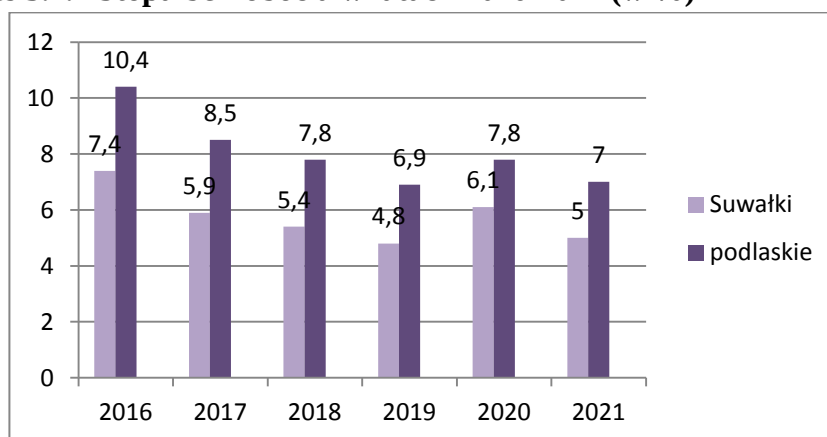

Źródło: Dane na podstawie formularza Z-06

Bezrobocie

Na koniec 2021 roku stopa bezrobocia w Suwałkach wyniosła 5% i była niższa od stopy bezrobocia w kraju (5,4%) i w województwie podlaskim (7%). Liczba zarejestrowanych bezrobotnych w powiecie suwalskim była niższa o 442 osoby w porównaniu z grudniem 2020 roku i na koniec 2021 roku wynosiła 1 977 osób. Liczba bezrobotnych zamieszkałych w mieście Suwałki na koniec grudnia 2021 roku wynosiła 1 437 osób, co stanowiło 73 % ogółu bezrobotnych w powiecie suwalskim. W liczbie tej osoby do 30 roku życia stanowiły około 20,2%, a osoby długotrwale bezrobotne 49%. Spośród osób bezrobotnych zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Suwałkach na koniec 2021 roku, kobiety stanowiły 53,6% ogółu bezrobotnych z terenu miasta Suwałki (770 osób). Prawie 29,6% bezrobotnych nie posiadało kwalifikacji zawodowych.

Wykres 3.2.1 Stopa bezrobocia w latach 2016-2021 (w %)

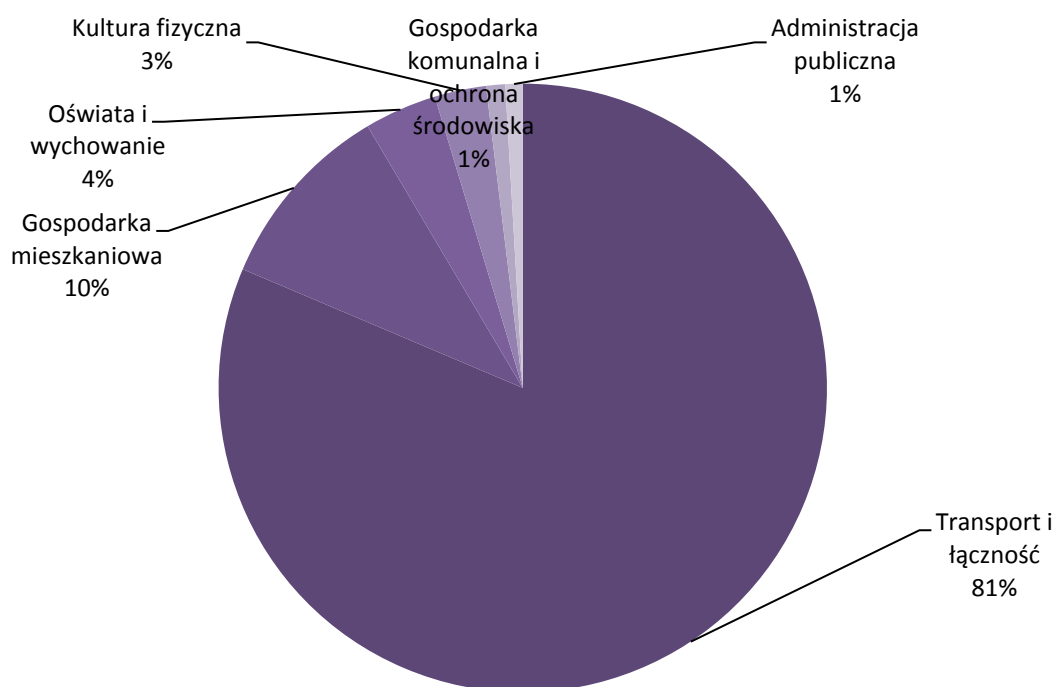

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego.

3.3. Inwestycje

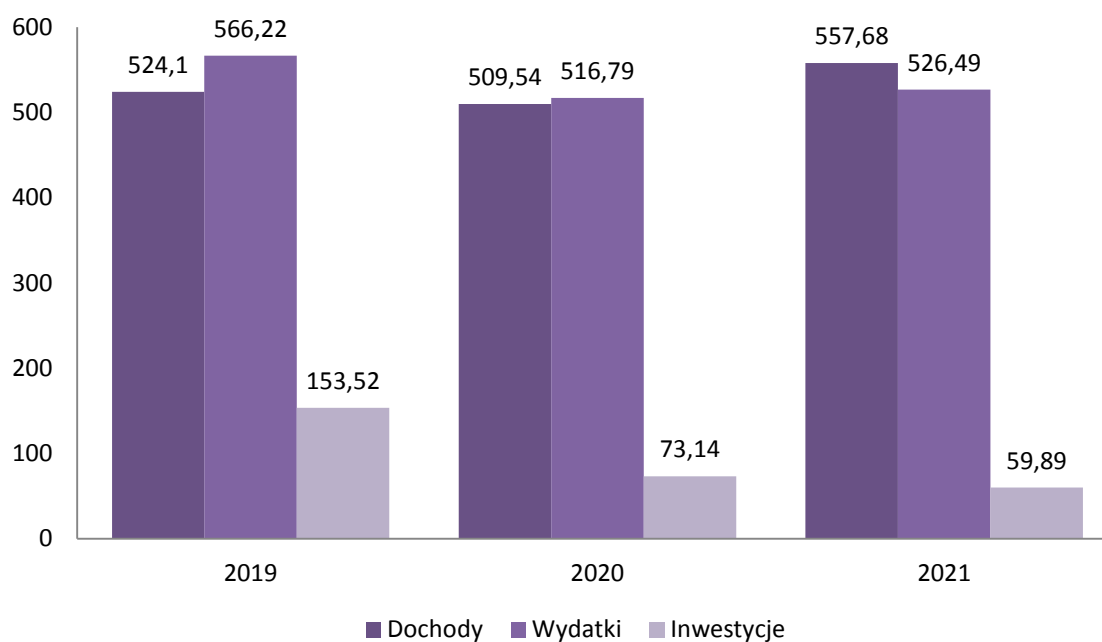
Struktura wydatków inwestycyjnych

Wykres 3.3.1 Struktura wydatków inwestycyjnych miasta Suwałk w 2021 roku

Źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdania z wykonania budżetu za 2021 r.

Wykres 3.3.2 Budżet Miasta Suwałki w latach 2019-2021 (w mln zł)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdania z wykonania budżetu za lata 2019-2021.

Największe zadania inwestycyjne

Największy udział w wydatkach inwestycyjnych miasta miały działania uwzględniające transport i łączność. W 2021 r. również duże nakłady zostały poniesione na gospodarkę mieszkaniową co związane było z realizacją projektu pn. „Modernizacja budynku Sejneńska 22 wraz z zagospodarowaniem terenu”, projektu pn. „Wsparcie RFRM - blok Franciszkańska - Fundusz Przeciwdziałania - COVID – 19” oraz wykupem nieruchomości. Ponadto poniesiono nakłady na oświatę i wychowanie co było związane z robotami budowlanymi w zakresie wymiany stolarki okiennej i drzwiowej budynku I Liceum Ogólnokształcącym, modernizacją instalacji elektrycznej w Szkołach Podstawowych nr 2, 6 i 7 w Suwałkach, budową placów zabaw przy Szkole Podstawowej nr 5, 7 i Specjalnym Ośrodku Szkolno-Wychowawczym nr 1 w ramach projektu „Bądź aktywny, bądź zdrowy – II etap” oraz dostosowaniem Zespołu Szkół nr 6 i Przedszkoli nr 3 i 10 do potrzeb osób niepełnosprawnych. Zrealizowano także zadania inwestycyjne w ramach suwalskiego budżetu obywatelskiego (m.in. „Utwardzenie nawierzchni żwirowej na ul. Dąbrówka w Suwałkach – etap 2”, „Parkingi na Sportowej”, „Rozbudowa Alei Osiedla Hańcza - zagospodarowanie terenów zielonych (pas terenu za ul. Gołdapską, Giżycką, Olecką przed ulicami Nowosądecką i Łódzką)”, „Oświetlenie alei głównej na terenie cmentarza przy ul. Reja w Suwałkach”, „Bike Park”, „Oświetlenie i modernizacja terenów rekreacyjnych przy ul. Wojska Polskiego 17”). Pozostałe kategorie budżetowe uwzględniały modernizację budynków Urzędu Miejskiego przy ul. Noniewicza 71, Mickiewicza 1 i Sejneńska 13 oraz zadania inwestycyjne w ramach Funduszu Sołeckiego.

Przebudowa ul. Ludwika Michała Paca w Suwałkach, fot. z archiwum Urzędu Miejskiego w Suwałkach.

Przebudowa parkingu oraz ciągu pieszo-rowerowego przy ul. Szpitalnej, fot. z archiwum Urzędu Miejskiego w Suwałkach.

Parking przy ul. Sportowej, fot. z archiwum Urzędu Miejskiego w Suwałkach.

Tabela 3.3.1 Wydatki miasta Suwałki na zadania inwestycyjne o wartości powyżej 500 000,00 zł w 2021 roku

Lp.	Nazwa zadania inwestycyjnego	Wartość wydatków w 2021 roku w zł	Zewnętrzne źródła finansowania
Transport i łączność			
1.	Rozbudowa ulicy Zastawie w Suwałkach od granic administracyjnych miasta do ulicy Francuskiej	2 453 759,34	w tym kwota 1.226.879,67 zł pozyskana w 2021 roku w ramach Rządowego Funduszu Rozwoju Dróg.
2.	Przebudowa ulicy Ludwika Michała Paca w Suwałkach	737 581,43	w tym kwota 368.790,71 zł pozyskana w 2021 roku w ramach Rządowego Funduszu Rozwoju Dróg. Wspólna realizacja z SSM w Suwałkach.
3.	Przebudowa skrzyżowania ulic Gen. K. Pułaskiego i A.W. Kowalskiego	553 413,95	środki finansowe Miasta Suwałki.
4.	Budowa drogi serwisowej (docelowo gminnej) łączącej drogi wojewódzkie nr 652 i 653	483 874,44	Wspólna realizacja z Gminą Suwałki.
5.	Budowa ulicy klasy G w Suwałkach na odcinku od ul. Północnej do ul. Wylotowej - FDS i środki własne	3 863 713,04	w tym kwota 606.876,39 zł pozyskana w 2021 roku w ramach Funduszu Dróg Samorządowych.
6.	Budowa ronda przy ul. Łąkowej i Wojska Polskiego	518 570,75	środki finansowe Miasta Suwałki.
7.	Poprawa jakości systemu transportu publicznego w mieście Suwałki - III etap	22 205 234,27	w tym środki finansowe w 2021 roku w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podlaskiego na lata 2014-2020 w kwocie 17.088.421,42 zł

8.	Poprawa jakości systemu transportu publicznego w mieście Suwałki - IV etap	7 402 197,72	w tym środki finansowe w 2021 roku w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podlaskiego na lata 2014-2020 w kwocie 4.570.040,75 zł
Gospodarka mieszkaniowa			
1.	Wykup nieruchomości.	3 547 035,52	środki finansowe Miasta Suwałki
2.	Wsparcie RFRM - blok Franciszkańska - Fundusz Przeciwdziałania - COVID - 19	1 196 000,00	Grant z Budżetu Państwa na wsparcie budowy mieszkań na wynajem.
Oświata i wychowanie			
1.	Bądź aktywny, bądź zdrowy – II etap	1 013 766,00	Realizacja w ramach projektu pn. "Bądź aktywny, bądź zdrowy – II etap"
2.	Dostosowanie Zespołu Szkół nr 6 do potrzeb osób niepełnosprawnych	181 364,57	środki finansowe Miasta Suwałki
3.	Roboty budowlane w zakresie wymiany stolarki okiennej i drzwiowej budynku I LO w Suwałkach, powstałego w latach 1843 - 1845	611 334,85	w tym środki finansowe w kwocie 225.000,00 zł z Ministerstwa Kultury, Dziedzictwa Narodowego i Sportu.
Gospodarka komunalna i ochrona środowiska			
1.	Odnawialne źródła energii w Mieście Suwałki - projekt grantowy	473 006,39	plus środki finansowe w kwocie 1.200.000,00 zł w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podlaskiego na lata 2014-2020.
Kultura fizyczna			
1.	Bike Park - BO	897 900,00	środki finansowe Miasta Suwałki
2.	Oświetlenie i modernizacja terenów rekreacyjnych przy ul. Wojska Polskiego 17 - BO	388 754,57	środki finansowe Miasta Suwałki
Ogółem		46 959 513,13	25 286 008,94

3.4. Budżet Obywatelski

Zgodnie z przyjętą uchwałą Nr XX/266/2020 Rady Miejskiej w Suwałkach z dnia 18 marca 2020 r. oraz uchwałą Nr XXVII/353/2020 Rady Miejskiej w Suwałkach z dnia 23 grudnia 2020 r. na terenie miasta Suwałki w dniach od 14 września do 2 października odbyły się konsultacje społeczne w sprawie Suwalskiego Budżetu Obywatelskiego jako części budżetu miasta na 2021 rok. Konsultacje miały formę głosowania. W 2021 roku na Suwalski Budżet Obywatelski przeznaczono 2 832 000,00 złotych. Mieszkańcy zgłosili 31 projektów, z czego do głosowania zakwalifikowano 26. Oddano na nie 8 674 głosy.

Do realizacji przyjęto:

✓ **DUŻE PROJEKTY** (o wartości od 120 do 900 tysięcy złotych):

- Bike Park – poniesione wydatki – 897 900,00 zł

Bike Park, fot. z archiwum ZDiZ w Suwałkach.

- Oświetlenie i modernizacja terenów rekreacyjnych przy ul. Wojska Polskiego 17 – poniesione wydatki 1 132 092,00, w tym środki finansowe w kwocie 743.337,43 zł, które nie wygasają z upływem 2021 roku.

✓ **MAŁE PROJEKTY** (o wartości do 120 tysięcy złotych):

- Utwardzenie nawierzchni żwirowej na ul. Dąbrówka w Suwałkach – etap 2, poniesione wydatki – 106 968,18 zł
- Modernizacja szatni piłkarskich na Stadionie Miejskim oraz zakup sprzętu treningowego dla młodzieży, poniesione wydatki – 96 924,00
- Kastrujemy bezdomność, poniesione wydatki – 29 980,00 zł
- Oświetlenie alei głównej na terenie cmentarza przy ul. Reja w Suwałkach, poniesione wydatki – 51 942,85 zł
- Parkingi na ul. Sportowej, poniesione wydatki – 72 756,64 zł
- Odtworzenie pomnika generała Józefa Dwernickiego na terenie dawnych koszar przy ul. Gen. K. Pułaskiego w Suwałkach, poniesione wydatki – 120 000,00 zł
- Rozbudowa Alei na Osiedlu Hańcza – zagospodarowanie terenów zielonych (pas terenu za ul. Gołdąpską, Giżycką, Oleką przed ulicami: Nowosądecką i Łódzką), poniesione wydatki – 113 061,11 zł

Odsłonięcie pomnika gen. Józefa Dwernickiego, fot. z archiwum Urzędu Miejskiego w Suwałkach.

✓ **PROJEKTY SPOŁECZNO – KULTURALNE** (o wartości do 20 tysięcy złotych):

- **POUKŁADAJ SOBIE RAKA!**, poniesione wydatki – 20 000,00 zł
- **GAJ W CENTRUM** – ekologiczna oaza między ul. Reja i Pułaskiego, poniesione wydatki – 19 150,76 zł
- **Wigierski Dzień Piłkarza** – impreza sportowo – rekreacyjna dla mieszkańców Suwałk, poniesione wydatki – 20 000,00 zł
- **Blues&Rock w Suwałkach** – 30 lat zespołu Night Come w Suwalskim Clubie Bluesa, poniesione wydatki – 18 405,13 zł

Tabela 3.4.1 Suwalski Budżet Obywatelski w liczbach w latach 2017-2021

Rok	Liczba projektów zgłoszonych do Budżetu Obywatelskiego	Liczba projektów ogółem dopuszczonych do głosowania	Liczba osób głosujących	Liczba zrealizowanych projektów	Suma wydana na realizację Budżetu Obywatelskiego
2017	27	21	8801	7 (2 duże, 5 małych)	2 048 990,41 zł
2018	30	26	8624	12 (2 duże, 5 małych, 5 społeczno-kulturalnych)	2 572 904,40 zł
2019	33	24	12202	12 (2 duże, 5 małych, 5 społeczno-kulturalnych)	2 573 876,10 zł
2020	34	24	17290	13 (2 duże, 7 małych, 4 społeczno-kulturalne)	2 410 386,84 zł
2021	31	26	8674	13 (2 duże, 7 małych, 4 społeczno-kulturalnych)	2 699 180, 67 zł

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Wydziału Inwestycji Urzędu Miejskiego w Suwałkach.

IV. Infrastruktura techniczna

4.1. Infrastruktura drogowa

W granicach miasta Suwałki znajduje się 195,59 km dróg publicznych, z czego 79% stanowią drogi gminne i powiatowe, a 21% drogi krajowe i wojewódzkie.

W 2021 roku kompleksowo przebudowano ulicę Zastawie (na odcinku od ul. Francuskiej do granic administracyjnych miasta), ulicę Ludwika Michała Paca, ulicę Armii Krajowej (na odcinku od ul. Północnej do ul. Wylotowej), ulicę Raczkowską (na odcinku od granic administracyjnych miasta do przejazdu kolejowego). Inwestycje na powyższych ulicach obejmowały również budowę chodników, dróg rowerowych i ciągów pieszo-rowerowych. Przebudowano skrzyżowanie ul. Gen. K. Pułaskiego z ul. A. Wierusza-Kowalskiego, ul. Łąkowej z ul. Wojska Polskiego na skrzyżowanie typu rondo. Dodatkowo wybudowano ciąg pieszo-rowerowy pomiędzy ulicami: Giżycką, Olecką, Nowosądecką i Łódzką oraz przebudowano chodnik i drogę rowerową ul. Szpitalnej (na odcinku od szpitala do szkoły). Wykonano także remont nawierzchni ulicy Dąbrówka. Ogółem w 2021 r. wybudowano, przebudowano i wyremontowano około 5,7 km dróg. Wykonano również modernizację kładki przez Czarną Hańczę w ciągu ul. Ogrodowej.

W związku z rosnącym zapotrzebowaniem na miejsca postojowe wybudowano parkingi przy ulicach: Sportowej, Ludwika Michała Paca, Szpitalnej.

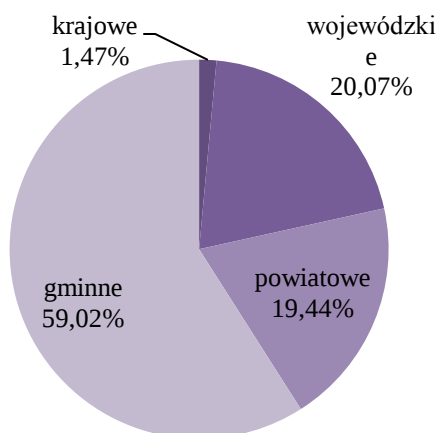
Tabela 4.1.1 Struktura, koszty utrzymania wraz z inwestycjami sieci drogowej w Suwałkach w latach 2020-2021

Klasyfikacja dróg	Długość drogi w 2020 roku [km]	Poniesione nakłady w 2020 roku [tys. zł]	Długość drogi w 2021 roku [km]	Poniesione nakłady w 2021 roku [tys. zł]
Krajowe	2,86	14,10	2,86	130,30
Wojewódzkie	39,04	11 087,12	38,63	3 171,61
Powiatowe	37,81	5 230,99	42,29	3 856,13
Gminne	114,78	51 905,32	111,59	12 850,04
Ogółem	194,49	68 237,52*	195,37	20 008,08*

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Zarządu Dróg i Zieleni w Suwałkach.

*Na koszty ogółem składają się oprócz kosztów inwestycyjnych, poniesionych przez Urząd Miejski w Suwałkach, również koszty utrzymania sieci drogowej poniesione przez Zarząd Dróg i Zieleni w Suwałkach.

Wykres 4.1.1 Struktura długości sieci drogowej w Suwałkach w 2021 roku

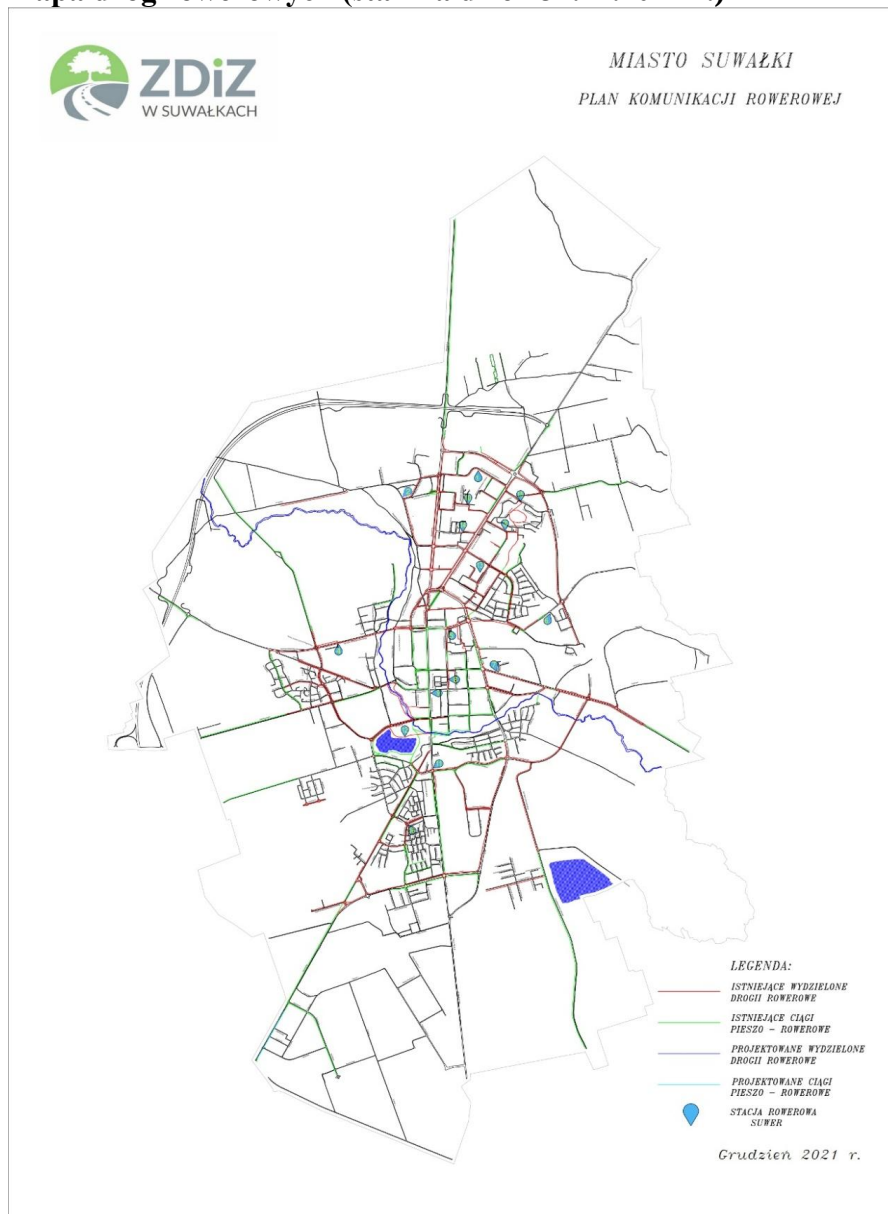
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Zarządu Dróg i Zieleni w Suwałkach.

Drogi rowerowe

W 2021 r. wybudowano 1,85 km wydzielonych dróg rowerowych i 2,25 km ciągów pieszo-rowerowych. Na koniec 2021 r. w Suwałkach funkcjonowało ogółem 64,60 km dróg rowerowych i 34,81 km ciągów pieszo-rowerowych (wraz z drogami rowerowymi i ciągami pieszo-rowerowymi na terenach spółdzielni mieszkaniowych).

W dniach 23.03.2021 r. oraz 23.09.2021 r. przeprowadzono szczegółowe przeglądy stanu technicznego dróg rowerowych i infrastruktury towarzyszącej wzdłuż szlaku rowerowego Green Velo w granicach administracyjnych miasta Suwałk. Pracownicy Zarządu Dróg i Zieleni w Suwałkach corocznie biorą czynny udział przy realizacji imprezy pn. „Dzień bez samochodu”, promując wykorzystywanie roweru jako środka transportu oraz angażując się w działania związane z bezpieczeństwem ruchu drogowego i prawidłowym korzystaniem z ciągów pieszo-jezdnich i dróg rowerowych.

Mapa dróg rowerowych (stan na dzień 31.12.2021 r.)

Zarządcą dróg publicznych w mieście Suwałki jest jednostka budżetowa – Zarząd Dróg i Zieleni w Suwałkach (ZDiZ).

Zarządzanie drogami to między innymi realizacja w 2021 r. około 4 tys. zadań związanych z uzgadnianiem dokumentacji projektowych, tras i warunków przejazdu pojazdów nienormatywnych przez miasto Suwałki, pracami koncepcyjnymi, uzgodnieniami projektów organizacji ruchu drogowego oraz wydawaniem zezwoleń na zajęcie pasów drogowych.

Pracownicy ZDiZ systematycznie wykonywali przeglądy terenów miejskich zwracając szczególną uwagę na nieprawidłowości i braki w oznakowaniu, nieczytelność znaków, czystość, jak również stan techniczny nawierzchni ulic, dróg rowerowych, chodników, oświetlenia ulicznego, sygnalizacji świetlnej, wiat przystankowych, miejskich placów zabaw i siłowni zewnętrznych. Na bieżąco uzupełniano ubytki w jezdniach w ramach remontów cząstkowych, wykonywano również profilowanie dróg gruntowych, wymieniano nieczytelne lica znaków drogowych, uzupełniano oznakowanie, którego braki wynikały m.in. z aktów wandalizmu lub zdarzeń drogowych, naprawiano elementy małej architektury znajdującej się na miejskich placach zabaw i siłowniach zewnętrznych.

ZDiZ na bieżąco reagował na monity mieszkańców i służb porządkowych przekazywane telefonicznie na numer alarmowy lub przy użyciu aplikacji „NaprawmyTo” i naprawił w 2021 r. około 250 zgłoszonych usterek związanych z działalnością jednostki.

W celu kontroli stanu technicznego oraz poprawności działania wszystkich sygnalizacji świetlnych w Suwałkach systematycznie wykonywano objazdy ulic i w razie konieczności podejmowano na bieżąco prace naprawcze i konserwacyjne.

W ramach prac utrzymaniowych i modernizacyjnych oświetlenia ulicznego miasta Suwałki w 2021 r. wybudowano oświetlenie na fragmencie ul. Mikołaja Reja, w Parku Północnym oraz przy schodach terenowych przy ul. Polnej.

W ramach bieżącego utrzymania wykonano naprawy o łącznej powierzchni około 7400 m² uszkodzonych chodników, dróg rowerowych, parkingów i jezdni z kostki polbruk i mas bitumicznych.

Zarząd Dróg i Zieleni wykonując obowiązki statutowe jednostki dbał również o utrzymanie czystości w mieście. W okresie wiosenno-jesiennym codziennie według przyjętego harmonogramu mechanicznie zmiatane były ulice, jak również opróżniane kosze uliczne i zbierane nieczystości z terenów miejskich. W okresie zimowym ZDiZ zajmował się odśnieżaniem i zapobieganiem śliskości na ulicach, drogach, parkingach i placach miejskich zgodnie z przyjętymi standardami zimowego utrzymania.

Zarząd Dróg i Zieleni administruje strefą płatnego parkowania obejmującą 440 miejsc postojowych, w tym 13 przeznaczonych dla osób posiadających kartę parkingową osoby niepełnosprawnej.

Pracownicy ZDiZ uczestniczyli we wszystkich uroczystościach i miejskich imprezach plenerowych wykonując prace w zakresie: rozwieszania flag, rozstawiania zabezpieczeń, tymczasowej organizacji ruchu, kierowania ruchem drogowym, utrzymania czystości przez okres od ich rozpoczęcia, aż po ich zakończenie.

Ulica 24 sierpnia w Suwałkach, fot. z archiwum Urzędu Miejskiego w Suwałkach.

Budowa alejki w Parku Północnym, fot. z archiwum ZDiZ w Suwałkach.

Droga rowerowa przy ul. Szpitalnej, fot. z archiwum Urzędu Miejskiego w Suwałkach.

4.2. Infrastruktura komunalna

Jednostki organizacyjne miasta Suwałki

Infrastrukturę techniczną w Suwałkach obsługują jednostki organizacyjne miasta. To one świadczą mieszkańcom usługi:

- ✓ Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji w Suwałkach Sp. z o.o. - zaopatrzenia w wodę i odbioru ścieków oraz zagospodarowanie wód opadowych i roztopowych z terenu miasta;
- ✓ Przedsiębiorstwo Energetyki Ciepłej w Suwałkach Sp. z o.o. – zaopatrzenia w ciepło;
- ✓ Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej w Suwałkach Sp. z o.o. w zakresie:
 - prowadzenia miejskiej komunikacji;
 - odbioru odpadów komunalnych od mieszkańców;
 - prowadzenie na terenie miasta targowisk i hal targowych;
 - prowadzenie cmentarza komunalnego w Suwałkach.
- ✓ Przedsiębiorstwo Gospodarki Odpadami Sp. z o. o. w Suwałkach w zakresie:
 - zagospodarowania odpadów komunalnych w ramach RIPOK (z wykorzystaniem funkcjonującego składowiska odpadów, sortowni odpadów komunalnych, biostabilizatorów, bioreaktorów do zagospodarowania odpadów ulegających biodegradacji);
 - prowadzenie Punktu Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych (PSZOK) przeznaczonego do odbioru odpadów zebranych w sposób selektywny, bezpośrednio od mieszkańców Suwałk.
- ✓ Zarząd Budynków Mieszkalnych w Suwałkach TBS Spółka z o.o. w zakresie:
 - tworzenie warunków do zaspokajania potrzeb mieszkaniowych wspólnoty samorządowej;
 - zapewnienie lokali socjalnych, lokali zamiennych i zaspokajanie potrzeb mieszkaniowych gospodarstw domowych o niskich dochodach;
 - gospodarowanie nieruchomościami należącymi do gminnego zasobu nieruchomości;
 - budowa i eksploatacja domów mieszkalnych, zarządzanie nieruchomościami mieszkalnymi i niemieszkalnymi.
- ✓ Park Naukowo-Technologiczny Polska Wschód w Suwałkach Spółka z o.o, który realizuje misję propagowania postaw przedsiębiorczych, proinnowacyjnych oraz wspieranie tworzenia i rozwoju małych i średnich przedsiębiorstw, prowadzących innowacyjny, etyczny, oparty na wiedzy biznes;
- ✓ Zarząd Dróg i Zieleni w Suwałkach. Komunalna – jednostka budżetowa odpowiedzialna za:
 - zarządzanie drogami publicznymi usytuowanymi w granicach administracyjnych Suwałk;
 - zarządzanie ruchem na drogach publicznych, w tym wykonanie i konserwacja oznakowania dróg, sygnalizacji świetlnej ulic;
 - zarządzanie zielenią miejską;
 - zarządzanie oświetleniem dróg, parków i innych terenów miejskich;
 - zarządzanie szaletami miejskimi;
 - zarządzanie lotniskiem.

Ponadto miasto jest udziałowcem w czterech innych spółkach:

- Suwalska Specjalna Strefa Ekonomiczna S.A.
- Agencja Rozwoju Regionalnego „ARES” S.A. w Suwałkach
- „Wigry” Suwałki S.A.
- MKS Ślępsk Malow Suwałki Sp. z o. o.

Tabela 4.2.1 Spółki z udziałem miasta Suwałki

Spółka	Wartość udziałów Miasta w kapitale podstawowym w zł		Udział miasta w kapitale podstawowym
	2020	2021	
PWiK w Suwałkach Sp. z o. o.	67 052 000	67 052 000	100 %
PEC w Suwałkach Sp. z o. o.	31 043 000	31 043 000	100 %
PGK w Suwałkach Sp. z o. o.	24 224 500	25 898 500	100 %
PGO Spółka z o.o. w Suwałkach	7 614 000	7 614 000	100 %
ZBM w Suwałkach TBS sp. z o.o.	24 954 250	26 150 250	100 %
Park Naukowo-Technologiczny Polska-Wschód w Suwałkach Sp. z o.o.	10 120 000	10 120 000	99,70 %
Suwałska Specjalna Strefa Ekonomiczna S. A. w Suwałkach	2 471 000	2 471 000	12,40 %
Agencja Rozwoju Regionalnego „ARES” S.A. w Suwałkach	200 000	200 000	14,74 %
Miejski Klub Sportowy Ślepsk Małow Suwałki Sp. z o.o.	30 000	30 000	30 %
WIGRY Suwałki Spółka Akcyjna	200 000	200 000	18,52 %

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Wydziału Ochrony Środowiska i Gospodarki Komunalnej Urzędu Miejskiego w Suwałkach oraz Wydziału Kultury i Sportu Urzędu Miejskiego w Suwałkach.

Wodociągi i kanalizacja

Miasto posiada dobrze rozwiniętą infrastrukturę wodno-ściekową. Zarządzaniem tą infrastrukturą zajmuje się Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji w Suwałkach Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością.

Woda dostarczana do sieci miejskiej ujmowana jest z 21 studni głębinowych zlokalizowanych na terenie miasta. Spółka dodatkowo dysponuje 9 studniami awaryjnymi. W sytuacjach zwiększonego zapotrzebowania na wodę lub awarii możliwe jest uruchomienie części z nich. Woda w stanie naturalnym tylko warunkowo nadaje się do spożycia oraz potrzeb gospodarczych ze względu na przekroczenia dopuszczalnych stężeń żelaza i manganu. Dostosowanie jakości wody do obowiązujących wymagań odbywa się w powstałej w 2005 r. stacji uzdatniania wody, której budowa w 50% sfinansowana była ze środków unijnych. W celu niezawodnego dostarczania wody mieszkańcom Suwałk PWiK w Suwałkach Sp. z o.o. w roku 2021 rozpoczęło rozbudowę ujęcia przy ul. Krasickiego, które docelowo powiększy się o 5 studni głębinowych. W roku 2022 Spółka planuje wykonać 2 studnie z włączeniem ich do sieci miejskiej, a uruchomienie kolejnych warunkowane będzie ewentualnym zwiększeniem zapotrzebowania na wodę lub wyeksploatowaniem dotychczas używanych studni.

Dynamiczny rozwój budownictwa mieszkaniowego i przemysłowego w mieście determinuje rozbudowę miejskiej sieci wodociągowej. W efekcie prowadzonej dotychczas działalności inwestycyjnej ponad 99% mieszkańców miasta zaopatrywanych jest w bieżącą wodę z sieci miejskiej. Rozbudowa sieci wodociągowej odbywa się sukcesywnie, w zależności od możliwości finansowych Spółki, zgodnie z potrzebami rozwoju Miasta, m.in. wzdłuż nowobudowanych dróg oraz na terenach nowopowstających osiedli mieszkaniowych.

W najbliższych latach planowane jest również przeprowadzenie następujących prac w układzie przesyłowym wody:

- ✓ dalsza rozbudowa monitoringu pracy sieci wodociągowej,
- ✓ renowacja i budowa nowych studni na ujęciu wody,
- ✓ remont zbiorników na wodę przeznaczoną do spożycia zlokalizowanych na stacji wodociągowej,

- ✓ renowacja części magistrali wodociągowej zasilającej północną część miasta.

Tabela 4.2.2 Długość miejskiej sieci wodociągowej w Suwałkach [km]

	2019	2020	2021
Długość sieci	168,3	171,9	173,5
Długość przyłączy	79,2	80,1	81,3

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych PWiK w Suwałkach Sp. z o. o.

Tabela 4.2.3 Liczba przyłączy do miejskiej sieci wodociągowej w Suwałkach [szt.]

	2019	2020	2021
Liczba przyłączy wodociągowych	5 825	5 939	6 029

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych PWiK w Suwałkach Sp. z o. o.

Ścieki odprowadzane miejską siecią kanalizacji sanitarnej, dostarczane są do oczyszczalni ścieków spełniającej wymagania stawiane tego typu obiektom oraz pozwolenia wodnoprawnego. Obecnie dobowy dopływ ścieków na oczyszczalnię kształtuje się na poziomie ok. 12 500 m³/d. Przy dopuszczalnej przepustowości oczyszczalni 25 600 m³/d posiada ona jeszcze rezerwę przepustowości hydraulicznej. Ze względu na nierównomierność dopływu ścieków do oczyszczalni oraz wzrost stężeń ładunków zanieczyszczeń analizowana jest obecnie konieczność modernizacji części z obiektów oczyszczalni ścieków.

Nowe torowisko osadnika nr 4 na oczyszczalni ścieków fot. Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji w Suwałkach, fot. archiwum Przedsiębiorstwa Wodociągów i Kanalizacji w Suwałkach Sp. z o.o.

Poziom objęcia mieszkańców Suwałk dostępem do sieci kanalizacji sanitarnej wynosi ok. 97%. Wysoki współczynnik skanalizowania miasta jest wynikiem wieloletnich nakładów inwestycyjnych Spółki i jej starań o współfinansowanie infrastruktury sieci kanalizacji z zewnętrznych źródeł krajowych, takich jak Ekofundusz, NFOŚiGW, czy WFOŚiGW, jak również dotacji unijnych (ISPA, POLiŚ). Przedsiębiorstwo inwestuje w nowe technologie renowacji kanalizacji miejskiej, co pozwala zwiększyć jej trwałość i znacznie obniżyć koszty eksploatacji oraz zapewnić bezawaryjność funkcjonowania sieci. W latach

2019÷2020 wykonano renowację kanałów metodą bezwykopową o łącznej długości ponad 10 km, która została zrealizowana z dofinansowaniem ze środków UE. W przyszłości przewiduje się kontynuację renowacji kolejnych odcinków sieci, które jej wymagają ze względu na pogarszający się stan techniczny, zwłaszcza tych wybudowanych w latach 70 i 80-tych XX wieku. W związku z intensywnym rozwojem miasta konieczna jest dalsza sukcesywna rozbudowa istniejącego systemu kanalizacyjnego, zgodnie z potrzebami rozwojowymi miasta m.in. wzdłuż nowobudowanych dróg, na terenach nowopowstających osiedli mieszkaniowych oraz terenach zabudowy przemysłowej. Ze względu na konfigurację terenu znaczna część nowych układów sieci będzie miała charakter tłoczno-grawitacyjny.

Tabela 4.2.4 Długość miejskiej sieci kanalizacji sanitarnej w Suwałkach [km]

	2019	2020	2021
Długość sieci	124,6	128,5	129,5
Długość przyłączy	41,7	42,2	43,2

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Przedsiębiorstwa Wodociągów i Kanalizacji w Suwałkach Sp. z o.o.

Tabela 4.2.5 Liczba przyłączy do miejskiej sieci kanalizacji sanitarnej w Suwałkach [szt.]

	2019	2020	2021
Liczba przyłączy kanalizacji sanitarnej	5 016	5 105	5 228

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Przedsiębiorstwa Wodociągów i Kanalizacji w Suwałkach Sp. z o.o.

Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji w Suwałkach zakończyło realizację rozpoczętego w 2017 r. projektu pn.: „Modernizacja gospodarki osadowej i renowacja kanalizacji w PWiK w Suwałkach”, w ramach działania 2.3 „Gospodarka wodno-ściekowa w aglomeracjach”, oś priorytetowa II „Ochrona środowiska, w tym adaptacja do zmian klimatu” Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko 2014-2020. Wartość zrealizowanych inwestycji wyniosła ok. 15,5 mln zł, z czego ponad 8,5 mln zł pochodziło z funduszy unijnych. Projekt swoim zakresem obejmował m.in. modernizację systemu mieszania osadów na terenie oczyszczalni ścieków, budowę przepompowni, czy montaż instalacji fotowoltaicznej na terenie stacji uzdatniania wody. Ponadto przebudowana została część kanałów sanitarnych, których stan techniczny uniemożliwiał ich modernizację, a także poddano renowacji metodą bezwykopową ponad 10 km sieci kanalizacji sanitarnej w 50 ulicach miasta.

Przez niespełna 20 lat suwalski PWiK, z samych funduszy zewnętrznych zrealizował inwestycje o łącznej wartości przeszło 108,5 mln złotych, z czego ponad 65 mln złotych to dofinansowanie z różnych programów Unii Europejskiej. Realizacja tych projektów ma wymierne korzyści nie tylko dla naszej Spółki, ale przede wszystkim dla mieszkańców Suwałk. Instalacja fotowoltaiczna zasila urządzenia i obiekty stacji uzdatniania wody. Agregaty kogeneracyjne pozwalają nam produkować własną energię elektryczną, wykorzystaną w procesie oczyszczania ścieków. Dzięki budowie stacji uzdatniania wody dostarczamy odbiorcom wodę o parametrach przewyższających jakością obowiązujące wymogi, a obiekty na oczyszczalni ścieków poddane hermetyzacji zmniejszyły uciążliwość zapachową dla okolicznych mieszkańców. Ponadto budowa wielu kilometrów sieci wodociągowej i kanalizacyjnej umożliwiła przyłączenie do miejskiego systemu sieci wodociągowej i kanalizacyjnej dla wielu mieszkańców Suwałk.

Instalacja fotowoltaiczna przy ul. gen. W. Sikorskiego 14, fot. Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji w Suwałkach, fot. archiwum Przedsiębiorstwa Wodociągów i Kanalizacji w Suwałkach Sp. z o.o.

Termomodernizacja dwóch komór fermentacyjnych na oczyszczalni fot. Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji w Suwałkach, fot. archiwum Przedsiębiorstwa Wodociągów i Kanalizacji w Suwałkach Sp. z o.o.

Od września 2012 r. PWiK w Suwałkach Sp. z o.o. eksploatuje również sieć kanalizacji deszczowej. Na koniec roku 2021 łączna długość eksploatowanej sieci deszczowej wynosiła 169,9 km, a ilość separatorów substancji ropopochodnych na wylotach do odbiorników wynosiła 29 szt. Spółka eksploatuje głównie sieć będącą własnością Miasta Suwałki na podstawie umów nieodpłatnego użytkowania oraz wybudowaną ze środków własnych. W roku 2020 aportem na własność Spółki Miasto Suwałki przekazało sieć kanalizacji deszczowej o wartości 5 506 tys. zł. W latach 2013÷2020 PWiK w Suwałkach Sp. z o. o. wybudowało z własnych środków 13,4 km sieci deszczowej, zbiornik retencyjno-rozsączający o pojemności 4 323 m³, zrealizowany w celu poprawy działania systemu

kanalizacji deszczowej na osiedlu Hańcza oraz kilka lokalnych studni chłonnych m.in. przy ul. Chabrowej.

W celu ochrony stanu czystości rzeki Czarna Hańcza, do której odprowadzane są wody opadowe z terenu miasta, przewidziano oczyszczanie wód opadowych, co pośrednio wpływa na poprawę środowiska wodnego zlewni rzeki Niemen.

W związku z przeciążeniem hydraulicznym sieci kanalizacji deszczowej, spowodowanym postępującym procesem urbanizacji miasta oraz okresowo ekstremalnymi zjawiskami pogodowymi (nawalne deszcze) należy zmierzyć się z problemem odprowadzania wód opadowych z wykorzystaniem potencjału naturalnego terenu miasta dla retencji gruntowej. Takie działania zminimalizują negatywny wpływ inwestycji na system przyrodniczy miasta, co sprzyja poprawie jakości życia mieszkańców oraz podtrzymaniu funkcji regulacyjnych ekosystemów. W swoich działaniach inwestycyjnych Spółka dąży do zachowanie cyklu obiegu wody w obrębie miasta, czyli zatrzymania części lub całości opadu na terenie, na którym spadł deszcz. Wszędzie tam gdzie sposób zagospodarowania terenu oraz warunki gruntowo-wodne na to pozwalają wskazane jest by wody opadowe i roztopowe były odprowadzane do ziemi bezpośrednio lub poprzez urządzenia podczyszczające (w zależności od stężenia zanieczyszczeń).

Jak dotąd przez PWiK w Suwałkach zostały podjęte działania w kierunku poprawy funkcjonowania obciążonego układu sieci kanalizacji deszczowej w rejonie oś. Hańcza i oś. Piastowskiego. Wybudowano zbiornik retencyjno-rozsączający na wody opadowe w najbardziej krytycznym miejscu zlewni, tj. w okolicy ulicy Krakowskiej. Budowa zbiornika odciążała układ kanałów sieci deszczowej poprzez przejęcie nadmiaru wód opadowych do zbiornika, zapewniając tym samym zabezpieczenie przed podtopieniami newralgicznej części oś. Hańcza. Dla zabezpieczenia przed podtopieniem rejonu ulicy Grunwaldzkiej wybudowano przelew awaryjny do Zalewu Arkadia.

Tabela 4.2.6 Długość miejskiej sieci kanalizacji deszczowej w Suwałkach [km]

	2019	2020	2021
Długość sieci	163,1	169,8	169,9
W tym wybudowana ze środków PWiK w Suwałkach	12,7	13,3	13,4

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Przedsiębiorstwa Wodociągów i Kanalizacji w Suwałkach Sp. z o.o.

Fontanny miejskie

PWiK w Suwałkach Sp. z o.o. zajmuje się również eksploatacją miejskich fontann. Zlokalizowane są one przy: ul. Kowalskiego, w Parku Konstytucji 3 Maja, przy budynku Suwalskiego Ośrodka Kultury oraz na placu im. Marii Konopnickiej.

Edukacja ekologiczna

Przedsiębiorstwo od lat wdraża działania, które mają na celu ochronę środowiska naturalnego i propagowanie prawidłowych postaw proekologicznych. W 2019 roku rozpoczęto kampanię informacyjną o zaletach wody wodociągowej oraz promocję zachowań prozdrowotnych wśród dzieci i młodzieży:

- ✓ Montaż źródełek wody pitnej – kampania propagująca picie wody z kranu.

W ramach kampanii zachęcającej do picia wody z kranu, Spółka rozpoczęła akcję montażu źródełek wody pitnej w suwalskich szkołach. Dzięki nim młodzi mieszkańcy naszego miasta będą mogli bez problemu i ograniczeń korzystać z „suwalskiej kranówki”. Pierwsze dwa źródelka zostały zamontowane w marcu 2019 r. w Zespole Szkół Technicznych w Suwałkach. Uczniowie chętnie korzystają z zamontowanych urządzeń pijąc wodę z kranu, która w porównaniu z wodą butelkowaną jest znacznie tańsza, a przy tym smaczna i zdrowa. Głównym celem kampanii jest zmotywowanie mieszkańców Suwałk do rezygnacji z plastikowych opakowań, które są nieekologiczne i nieekonomiczne. W kwietniu 2019 r. przy kawiarence vis-a-vis placu zabaw nad Zalewem Arkadia zamontowane zostało przez

PWiK źródło wody pitnej. Źródło to pozwala mieszkańcom Suwałk i turystom w sezonie letnim cieszyć się swobodnym dostępem do świeżej, chłodnej i zdrowej wody. Urządzenie, o którego otoczenie zadbał Ośrodek Sportu i Rekreacji w Suwałkach cieszy się dużym zainteresowaniem.

Kolejne dwa źródła wody pitnej zamontowane przez PWiK pojawiły się w Parku Konstytucji 3 Maja. Urządzenia te obsługiwane są przez Zarząd Dróg i Zieleni w Suwałkach. Na koniec 2021 r. w Suwałkach istniało 5 źródeł wody pitnej.

Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji w 2022 r. zamierza kontynuować działania promujące picie wody z kranu oraz zamierza finansować z własnych środków montaż kolejnych ogólnodostępnych źródeł wody pitnej.

Źródło wody pitnej – Zespół Szkół Technicznych w Suwałkach, fot. archiwum Przedsiębiorstwa Wodociągów i Kanalizacji w Suwałkach Sp. z o.o.

✓ **Obchody Światowego Dnia Wody w PWiK organizowane cyklicznie 22 marca.**

W 2021 r. w związku z sytuacją zagrożenia epidemiologicznego spowodowaną rozprzestrzenianiem się wirusa COVID-19 oraz w związku z wprowadzonymi ograniczeniami związanymi z organizacją wydarzeń kulturalnych, sportowych i masowych podjęto decyzje o nieorganizowaniu Dni Otwartych w PWiK-u z okazji Światowego Dnia Wody, lecz w kolejnych latach Spółka zamierza wrócić do kontynuowania przerwanej tradycji.

Strategie i programy

✓ **Dokument Implementacyjny do „Suwałki 2030. Strategia rozwoju”**

W oparciu o opracowywany Dokument Implementacyjny do „Suwałki 2030. Strategia rozwoju”, PWiK w Suwałkach Sp. z o.o. rozbudowuje i modernizuje sieci wodociągowe i kanalizacyjne na terenie miasta. Dodatkowo w ramach inicjatywy zwiększania retencji wody deszczowej planowana jest budowa zbiornika rozsączającego na oś. Piastowskim.

W konsekwencji założeń planu inwestycyjnego w 2021 roku Spółka zrealizowała budowę sieci wodociągowej, kanalizacji sanitarnej i deszczowej, w tym:

- budowa sieci wodociągowej i kanalizacji sanitarnej w ciągu drogi wojewódzkiej nr 655 na odcinku od ul. Północnej do ul. Wylotowej;
- budowa sieci wodociągowej i kanalizacji sanitarnej ul. Węgierskiej i części ul. Hiszpańskiej;
- budowa sieci wodociągowej i kanalizacji sanitarnej w ul. Filipowskiej;
- budowa i modernizacja sieci kanalizacji sanitarnej w ul. Jasnej;
- budowa studni chłonnych w ul. Chabrowej.

W planach do roku 2023 jest jeszcze rozbudowa sieci w nowopowstających osiedlach Staniszewskiego i Park Zastawie, wzdłuż nowopowstających lub modernizowanych ulic oraz jako uzbrojenie działek pod tereny inwestycyjne (przyszłe zakłady produkcyjne i usługowe). Jednocześnie Spółka w planach ma montaż studni pomiarowych, wyposażonych w przepływomierze i czujniki ciśnienia w celu skutecznego określenia miejsc występowania strat wody.

✓ **Program Rozwoju Przedsiębiorczości w Suwałkach na lata 2014-2020**

Od listopada 2021 roku Spółka realizuje rozbudowę sieci kanalizacji sanitarnej w ul. Wojska Polskiego, który jest częścią projektu budowlanego sieci wodociągowej i kanalizacji sanitarnej w rejonie Suwalskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej. Prace mają się zakończyć w I połowie 2022 roku. Główny cel tego zamierzenia to rozwój terenów inwestycyjnych w zakresie podniesienia oraz polepszenia standardu infrastruktury do terenów inwestycyjnych, które mają istotne oddziaływanie na rozwój przedsiębiorczości. Realizacja dalszej części inwestycji uzależniona będzie od możliwości finansowych Spółki lub od przejścia części tego zadania przez SSSE.

✓ **Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Miasta Suwałki**

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Miasta Suwałki zakłada następujący model zaopatrzenia w wodę dla miasta Suwałki:

- miasto korzysta z komunalnego ujęcia wód podziemnych, które będzie sukcesywnie rozbudowywane w miarę postępujących potrzeb (w roku 2021 rozpoczęto budowę infrastruktury technicznej do podłączenia zaplanowanych do realizacji nowych studni głębinowych),
- system przesyłu wody będzie rozbudowywany w miarę rozwoju terytorialnego miasta.

✓ **Wieloletni plan rozwoju i modernizacji urządzeń wodociągowych i kanalizacyjnych (WPI)**

Plan obejmuje okres czterech lat i wynika z ustawy z dnia 27 października 2017 r. o zmianie ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków. Zgodnie z art. 20 ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu WPI i koszty wynikające z jego realizacji powinny być uwzględnione w taryfie, także WPI powinien obejmować wydatki inwestycyjne w okresie obowiązywania taryfy, a więc min. 3 lat. Nowe taryfy w Suwałkach zostały zatwierdzone przez organ regulacyjny i obowiązują w okresie od 2 lipca 2021 roku do 1 lipca 2024 r.

Obecnie obowiązujący „Wieloletni plan rozwoju i modernizacji urządzeń wodociągowych i urządzeń kanalizacyjnych Przedsiębiorstwa Wodociągów i Kanalizacji w Suwałkach Sp. z o.o. na lata 2020-2023” został uchwalony przez Radę Miejską w Suwałkach w dniu 27 maja 2020 r. Aktualnie trwają prace nad przygotowaniem nowego WPI na lata 2022-2025, z uwagi na przewidywane zmiany w tym zakresie.

Gospodarka odpadami

W związku ze zmianą ustawy z dnia 13 września 1996 r. *o utrzymaniu czystości i porządku w gminach* od 1 lipca 2013 r. miasto Suwałki przejęło obowiązek odbioru odpadów od właścicieli nieruchomości.

W 2021 roku odbiorem odpadów komunalnych od mieszkańców Suwałk zajmowało się Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej w Suwałkach Sp. z o. o.

Odpady odebrane od właścicieli nieruchomości z terenu Suwałk kierowane są do zagospodarowania do Instalacji Komunalnej prowadzonej przez Przedsiębiorstwo Gospodarki Odpadami w Suwałkach Sp. z o. o.

Od 1997 r. funkcjonuje w Suwałkach selektywna zbiórka odpadów komunalnych, która objęła wszystkich mieszkańców miasta.

W ramach systemu utworzony został w Przedsiębiorstwie Gospodarki Odpadami w Suwałkach Sp. z o. o. Punkt Selektywnego Odbioru Odpadów Komunalnych. (PSZOK)

Tabela: 4.2.7 Gospodarka odpadami komunalnymi w Suwałkach w latach 2016-2020 (w tonach)

	2017	2018	2019	2020	2021
Dostarczone	23 145,24	24 729,18	25 289,42	27 880,92	27 238,56
Odzyskane surowce wtórne	2 089,08	2 301,59	2 693,06	4 923,97	3 455,83
Odpady złożone na składowisku odpadów	10 325,09	8 677,47	8 212,40	7 249,79	7 115,60
Kompost (produkcja)	3 332,91	2 675,57	2 258,57	3 632,61	4 562,99

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Przedsiębiorstwa Gospodarki Odpadami w Suwałkach Sp. z o.o.

W 2021 roku obowiązywała jedna miesięczna stawka opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi w wysokości 33,00 zł od gospodarstwa domowego.

Główne inwestycje PGO w 2021 r.

PGO w Suwałkach w IV kw. 2021 r. zakończyło inwestycję pn. „Rozbudowa (modernizacja) Punktu Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych (PSZOK) wraz z doposażeniem na terenie Zakładu Unieszkodliwiania Odpadów Komunalnych w Suwałkach w miejscowości Zielone Kamedulskie, ul. Raczkowska 150A”, współfinansowanego z Funduszu Spójności w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko na lata 2014-2020, Oś priorytetowa II – Ochrona środowiska, w tym adaptacja do zmian klimatu, Działanie 2.2 Gospodarka odpadami komunalnymi.

Modernizacja PSZOK polegała na dostosowaniu istniejącego (funkcjonującego) punktu selektywnego zbierania odpadów komunalnych jako elementu zintegrowanego systemu gospodarowania odpadami do pełnej zgodności z przepisami Unii Europejskiej oraz prawa polskiego i obejmowała:

- do pełnej zgodności z przepisami Unii Europejskiej oraz prawa polskiego i obejmuje:
- ✓ budowę nowego ogrodzenia terenu PSZOK wraz z bramą wjazdową;
- ✓ budowę posadowienia nowej wagi najazdowej o wymiarach 3 m x 18 m (przy obecnej wadze o wymiarach 3 m x 10 m, utrudnione jest faktyczne ważenie odpadów dostarczanych do Spółki oraz odsprzedawanych surowców wtórnych przez samochody wielotonażowe o 3 osiach);
- ✓ budowę budynku kontenerowego administracyjno-socjalnego o powierzchni 15,41 m² (wagowania);
- ✓ modernizację istniejącego budynku wagowni w celu dostosowania do pełnienia funkcji punktu naprawy przedmiotów, w tym zużytego sprzętu;
- ✓ budowę budynku do prezentacji przedmiotów naprawionych do przekazania kolejnym użytkownikom o powierzchni 44,17 m²;
- ✓ budowę budynku parterowego w technologii tradycyjnej przeznaczonego do prowadzenia zajęć szkoleniowo-warsztatowych dla dzieci i młodzieży oraz dorosłych o powierzchni 135 m²;
- ✓ budowę wiaty technologicznej o powierzchni 103,45 m² do ustawienia kontenerów o pojemności powyżej 10 m³ przeznaczonych do zbierania odpadów;
- ✓ budowę boksów technologicznych o powierzchni 261,6 m² do gromadzenia wysokotonażowych dostaw zebranych odpadów;
- ✓ budowę magazynu kontenerowego do zbierania odpadów niebezpiecznych o powierzchni 15,41 m²;
- ✓ budowę 2 obiektów namiotowych do prowadzenia zajęć warsztatowych dla dzieci i młodzieży o powierzchni 18,30 m²;
- ✓ budowę dróg dojazdowych, placów manewrowych, parkingów, chodników z asfaltu i kostki brukowej o łącznej powierzchni 1818,74 m²;

- ✓ wykonanie instalacji fotowoltaicznej (w systemie autonomicznym), składająca się z paneli fotowoltaicznych, regulatorów ładowania, akumulatorów oraz inwerterów dla systemów off-grid; planowane jest częściowe wykorzystanie energii elektrycznej z systemu fotowoltaicznego do obsługi bramy wjazdowej (tryb czuwania), ogrzewania pomieszczeń;
- ✓ wykonanie infrastruktury towarzyszącej, tj. przyłączy sieci wodociągowych, sanitarnych i deszczowych, przyłączy elektroenergetycznych oraz przyłączy telekomunikacyjnych.

Całkowita powierzchnia PSZOK po modernizacji wynosi 5584,77 m².

Na potrzeby obsługi PSZOK zakupiono wyposażenie oraz urządzenia:

- ✓ samochód ciężarowy trzyosiowy z zabudową hakową,
- ✓ ładowarkę teleskopową,
- ✓ wyposażenie PSZOK, tj. kontenery, pojemniki, kosze do odpadów, meble, narzędzia, sprzęt audio i wideo, komputery, drukarki, itp.
- ✓ urządzenia, tj. ręczny wózek podnośnikowy, rozdrabniacz do gałęzi, wózek paletowy z wagą.

Termin realizacji inwestycji: II kw. 2020 r. – IV kw. 2021 r.

Całkowity koszt inwestycji wynosi: 4.970.453,48 zł brutto

Stopa dofinansowania wynosi: 85% wydatków kwalifikowanych

Kwota wydatków kwalifikowanych: 2.883.640,00 zł

Wysokość dofinansowania: 2.451.093,95 zł

Dnia 17.12.2021 r. Przedsiębiorstwo Gospodarki Odpadami w Suwałkach Sp. z o. o. podpisało umowę z Wykonawcą, tj. Konsorcjum Firm: PRIBO-EPB” Sp. z o. o., Lider Konsorcjum, Eggersmann Anlagenbau GmbH z siedzibą w Marienfeld – Partner Konsorcjum, na realizację inwestycji pn. „Budowa instalacji do doczyszczania selektywnie zebranych frakcji odpadów komunalnych na terenie Zakładu Unieszkodliwiania Odpadów Komunalnych w Suwałkach w miejscowości Zielone Kamedulskie, ul. Raczkowska 150A”. Ww. inwestycja współfinansowana jest z Funduszu Spójności w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko na lata 2014-2020, Oś priorytetowa II – Ochrona środowiska, w tym adaptacja do zmian klimatu, Działanie 2.2 Gospodarka odpadami komunalnymi. Realizacja projektu obejmuje:

- ✓ budowę nowej hali o powierzchni ok. 1500 m² wraz z infrastrukturą towarzyszącą,
- ✓ zamontowanie w hali linii technologicznej o wydajności przetwarzania 5.000 Mg/rok odpadów selektywnie dostarczanych do zakładu, na 1 zmianę,

Linia technologiczna będzie wyposażona w następujące urządzenia techniczne:

- ✓ rozrywarkę do worków z zasobnikiem podającym,
- ✓ sito bębnowe, które będzie wydzielać 3 frakcje odpadów,
- ✓ 2 nadtaśmowe separatory żelaza,
- ✓ separator balistyczny służący do maszynowego rozdziału materiału, gdzie surowce trójwymiarowe (tworzywa sztuczne: PET, PP, HDPE, tetrapak) są oddzielane od surowca płaskiego (papier, karton, folie),
- ✓ separator optopneumatyczny służący do podziału surowca trójwymiarowego (np. butelek PET) na wybrane cechy charakterystyczne (np. kolory),
- ✓ separator metali nieżelaznych do wydzielenia metali kolorowych,
- ✓ kabinę sortowania surowca płaskiego, tzw. 2D (karton, papier, folia),
- ✓ kabinę sortowania surowca trójwymiarowego, tzw. 3D (tworzywa sztuczne: PET, PP, HDPE, tetrapak),
- ✓ prasę belującą do surowców wtórnych,
- ✓ różnego rodzaju przenośniki,
- ✓ boks magazynowy pod kabinami sortowniczymi,
- ✓ boks magazynowy o powierzchni ok. 225 m² na dostarczane do zakładu odpady selektywnie zbierane,

W ramach obsługi nowo wybudowanej instalacji do doczyszczania selektywnie zebranych frakcji odpadów komunalnych, planowany jest zakup dwóch ładowarek teleskopowych o pojemności łyżki ok. 1,5 m³.

Planowany termin realizacji inwestycji: I kw. 2022 r. – IV kw. 2022 r.

Całkowity koszt inwestycji wynosi: 28.030.485,50 zł brutto

Stopa dofinansowania wynosi: 85% wydatków kwalifikowanych

Kwota wydatków kwalifikowanych: 18.229.331,20 zł

Wysokość dofinansowania: 15.494.931,52 zł

Ciepłownictwo

Przedsiębiorstwo Energetyki Ciepłej w Suwałkach Spółka z o.o. jest dostawcą ciepła systemowego na terenie miasta Suwałki, zaspokajając $\frac{3}{4}$ zapotrzebowania miasta na ciepło.

Budynek administracyjny, fot. Archiwum PEC w Suwałkach Sp. z o.o

Realizując swoje zadania kieruje się przede wszystkim:

- ✓ Zrównoważonym rozwojem;
- ✓ Doskonaleniem jakości świadczonych usług;
- ✓ Dbalością o środowisko, w szczególności ochronę powietrza przed Zanieczyszczeniami;
- ✓ Zapewnieniem komfortu ciepłego odbiorcom;
- ✓ Dostarczaniem ciepła w sposób niezawodny i bezpieczny;
- ✓ Tworzeniem warunków powszechnego dostępu do ciepła systemowego;
- ✓ Nastawieniem na zadowolenie klientów;
- ✓ Zapewnieniem bezpieczeństwa pracy pracownikom;
- ✓ Uzyskaniem jak najwyższej efektywności energetycznej;
- ✓ Podnoszeniem kwalifikacji zawodowych pracowników;
- ✓ Inwestowaniem w nowoczesne technologie.

Spółka w procesie wytwarzania ciepła produkuje również energię elektryczną. Jest to proces tzw. wysokosprawnej kogeneracji, promowanej w szczególności przez Unię Europejską i mającej na przestrzeni ostatnich lat coraz szersze zastosowanie w przedsiębiorstwach energetycznych. Wyprodukowana energia elektryczna jest wykorzystana w 10% na potrzeby, pozostała ilość jest sprzedawana za pośrednictwem krajowego systemu elektroenergetycznego.

Celem ciągłego doskonalenia swojej działalności i procesu zarządzania, Spółka wdrożyła następujące normy ISO:

- 9001 – zarządzanie jakością
- 14001 – zarządzanie środowiskiem
- 45001 – zarządzanie bezpieczeństwem i higieną pracy
- 50001 – zarządzanie energią

a potwierdzeniem spełnienia wymagań w/w norm są przyznane przez firmy audytorskie certyfikaty.

W procesie zakupu i spalania biomasy, Spółka spełnia Kryteria Zrównoważonego Rozwoju określone w dyrektywie Unii Europejskiej 2018/2001 (RED II), co zostało potwierdzone uzyskaniem certyfikatu zgodności z wymaganiami europejskiego systemu certyfikacyjnego SURE.

MIEJSKI SYSTEM CIEPŁOWNICZY

System ciepłowniczy zarządzany przez Spółkę składa się z:

- ✓ źródła ciepła – Ciepłownia przy ul. Przemysłowej 6A o łącznej mocy zainstalowanej 133,81 MW;
- ✓ sieci ciepłowniczych o długości 101,6 km
- ✓ węzłów ciepłych w ilości 1165 szt. oraz zewnętrznych instalacji odbiorczych o długości 3,9 km.

Zapotrzebowanie na moc ciepłą zamówioną przez odbiorców na koniec 2021 roku wynosiło 129,33 MW.

Produkcja ciepła w 2021 r. wynosiła 1 115 820 GJ, w tym z kotłów biomasowych 399 558 GJ. Sprzedaż ciepła ukształtowała się na poziomie 1 004 221 GJ i wzrosła w porównaniu do roku 2020 o 16% (864 907 GJ). Produkcja energii elektrycznej w 2021 roku wynosiła 43 106 MWh.

Miejski system ciepłowniczy ogrzewa 1 569 budynki w mieście o łącznej powierzchni użytkowej 1 907 989 m².

ŹRÓDŁO CIEPŁA

W źródle ciepła o łącznej osiągalnej mocy cieplnej 133,8109 MW, zainstalowane są:

- ✓ trzy kotły wodne o łącznej mocy 87,225 MW,
- ✓ kocioł parowy o mocy 21,520 MW tworzący z turbiną parową blok kogeneracyjny, opalane miałem węglowym,
- ✓ dwa kotły wodne opalane biomasą o łącznej mocy 25,000 MW,
- ✓ instalacja solarna o mocy ok. 0,0659 MW

Palenisko kotła biomasowego
fot. Archiwum PEC w Suwałkach Sp. z o.o

Instalacja spalania biomasy

Uruchomiona pod koniec 2020 roku instalacja spalania biomasy pozwala zdywersyfikować paliwo, ograniczając zużycie węgla, a tym samym emisję dwutlenku węgla z paliw kopalnych o ok. 20%.

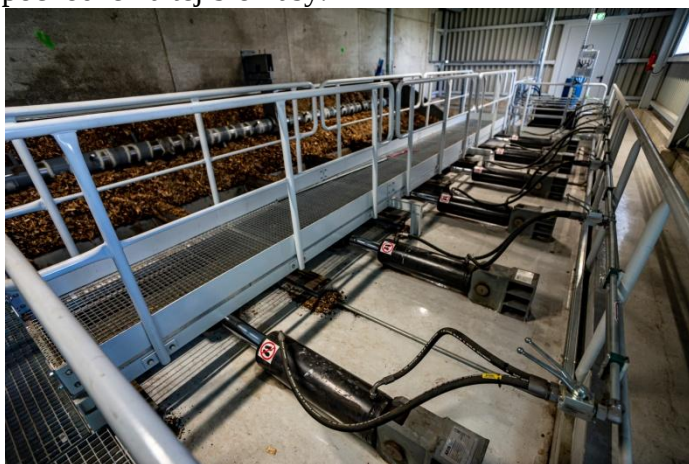

Widok ciepłowni z góry, fot. archiwum PEC w Suwałkach Sp. z o.o

Ciepłownia wyposażona jest w systemy automatycznego sterowania i kontroli procesów technologicznych, ciągły monitoring emisji spalin oraz własne ujęcie wody przemysłowej i stację uzdatniania wody. W 2019 roku kocioł wodny nr 4 został wyposażony w kompleksową instalację oczyszczania spalin, pozwalającą uzyskać emisje wymagane dyrektywą IED i konkluzjami BAT po 2022 roku. Proces dostosowywania źródła ciepła do standardów emisyjnych nadal trwa i obejmie kolejne dwa kotły wodne oraz kocioł parowy.

W celu realizacji inwestycji Spółka pozyskuje dotacje z programów unijnych oraz preferencyjne pożyczki z Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej.

Wykorzystywana do produkcji biomasa w postaci zrębków drzewnych spełnia kryteria zrównoważonego rozwoju i jest kupowana od dostawców posiadających stosowne certyfikaty pochodzenia tej biomasy.

Instalacja podawania biomasy, fot. archiwum PEC w Suwałkach Sp. z o.o

SIECI CIEPŁOWNICZE

PEC w Suwałkach Sp. z o.o. eksploatuje 101,6 km sieci ciepłowniczej na terenie miasta, w tym 80,9 km sieci w technologii preizolowanej. Modernizacje sieci przeprowadzane są w każdym roku, w sezonie letnim. Stare odcinki są sukcesywnie wymieniane na nowoczesną technologię, służącą poprawie efektywności przesyłu ciepła, a tym samym zmniejszeniu strat ciepła oraz ograniczeniu możliwości wystąpienia awarii.

W 2021 roku zakończyła się realizacja projektu współfinansowanego z dotacji ze środków unijnych. W ramach projektu w latach 2018-2021 przeprowadzono przebudowę i termomodernizację 10,67 km sieci ciepłowniczej.

Celem utrzymania dobrego stanu sieci i zapobieganiu potencjalnym awariom prowadzone są okresowe kontrole stanu technicznego, prace konserwacyjno-remontowe oraz stały nadzór w systemie monitoringu.

Tabela 4.2.8 Długość miejskiej sieci ciepłowniczej w Suwałkach w latach 2017-2021

	2017	2018	2019	2020	2021
Długość sieci ciepłowniczej (km)	88,5	92,8	97,1	99,6	101,6
w tym: sieci preizolowanej (km)	61,6	67,1	73,9	78,6	81,0
Sieć przebudowana (termomodernizacja i preizolacja) w km	1,0	2,3	4,9	2,1	2,0
w tym: w ramach projektu unijnego	x	2,1	4,8	2,1	1,4
Sieć nowo wybudowana (km)	2,3	3,6	4,6	2,9	2,0

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Przedsiębiorstwa Energetyki Ciepłej w Suwałkach Sp. z o.o.

W technologii rur preizolowanych realizowana jest także rozbudowa sieci ciepłowniczej, związana z podłączeniami nowych odbiorców.

Budowa sieci ciepłowniczej, fot. archiwum PEC w Suwałkach Sp. z o.o

Każdego roku PEC realizuje nowe podłączenia do sieci ciepłowniczej, przez co wzrasta ogólna liczba podłączonych budynków.

Widok z komina ciepłowni, fot. archiwum PEC w Suwałkach Sp. z o.o

Zachęcając mieszkańców Suwałk do korzystania z ciepła systemowego, w Spółce obowiązują do wyboru dwa warianty zawierania umów przyłączeniowych:

- ✓ przyłączenie nieodpłatne dla odbiorcy wówczas, gdy zobowiąże się on do likwidacji dotychczasowego kotła na paliwo stałe;
- ✓ częściowo odpłatne dla odbiorcy, gdy ponosi on koszt opłaty przyłączeniowej i wężła ciepłego.

Tabela 4.2.9. Budynki podłączone do miejskiego systemu ciepłowniczego w latach 2017-2021

	2017	2018	2019	2020	2021
Liczba podłączonych budynków w danym roku	37	65	65	50	28
w tym: budynki jednorodzinne	15	45	36	31	13
Liczba ogrzewanych budynków ogółem	1 372	1 435	1 500	1 546	1 569
Ogrzewana powierzchnia (m ²)	1 731 966	1 735 094	1 818 485	1 865 287	1 907 989

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych PEC w Suwałkach Sp. z o.o.

WĘZŁY CIEPLNE

PEC w Suwałkach Sp. z o.o. obsługuje 1165 szt. węzłów ciepłych, zlokalizowanych w obiektach na terenie miasta, z czego 733 szt. objętych jest stałym monitoringiem. Pozwala to na bieżącą kontrolę i analizę parametrów czynnika grzewczego dostarczanego do odbiorcy, przede wszystkim temperatury i ciśnienia oraz natychmiastową reakcję na ewentualne zakłócenia w dostawie ciepła. Udział węzłów podłączonych do monitoringu w każdym roku stale rośnie.

Wszystkie węzły wyposażone są w automatykę centralnego ogrzewania, reagującą na zmiany temperatury zewnętrznej.

Węzeł cieplny, fot. archiwum PEC w Suwałkach Sp. z o.o.

W 2021 roku zakończyła się realizacja projektu współfinansowanego z dotacji ze środków unijnych. W ramach projektu w latach 2019-2021 zlikwidowanych zostało 12 węzłów grupowych, zastąpiono je 49 węzłami indywidualnymi. Modernizacja węzłów ciepłych służy poprawie efektywności dystrybucji energii cieplnej, polegającej na

zmniejszeniu strat ciepła w procesie dystrybucji oraz zwiększeniu bezpieczeństwa i niezawodności dostaw ciepła.

Budowa nowych węzłów jest związana z realizacją umów przyłączeniowych i zwiększania się liczby odbiorców ciepła.

Tabela 4.2.10. Liczba węzłów cieplnych w latach 2017-2021

	2017	2018	2019	2020	2021
Ilość węzłów cieplnych (szt.)	924	983	1 063	1 119	1 165
w tym: podłączonych do monitoringu	628	651	688	710	733
Węzły nowo wybudowane	36	59	85	52	40
Węzły zmodernizowane	7	7	3	1	0

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych PEC w Suwałkach Sp. z oo.

Ochrona środowiska

Ochrona środowiska, a w szczególności dbałość o jakość powietrza jest jednym z priorytetów działalności Spółki. Decyzje inwestycyjne dotyczące źródła ciepła podejmowane są w oparciu o najnowsze technologie, ograniczające emisję zanieczyszczeń pochodzących z procesu spalania.

Zrealizowane w poprzednich latach duże inwestycje miały na celu dostosowanie istniejącej instalacji wytwarzania do nowych standardów emisyjnych BAT.

Instalacja oczyszczania spalin na kotle WR-25 K4 przynosi efekty w postaci znacznie niższych wartości emisji do powietrza w porównaniu do okresu przed uruchomieniem tej instalacji w 2018 roku.

Tabela 4.2.11 Efekt ekologiczny uzyskany z instalacji oczyszczania spalin

Zanieczyszczenie	Stężenie w spalinach kocioł WR-25 K4 [mg/m ³ _u]	
	uzyskane przed modernizacją/dopuszczalne	uzyskane po modernizacji
Pył	270/400	0
Dwutlenek siarki	671/1500	201
Dwutlenek azotu	378/400	243

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z monitoringu spalin w Przedsiębiorstwie Energetyki Ciepłej w Suwałkach Sp. z o.o.

Instalacja spalania biomasy zastępuje część produkcji ciepła z kotłów węglowych kotłami na biomase (zrębki drzewne) i pozwala na mniejsze zużycie paliw kopalnych o około 20 000 Mg rocznie. Efektem zastosowania odnawialnego źródła energii w procesie produkcji ciepła jest zmniejszenie emisji CO₂ (objętych opłatami z tytułu zużycia paliwa nieodnawialnego) o około 42 000 Mg, przy rocznej produkcji wynoszącej 400 000 GJ.

4.2.12 Efekt ekologiczny uzyskany z instalacji spalania biomasy

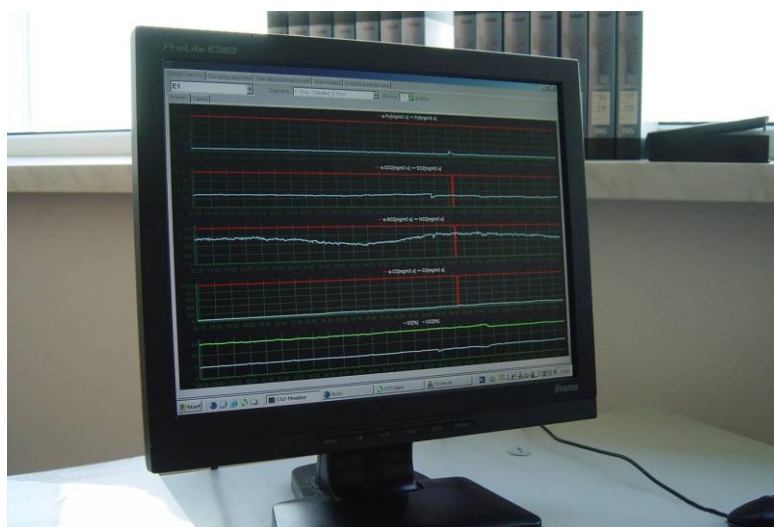
Zanieczyszczenie	Stężenie w spalinach [mg/m ³ _u]	
	Dopuszczalne	Uzyskane
Pył	20	4
Dwutlenek siarki	400	7
Dwutlenek azotu	300	260
Dwutlenek węgla	Ograniczenie emisji [Mg]	
	42 602	

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z pomiarów okresowych w Przedsiębiorstwie Energetyki Ciepłej w Suwałkach Sp. z o.o.

Na powyższe inwestycje Spółka otrzymała dofinansowanie ze środków zewnętrznych: dotację ze środków unijnych oraz pożyczkę z NFOŚiGW.

Wartości stężeń zanieczyszczeń do powietrza są kontrolowane za pomocą systemu ciągłego monitoringu, zlokalizowanego na kominie ciepłowni. Odczyty są monitorowane i prowadzone na bieżąco.

Monitoring spalin zostanie w 2022 roku rozbudowany o dwa nowe systemy dla części szczytowej dużego źródła spalania paliw obejmującego kotły: K1 OR35-N oraz K2 i K3 WR-25. Ponadto dla kotłów WR-25 planowana jest modernizacja instalacji oczyszczania spalin – zostanie rozbudowana o wysokosprawny układ odpylania spalin.

Odczyt z monitoringu spalin, fot. archiwum PEC w Suwałkach Sp. z o.o

CELE I PLANY

PEC w Suwałkach Sp. z o.o. Spółka prowadzi i rozwija swoją działalność w oparciu o proces planowania, oparty na:

- **Planie rozwoju**, sporządzanym zgodnie z przepisami ustawy Prawo energetyczne, w zakresie zaspokojenia obecnego i przyszłego zapotrzebowania na energię ciepłą w mieście Suwałki. Aktualnie obowiązujący plan obejmuje lata 2021-2023 i zakłada:
 - ✓ rozbudowę i modernizację sieci ciepłowniczej;
 - ✓ budowę i modernizację węzłów ciepłych
 - ✓ zakres podłączeń do miejskiej sieci ciepłowniczej;
 - ✓ bezpieczeństwo systemu ciepłowniczego;
 - ✓ analizę oddziaływania miejskiego systemu ciepłowniczego na czystość powietrza w mieście;
 - ✓ przedsięwzięcia w zakresie modernizacji i rozbudowy źródła ciepła w celu

dostosowania wielkości emisji zanieczyszczeń do wymagań prawnych obowiązujących od 1.01.2023 r.;

- ✓ nakłady finansowe, terminy realizacji inwestycji oraz źródła ich finansowania.
- **„Planie gospodarki niskoemisyjnej”**, opracowanym przez samorząd miejski, na podstawie którego Spółka realizuje zadania, mające na celu ograniczenie niskiej emisji w mieście Suwałki poprzez budowę sieci i przyłączy do budynków jednorodzinnych na obszarach, gdzie występuje niska emisja m.in. na Osiedlu Kolejowym, Osiedlu Hańcza, w Śródmieściu, jak też w innych częściach miasta, jeśli pozwolą na to warunki techniczne i ekonomiczne.
- **Planie techniczno-ekonomicznym**, który zakłada zakres rzeczowy inwestycji, remontów, zakupów na dany rok kalendarzowy wraz z nakładami ekonomicznymi, niezbędnymi do jego realizacji.
- **Polityce Energetycznej Polski do 2040 roku.**
- **Krajowym Planie** na Rzecz Rozwoju i Klimatu.

ZADANIA PRZYJĘTE NA 2022 ROK:

Źródło ciepła

- Wymagania prawne obowiązujące w Unii Europejskiej w zakresie dyrektywy o emisjach przemysłowych oraz konkluzje BAT o najlepszych dostępnych technologiach, wymuszają kolejne zmiany inwestycyjne w źródle ciepła. Graniczną datą dla dużych instalacji ciepłowniczych jest 31.12.2022 rok. W związku z tym niezbędne są kolejne inwestycje, które pozwolą na spełnienie wymaganych poziomów emisji określonych w w/w dokumentach.

Po uruchomieniu instalacji oczyszczania spalin i instalacji spalania biomasy, jako kolejny krok zaplanowano dostosowanie pozostałych dwóch kotłów do nowych wymagań emisyjnych.

W związku z tym w 2022 roku realizowana będzie rozbudowa instalacji odpylania spalin dla kotła WR25 Nr 2 i kotła WR25 Nr 3 oraz montaż nowych systemów ciągłego pomiaru emisji dla tych kotłów oraz kotła OR-35N. Na realizację tych inwestycji Spółka pozyskuje dofinansowanie z NFOŚiGW w formie pożyczki.

- Planowane na 2022 rok nowe podłączenia spowodują wzrost mocy zamówionej o około 14,31 MW.

Sieć ciepłownicza

- Rozbudowa sieci ciepłowniczej o około 1,2 km na terenie miasta, związana z realizacją nowych podłączeń do m.s.c.
- Przebudowa sieci ciepłowniczej na ul. Daszyńskiego

Węzły ciepłownicze

- Budowa 36 szt. nowych węzłów cieplnych;
- Likwidacja dwóch węzłów grupowych w Śródmieściu i zastąpienie ich 4 szt. węzłów indywidualnych;
- Przebudowa 5 szt. starych węzłów na osiedlu Północ;
- Podłączenie wybudowanych węzłów do zdalnego systemu nadzoru i monitoringu.

Celem zapewnienia bezpieczeństwa dostaw ciepła, w sezonie wiosenno-jesiennym realizowane będą przeglądy i konserwacje urządzeń w źródle ciepła, odkrywki na sieciach ciepłowniczych oraz remonty i konserwacje technologii węzłów cieplnych.

Długoterminowa strategia działania przyjęta przez Zarząd Spółki, zakłada sukcesywne odchodzenie od stosowania paliw kopalnych w produkcji ciepła na rzecz odnawialnych źródeł energii. Polityka klimatyczna przyjęta i promowana przez Unię Europejską, w coraz szerszym zakresie jest realizowana przez państwa członkowskie. Na gruncie krajowym, rząd przyjął

założenia Polityki Energetycznej Polski do 2040 roku, opracowane przez Ministerstwo Klimatu oraz Krajowy Plan na Rzecz Energii i Klimatu opracowany przez Ministerstwo Aktywów Państwowych. W obu dokumentach założono realizację celów opartych na coraz większym udziale odnawialnych źródeł energii w sektorze energetycznym.

W związku z tym, mając na uwadze kształtujące się zmiany, zmierzające w kierunku ochrony klimatu i ograniczania emisji dwutlenku węgla, Zarząd Spółki przyjął w perspektywie kolejnych lat politykę odchodzenia od stosowania miału węglowego w źródle ciepła na rzecz paliw odnawialnych, bezemisyjnych.

Działalność społeczna

PEC w Suwałkach Sp. z o.o. poza działalnością podstawową angażuje się w działalność społeczną, wspierając finansowo organizacje pożytku publicznego, w szczególności zajmujące się pomocą dla dzieci i młodzieży, osób z niepełnosprawnościami, młodzieżowe kluby sportowe i instytucje oświatowe.

Spółka bierze udział w podnoszeniu świadomości ekologicznej młodzieży i społeczności lokalnej. W 2021 roku uruchomiła na swojej stronie internetowej platformę e-learningową do przeprowadzania lekcji ciepła w szkołach.

Tematyka lekcji obejmuje informację o produkcji ciepła i szkodliwości niskiej emisji oraz propozycje przeprowadzenia doświadczeń i konkursów.

Spółka zakupiła i zamontowała na wskazanych obiektach w mieście czujniki jakości powietrza, które pokazują poziom czystości powietrza. Poprzez odpowiednią aplikację mieszkańcy miasta mają możliwość sprawdzenia, jaka jest jakość powietrza w poszczególnych obszarach miasta.

Tym samym Spółka przyczynia się przyjętego kierunku poprawy warunków zdrowotnych mieszkańców i kształtowanie wizerunku Suwałk, jako miasta przyjaznego środowisku.

Gazownictwo

Polska Spółka Gazownictwa sp. z o.o. wychodząc naprzeciw potrzebom aglomeracji Suwałki zrealizowała przy współfinansowaniu ze środków UE inwestycję pn.: „Umożliwienie dostępu do gazu ziemnego w m. Suwałki w oparciu o technologię LNG”. W ramach inwestycji wybudowano sieci gazowe z rur PE na terenie miasta Suwałki wraz z dwiema stacjami redukcyjno-pomiarowymi. Aktualnie Gazownia w Suwałkach działająca w ramach Oddziału Zakład Gazowniczy w Białymstoku eksploatuje stacje regazyfikacji LNG i SRP oraz sieci gazowe w Suwałkach, Grajewie, Sejnach, Krasnopolu, Augustowie, Raczkach i Lipsku.

Przedsięwzięcie spełnia swój cel i przynosi wymierne efekty dla mieszkańców oraz przedsiębiorców. Dostarczany przez PSG sp. z o.o. nośnik energii, korzystnie wpływa na poprawę środowiska. W Suwałkach z paliwa gazowego korzystają dawni odbiorcy propanu-butanu rozprężonego na osiedlu Północ oraz odbiorcy z terenu miasta.

Rozbudowa sieci gazowej to jeden z priorytetów Polskiej Spółki Gazownictwa sp. z o.o. W praktyce pozwala to mieszkańcom na zmianę źródła ogrzewania, a co za tym idzie - na ekologiczne wytwarzanie ciepła na potrzeby własnych gospodarstw. Dla osiedli domów jednorodzinnych Suwałk, które tak mocno dotknięte są problemem smogu, to szansa na poprawę jakości życia ich mieszkańców.

Władze miasta w ramach strategii zrównoważonego rozwoju Suwałk wspierają rozbudowę sieci gazowej na terenie miasta, w celu doprowadzenia jej do istniejących obszarów przemysłowych i nowych terenów przeznaczonych pod inwestycje.

Widoczny jest przyrost zainteresowania odbiorem paliwa gazowego zarówno wśród mieszkańców Miasta jak i Gminy Suwałki. Analiza minionych lat wskazuje na roczne przyrosty w liczbie 100-280 nowych przyłączy rocznie. Wg stanu na koniec 2021 roku PSG na terenie Suwałk miała w eksploatacji około 109,6 km sieci gazowych w tym 88,6 km gazociągów, oraz 1720 szt. przyłączy na łączną długość około 21 km.

Wychodząc naprzeciw potrzebom przyszłych odbiorców oraz w celu zapewnienia bezpieczeństwa dostaw gazu, OZG w Białymstoku w 2021 roku dokonała rozbudowy istniejącej stacji regazyfikacji LNG w Zielonym Kamedulskim zwiększając jej przepustowość produkcyjną.

Jednocześnie PSG prowadzi rozmowy z Operatorem Gazociągów Przesyłowych GAZ-SYSTEM odnośnie możliwości przyłączenia Suwałk do sieci wysokiego ciśnienia na północnym odcinku gazociągu Polska – Litwa.

Informacje Polskiej Spółki Gazownictwa o ofercie i możliwości przyłączenia do sieci gazowej znajdują się na jej stronie internetowej www.psgaz.pl w zakładce **Dla Klienta** → **Przyłączenie do sieci gazowej**. Polska Spółka Gazownictwa stworzyła dla swoich klientów nowe możliwości załatwiania spraw związanych z przyłączaniem do sieci gazowej.

Dzięki Portalowi przyłączeniowemu wszyscy zainteresowani korzystaniem z gazu ziemnego będą mogli złożyć odpowiednie dokumenty z dowolnego miejsca i przez 24 godziny na dobę. To innowacyjne rozwiązanie daje też możliwość kontrolowania przebiegu poszczególnych etapów procesu przyłączeniowego, m.in. za pomocą bezpłatnych powiadomień SMS lub e-mail.

Na portalu będzie można między innymi:

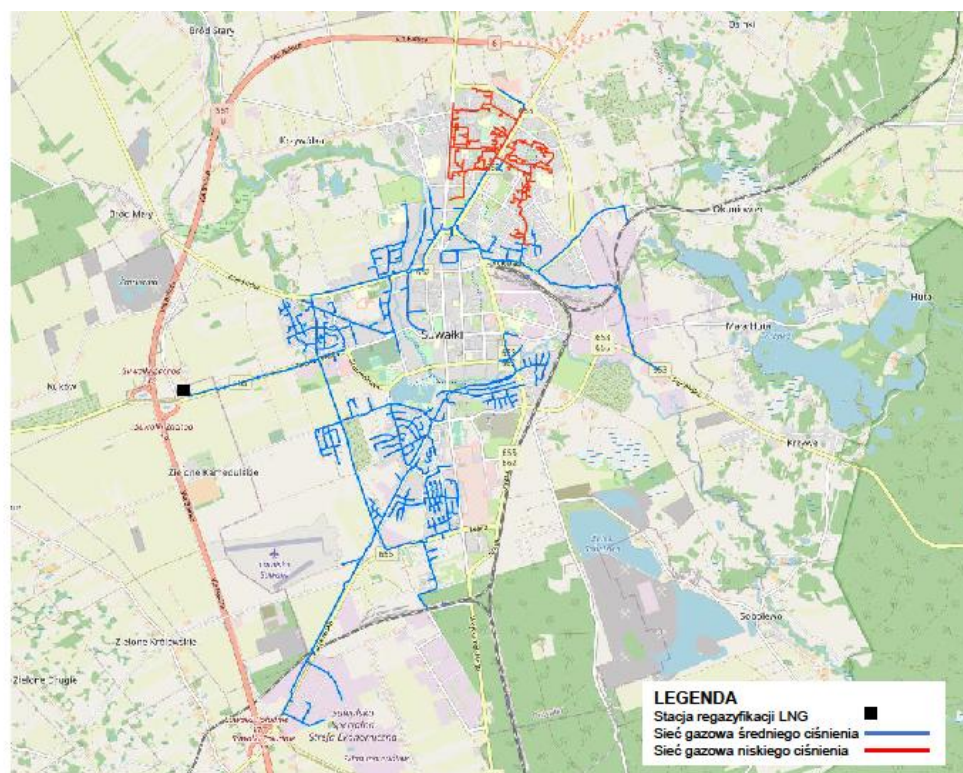
- ✓ złożyć wniosek o określenie warunków i możliwości przyłączenia do sieci gazowej,
- ✓ złożyć wniosek o zawarcie umowy o przyłączenie,
- ✓ sprawdzić bieżące informacje o etapach i postępie pracy przyłączeniowych,
- ✓ uzyskać dokumenty końcowe oraz fakturę za przyłączenie.

Portal przyłączeniowy to bezpieczeństwo, ale też oszczędność czasu i wygoda. Wydawane przez Spółkę dokumenty będą akceptowane elektronicznie, czyli bez tradycyjnego podpisu. W każdej chwili będzie można je pobrać, wydrukować lub przesłać dalej. Portal dostępny jest pod adresem: **przylaczenie.psgaz.pl**.

Stacja LNG Suwałki – po rozbudowie, fot. archiwum Polska Spółka Gazownictwa sp. z o.o.

Rysunek 4.2.1 Mapa sieci gazowej w Suwałkach na dzień 31.12.2021 r.

Źródło: Polska Spółka Gazownictwa sp. z o.o.

Zieleń Miejska

Powierzchnia terenów zielni miejskiej w 2021 r. wyniosła około 315 ha, w tym 110 ha zielni zorganizowanej. Tereny te przedstawiają różne formy funkcjonalne: parki, skwery, bulwary nadrzeczne, zieleń przyuliczną, kwietniki, łąki kwietne i nieużytki. Utrzymaniem terenów zielni miejskiej zajmuje się jednostka budżetowa Miasta Suwałki – Zarząd Dróg i Zielni w Suwałkach. Kompleksowa obsługa terenów zielni miejskiej wymaga całorocznych nakładów pracy. Poczynając od okresu zimowego i wczesnowiosennego, w którym są wykonywane prace porządkowe, wycinki i przycinki drzew, sadzenie drzew i krzewów oraz przygotowanie rozsąd kwiatowych, aby latem móc realizować zadania utrzymaniowe obejmujące między innymi: koszenie trawników, sadzenie kwiatów na kwietnikach i w gazonach, pielienie kwietników, przycinanie żywopłotów i cięcia pielęgnacyjne drzew i krzewów. W okresie jesiennym oprócz prac porządkowych związanych z grabieniem liści wykonywane jest sadzenie drzew, krzewów i cebul kwiatów wieloletnich oraz przygotowanie kwietników do okresu zimowego.

Na terenach zieleni miejskiej w Suwałkach wysadzono 189 szt. drzew oraz 1479 krzewów. Nasadzone rośliny pojawiły się przy ulicach: Muzycznej, ks. Jerzego Jana Zawadzkiego, Emilii Plater, Gen. Władysława Sikorskiego, Rotmistrza Witolda Pileckiego, Modrzewiowej jak również w Parku Północnym oraz na zieleńcu przy ul. Jana Pawła II gdzie nasadzone zostały „świerki papieskie”, część nasadzeń zagospodarowano na terenie bazy ZDiZ. Zagospodarowano zielenią nowo powstałe ronda im. Św. Jana Bosko oraz 300-lecia miasta Suwałk. W 2021 r. zagospodarowano także północną część Parku Północnego przy ul. Aleksandra Putry, gdzie łączna powierzchnia nasadzeń wynosi ok. 674m². W ramach inwestycji zostały nasadzone krzewy, byliny, trawy oraz drzewa takie jak klony, brzozy, wierzby białe, lipy drobnolistne oraz jarzębiny. Zainstalowane zostały trzy mini trampoliny wbudowane w nawierzchnię trawiastą, trzy hamaki zespolone oraz dwa stoły do gry w szachy wraz z ławkami.

W 2021 roku w ramach zadań własnych przeprowadzono renowację trawników na powierzchni około 5 000 m²: przy ul. Utrata na odcinku od ul. Utrata Krótka do ul. Ludwika Waryńskiego, na skrzyżowaniu ul. Gen. Kazimierza Pułaskiego i Alfreda Wierusza Kowalskiego, w Parku Północnym oraz na bulwarach nad rzeką Czarna Hańcza.

Tabela 4.2.13 Prace na miejskich terenach zielonych w latach 2020-2021

Rodzaj prac	2020	2021
Wykonanie i renowacja zieleni [ha]	1,20	1,60
Nasadenia drzew [szt.]	623	189
Nasadenia krzewów [szt.]	76	1 479
Sadzonki drzew [szt.]	-	-
Sadzonki kwiatów [szt.]	42 000	50 794

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Zarządu Dróg i Zieleni w Suwałkach.

Nasadenia drzew, fot. archiwum Zarządu Dróg i Zieleni w Suwałkach.

Konstrukcje kwiatowe, fot. archiwum Zarządu Dróg i Zieleni w Suwałkach.

4.3. Transport

Komunikacja miejska

Miejska sieć autobusowej komunikacji miejskiej składa się z 21 linii autobusowych, na których w 2021 r. przejechano 1 373 406 km.

Dzienny przebieg autobusów na wszystkich liniach wynosi w dni robocze: 4 988 wozokilometrów, w soboty 2 094 wozokilometrów, w niedziele i święta 1 703 wozokilometrów. Łączna liczba przystanków na terenie miasta wynosi 266 szt., w strefie podmiejskiej znajduje się 89 szt. Operatorem komunikacji jest Zakład Komunikacji Miejskiej Przedsiębiorstwa Gospodarki Komunalnej w Suwałkach Sp. z o.o., które Miasto Suwałki zobowiązało do świadczenia usług w zakresie lokalnego transportu zbiorowego.

Miasto Suwałki w 2021 r. zakończyło realizację projektu pn. „Poprawa jakości systemu transportu publicznego w mieście Suwałki – III etap”, w ramach którego nabyło 11 nowych niskoemisyjnych autobusów, napędzanych gazem CNG marki Autosan oraz zrealizowało projekt pn. „Poprawa jakości systemu transportu publicznego w mieście Suwałki – IV etap”. W ramach ww. projektu Miasto nabyło 4 nowe niskoemisyjne autobusy napędzane gazem CNG marki Scania oraz 4 szt. elektronicznych tablic przystankowych, na których wyświetlany jest m.in. rozkład jazdy w czasie rzeczywistym.

Zgodnie z *Porozumieniem międzygminnym*, zawartym 12 grudnia 2007 r. z Gminą Suwałki, komunikacja miejska oprócz ruchu wewnątrzmijskiego obsługuje także przyległe tereny podmiejskie, tj.: Białą Wodę, Krzywe, Okuniowiec, Nową Wieś, Lipniak, Małą Hutę, Sobolewo, Płociczno, Poddubówek, Zielone Kamedulskie, Zielone Królewskie, Wychodne.

Chcąc ułatwić pasażerom dostęp do suwalskiej komunikacji miejskiej, od kilku lat istnieje możliwość zakupu biletów przez telefon komórkowy za pomocą aplikacji: SkyCash, GoPay, mPay, moBilet. Aplikacje służą do zakupu zarówno biletów okresowych (miesięcznych i dekadowych), jak i jednorazowych.

Tabela 4.3.1 Liczba kilometrów rozkładowych oraz liczba pasażerów w suwalskiej komunikacji miejskiej w latach 2018 – 2021

Rok	Ilość kilometrów rozkładowych	Liczba pasażerów
2018	1 353 386	3 266 200
2019	1 360 124	3 110 000
2020	1 257 561	1 855 400
2021	1 373 406	1 764 900

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Przedsiębiorstwa Gospodarki Komunalnej w Suwałkach Sp. z o.o.

Nowe niskoemisyjne autobusy napędzane gazem CNG marki Autosan, fot. z archiwum Urzędu Miejskiego w Suwałkach.

Transport indywidualny

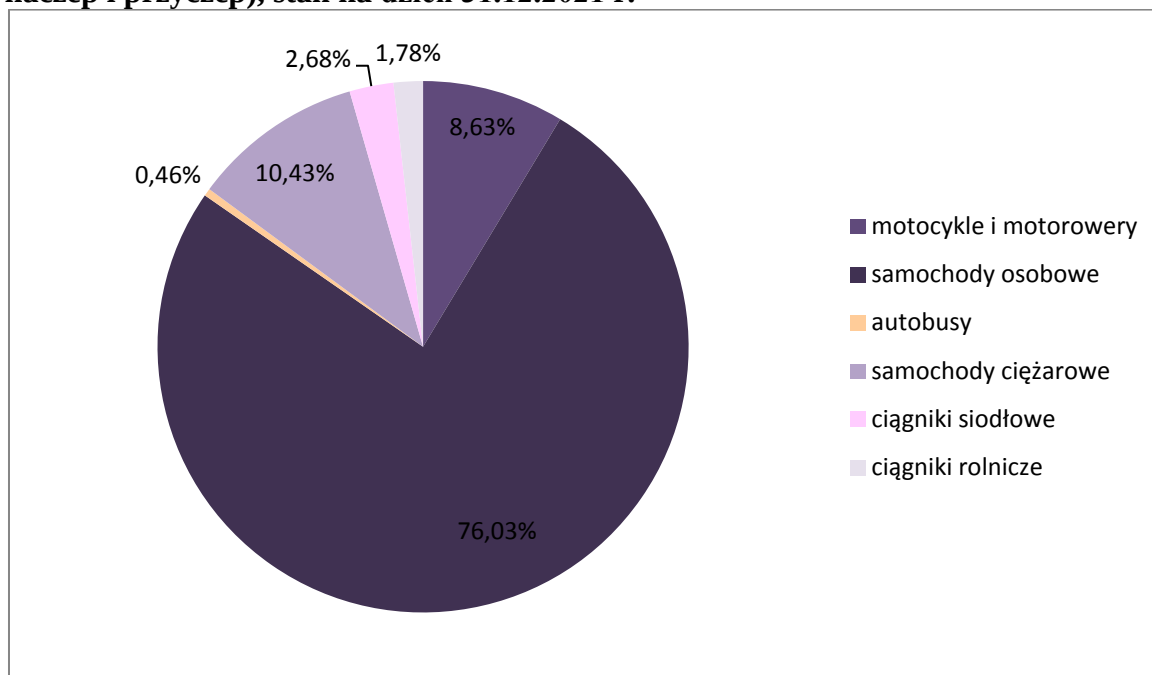
Podobnie jak w latach poprzednich, rok 2021 był kolejnym rokiem wzrostu liczby pojazdów zarejestrowanych w mieście Suwałki. Według stanu na dzień 31.12.2021 r. w Suwałkach było zarejestrowanych 49 489 pojazdów, tj. o 3,7 % więcej w stosunku do roku poprzedniego.

Tabela 4.3.2 Liczba pojazdy zarejestrowanych w Suwałkach w latach 2018-2021 (bez uwzględnienia naczep, przyczep, pojazdów specjalnych i sanitarnych), stan na dzień 31.12.2021 r.

Rodzaj pojazdu	2018	2019	2020	2021	Różnica 2021-2020
Motocykle i motorowery	3 683	3 879	4 077	4 270	+193
Samochody osobowe	33 732	35 218	36 376	37 628	+1252
Autobusy	217	211	210	226	+16
Samochody ciężarowe	4 752	4 854	5 009	5 161	+152
Ciągniki siodłowe (samochodowe)	960	1 053	1 158	1 324	+166
Ciągniki rolnicze	793	816	848	880	+32
Ogółem	4 4137	4 6031	4 7678	49 489	+1 811

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Wydziału Komunikacji Urzędu Miejskiego w Suwałkach.

Wykres 4.3.1 Struktura zarejestrowanych pojazdów w roku 2021 (bez uwzględnienia naczep i przyczep), stan na dzień 31.12.2021 r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Wydziału Komunikacji Urzędu Miejskiego w Suwałkach.

4.4. Zasoby mieszkaniowe

Budownictwo mieszkaniowe

Rok 2021 to rok, w którym liczba wydanych pozwoleń na budowę, była niższa w trzech ostatnich latach. W stosunku do roku 2020 odnotowano wzrost liczby pozwoleń w budownictwie mieszkaniowym wielorodzinnym. Nieznacznie zmniejszyła się natomiast liczba budynków mieszkalnych jednorodzinnych, na które wydano pozwolenia na budowę.

Systematycznie zmniejsza się ilość decyzji o warunkach zabudowy, wskutek obejmowania planami miejscowymi coraz większego terenu miasta (na koniec 2021 r. obejmowały one ok. 76,42 % powierzchni miasta).

Jak wynika z danych Powiatowego Inspektora Nadzoru Budowlanego, w 2021 roku na terenie miasta oddano do użytku ogółem 493 mieszkania o łącznej powierzchni 39 664 m², w tym:

- ✓ 75 mieszkań w budownictwie indywidualnym (o łącznej pow. 15 144 m²),
- ✓ 418 mieszkania przeznaczone na sprzedaż lub wynajem (o łącznej pow. 24 520 m²).

Tabela 4.4.1 Liczba wydanych wszystkich ogółem pozwoleń na budowę w latach 2012-2021

Warunki zabudowy i zagospodarowania terenu		Pozwolenia na budowę
2012	110	290
2013	83	246
2014	57	311
2015	43	263
2016	49	318
2017	56	360
2018	55	440
2019	28	530
2020	29	490
2021	20	365

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Wydziału Architektury i Gospodarki Przestrzennej Urzędu Miejskiego w Suwałkach.

Tabela 4.4.2 Liczba mieszkań, na które wydano w Suwałkach pozwolenia na budowę w latach 2012-2021

	Indywidualne	Wielomieszkaniowe	Łącznie
2012	36	159	195
2013	39	190	229
2014	27	265	292
2015	44	519	568
2016	47	285	332
2017	48	692	740
2018	63	358	421
2019	102	2013	2115
2020	102	195	297
2021	64	891	955

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Wydziału Architektury i Gospodarki Przestrzennej Urzędu Miejskiego w Suwałkach.

Zielone Osiedle, fot. archiwum Urzędu Miejskiego w Suwałkach.

Komunalny zasób mieszkaniowy

Do realizacji zadań Miasta Suwałki w zakresie tworzenia warunków zaspokajania potrzeb mieszkaniowych wspólnoty samorządowej oraz zapewniania lokali socjalnych, gospodarstwom domowym o niskich dochodach, a także realizowania zadania gminnego budownictwa mieszkaniowego służy zasób mieszkaniowy zapewniający lokale mieszkalne dla 5,5 tys. mieszkańców Suwałk. Zasób ten obejmuje 1 844 lokale, w 192 budynkach będących własnością i współwłasnością Miasta. Spośród 192 budynków, 107 - stanowią wspólnoty mieszkaniowe (w porównaniu do 2020 r. liczba ta pozostała bez zmian).

W 2021 r. liczba lokali komunalnych zmniejszyła się łącznie o 40 lokali, w tym: 37 w wyniku sprzedaży na rzecz dotychczasowych najemców, jeden z powodu sprzedaży gruntu położonego przy ul. Utrata 72, dwa w wyniku połączenia dwóch lokali w jeden przy ul. 1 Maja 28/3 i 28/4 oraz ul. Ciesielska 3/1 i 3/3.

W 2021 r. funkcjonowało 129 lokali użytkowych będących własnością miasta.

Tabela 4.4.3 Komunalne lokale mieszkalne i użytkowe w latach 2015-2021

	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Liczba mieszkań komunalnych	2 203	2 197	2 191	2 186	2 017	1 884	1844
w tym lokale socjalne	249	245	241	227	218	210	192
Liczba lokali użytkowych	278	121	125	125	125	126	129

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Zarządu Budynków Mieszkalnych w Suwałkach TBS Sp. z o.o.

Tabela 4.4.4 Liczba złożonych wniosków o sprzedaż lokali mieszkalnych należących do zasobu mieszkaniowego Gminy Miasto Suwałki (stan na 31.12.2021 r.)

Liczba złożonych wniosków w okresie od 2018 r. do 2021 r.,	509
w tym w 2021 r.	41
Liczba wniosków zweryfikowanych i przekazanych do Urzędu Miejskiego	496
Wnioski nie kwalifikujące się do sprzedaży	12
Rezygnacja Wnioskodawcy	65
Sporządzone Operaty szacunkowe, w tym:	
✓ Operaty szacunkowe dla których wydano Zarządzenia Prezydenta Miasta Suwałk w sprawie ogłoszenia wykazu lokali mieszkalnych stanowiących mienie gminne Miasta Suwałki przeznaczonych do sprzedaży bezprzetargowej na rzecz najemców	464

✓ Operaty szacunkowe zweryfikowane i przekazane do Urzędu Miejskiego	473
✓ Operaty szacunkowe czekające na weryfikację	9
Lokale mieszkalne przeznaczone do sprzedaży umieszczone na wykazach	464
Zawiadomienia skierowane do Najemców o warunkach wykupu	316
Najemcy deklarujący przyjęcie warunków wykupu	353
Zawarte /podpisane/protokoły z rokowań	341
Sprzedane lokale mieszkalne w okresie od 2019 r. do 2021 r.	331

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Zarządu Budynków Mieszkalnych w Suwałkach TBS Sp. z o.o.

Zarządzanie gminnym zasobem mieszkaniowym

Gminnym zasobem mieszkaniowym zarządza Zarząd Budynków Mieszkalnych w Suwałkach TBS Sp. z o.o.

Tabela 4.4.5 Gminny zasób mieszkaniowy (stan na 31.12.2021 r.)

Lp.	Liczba budynków	Powierzchnia w m ²	Liczba lokali mieszkalnych	Liczba lokali socjalnych	Liczba pomieszczeń tymczasowych
I	Lokale mieszkalne i socjalne w budynkach Wspólnot Mieszkaniowych				
	107	47 899,50	901	82	-
II	Lokale mieszkalne i socjalne w budynkach Gminnych				
	67	36 559,01	710	110	-
III	Lokale mieszkalne i socjalne w budynkach spółdzielni mieszkaniowych				
	18	1 982,50	41	0	-
IV	Pomieszczenia tymczasowe w budynku Gminy				
	1	102,70	-	-	6
Razem	193	86 534,71	1652	192	6
V	Lokale mieszkalne stanowiące własność Skarbu Państwa				
	1	49,50	1	0	-
Ogółem	194	86 593,21	1 653	192	6

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Zarządu Budynków Mieszkalnych w Suwałkach TBS Sp. z o.o.

Zawieranie umów na wolne lokale komunalne dokonywane jest stosownie do postanowień Uchwały Rady Miejskiej w Suwałkach z dnia 25 września 2019 r. w sprawie ustalenia zasad wynajmowania lokali mieszkalnych wchodzących w skład mieszkaniowego zasobu Gminy Miasta Suwałki z późn. zmianami, z zachowaniem społecznej kontroli, którą w tym zakresie sprawowała Społeczna Komisja Mieszkaniowa.

W 2021 r. wpłynęło łącznie 136 wniosków o wynajem lokalu komunalnego. W wyniku rozpatrzenia 98 wniosków spełniało kryteria formalne do wynajęcia lokalu, z czego 23 ujęto na liście rocznej.

W ramach prowadzonej w 2021 roku gospodarki lokalami mieszkalnymi pozyskano ogółem 40 lokali od najemców, którzy opuścili lokal komunalny – 17 (wyjazd za granicę, umieszczenie w placówkach opiekuńczych, eksmisja bez uprawnienia do lokalu socjalnego) oraz 23 na skutek wygaśnięcia umów najmu.

Zasady polityki czynszowej

W ramach prowadzonej polityki czynszowej w mieszkaniowym zasobie Gminy Miasta Suwałki ustala się odrębne stawki czynszowe za lokale mieszkalne i za lokale socjalne.

Stawki czynszu przyjęte zostały uchwałą Rady Miejskiej w Suwałkach z dnia 23 grudnia 2020 r. w sprawie przyjęcia Wieloletniego programu gospodarowania mieszkaniowym zasobem Gminy Miasta Suwałki na lata 2021-2025. Wysokość stawek czynszu uzależnia się od położenia budynku, położenia lokalu w budynku, wyposażenia lokalu w urządzenia techniczne i ogólnego stanu technicznego budynków. Podstawę wyliczenia stawki czynszu stanowi wskaźnik przeliczeniowy kosztu odtworzenia 1 m² powierzchni użytkowej budynków mieszkalnych ogłaszany przez Wojewodę Podlaskiego.

Czynsz zapewnia pokrycie kosztów ponoszonych na utrzymanie zasobu, w tym przede wszystkim kosztów bieżącego utrzymania technicznego budynków, konserwacji i przeglądów, remontów, kosztów zarządzania oraz kosztów utrzymania czystości i zieleni.

Gospodarowanie lokalami użytkowymi Gminy

Zarząd Budynków Mieszkalnych w Suwałkach TBS sp. z o.o. zarządza 129 lokalami użytkowymi stanowiącymi własność Miasta Suwałki, znajdującymi się w budynkach mieszkalno – użytkowych i 7 użytkowych.

Działania podejmowane przez Spółkę miały na celu zagospodarowanie wszystkich lokali, które znajdują się w jej zarządzie. Informacja o wolnych lokalach dostępna była na stronie internetowej Spółki, witrynach okiennych lokali, portalu internetowym i na stronie www.monitorurzedowy.pl

Tabela 4.4.6 Remonty i budowa budynków i lokali komunalnych w 2021 r.

Wyszczególnienie	Liczba budynków	Wartość prac w tys. zł (brutto)
Budynki będące własnością Miasta Suwałki		
Remont elewacji	1	57 418
Remonty bieżące, w tym wymiana stolarki budowlanej, remonty wolnych lokali, opracowanie dokumentacji technicznych	44	601 986
Konserwacja bieżąca	Zasoby GMS	346 075
Inwestycje (Przebudowa budynku przy ul. Sejneńskiej 22, wykonanie instalacji co, c.w.u. w lokalach komunalnych)	2	523 414
Roboty remontowe na budynkach stanowiących własność Skarbu Państwa	3	163 898
Budynki Wspólnot Mieszkaniowych		
Termomodernizacje budynków	6	4 268 545
Wykonanie i remont instalacji c.o. i c.w.u.	1	97 405
Remont pokryć dachowych	3	747 823
Remonty elewacji (zakończonych z terminem zakończenia w 2022 r.)	2	210 772
Remonty bieżące, zagospodarowanie terenu	52	528 755
Remont klatek schodowych (wykonanych i zakończonych z terminem zakończenia w 2022 r.)	6	159 582
Opracowanie dokumentacji projektowych	14	49 413

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Zarządu Budynków Mieszkalnych w Suwałkach TBS sp. z o.o.

Remont elewacji bloku przy ul. Alfreda Wierusza-Kowalskiego, fot. z archiwum Zarządu Budynków Mieszkalnych w Suwałkach TBS sp. z o.o.

Tabela 4.4.7 Wynajem komunalnych lokali mieszkalnych w latach 2015 – 2021

	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Liczba złożonych wniosków	217	228	194	156	130	102	136
Liczba wniosków spełniających kryteria	123	126	139	94	75	67	98
Liczba gospodarstw domowych zakwalifikowanych do wynajęcia lokalu	25	20	20	17	12	25	23

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Zarządu Budynków Mieszkalnych w Suwałkach TBS sp. z o.o.

Fot. z archiwum Zarządu Budynków Mieszkalnych w Suwałkach TBS sp. z o.o.

Tabela 4.4.8 Inwestycje wykonane ze środków własnych Zarządu Budynków Mieszkalnych w Suwałkach TBS Sp. z o.o.

Lp.	Adres nieruchomości	Wyszczególnienie	Wartość prac w zł (brutto)
	ROBOTY REMONTOWO KONSERWACYJNE:		
1.		Roboty remontowo konserwacyjne w Zasobach ZBM w Suwałkach TBS sp. z o.o.	32 190
	ZADANIA INWESTYCYJNE		

1.	ul. Paca 4	Remont elewacji z ociepleniem ścian zewnętrznych oraz wymianą stolarki okiennej i drzwiowej. Realizacja w latach 2020-2021	Wartość wg zawartej umowy: 558 324 Realizacja w 2021 r.: 127 824
2.	ul. Franciszkańska - działki nr 25800, 25801, 25802, 21075/4, 21075/5, 21075/7	Prace przygotowawcze (operaty szacunkowe, dokumentacja) zmierzające do ogłoszenia postępowania przetargowego i wyłonienia Wykonawcy robót obejmujących budowę budynku wielorodzinnego (I etap – ok. 53 lokali) wraz z obsługą komunikacyjną, zagospodarowaniem terenu i infrastrukturą towarzyszącą	8 178

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Zarządu Budynków Mieszkalnych w Suwałkach TBS sp. z o.o.

Fot. z archiwum Zarządu Budynków Mieszkalnych w Suwałkach TBS sp. z o.o.

W 2021 r. Spółka prowadziła przygotowania do budowy wielorodzinnego budynku mieszkalnego przy ul. Franciszkańskiej w Suwałkach (budynek A) przy udziale finansowym Miasta Suwałki oraz środków z Budżetu Państwa. Planowany do realizacji budynek będzie budynkiem całkowicie podpiwniczonym z 5 i 6 kondygnacjami nadziemnymi w stanie wykończonym „pod klucz” z zagospodarowaniem terenu o kubaturze 17 259,10 m³, powierzchni użytkowej mieszkań 2 436,66 m², zawierać będzie 53 lokale mieszkalne na wynajem. W podpiwniczeniu budynku zlokalizowany zostanie otwarty garaż z 43 miejscami postojowymi. Na zewnątrz budynku powstaną 32 miejsca postojowe (ogółem 75 miejsc postojowych).

Rozpoczęcie budowy zaplanowane zostało na kwiecień 2022 r., natomiast jej zakończenie na IV kwartał 2023 r.

Planowany budynek przy ul. Franciszkańskiej, fot. z archiwum Zarządu Budynków Mieszkalnych w Suwałkach TBS sp. z o.o.

V. Przestrzeń miejska

5.1. Środowisko przyrodnicze

Na terenie Suwałk występują obszary o wysokich walorach przyrodniczo-krajobrazowych. Rzeźba terenu na którym zlokalizowane są Suwałki to w większości wysoczyzna morenowa oraz równina sandrowa, stanowiące pozostałości po zlodowaceniu bałtyckim a także akumulacyjno-erozyjnej działalności rzeki Czarnej Hańcy. Obecność zróżnicowanych siedlisk i stosunkowo mało zurbanizowane oraz przekształcone tereny zlokalizowane zwłaszcza na obrzeżach Miasta oraz wzdłuż rzeki Czarna Hańcza powoduje, że flora i fauna jest stosunkowo bogata a na terenie Suwałk występują liczne cenne przyrodniczo obszary i obiekty, z których wiele podlega ochronie prawnej w formie rezerwatu przyrody, obszaru chronionego krajobrazu, 3 fragmentów obszarów NATURA 2000, stanowiska dokumentacyjnego oraz pomników przyrody.

W północnej części Miasta, położony jest obszar chronionego krajobrazu „Pojezierze Północnej Suwalszczyzny”, który na powierzchni 1.154,42 ha chroni półnaturalny krajobraz o urozmaiconej polodowcowej rzeźbie terenu, z licznymi kemami, ozami i wzniesieniami morenowymi.

W obrębie Suwałk znajdują się fragmenty trzech obszarów Natura 2000, z których „Puszcza Augustowska” obejmuje ten sam teren (tzw. „Las Suwalski”) i powierzchnię - 373,74 ha jako 2 obszary podlegające ochronie z powodu zarówno Dyrektywy ptasiej jak i Dyrektywy siedliskowej. „Ostoja Wigierska” 15,7 ha to trzeci z obszarów Natura 2000, który obejmuje powierzchnię 15,7 ha przy ul. Sejneńskiej, w granicach Miasta, stanowiący odizolowany fragment głównego obszaru chronionego o tej nazwie, pokrywającego się w przybliżeniu z granicami Wigierskiego Parku Narodowego.

Utworzony w 1959 roku rezerwat „Cmentarzysko Jaćwingów”, położony na północ od ul. Szwajcaria, o powierzchni 3,39 ha, chroni fragmentu boru świeżego wraz z jaćwieskim cmentarzyskiem kurhanowym pochodzące z II-IV wieku naszej ery składającym się z kilkunastu kurhanów o średnicy 6-21 metrów, zbudowanych z kamieni, w znacznej części pokrytych warstwą ziemi. Znajduje się tutaj ponadto 170 roślin naczyniowych, z których 4 podlegają ścisłej ochronie.

W północno-wschodniej części Suwałk, przy ul. Czarnoziem, na nieruchomości prywatnej, znajduje się odsłonięcie geologiczne, chronione od 1995 roku jako stanowisko dokumentacyjne w celu zachowania wyjątkowego stanowiska geologicznego z różnowiekowymi osadami lodowcowymi, powstałymi około 100 000 lat p.n.e. Jest jedynym w tej części Polski stanowiskiem osadów z okresu interglacjału eemskiego, które widoczne są na powierzchni.

W 2021 roku, objęto ochroną dodatkowo 2 nowe drzewa. Tym samym na terenie Suwałk znajduje się łącznie 35 drzew – pomników przyrody, które wyróżniają się znacznym wiekiem, dużymi rozmiarami, czy też, jak „Dąbek Wolności” są wyjątkowe z przyczyn historyczno-kulturowych.

fot. z archiwum Urzędu Miejskiego w Suwałkach.

Ochrona środowiska i działania proekologiczne

Program Ochrony Środowiska dla Miasta Suwałki na lata 2021-2024 przywiązuje duże znaczenie do edukacji ekologicznej. Zapewnienie odpowiednich regulacji prawnych oraz niezbędnej infrastruktury nie przyniesie oczekiwanych efektów bez ukształtowania pożądanых postaw mieszkańców Suwałk. Ograniczeniem skali działań w tym zakresie jest nie wielkość środków finansowych, ale niedobór partnerów społecznych.

Program ochrony środowiska dla miasta Suwałki na lata 2021-2024, przyjęty Uchwałą nr XXX/403/2021 Rady Miejskiej w Suwałkach z dnia 31 marca 2021 r. opracowany zgodnie z art. 17 ust. 1 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 1219, 1378, 1565, 2127 i 2338) organ wykonawczy gminy/powiatu, w celu realizacji polityki ekologicznej państwa, sporządza gminny/powiatowy program ochrony środowiska, uchwalany następnie przez organ stanowiący gminy/powiatu.

Obszary interwencji Programu od 2021 roku obejmują:

- ✓ Poprawę jakości powietrza i obniżenie poziomu substancji szkodliwych w powietrzu, adaptację do zmian klimatu,
- ✓ Minimalizację zagrożenia mieszkańców spowodowanego ponadnormatywnym hałasem,
- ✓ Ochronę przed ponadnormatywnym promieniowaniem elektromagnetycznym,
- ✓ Poprawę jakości wód oraz ochronę ich zasobów i jakości,
- ✓ Zapewnienie dla społeczeństwa i gospodarki dostępu do czystej wody,
- ✓ Poprawę jakości i ochronę wód powierzchniowych i podziemnych,
- ✓ Racjonalne gospodarowanie zasobami geologicznymi,
- ✓ Realizację polityki edukacyjnej z zakresu właściwej gospodarki odpadami,
- ✓ Minimalizację potencjalnych negatywnych skutków awarii dla ludzi, środowiska, dziedzictwa kulturowego, działalności gospodarczej,
- ✓ Ochrona różnorodności biologicznej i funkcji ekosystemów z uwzględnieniem turystycznego.

Wymienione cele osiągnąć były poprzez działania o charakterze inwestycyjnym i pozainwestycyjnym. Część działań, jest podejmowana przez władze miasta, bądź przez nie koordynowana. Inne zadania są realizowane przez podmioty gospodarcze, właścicieli terenu, odpowiedzialne instytucje i organizacje.

Realizacja programu ma na celu zminimalizowanie problemów dotyczących ochrony środowiska, m.in. takich jak:

- ✓ Straty ciepła w miejskiej sieci ciepłowniczej,
- ✓ Duży odsetek mieszkań ogrzewanych z indywidualnych źródeł ciepła, w większości z kotłami na węgiel, powodujących tzw. niską emisję,
- ✓ Przekroczone poziomy dopuszczalnego stężenia pyłu zawieszonego PM 2,5 oraz benzo(a)piranu,
- ✓ Niski stopień wykorzystania OZE oprócz energii słonecznej,
- ✓ Niewystarczająco korzystny bilans kosztów instalacji do oszczędności związanych z zużyciem energii,
- ✓ Utrudnienia spowodowane ograniczeniami wynikającymi z ukształtowania terenu,
- ✓ Brak odpowiedniej ilości specjalistów w zakresie zarządzania energią na poziomie lokalnym,
- ✓ Słaba promocja OZE,
- ✓ Hałas emitowany przez drogi wojewódzkie i drogę krajową,
- ✓ Niedostateczny stan utrzymania nawierzchni dróg powodujący zanieczyszczenia komunikacyjne, hałas i wibracje,
- ✓ Rozwój sieci elektromagnetycznych i zwiększona ilość urządzeń elektrycznych,
- ✓ Zły stan wód powierzchniowych,
- ✓ Brak ciągłej izolacji użytkowej warstwy wodonośnej od oddziaływań z powierzchni terenu, pogarszający się stan studni ujęcia podstawowego, co powoduje konieczność systematycznych odwiertów nowych studni w miejsce wyeksploatowanych,

- ✓ Niepełne skanalizowanie Miasta na obszarach o rozproszonej zabudowie, wynikające m.in. z braku uzasadnienia ekonomicznego budowy sieci kanalizacyjnej w takim terenie, oraz braku możliwości uzyskania środków w ramach funduszy unijnych i środków krajowych,
- ✓ Nierównomierność dopływu ścieków do oczyszczalni oraz wzrost stężeń i ładunków zanieczyszczeń, co ma znaczny wpływ na zmniejszenie rezerwy przepustowości oczyszczalni i może przyczynić się do konieczności jej rozbudowy,
- ✓ Zmniejszająca się wydajność istniejących studni głębinowych na ujęciu m.in. w wyniku naturalnego procesu kolmatacji, powodująca konieczność budowy nowych studni na ujęciu, na nowym terenie,
- ✓ Konieczność modernizacji najstarszych zbiorników wody w celu zapewnienia niezawodności dostawy wody,
- ✓ Konieczność modernizacji betonowych kanałów sanitarnych o dużych średnicach, odprowadzających ścieki z południowej części Miasta do oczyszczalni ścieków.

Dla prawidłowego wdrażania przyjętej polityki ochrony środowiska niezbędne jest monitorowanie zmian zachodzących w mieście poprzez okresową ocenę stopnia realizacji programu ochrony środowiska.

W 2021 roku pomimo często zmieniającej się sytuacji epidemiologicznej w porównaniu do 2020 roku liczba zrealizowanych akcji edukacyjnych znacznie wzrosła. Przyczyniło się do tego wprowadzenie nauki hybrydowej w szkołach.

Wymienione poniżej akcje kontynuowane corocznie zostały zrealizowane w 2021 r., z zachowaniem reżimu sanitarnego, tj.

- ✓ XXV edycja konkursu „Gdzie te piękne ogrody i kwieciste balkony”, który zorganizował Zarząd Dróg i Zieleni – rozstrzygnięcie w dniu 12 września 2021 r.;
- ✓ „Europejski Dzień Bez Samochodu w Suwałkach” w dniu 19 września 2021 r., podczas którego odbył się przejazd kolumny rowerowej ulicami miasta i minifestyn w Parku Konstytucji 3 Maja.

Dzień bez samochodu, fot. z archiwum Urzędu Miejskiego w Suwałkach, fot. archiwum Urzędu Miejskiego w Suwałkach.

Ponadto zrealizowano:

- ✓ Festyn ekologiczny w dniach 17.06. – 18.06.2021 r. na Placu Marii Konopnickiej dla uczniów klas III – VI suwalskich szkół podstawowych. Realizatorem była Fundacja Ekologiczna ARKA z Bielsko-Białej. Festyn ten miał formę 6 warsztatów tematycznych (w rozstawionych namiotach), dotyczących zagadnień w zakresie odpadów komunalnych, elektroodpadów, odnawialnych źródeł energii, dbałości o środowisko.
- ✓ Akcje sprzątania świata w dniach od 08.06. do 10.06.2021 r. oraz 16.06.2021 r., w której brali udział uczniowie szkół podstawowych i ponadpodstawowych.
- ✓ Emisję materiału audiowizualnego o charakterze edukacyjnych: „Odpady-segregacja”, „RIPOK”, „PSZOK”,

- ✓ Dofinansowano jednostki oświatowe na realizację zadań z zakresu edukacji ekologicznej i zieleni ze środków budżetu Miasta.

W ramach otwartego konkursu na realizację zadań publicznych w zakresie ekologii i ochrony zwierząt oraz ochrony dziedzictwa przyrodniczego wsparto następujące działania:

- ✓ „EKO WIZJA – postrzeganie świata poprzez możliwości, a nie ograniczenia! – podmiot realizujący Fundacja Teraz Wschód;
- ✓ „Rowerem po Suwałkach” – podmiot realizujący Stowarzyszenie Kulturalne Kostroma,
- ✓ „IV Wystawa Psów Nierasowych”- podmiot realizujący Fundacja Zwierzęta Niczyje;
- ✓ „Nabór ofert na realizację zadań publicznych w zakresie ekologii i ochrony zwierząt oraz ochrony dziedzictwa przyrodniczego”, (utworzenie filmu o tematyce ekologicznej) - podmiot realizujący Fundacja Teraz Wschód.

Zarybianie rzeki Czarnej Hańczy, fot. z archiwum Urzędu Miejskiego w Suwałkach.

W 2021 r. kontynuowano pomoc mieszkańcom Suwałk w usuwaniu niebezpiecznych dla zdrowia i życia wyrobów zawierających azbest. Łącznie odebrano z nieruchomości i wywieziono na składowisko odpadów niebezpiecznych, odpady eternitu o wadze 101,29 ton.

W latach 2006 - 2021 usunięto łącznie 2 634,67 ton odpadów zawierających azbest.

Tabela 5.1.1 Ilość usuniętych wyrobów azbestowych (w tonach) w latach 2006-2021

Lp.	Rok	Waga usuniętych wyrobów azbestowych (w tonach)
1.	2006	167,10
2.	2007	165,25
3.	2008	189,48
4.	2009	286,79
5.	2010	278,07
6.	2011	389,76
7.	2012	125,36
8.	2013	189,17
9.	2014	111,92
10.	2015	100,79
11.	2016	109,59
12.	2017	51,23
13.	2018	145,78

Lp.	Rok	Waga usuniętych wyrobów azbestowych (w tonach)
14.	2019	119,73
15.	2020	103,36
16.	2021	101,29
RAZEM		2 634,67

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Wydziału Ochrony Środowiska i Gospodarki Komunalnej Urzędu Miejskiego w Suwałkach.

Rok 2021 był szóstym rokiem realizacji programu „Ograniczenia niskiej emisji na terenie Suwałk”, polegającego na dofinansowaniu z budżetu miasta wymiany przez mieszkańców, nieekologicznych źródeł ciepła. Dofinansowaniu podlegają działania mające na celu podłączenie budynków do miejskiej sieci ciepłowniczej, sieci gazowej lub wymianę niskowydajnych kotłów, na kotły ekologiczne olejowe, elektryczne lub na pellet. W 2021 r. zrealizowano 52 umowy, w tym 8 na podłączenie nieruchomości do miejskiej sieci ciepłowniczej, 41 na podłączenie nieruchomości do sieci gazowej i 3 wymianę starego pieca na nowy zapałny paliwem stałym tj. pelletem. Łącznie w latach 2016 - 2021 programem ograniczenia niskiej emisji objęto 393 budynków, a łączna kwota dotacji z budżetu miasta wyniosła 1 370 868 zł.

Tabela 5.1.2 Realizacja programu „Ograniczanie niskiej emisji na terenie Suwałk” w latach 2018-2021

Zadanie	2018		2019		2020		2021	
	Umowy	Kwota dotacji [zł]	Umowy	Kwota dotacji [zł]	Umowy	Kwota dotacji [zł]	Umowy	Kwota dotacji [zł]
Wymiana kotła	10	30 000,00	8	33 000,00	0	0	3	10 000,00
Podłączenie do miejskiej sieci ciepłowniczej	26	82 528,90	19	97 691,71	16	66 213,80	8	35 963,27
Podłączenie do sieci gazowej	42	129 000,00	62	227 000,00	35	121 000,00	41	150 000,00
Łącznie	78	241 528,90	89	357 691,71	51	187 213,80	52	195 963,27

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Wydziału Ochrony Środowiska i Gospodarki Komunalnej Urzędu Miejskiego w Suwałkach.

Akcja sadzenia świerków, fot. z archiwum Urzędu Miejskiego w Suwałkach.

5.2. Planowanie przestrzenne

Z dniem 1 stycznia 2003 roku z mocy prawa utraciły ważność miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego, uchwalone przed 1 stycznia 1995 roku, które swoimi granicami pokrywały 100% powierzchni miasta. W dniu 1 stycznia 2003 roku na terenie miasta obowiązywało już tylko 9 miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego uchwalonych w latach 1998-2002, obejmujących swym zasięgiem obszar zaledwie 456 ha, co stanowiło 6,96% powierzchni terenu w granicach całego miasta.

Od sierpnia 2003 roku w Wydziale Architektury i Gospodarki Przestrzennej funkcjonuje Pracownia Urbanistyczna (od 2008 roku Referat Urbanistyki), zajmujący się przede wszystkim sporządzaniem miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego dla terenów położonych w granicach administracyjnych Miasta Suwałki.

Na terenie miasta Suwałki, zgodnie ze stanem na 31 grudnia 2021 roku, obowiązywały 104 miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego. Obowiązujące plany zajmowały powierzchnię 5010 ha, co stanowiło ok. 76,42 % powierzchni miasta w granicach administracyjnych.

W 2021 roku w trakcie opracowania było 21 miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego (w tym 15 dotyczących w części lub całości terenów zawierających się w granicach obowiązujących już planów), obejmujących łącznie ok. 2010,13 ha.

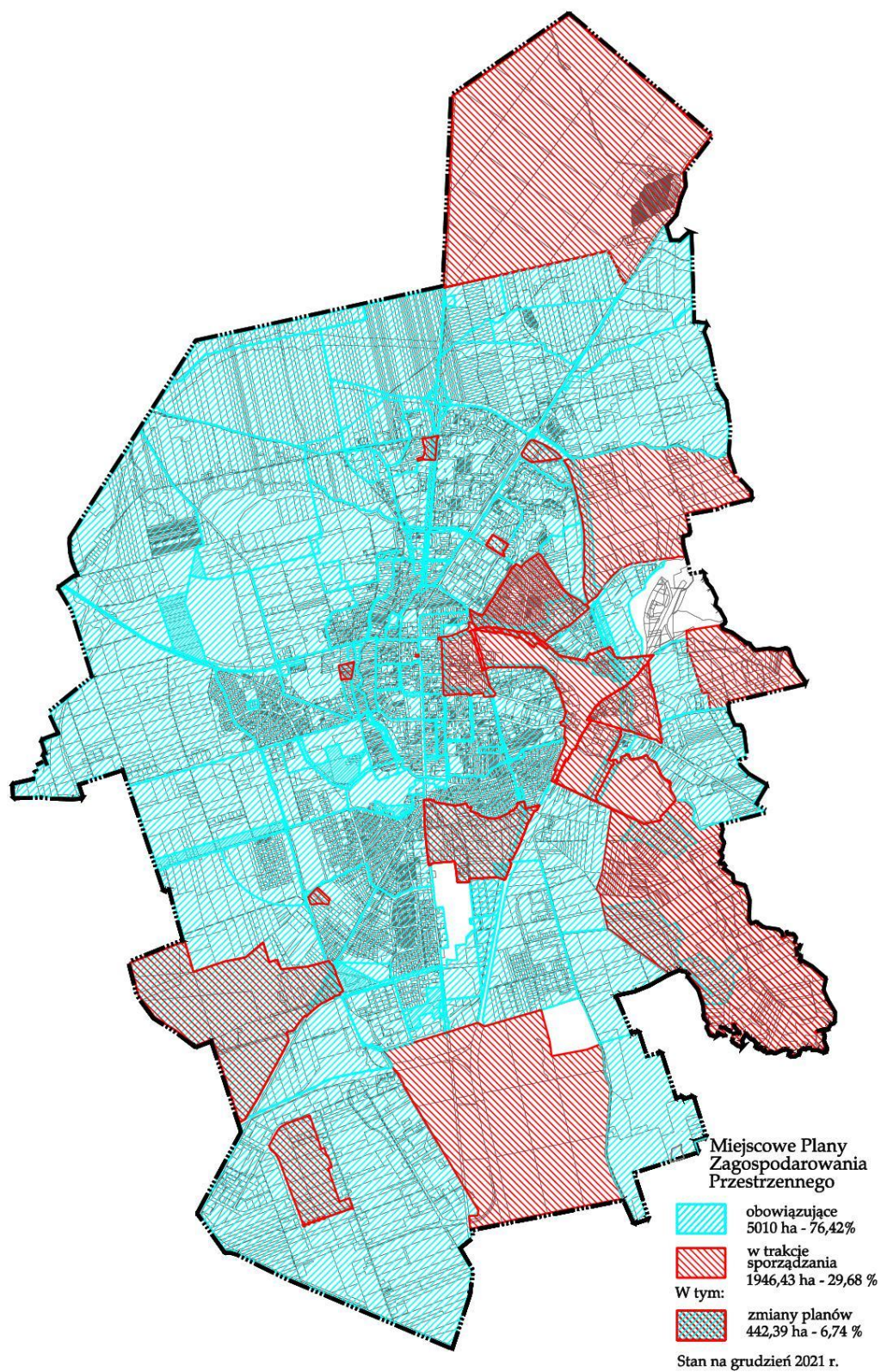
Z ogólnej powierzchni miasta ok. 23% terenu stanowią tereny zurbanizowane jest to ok. 1 500 ha. Obowiązujące miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego pokrywają ok. 92,48 % powierzchni terenów zurbanizowanych w granicach miasta.

W okresie od stycznia do końca grudnia 2021 roku uchwalono dwie zmiany obowiązujących planów oraz 6 miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego o łącznej powierzchni ok. 108,89 ha (z czego ok. 57,3 ha powierzchni opracowań obejmowało tereny zawierające się w granicach obowiązujących już planów).

Tabela 5.2.1 Pokrycie terenu miasta aktualnymi miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego w latach 2013-2021

Koniec roku	Powierzchnia pokryta planami (ha)	Powierzchnia w stosunku do powierzchni całego miasta (%)	Powierzchnia planów w obejmujących tereny zurbanizowane (%)
2013	2 439 ha	37,24 %	66,75 %
2014	2 960 ha	45,18 %	70,66 %
2015	2 960 ha	45,18 %	70,66 %
2016	3 600 ha	54,96 %	76,53 %
2017	4 257 ha	64,50 %	86,16 %
2018	4 271 ha	65,20 %	86,16 %
2019	4 634 ha	70,74 %	87,16 %
2020	4 959 ha	75,69 %	92,48 %
2021	5 010 ha	76,42 %	92,48 %

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Wydziału Architektury i Gospodarki Przestrzennej Urzędu Miejskiego w Suwałkach.

Źródło: Referat Urbanistyki Wydziału Architektury i Gospodarki Przestrzennej Urzędu Miejskiego w Suwałkach.

Tabela 5.2.2 Obszary miasta, dla których w roku 2021 uchwalono miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego

Obszar planu	Powierzchnia (ha)	Powierzchnia w stosunku do powierzchni całego miasta (%)
Fragment wschodniej pierzei ulicy Teofila Noniewiczza od nr 2 do nr 6 w Suwałkach (zmiana części obowiązującego planu)	0,24* ha	0,005 %
Teren produkcyjno-usługowy przy ulicy Północnej w Suwałkach (zmiana części obowiązującego planu)	0,64* ha	0,005%
Północna pierzeja ulicy Wigierskiej, od ulicy 1 go Maja do ulicy Utrata w Suwałkach (zmiana części obowiązującego planu)	1,44* ha	0,02 %
Zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego rejonu ulicy Piaskowej w Suwałkach	**	
Zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Suwałk ograniczonego ulicami: T. Kościuszki, A. Mickiewicza i rzeką Czarna Hańczą w Suwałkach	**	
Rejon ulic Franciszkańskiej i 11 Listopada w Suwałkach (zmiana części obowiązującego planu)	16,80* ha	0,25 %
Teren u zbiegu ulic Sejneńskiej i 100-lecia Niepodległości w Suwałkach	11,29 ha	0,17 %
Wschodnia części rejonu ulicy Szwajcaria w Suwałkach (zmiana części obowiązującego planu)	78,48 ha 37,46* ha	1,20 %

1,44* - powierzchnie planów pokrywające się z obowiązującymi planami

** - zmiany dotyczące wyłącznie tekstu planu

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Wydziału Architektury i Gospodarki Przestrzennej Urzędu Miejskiego w Suwałkach.

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy

W 2018 roku, na podstawie uchwały Rady Miejskiej w Suwałkach Nr LI/626/2018 z dnia 25 września 2018 r., przystąpiono do opracowania **Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Suwałk**, które zastąpi obecnie obowiązujące Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Suwałk, uchwalonego uchwałą Nr XX/232/2016 Rady Miejskiej w Suwałkach z dnia 25 maja 2016 r.

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy jest podstawowym aktem polityki przestrzennej miasta. Stanowi formę realizacji obowiązku prowadzenia polityki przestrzennej przez samorządowe władze lokalne. Oprócz założeń lokalnej polityki zaczerpniętych z przyjętych i obowiązujących na terenie miasta Suwałk strategii, planów i programów rozwoju, studium zawiera ustalenia wiążące przy sporządzaniu miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego oraz elementy regulacyjne w postaci lokalnych zasad zagospodarowania. Na jego podstawie organy wykonawcze gminy w zależności od uwarunkowań i potrzeb gminy sporządzają na wybranych obszarach miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego.

5.3. Gospodarka nieruchomościami

Informacja o zasobie nieruchomości gminy Miasta Suwałki i Skarbu Państwa

Zasób nieruchomości Gminy Miasta Suwałki zgodnie z art. 24 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. *o gospodarce nieruchomościami* (Dz.U. z 2021 r. poz. 1899 ze zm.) obejmuje nieruchomości, które stanowią przedmiot własności Gminy Miasta Suwałki i nie zostały oddane w użytkowanie wieczyste oraz nieruchomości będące przedmiotem użytkowania wieczystego Gminy Miasta Suwałki.

Zasób nieruchomości Skarbu Państwa zgodnie z art. 21 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. *o gospodarce nieruchomościami* (Dz.U. z 2021 r. poz. 1899 ze zm.) obejmuje nieruchomości, które stanowią przedmiot własności Skarbu Państwa i nie zostały oddane w użytkowanie wieczyste, oraz nieruchomości będące przedmiotem użytkowania wieczystego Skarbu Państwa.

Stan zasobu gminy Miasta Suwałki i Skarbu Państwa

W zasobie nieruchomości gminy Miasta Suwałki na dzień 31.12.2021 r. znajdowało się:

- ✓ 4 779 działek lub udziałów do działek o łącznej powierzchni 1 140,4667 ha, stanowiących własność Gminy Miasta Suwałki, w tym:
 - w trwałym zarządzie – 2 444 działki lub udziały do działek o łącznej powierzchni 503,4012 ha ;
 - w dzierżawie 1211 działek lub udziałów do działek o łącznej powierzchni 180,4860 ha;
 - w użyczeniu 9 działek lub udziałów do działek o łącznej powierzchni 2,4239 ha;
 - w bezpośrednim zarządzie Prezydenta Miasta Suwałk – 2 205 działek lub udziałów do działek o łącznej powierzchni 454,1556 ha, w tym w gospodarowaniu Zarządu Budynków Mieszkalnych w Suwałkach TBS sp. z o.o. znajdowało się 610 działek lub udziałów do działek o powierzchni 41,9299 ha.
- ✓ 26 działek lub udziałów do działek o łącznej powierzchni 48,6960 ha, których właścicielem jest Skarb Państwa, a prawo użytkowania wieczystego przysługuje Gminie Miasto Suwałki, w tym:
 - w trwałym zarządzie 11 działek o pow. 1,2353 ha;
 - w bezpośrednim zarządzie Prezydenta Miasta Suwałk – 15 działek o pow. 47,4607 ha.

Ponadto w użytkowaniu wieczystym pozostaje 1 741 działek i udziałów do działek o łącznej powierzchni 185,0748 ha.

W użytkowaniu wieczystym osób fizycznych znajduje się 1005 działek i udziałów do działek o pow. 12,2553 ha. W użytkowaniu wieczystym osób prawnych znajduje się 736 działek i udziałów do działek o pow. 172,8195 ha; w tym: w użytkowaniu wieczystym spółdzielni mieszkaniowych - 600 działek i udziałów do działek o powierzchni 65,6707 ha.

Należność z tytułu opłaty rocznej za użytkowanie wieczyste gruntów wynosi 1.495.302 zł, w tym spółdzielnie mieszkaniowe wnoszą ją w wysokości 974.059 zł.

W zasobie nieruchomości Skarbu Państwa, położonych na terenie miasta Suwałki na dzień 31.12.2021 r. znajdowały się:

- ✓ 579 działek lub udziałów do działek o łącznej powierzchni 347,5647 ha, stanowiące własność Skarbu Państwa, w tym:
 - w trwałym zarządzie – 448 działek o łącznej powierzchni 203,9412 ha;
 - w dzierżawie – 23 działki o łącznej powierzchni 71,9221 ha;
 - w użyczeniu – 4 działki o łącznej powierzchni 0,2533 ha;

- działki, które nie zostały rozdysponowane – 103 działki o łącznej powierzchni 70,7684 ha, w tym w gospodarowaniu Zarządu Budynków Mieszkalnych w Suwałkach TBS sp. z o.o. znajdowało się 11 działek o łącznej powierzchni 1,4505 ha;
- w posiadaniu Dyrekcji Okręgowej Kolei Państwowych – 1 działka o powierzchni 0,6796 ha.

Ponadto, w użytkowaniu wieczystym pozostaje 417 działek i udziałów do działek o łącznej powierzchni 314,2592 ha.

W użytkowaniu wieczystym osób fizycznych znajduje się 159 działek i udziałów do działek o łącznej powierzchni 21,2691 ha. W użytkowaniu wieczystym osób prawnych znajduje się 268 działek i udziałów do działek o łącznej powierzchni 293,0014 ha.

Należność z tytułu opłaty rocznej za użytkowanie wieczyste gruntów wynosi 1.999.056 zł.

Sposób zarządzania nieruchomościami gminy i Skarbu Państwa

Zasobami nieruchomości gminy i Skarbu Państwa na terenie miasta Suwałki gospodaruje Prezydent Miasta Suwałk.

Gospodarowanie zasobem polega na ewidencjonowaniu nieruchomości, ich wycenie, zabezpieczaniu nieruchomości przed uszkodzeniem lub zniszczeniem, sporządzaniu planu wykorzystania zasobu, regulowaniu stanu prawnego nieruchomości w zasobie, naliczaniu należności za nieruchomości udostępnione z zasobu oraz windykacji tych należności, współpracy z innymi organami gospodarującymi nieruchomościami gminy i Skarbu Państwa, zbywaniu i nabywaniu nieruchomości, a także ich wydzierżawianiu, wynajmowaniu i użyczaniu. Na część nieruchomości, będących w bezpośredniej dyspozycji Prezydenta Miasta Suwałk (tereny towarzyszące budownictwu mieszkaniowemu, zabudowane, lokalowe i wydzierżawiane pod działalność inną niż rolnicza) zawarto umowę o gospodarowanie z Zarządem Budynków Mieszkalnych w Suwałkach TBS sp. z o.o.

Struktura użytkowania terenów

W roku 2021 nastąpiły zmiany w strukturze własnościowej użytkowanych terenów spowodowane m.in. nabyciem przez Miasto Suwałki gruntów pod budowę przyszłych dróg oraz zbywaniem gruntów pod zabudowę mieszkaniową.

Tabela 5.3.1 Wartość transakcji obrotu nieruchomościami dokonywanych przez Miasto Suwałki w latach 2018-2021 (w zł)

	2018	2019	2020	2021
Transakcja zbycia	5 186 435	12 902 682	11 033 022	8 551 934
Transakcja nabycia	1 039 558	2 127 658	3 462 997	3 547 036
Wartość obrotu nieruchomościami	6 225 993	15 030 340	14 496 019	12 098 970

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Wydziału Geodezji i Gospodarki Nieruchomościami Urzędu Miejskiego w Suwałkach.

Tabela 5.3.2 Struktura użytkowania gruntów w przekroju własnościowym w 2021 roku (w ha)

Rodzaj gruntów	Gmina Miasto Suwałki	Skarb Państwa	Osoby fizyczne	Spółdzielnie	Grunty osób prawnych	Kościóły i związki wyznaniowe	Razem
Użytki rolne	585	182	2298	1	101	1	3168
Użytki leśne	12	831	84	0	1	0	928

Grunty zabudowane i zurbanizowane	318	232	517	38	298	31	1434
Tereny komunikacyjne	350	305	2	1	97	0	755
Wody	21	50	3	0	3	0	77
Tereny różne i nieużytki	86	21	56	1	25	0	189
Razem	1372	1621	2960	41	498	32	6551

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Wydziału Geodezji i Gospodarki Nieruchomościami Urzędu Miejskiego w Suwałkach.

Tabela 5.3.3 Struktura użytkowania budynków w przekroju własnościowym w 2021 roku (w szt.)

Rodzaj budynków	Gmina Miasto Suwałki	Skarb Państwa	Osoby fizyczne	Spółdzielnie	Budynki osób prawnych	Kościóły i związki wyznaniowe	Razem
Budynki mieszkalne	119	4	5317	17	45	12	5514
Budynki przemysłowe	0	3	175	7	144	0	329
Budynki transportu i łączności	167	29	3655	23	25	12	3911
Budynki handlowo-usługowe	21	3	538	3	78	0	643
Zbiorniki, silosy, budynki magazynowe	3	2	72	15	170	0	262
Budynki biurowe	12	22	51	1	88	0	174
Budynki szpitali i zakładów op. medycznej	1	1	4	0	15	0	21
Budynki oświaty, nauki i kultury oraz sportowe	94	6	16		5	19	140
Budynki produkcyjno-usługowe i gospodarcze dla rolnictwa	6	3	336	0	0	0	345
Inne budynki niemieszkalne	99	60	2148	6	361	19	2693
Razem	522	133	12312	72	931	62	14032

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Wydziału Geodezji i Gospodarki Nieruchomościami Urzędu Miejskiego w Suwałkach.

VI. Finanse Miasta

6.1. Finanse Miasta

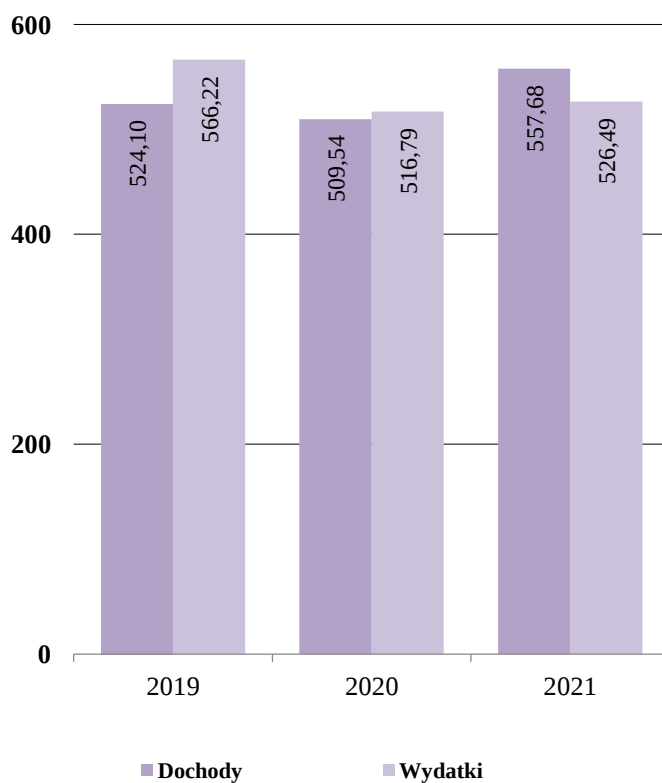
W 2021 roku dochody miasta Suwałki wyniosły 557 682 927,75 zł, a wydatki 526 488 296,70 zł, co oznacza zamknięcie budżetu nadwyżką w wysokości 31 194 631,05 zł.

Tabela 6.1.1 Wielkość i dynamika budżetu miasta Suwałki w latach 2019-2021 (w mln zł)

Budżet	2019	2020	2021
Dochody	524,10	509,54	557,68
Dynamika dochodów	116,00%	97,22%	109,45%
Wydatki	566,22	516,79	526,49
Dynamika wydatków	118,86%	91,27%	101,88%
Wynik	-42,12	-7,25	31,19

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Sprawozdań z wykonania budżetu za lata 2019-2021.

Wykres 6.1.1 Budżet miasta Suwałki w latach 2019-2021 (w mln zł)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Sprawozdań z wykonania budżetu za lata 2019-2021.

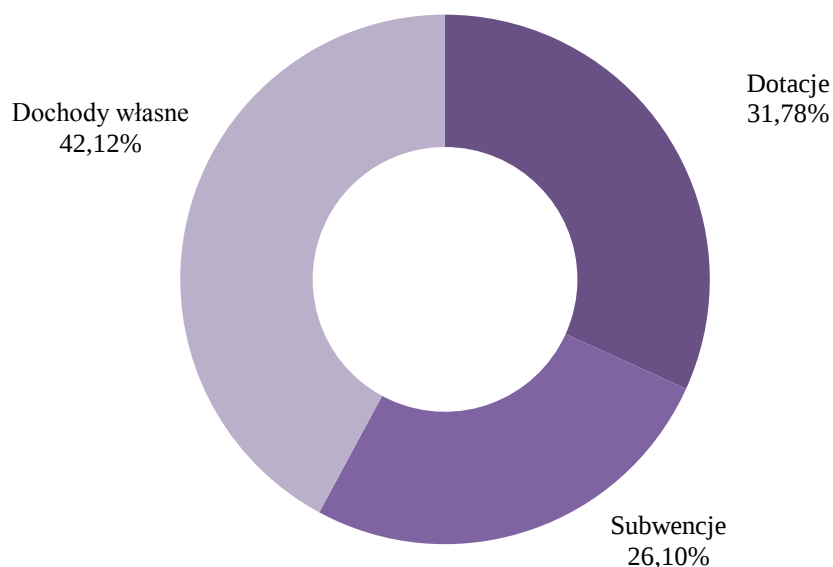
Dochody

Dochody miasta Suwałki za 2021 r. wyniosły 557 682 927,75 zł, co stanowi 105,65 % założonego i uchwalonego przez Radę Miejską rocznego planu dochodów.

W 2021 r. dochody budżetowe zostały wykonane w następujących kwotach:

- ✓ dotacje w kwocie 177 237 153,16 zł – co stanowi 100,89 % planu rocznego,
- ✓ subwencje w kwocie 145 531 553,00 zł – co stanowi 110,39 % planu rocznego,
- ✓ dochody własne w kwocie 234 914 221,59 zł – co stanowi 106,59 % planu rocznego.

Wykres 6.1.2 Struktura dochodów budżetu miasta Suwałki w 2021 roku

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Sprawozdania z wykonania budżetu za 2021 rok.

Tabela 6.1.2 Struktura i dynamika dochodów budżetu miasta Suwałki w latach 2019-2021 (w tys. zł)

Dochody	2019	2020	2021	Dynamika 2021/2020
Dochody własne, w tym:	233 721	210 341	234 914	111,68%
wpływy z podatków i opłat lokalnych	78 869	82 066	94 379	115,00%
dochody z mienia komunalnego	17 907	14 631	16 017	109,47%
udziały w podatkach	85 996	82 574	95 937	116,18%
inne dochody	50 949	31 070	28 581	91,99%
Subwencje	116 699	126 624	145 532	114,93%
Dotacje	173 678	172 572	177 237	102,70%
Dochody ogółem	524 098	509 537	557 683	109,45%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Sprawozdań z wykonania budżetu za lata 2019-2021.

Wpływy z podatków i opłat lokalnych

Wpływy z podatków i opłat lokalnych wyniosły w 2021 r. 94 379 tys. zł, co stanowiło wzrost o 15,00 % w stosunku do roku 2020. Udział podatków i opłat lokalnych w ogólnej kwocie dochodów Suwałk wyniósł 16,92 %.

Tabela 6.1.3 Wielkość i dynamika wpływów z podatków i opłat lokalnych miasta Suwałki w latach 2019-2021 (w tys. zł)

Rodzaj podatku lub opłaty	2019	2020	2021	Dynamika 2021/2020
Ogółem, w tym m.in:	78 869	82 066	94 379	115,00%
podatek od nieruchomości	49 767	53 338	59 757	112,03%
opłata za gospodarowanie odpadami komunalnymi	9 070	11 103	12 837	115,62%
podatek od środków transportowych	2 858	3 060	3 325	108,66%

opłata komunikacyjna	1 318	1 219	1 372	112,55%
opłata za zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych	2 234	2 365	2 284	96,58%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Sprawozdań z wykonania budżetu za lata 2019-2021.

W grupie podatków i opłat lokalnych największy udział miał podatek od nieruchomości (63,32%), a następnie wpływy z opłat za gospodarowanie odpadami komunalnymi (13,60%) oraz podatek od środków transportowych (3,52%).

Dochody z mienia komunalnego

Wpływy z gospodarowania mieniem komunalnym (sprzedaż, dzierżawa, użytkowanie) wykonano w kwocie 16 017 tys. zł, co stanowi 123,85% planu rocznego. W stosunku do 2020 roku wpływy z tego tytułu uległy zwiększeniu o 9,47%.

Tabela 6.1.4 Wielkość i dynamika dochodów z mienia komunalnego w latach 2019-2021 (w tys. zł)

Dochody z mienia komunalnego	2019	2020	2021	Dynamika 2021/2020
Ogółem, w tym:	17 907	14 631	16 017	109,47%
sprzedaż składników majątkowych, w tym działek i lokali	14 843	11 479	11 243	97,94%
zarząd i użytkowanie wieczyste nieruchomości	1 768	1 681	1 826	108,63%
najem i dzierżawa składników majątkowych	198	167	137	82,04%
inne	1 098	1 304	2 811	215,57%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Sprawozdań z wykonania budżetu za lata 2019-2021.

Udziały w podatkach

Udziały w podatku dochodowym od osób fizycznych wykonano w kwocie 91 449 tys. zł, zaś udziały w podatku dochodowym od osób prawnych wykonano w kwocie 4 488 tys. zł. W 2021 roku wykonanie ww. kategorii dochodów było o 16,18% większe niż w roku 2020.

Tabela 6.1.5 Udziały miasta Suwałki w podatkach państwowych w latach 2019-2021 (w tys. zł)

Podatki	2019	2020	2021	Dynamika 2021/2020
Ogółem, w tym:	85 996	82 574	95 937	116,18%
dochodowe od osób fizycznych	82 651	80 314	91 449	113,86%
dochodowe od osób prawnych	3 345	2 260	4 488	198,58%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Sprawozdań z wykonania budżetu za lata 2019-2021.

Wydatki

Wydatki miasta Suwałki w 2021 r. wyniosły 526 488 296,70 zł. W porównaniu do 2020 roku wydatki uległy zwiększeniu o 1,88%.

Tabela 6.1.6 Wydatki miasta Suwałki w latach 2019-2021 (w mln zł)

Wydatki	2019	2020	2021	Dynamika 2021/2020
Bieżące	412,70	443,65	466,60	105,17%
bieżące - udział w wydatkach ogółem (w %)	72,89%	85,85%	88,62%	-
Majątkowe	153,52	73,14	59,89	81,88%

majątkowe - udział w wydatkach ogółem (w %)	27,11%	14,15	11,38%	-
Ogółem	566,22	516,79	526,49	101,88%

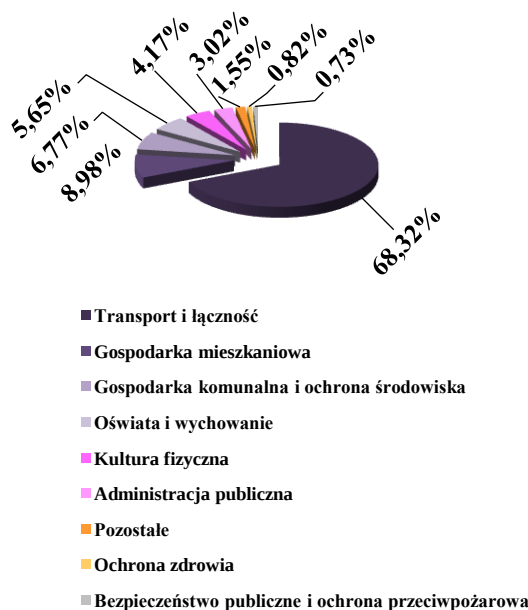
Źródło: Opracowanie własne na podstawie Sprawozdań z wykonania budżetu za lata 2019-2021.

Tabela 6.1.7 Wydatki miasta Suwałki w latach 2019-2021

Wydatki (w tys. zł) według działów klasyfikacji budżetowej	2019	2020	2021
Rolnictwo i łowiectwo	126,36	56,86	149,70
Leśnictwo	1,27	0,63	1,19
Transport i łączność	94 130,27	49 199,79	62 667,27
Turystyka	12 257,14	2 410,53	365,99
Gospodarka mieszkaniowa	15 508,86	19 024,17	18 249,45
Działalność usługowa	1 214,19	1 274,34	1 642,52
Administracja publiczna	20 363,36	23 498,66	26 023,67
Urzędy naczelnych organów władzy państwowej, kontroli i ochrony prawa oraz sądownictwa	419,63	405,96	18,29
Obrona narodowa	80,82	66,94	9,38
Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa	16 489,64	10 382,48	10 649,95
Wymiar sprawiedliwości	197,85	193,38	196,76
Obsługa długu publicznego	4 808,52	3 643,09	2 950,06
Oświata i wychowanie	166 161,12	181 419,31	171 836,73
Ochrona zdrowia	3 290,56	4 026,17	3 725,72
Pomoc społeczna	29 898,72	31 492,64	31 797,41
Pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej	3 052,59	3 183,07	3 835,25
Edukacyjna opieka wychowawcza	9 380,45	9 207,72	9 511,01
Rodzina	106 517,87	118 373,39	118 984,06
Gospodarka komunalna i ochrona środowiska	22 007,45	26 207,28	27 964,45
Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego	17 377,38	14 159,68	14 390,34
Kultura fizyczna	42 938,34	18 564,01	21 519,07
OGÓŁEM	566 222,39	516 790,11	526 488,30

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Sprawozdań z wykonania budżetu za lata 2019-2021.

Wykres 6.1.3 Struktura wydatków inwestycyjnych w 2021 roku

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Sprawozdania z wykonania budżetu za 2021 rok.

Transport i łączność

Wykonanie wydatków w tym dziale to kwota 62 667 267,03 zł, co stanowi 97,95% planu rocznego. W ramach powyższych środków finansowane były zadania związane z:

- ✓ zakupem usług od Przedsiębiorstwa Gospodarki Komunalnej w zakresie lokalnego transportu zbiorowego w kwocie 9 086 040,21 zł,
- ✓ bieżącym funkcjonowaniem Zarządu Dróg i Zieleni w kwocie 12 600 318,92 zł,
- ✓ realizacją zadań inwestycyjnych w kwocie 40 912 452,74 zł.

Gospodarka mieszkaniowa

Wykonanie wydatków w tym dziale to kwota 18 249 454,07 zł, co stanowi 90,41% planu rocznego. Ze środków tych sfinansowano m.in.:

- ✓ zadania z zakresu gospodarki gruntami i nieruchomościami w kwocie 4 114 669,81 zł, w tym wykup nieruchomości na kwotę 3 547 035,52 zł,
- ✓ budowę budynku mieszkalnego wielorodzinnego przy ul. Franciszkańskiej w Suwałkach (wsparcie z Rządowego Funduszu Rozwoju Mieszkalnictwa) w kwocie 1 196 000,00 zł,
- ✓ pozostałą działalność w kwocie 12 938 784,26 zł, w tym m.in. wykonanie instalacji co i cwo w lokalach komunalnych, realizację zadań pn. Modernizacja budynku Sejneńska 22 wraz z zagospodarowaniem terenu, Modernizacja ciągu pieszego poprzez utwardzenie kostką betonową przy ul. E. Plater 24 oraz Ogrodzenie wokół kontenerów przy ul. Witosa 2 w Suwałkach.

Administracja publiczna

Wykonanie wydatków w tym dziale to kwota 26 023 673,62 zł, co stanowi 96,33% planu rocznego. W ramach powyższych środków finansowane były:

- ✓ wydatki związane z realizacją zadań zleconych z zakresu administracji rządowej – 1 524 814,59 zł,
- ✓ wydatki związane z funkcjonowaniem Rady Miejskiej w Suwałkach – 608 946,51 zł,
- ✓ wydatki związane z funkcjonowaniem Urzędu Miejskiego w ramach zadań własnych – 19 289 498,03 zł,
- ✓ wydatki związane z funkcjonowaniem komisji poborowych – 38 421,99 zł,
- ✓ wydatki związane z przeprowadzeniem Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań – 90 926,00 zł,
- ✓ wydatki związane z promocją miasta – 578 180,01 zł
- ✓ wydatki związane z funkcjonowaniem Centrum Usług Wspólnych – 3 767 765,23 zł.

Oświata i wychowanie

Wykonanie wydatków w tym dziale to kwota 171 836 725,86 zł, co stanowi 97,20% planu rocznego. Wydatki dotyczyły w szczególności:

- ✓ szkół podstawowych – 55 765 698,50 zł,
- ✓ szkół podstawowych specjalnych – 8 570 224,13 zł,
- ✓ oddziałów przedszkolnych w szkołach podstawowych – 3 806 317,10 zł,
- ✓ przedszkoli – 27 959 995,42 zł,
- ✓ przedszkoli specjalnych – 3 196 879,01 zł,
- ✓ techników – 18 810 676,64 zł,
- ✓ szkół policealnych – 1 446 560,24 zł,
- ✓ branżowych szkół I i II stopnia – 4 755 652,46 zł,
- ✓ liceów ogólnokształcących – 19 536 655,88 zł,
- ✓ szkół zawodowych specjalnych – 2 546 659,49 zł,
- ✓ ośrodków szkolenia, dokształcania i doskonalenia kadr – 736 036,79 zł,
- ✓ dokształcania i doskonalenia nauczycieli – 854 208,34 zł,
- ✓ stołówek szkolnych i przedszkolnych – 9 524 309,62 zł,

- ✓ realizacji zadań wymagających stosowania specjalnej organizacji nauki i metod pracy dla dzieci w przedszkolach, oddziałach przedszkolnych w szkołach podstawowych i innych formach wychowania przedszkolnego – 3 522 941,68 zł,
- ✓ realizacji zadań wymagających stosowania specjalnej organizacji nauki i metod pracy dla dzieci i młodzieży w szkołach podstawowych – 4 370 529,15 zł,
- ✓ zapewnienia uczniom prawa do bezpłatnego dostępu do podręczników oraz materiałów edukacyjnych/ćwiczeniowych – 808 175,55 zł,
- ✓ pozostałej działalności – 4 837 638,39 zł.

Edukacyjna opieka wychowawcza

Wykonanie wydatków w tym dziale to kwota 9 511 012,73 zł, co stanowi 99,16% planu rocznego. W ramach powyższych środków sfinansowano m.in.:

- ✓ świetlice szkolne – 1 952 030,57 zł,
- ✓ specjalne ośrodki szkolno-wychowawcze – 793 658,61 zł,
- ✓ wczesne wspomaganie rozwoju dziecka – 1 139 103,98 zł,
- ✓ poradnie psychologiczno-pedagogiczne – 2 655 833,23 zł,
- ✓ internaty i bursy szkolne – 1 173 186,81 zł,
- ✓ pomoc materialną dla uczniów o charakterze socjalnym – 645 150,18 zł,
- ✓ ośrodki rewalidacyjno-wychowawcze – 949 334,51 zł.

Pomoc społeczna

Wykonanie wydatków w tym dziale to kwota 31 797 410,71 zł, co stanowi 99,41% planu rocznego. W ramach powyższych środków sfinansowano m.in.:

- ✓ domy pomocy społecznej – 11 956 065,70 zł,
- ✓ ośrodki wsparcia – 1 770 604,49 zł,
- ✓ zasiłki okresowe, celowe i pomoc w naturze – 1 403 462,76 zł,
- ✓ dodatki mieszkaniowe – 2 345 202,69 zł,
- ✓ zasiłki stałe – 2 277 509,01 zł,
- ✓ ośrodki pomocy społecznej – 6 346 780,21 zł,
- ✓ usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze – 3 118 640,48 zł,
- ✓ pomoc w zakresie dożywiania – 1 737 750,00 zł.

Rodzina

Wykonanie wydatków w tym dziale to kwota 118 984 060,88 zł, co stanowi 99,50% planu rocznego. W ramach powyższych środków sfinansowano m.in.:

- ✓ świadczenia wychowawcze – 76 712 788,16 zł,
- ✓ świadczenia rodzinne, świadczenia z funduszu alimentacyjnego oraz składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe z ubezpieczenia społecznego – 28 254 760,87 zł,
- ✓ rodziny zastępcze – 4 798 190,70 zł,
- ✓ działalność placówek opiekuńczo-wychowawczych – 2 548 612,41 zł,
- ✓ system opieki nad dziećmi w wieku do lat 3 – 5 114 007,03 zł,
- ✓ pozostałą działalność – 890 482,47 zł.

Gospodarka komunalna i ochrona środowiska

Wykonanie wydatków w tym dziale to kwota 27 964 452,39 zł, co stanowi 96,28 % planu rocznego. W ramach powyższych środków sfinansowano:

- ✓ wydatki związane z gospodarką ściekową i ochroną wód w kwocie 2 046 885,20 zł,
- ✓ wydatki związane z gospodarką odpadami w kwocie 13 459 075,18 zł,
- ✓ oczyszczanie miasta w kwocie 3 957 998,60 zł,
- ✓ utrzymanie zieleni w kwocie 2 528 755,21 zł,
- ✓ ochronę powietrza atmosferycznego i klimatu w kwocie 705 869,66 zł,
- ✓ funkcjonowanie schroniska dla zwierząt w kwocie 492 012,46 zł,
- ✓ oświetlenie ulic, placów i dróg w kwocie 1 780 159,44 zł,

- ✓ pozostałe działania w kwocie 2 993 696,64 zł.

Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego

Wykonanie wydatków w tym dziale to kwota 14 390 342,42 zł, co stanowi 94,99 % planu rocznego. W ramach powyższych środków sfinansowano m.in. dotacją wydatki bieżące oraz koszty realizacji inwestycji i zakupów inwestycyjnych:

- ✓ Suwalskiego Ośrodka Kultury – kwota 7 494 239,02 zł,
- ✓ Biblioteki Publicznej im. Marii Konopnickiej – kwota 2 996 530,00 zł,
- ✓ Muzeum Okręgowego – kwota 3 460 591,01 zł.

Kultura fizyczna

Wykonanie wydatków w tym dziale to kwota 21 519 068,78 zł, co stanowi 96,12% planu rocznego. W ramach powyższych środków sfinansowano:

- ✓ funkcjonowanie obiektów sportowych – 5 545 135,68 zł,
- ✓ funkcjonowanie instytucji kultury fizycznej – 11 222 265,25 zł,
- ✓ zadania w zakresie kultury fizycznej – 3 132 496,05 zł,
- ✓ pozostałą działalność – 1 619 171,80 zł.

Tabela 6.1.8 Największe inwestycje w 2021 roku (w tys. zł)

Inwestycja	2021
Poprawa jakości systemu transportu publicznego w mieście Suwałki - III etap	22 205,23
Poprawa jakości systemu transportu publicznego w mieście Suwałki – IV etap	7 402,20
Budowa ulicy klasy G w Suwałkach na odcinku od ul. Północnej do ul. Wylotowej - FDS i środki własne	3 863,71
Rozbudowa ulicy Zastawie w Suwałkach od granic administracyjnych miasta do ulicy Francuskiej	2 453,76
Modernizacja budynków Urzędu Miejskiego przy ul. Noniewicza 71, Mickiewicza 1 i Sejneńska 13	1 739,49
Wniesienie wkładów do spółek prawa handlowego oraz na uzupełnienie funduszy	1 674,00
Wsparcie RFRM - blok Franciszkańska - Fundusz Przeciwdziałania - COVID - 19	1 196,00
Oświetlenie i modernizacja terenów rekreacyjnych przy ul. Wojska Polskiego 17 - BO	1 132,09
Bądź aktywny, bądź zdrowy – II etap	1 013,77

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Sprawozdania z wykonania budżetu za 2021 rok.

Deficyt budżetowy, poziom zadłużenia i obsługa długu

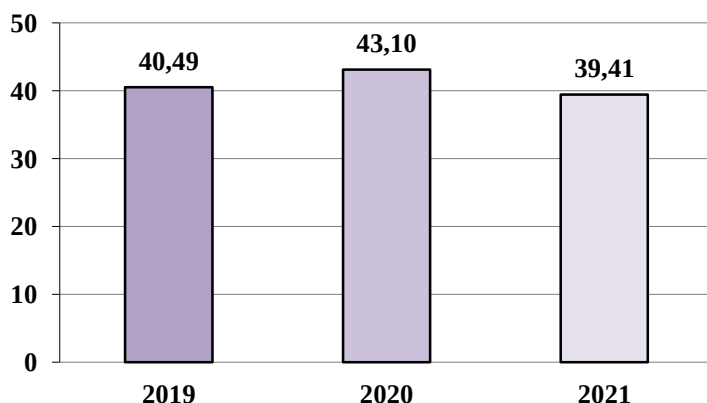
W latach 2019-2020 w wyniku wykonania budżetu odnotowano deficyt w kwotach odpowiednio 42,12 mln zł i 7,25 mln zł, natomiast w roku 2021 budżet miasta Suwałki zanotował nadwyżkę dochodów nad wydatkami w kwocie 31,19 mln zł.

Tabela 6.1.9 Dynamika zadłużenia miasta Suwałki w latach 2019-2021 (w tys. zł)

	2019	2020	2021
Dochody wykonane ogółem	524 098	509 537	557 683
Kredyty i pożyczki	212 218	219 629	219 806
Wskaźnik zadłużenia	40,49%	43,10%	39,41%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Sprawozdań z wykonania budżetu za lata 2019-2021.

Na dzień 31 grudnia 2021 roku kwota zadłużenia miasta Suwałki z tytułu zaciągniętych kredytów i pożyczek oraz zobowiązań wymagalnych z uwzględnieniem wyłączeń wyniosła kwotę 219 806 296,05 zł, tj. 39,41% zrealizowanych dochodów i w stosunku do roku 2020 (43,10%) zmniejszyła się o 3,69%. Na obsługę zadłużenia, spłatę kapitału i odsetek, przeznaczono 14 677 180,26 zł, co stanowi 2,63% wykonanych dochodów Miasta

Wykres 6.1.4 Wskaźnik zadłużenia miasta Suwałki w latach 2019-2021

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Sprawozdań z wykonania budżetu za lata 2019-2021.

VII. Zarządzanie miastem

7.1. Władze Suwałk

Prezydentem Miasta Suwałk wybranym 21 października 2018 roku, a następnie zaprzysiężonym 22 listopada 2018 roku, został Czesław Renkiewicz. Na stanowiska zastępcy powołani zostali Łukasz Kurzyna oraz Ewa Beata Sidorek (do 31 sierpnia 2020 r.), a od dnia 1 stycznia 2021 r. Roman Waldemar Rynkowski.

Rada Miejska VIII kadencji

W wyborach samorządowych w dniu 21 października 2018 roku mieszkańcy Suwałk wybrali nową Radę Miejską VIII kadencji. Mandaty radnych uzyskało 12 przedstawicieli KWW „Łączą nas Suwałki- Czesław Renkiewicz”, 7 przedstawicieli KW „Prawo i Sprawiedliwość”, 2 przedstawicieli KW „Platforma. Nowoczesna Koalicja Obywatelska”, 2 przedstawicieli KWW „Mieszkańcy Suwałk”. W dniu 22 listopada odbyła się pierwsza sesja nowej kadencji Rady Miejskiej w Suwałkach.

Przewodniczącym Rady Miejskiej w Suwałkach w kadencji 2018-2023 został wybrany Zdzisław Przełomiec. Wiceprzewodniczącymi Rady Miejskiej zostali wybrani: Jacek Juskiewicz, Jacek Niedźwiedzki oraz Wojciech Pająk do dnia 22.10.2021 r. Od dnia 27.10.2021 r. wiceprzewodniczącym został Marek Lech Zborowski-Weychman.

- ✓ Liczba podjętych uchwał w 2018 r. – 32 uchwały;
- ✓ Liczba podjętych uchwał w 2019 r. – 189 uchwał;
- ✓ Liczba podjętych uchwał w 2020 r. – 146 uchwał;
- ✓ Liczba podjętych uchwał w 2021 r. – 152 uchwały.

Tabela 7.1.1 Skład Rady Miejskiej w Suwałkach w kadencji 2018-2023

Klub Radnych „Łączą nas Suwałki”	1. Sylwester Cimochoński 2. Zbigniew Roman De Mezer 3. Krystyna Gwiazdowska 4. Kamil Klimek 5. Stanisław Kulikowski 6. Kamil Lauryn 7. Adam Ołowniuk 8. Wojciech Pająk 9. Zdzisław Przełomiec 10. Anna Ruszewska 11. Andrzej Turowski 12. Marek Lech Zborowski – Weychman
Klub Radnych „Prawo i Sprawiedliwość”	1. Bogdan Bezdziecki 2. Tadeusz Czerwiecki 3. Jacek Juskiewicz 4. Mariola Brygida Karpińska 5. Jarosław Józef Kowalewski 6. Jacek Roszkowski 7. Jarosław Schabieński
Przedstawiciele ugrupowania „Platforma. Nowoczesna Koalicja Obywatelska”	1. Karol Korneluk 2. Jacek Niedźwiedzki
Przedstawiciele ugrupowania „Mieszkańcy Suwałk”	1. Anna Maria Gawlińska 2. Sławomir Sieczkowski – do dnia 30.09.2021 r. 3. Łukasz Wojno – od dnia 27.10.2021 r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Biura Rady Miejskiej w Suwałkach.

Składy osobowe komisji Rady Miejskiej w Suwałkach w kadencji 2018 - 2023.

Stan na dzień 31.12. 2021 r.

Komisja Rewizyjna:

- ✓ Zbigniew Roman De-Mezer – przewodniczący Komisji
- ✓ Stanisław Kulikowski – wiceprzewodniczący Komisji
- ✓ Kamil Klimek
- ✓ Jarosław Schabieński

Stałe Komisje Rady Miejskiej w Suwałkach

Komisja Finansowo – Budżetowa:

- ✓ Andrzej Turowski – przewodniczący Komisji
- ✓ Jacek Roszkowski – wiceprzewodniczący Komisji
- ✓ Bogdan Bezdziecki
- ✓ Sylwester Cimochoński
- ✓ Jacek Niedźwiedzki
- ✓ Anna Ruszewska
- ✓ Łukasz Wojno – od dnia 27.10.2021 r., Sławomir Sieczkowski – do dnia 30.09.2021 r.

Komisja Strategii i Rozwoju Gospodarczego:

- ✓ Tadeusz Czerwiecki – przewodniczący Komisji
- ✓ Sylwester Cimochoński
- ✓ Jarosław Józef Kowalewski
- ✓ Karol Korneluk
- ✓ Wojciech Pająk
- ✓ Łukasz Wojno – od dnia 27.10.2021 r.
- ✓ Andrzej Turowski
- ✓ Sławomir Sieczkowski – wiceprzewodniczący Komisji do dnia 30.09.2021 r.

Komisja Spraw Społecznych i Bezpieczeństwa:

- ✓ Kamil Lauryn – przewodniczący Komisji
- ✓ Adam Ołowniuk – wiceprzewodniczący Komisji
- ✓ Krystyna Gwiazdowska
- ✓ Jacek Juskiewicz
- ✓ Jarosław Józef Kowalewski
- ✓ Karol Korneluk
- ✓ Stanisław Kulikowski

Komisja Kultury, Sportu i Turystyki:

- ✓ Bogdan Bezdziecki – przewodniczący Komisji
- ✓ Wojciech Pająk – wiceprzewodniczący Komisji
- ✓ Tadeusz Czerwiecki
- ✓ Anna Maria Gawlińska
- ✓ Jacek Juskiewicz
- ✓ Kamil Lauryn
- ✓ Jacek Niedźwiedzki
- ✓ Marek Lech Zborowski-Weychman

Komisja Oświaty i Wychowania:

- ✓ Anna Ruszewska – przewodnicząca Komisji
- ✓ Jarosław Schabieński – wiceprzewodniczący Komisji
- ✓ Anna Maria Gawlińska

- ✓ Mariola Brygida Karpińska
- ✓ Adam Ołowniuk
- ✓ Marek Lech Zborowski-Weychman

Komisja Skarg, Wniosków i Petycji:

- ✓ Kamil Klimek – przewodniczący Komisji
- ✓ Krystyna Gwiazdowska – wiceprzewodnicząca Komisji
- ✓ Zbigniew R. De-Mezer
- ✓ Mariola Brygida Karpińska
- ✓ Jacek Roszkowski

Komisja Statutowa:

- ✓ Marek Lech Zborowski –Weychman – przewodniczący Komisji
- ✓ Jacek Juszkievicz – wiceprzewodniczący Komisji
- ✓ Zbigniew Roman De-Mezer
- ✓ Anna Maria Gawlińska
- ✓ Kamil Klimek
- ✓ Karol Korneluk
- ✓ Jarosław Schabieński

7.2. Urząd Miejski

Struktura organizacyjna Urzędu Miejskiego w Suwałkach

Organizację i zasady funkcjonowania Urzędu Miejskiego w Suwałkach określa Regulamin Organizacyjny nadany przez Prezydenta Miasta Suwałk. Zgodnie z Regulaminem strukturę Urzędu tworzą wydziały i równoważne komórki organizacyjne. Kierują nimi naczelnicy i kierownicy, na których spoczywa odpowiedzialność za właściwą organizację pracy, ustalanie zasad funkcjonowania oraz zakresy obowiązków pracowników.

Zatrudnienie w Urzędzie Miejskim w Suwałkach na dzień 31 grudnia 2021 roku wynosiło: 211 osób.

Struktura zatrudnienia w Urzędzie Miejskim w Suwałkach ze względu na staż pracy w 2021 roku przedstawiała się następująco:

- ✓ pracownicy do 10 lat – 19 %
- ✓ pracownicy od 11 do 20 lat – 36 %
- ✓ pracownicy ze stażem pracy od 21 do 30 lat – 22 %
- ✓ pracownicy ze stażem pracy powyżej 30 lat – 23 %

Struktura wykształcenia pracowników Urzędu Miejskiego w Suwałkach w 2021 roku przedstawiała się następująco:

- ✓ pracownicy z wyższym wykształceniem – 90 %
- ✓ pracownicy ze średnim wykształceniem - 18%
- ✓ pracownicy z wykształceniem zawodowym, podstawowym - 2%

Strukturę organizacyjną w 2021 roku tworzyły 22 wydziały i równorzędne jednostki organizacyjne:

- ✓ Biuro Rady Miejskiej
- ✓ Biuro Prezydenta Miasta
- ✓ Biuro Konserwatora Zabytków
- ✓ Wydział Organizacyjny
- ✓ Wydział Budżetu i Finansów
- ✓ Wydział Podatków i Opłat
- ✓ Wydział Rozwoju i Funduszy Zewnętrznych
- ✓ Wydział Architektury i Gospodarki Przestrzennej
- ✓ Wydział Geodezji i Gospodarki Nieruchomościami
- ✓ Wydział Ochrony Środowiska i Gospodarki Komunalnej
- ✓ Wydział Oświaty i Wychowania
- ✓ Wydział Spraw Społecznych
- ✓ Wydział Kultury i Sportu
- ✓ Wydział Spraw Obywatelskich
- ✓ Urząd Stanu Cywilnego
- ✓ Straż Miejska
- ✓ Wydział Komunikacji
- ✓ Wydział Informatyki
- ✓ Wydział Inwestycji
- ✓ Wydział Zamówień Publicznych
- ✓ Wydział Audytu i Kontroli
- ✓ Centrum Usług Wspólnych

oraz 4 samodzielne stanowiska:

- ✓ Inspektor Ochrony Danych Osobowych
- ✓ Miejski Rzecznik Konsumentów
- ✓ Pełnomocnik Prezydenta Miasta ds. kontaktów z organizacjami pozarządowymi
- ✓ Powiatowy Inspektorat Nadzoru Budowlanego

Kierownikiem Urzędu jest Prezydent Miasta, który kieruje jego pracą przy pomocy dwóch Zastępców Prezydenta, Sekretarza i Skarbnika.

Zastępcy Prezydenta zapewniają w powierzonym zakresie kompleksową merytoryczną realizację zadań oraz nadzorują wydziały i inne jednostki organizacyjne realizujące te zadania.

Sekretarz Miasta zapewnia warunki organizacyjne umożliwiające sprawne wykonywanie zadań przez Radę Miejską, Prezydenta i Urząd.

Skarbnik Miasta zapewnia prawidłową gospodarkę finansową miasta i jako główny księgowy budżetu realizuje wynikające z tego tytułu zadania określone w odrębnych przepisach. Koordynuje i nadzoruje prace dotyczące opracowania projektu budżetu miasta oraz czuwa nad prawidłową jego realizacją, opracowuje określone analizy i sprawozdania w tym zakresie, parafuje dokumenty, w których ustala się zobowiązania finansowe miasta i Urzędu Miejskiego.

Inne dane o pracy Urzędu Miejskiego w Suwałkach

W Urzędzie Miejskim w Suwałkach obsługą klienta zajmują się wszystkie wydziały i równorzędne komórki organizacyjne. Najczęstszym sposobem załatwienia sprawy w Urzędzie jest obsługa bezpośrednio w komórkach organizacyjnych. W związku z przestrzeganiem w/w stanu epidemii wprowadzono zarządzeniem regulamin pracy zdalnej pracowników urzędu i umożliwiono pracownikom wykonywanie obowiązków za pomocą pracy zdalnej.

W Wydziale Komunikacji i Urzędzie Stanu Cywilnego zostały uruchomione systemy kolejkowe, które znacząco usprawniły bieżącą obsługę petentów oraz umożliwiły zdalną rejestrację wizyt. W sposób znaczący wzrosła ilość spraw kierowanych do urzędu z wykorzystaniem kanałów informatycznych w tym głównie przez e-PUAP i profil zaufany.

Potrzeby klientów formułowane są poprzez:

- ✓ korespondencję kierowaną do Urzędu drogą pocztową i elektroniczną;
- ✓ bezpośredni kontakt pracownika z klientem (realizowany w tymczasowym punkcie obsługi bezpośredniej) ;
- ✓ rozmowy telefoniczne i środki komunikacji elektronicznej;
- ✓ media;
- ✓ analizę skarg i petycji;
- ✓ stronę internetową Urzędu www.um.suwalki.pl

Na oficjalnej stronie Urzędu Miejskiego w Suwałkach znajdują się między innymi informacje dotyczące miasta, samorządu, gospodarki, kultury i turystyki, oświaty i sportu. Jest ona na bieżąco aktualizowana. Dodatkowo mieszkańcy miasta mogą uzyskać informacje dotyczące funkcjonowania miasta oraz Urzędu Miejskiego poprzez stronę Biuletynu Informacji Publicznej (BIP).

Szkolenia pracowników samorządowych

W 2021 roku zrealizowano 150 jednostek szkoleniowych na kwotę łączną 37 947 zł. Liczba ta jest mniejsza od planowanej i wykonanej w roku poprzednim i wynikała z ograniczonej ilości oferowanych szkoleń – odwołanych ze względu na restrykcje covidowe. Kwota zaplanowana na powyższy cel w 2021 roku wyniosła 53 000 zł. Zrealizowano 3 umowy na dofinansowanie studiów podyplomowych na kwotę łączną 11 100 zł. Ponadto czterech pracowników rozpoczęło w październiku 2021 r. kształcenie na studiach podyplomowych dofinansowane ze środków Krajowego Funduszu Szkoleniowego.

System kontroli zarządczej w Urzędzie Miejskim w Suwałkach

Procedury kontroli zarządczej zostały określone zarządzeniem Nr 129/2017 Prezydenta Miasta Suwałk z dnia 25 kwietnia 2017 r. w sprawie organizacji i funkcjonowania kontroli zarządczej w Mieście Suwałki.

Łącznie w roku 2021 wykonano 271 kontroli, w tym 116 kontroli problemowych, 139 kontroli sprawdzających oraz 16 kontroli doraźnych.

W Urzędzie Miejskim w Suwałkach w 2021 roku przeprowadzono 12 kontroli zewnętrznych.

7.3. Rady i kolegialne organy opiniotwórczo - doradcze

Efekty działań ciał konsultacyjnych działających w Mieście

W mieście działa kilka gremiów, reprezentujących różne środowiska, o charakterze konsultacyjnym, które uczestniczą w podejmowaniu kluczowych decyzji na poziomie miejskim. Na podstawie ustawy o samorządzie gminnym (tekst jedn.: Dz. U. z 2019 r., poz. 506) działają dwie rady: Młodzieżowa Rada Miasta Suwałki oraz Suwalska Rada Seniorów.

Młodzieżowa Rada Miasta Suwałki

Młodzieżowa Rada Miasta Suwałki jest reprezentacją młodzieży uczącej się na terenie Miasta Suwałki. Celem działania MRMS jest kształtowanie postaw prospołecznych, obywatelskich, demokratycznych i rozpowszechnianie idei samorządności. Działalność MRMS ma charakter konsultacyjny, lecz za cel bierze również aktywizację suwalskiej młodzieży. Kadencja Rady trwa 2 lata i rozpoczyna się we wrześniu. Młodzieżowa Rada Miasta Suwałki reprezentuje interesy całej suwalskiej młodzieży. W skład Młodzieżowej Rady Miasta Suwałki wchodzi do dwóch przedstawicieli każdego typu szkoły ponadpodstawowej znajdującej się na terenie Miasta. Przedstawiciele są wybierani spośród członków społeczności uczniowskiej zgodnie z obowiązującą w szkole ordynacją wyborczą. Za przeprowadzenie wyborów odpowiadają szkolne Samorządy Uczniowskie.

Działania realizowane przez Młodzieżową Radę Miasta:

- ✓ reprezentowanie suwalskiej młodzieży na obchodach świąt państwowych;
- ✓ współpraca z innymi Młodzieżowymi Radami w Polsce;
- ✓ współpraca z Młodzieżową Radą z Grande -Synthe we Francji;
- ✓ reprezentowanie suwalskiej młodzieży w Sejmie Dzieci i Młodzieży;
- ✓ promocja Suwałk w mediach społecznościowych i organizowanie wydarzeń kulturalnych wśród młodzieży;
- ✓ organizowanie konkursów i ankiet;
- ✓ współpraca z organizacjami pozarządowymi;
- ✓ wspieranie suwalskich seniorów;
- ✓ udział w wolontariacie na rzecz seniorów w związku z COVID-19;
- ✓ wspieranie inicjatyw młodzieżowych;
- ✓ uczestnictwo w warsztatach i szkoleniach;
- ✓ udział w komisjach konkursowych;
- ✓ współpraca z miejskimi instytucjami;
- ✓ rozpowszechnianie idei wolontariatu;
- ✓ aktywizacja suwalskiej młodzieży.

Skład Młodzieżowej Rady Miasta IV kadencji 2021-2023:

- ✓ Igor Przybylak - przewodniczący
- ✓ Malwina Kiersztyn- wiceprzewodnicząca
- ✓ Olaf Milewski- wiceprzewodniczący
- ✓ Paweł Bednarski
- ✓ Miłosz Berezecki
- ✓ Angelika Kozłowska
- ✓ Cezary Pendras
- ✓ Julia Rozwadowska
- ✓ Julia Sawicka
- ✓ Partycja Świerzyńska
- ✓ Julia Tkaczyk
- ✓ Konrad Rudziewicz

Młodzieżowa Rada Miasta Suwałki, fot. Archiwum Urzędu Miejskiego w Suwałkach.

Suwałska Rada Seniorów

Suwałska Rada Seniorów trzeciej kadencji (2019-2021) została powołana Zarządzeniem nr 16/2019 Prezydenta Miasta Suwałk z dnia 7 stycznia 2019 r. w sprawie powołania Suwalskiej Rady Seniorów. Radę tworzy dziewięć osób, co najmniej pięcioro z nich musi mieć powyżej 60 lat. Siedmioro członków Rady zgłaszają i wybierają suwalskie organizacje pozarządowe i instytucje działające na rzecz seniorów, dwoje to przedstawiciele Prezydenta Miasta Suwałk. Rada działa społecznie, członkowie nie otrzymują wynagrodzeń.

W 2021 roku Suwałska Rada Seniorów spotkała się na pięciu posiedzeniach. Opiniowała m.in. projekt Programu współpracy Miasta Suwałk z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami, o których mowa w art. 3 ust. 3 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie na rok 2022. Suwałska Rada Seniorów uczestniczyła w Podlaskim Kongresie Rad Seniorów w Supraślu i gościła przedstawicieli rad z regionu w Suwałkach. Niestety z powodu pandemii nie odbyła się Suwalska Olimpiada Seniorów.

Spotkanie Suwalskiej Rady Seniorów, fot. z Archiwum Urzędu Miejskiego w Suwałkach.

Inne rady działające w Suwałkach

Suwska Rada Działalności Pożytku Publicznego

Suwska Rada Działalności Pożytku Publicznego czwartej kadencji (2020-2022) została powołana Zarządzeniem nr 395/2019 Prezydenta Miasta Suwałk z dnia 24 października 2019 r. w sprawie powołania Suwskiej Rady Działalności Pożytku Publicznego. Radę tworzy 12 osób: sześcioro przedstawicieli organizacji pozarządowych, trzech radnych Miasta Suwałki i trzech przedstawicieli Prezydenta Miasta Suwałk. Rada działa społecznie, członkowie nie otrzymują wynagrodzeń.

W 2021 roku Suwska Rada Działalności Pożytku Publicznego spotkała się na dziewięciu posiedzeniach, które ze względu na pandemię odbywały się na platformie komunikacyjnej. Zaopiniowała łącznie 12 dokumentów regulujących współpracę Miasta Suwałk z organizacjami pozarządowymi oraz najważniejszych dokumentów miejskich o znaczeniu strategicznym dla wszystkich mieszkańców. SRDPP zgłosiła w nich łącznie 129 uwag, z czego przyjęto aż 106, czyli 82,17 procenta.

Miejska Społeczna Rada do Spraw Osób Niepełnosprawnych przy Prezydencie Miasta Suwałk na lata 2019-2023

Została powołana Zarządzeniem nr 243/2019 Prezydenta Miasta Suwałk z dnia 26 czerwca 2019 roku. Zarządzenie weszło w życie z dniem 05 sierpnia 2019 r. Rada jest organem opiniodawczo-doradczym składającym się z 5 osób, powołanych spośród przedstawicieli działających na terenie miasta organizacji pozarządowych, fundacji oraz przedstawiciela jednostki samorządu terytorialnego. Kadencja Rady trwa cztery lata.

Zakres działalności Rady:

- Inspirowanie przedsięwzięć zmierzających do:
 - integracji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych,
 - realizacji praw osób niepełnosprawnych.
- Opiniowanie projektów powiatowych programów działań na rzecz osób niepełnosprawnych.
- Ocena realizacji programów.
- Opiniowanie projektów uchwał i programów przyjmowanych przez Radę Miasta pod kątem ich skutków dla osób niepełnosprawnych.

W 2021 r. odbyło się 5 posiedzeń Rady (w tym 4 posiedzenia Rady z uwagi na stan epidemiczny i ograniczenia z nim związane odbyły się za pomocą środków komunikacji elektronicznej).

Rada Gospodarcza przy Prezydencie Miasta Suwałk

Rada Gospodarcza przy Prezydencie Miasta Suwałk (aktualna kadencja 2018-2023) jest niezależnym organem opiniodawczo-doradczym, działającym od kilkunastu lat na rzecz integracji środowiska przedsiębiorców i instytucji około biznesowych w Suwałkach. Celem Rady jest inicjowanie i wspieranie rozwoju społeczno-gospodarczego oraz opiniowanie głównych zamierzeń inwestycyjnych i kierunków rozwojowych Suwałk. Rada Gospodarcza składa się z przedstawicieli suwalskiego środowiska biznesu i przedsiębiorców.

W 2021 r. odbyły się 3 posiedzenia Rady (w tym jedno w formule telekonferencji), na których konsultowano m.in. tematy dot.: dokumentów strategicznych Miasta Suwałk (Strategia Zrównoważonego Rozwoju Miasta Suwałk do roku 2030 oraz Program Rozwoju Przedsiębiorczości do roku 2030), realizacji działań w ramach „Pakietu Wsparcia Suwalskich Przedsiębiorców”, opracowywanych miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego oraz studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego, organizacji V Forum Biznesowe Pogranicza”, projektu budowy instalacji termicznego przekształcania pre-RDF (ITPO), planowanego budżetu Miasta Suwałk w 2022 r. oraz sytuacji ekonomicznej suwalskich przedsiębiorców w związku z pandemią COVID-19.

Rada Sportu przy Prezydencie Miasta Suwałk

Została powołana zarządzeniem nr 3/2019 PMS z dnia 3 stycznia 2019 r. w sprawie zasad powołania Rady Sportu przy Prezydencie Miasta Suwałk i ustalenia Regulaminu działania tej Rady, zmienionego zarządzeniami: nr 53/2019 PMS z dnia 30 stycznia 2019 r., nr 57/2019 PMS z dnia 31 stycznia 2019 r. oraz nr 24/2020 z dnia 16 stycznia 2020 r.

Rada Sportu przy Prezydencie Miasta Suwałk jest społecznym organem opiniodawczym i ma służyć rozwojowi sportu i kultury fizycznej na terenie Miasta Suwałk. Liczy 14 członków.

Do jej zadań należy opiniowanie:

- ✓ strategii rozwoju Miasta Suwałk w zakresie kultury fizycznej;
- ✓ projektu budżetu Miasta Suwałk w części dotyczącej kultury fizycznej;
- ✓ programów dotyczących rozwoju bazy sportowej na terenie miasta Suwałk, w tym w szczególności miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego w zakresie dotyczącym terenów wykorzystywanych na cele kultury fizycznej;
- ✓ projektów uchwał, określających warunki i tryb finansowania zadań własnych Miasta w zakresie rozwoju sportu.

W 2021 r. odbyły się cztery spotkania Rady Sportu, na których omawiano:

- ✓ sprawozdanie roczne za 2020 rok z działalności Ośrodka Sportu i Rekreacji w Suwałkach. Dyrektor Ośrodka Sportu i Rekreacji przedłożył sprawozdanie z funkcjonowania poszczególnych obiektów, w tym dotyczące przychodów i kosztów utrzymania,
- ✓ propozycje działań Ośrodka Sportu i Rekreacji w Suwałkach w 2021 roku w warunkach pandemii COVID-19, prognozę funkcjonowania obiektów w 2021 r. i plan działania Ośrodka w sytuacji, gdy ponownie zostaną zamknięte obiekty sportowe,
- ✓ problemy finansowe Uczniowskiego Klubu Żeglarskiego „Grot”. Prezes UKŻ „Grot” przedstawił problem wynikający z planowanej likwidacji sekcji żeglarstwa w Ośrodku Sportu i Rekreacji w Suwałkach.

W 2021 r. Rada Sportu pozytywnie zaopiniowała:

- ✓ inicjatywę nadania imienia Jadwigi Olbrys Stadionowi Lekkoatletycznemu w Suwałkach przy ul. Wojska Polskiego 17. Tablicę upamiętniającą Jadwigę Olbrys odsłonięto 12 września 2021 r.;
- ✓ projekt uchwały w sprawie sposobu ustalania cen i opłat oraz zasad i trybu korzystania z obiektów i urządzeń Ośrodka Sportu i Rekreacji w Suwałkach oraz przedszkoli, szkół i placówek oświatowych prowadzonych przez Miasto Suwałki;
- ✓ projekt uchwały w sprawie określenia warunków i trybu finansowania rozwoju sportu w Mieście Suwałki. Uchwała została przyjęta przez Radę Miejską w Suwałkach, ale została uchylona przez Regionalną Izbę Obrachunkową;
- ✓ projekt uchwały w sprawie określenia zasad, trybu przyznawania i pozbawiania oraz rodzaju i wysokości stypendiów sportowych oraz nagród i wyróżnień w Mieście Suwałki.

Rada Kultury przy Prezydencie Miasta Suwałk

Została powołana zarządzeniem nr 72/2017 PMS z dnia 28 lutego 2017 r., zmienionym zarządzeniem nr 450/2018 z 27 grudnia 2018 r., zarządzeniem nr 414/2019 z 8 listopada 2019 r. oraz zarządzeniem nr 498/2020 z 28 grudnia 2020 r. Po śmierci prof. Andrzeja Strumiłło – honorowego Członka Rady, (9 kwietnia 2020 r.), nie uzupełniano składu Rady i liczy ona 11 członków.

Rada jest organem opiniodawczym Prezydenta Miasta Suwałk i ma służyć zintegrowaniu środowiska podmiotów działających w sferze kultury i sztuki poprzez stworzenie płaszczyzny dla współdziałania i wymiany doświadczeń.

Główne cele Rady to:

- inicjowanie i wspieranie rozwoju kultury i sztuki z uwzględnieniem zasad zrównoważonego rozwoju,
- wymiana doświadczeń w zakresie działań oraz zadań problemowych dotyczących funkcjonowania kultury i sztuki w mieście,

- kreowanie i promowanie kultury i sztuki,
- stworzenie przyjaznego środowiska dla rozwoju kultury i sztuki pod względem proceduralnym, formalnym oraz infrastrukturalnym.

W 2021 roku z powodu pandemii koronawirusa i ograniczeniu działalności instytucji kultury, Rada Kultury w Suwałkach odbyła jedno spotkanie w formule online.

Udział Prezydenta w różnych ciałach lokalnych (powiatowych) i regionalnych

W 2021 r. Prezydent Miasta Suwałk uczestniczył w pracach następujących ciał doradczych:

✓ **Komitet Monitorujący Regionalny Program Operacyjny Województwa Podlaskiego na lata 2014-2020**

Komitet Monitorujący (KM) ustanowiony przez Instytucję Zarządzającą (IZ) programem działa jako niezależne ciało opiniotwórczo-doradcze w kwestii zarządzania i wdrażania RPO WP. W jego skład wchodzi przedstawiciele strony rządowej, samorządowej oraz organizacji związkowych, organizacji pracodawców, izb gospodarczych oraz organizacji pozarządowych i środowiska naukowego. W pracach Komitetu Monitorującego mogą uczestniczyć przedstawiciele innych instytucji, w tym europejskich, a także osoby zaproszone przez przewodniczącego KM;

✓ **Podlaskie Forum Terytorialne**

Podlaskie Forum Terytorialne to platforma wymiany myśli i doświadczeń na temat rozwoju regionu. W jego skład wchodzi przedstawiciele wielu środowisk: przedsiębiorców, organizacji pozarządowych, uczelni, samorządów i administracji. Pełnił funkcję komitetu monitorującego wdrażanie Strategii Rozwoju Województwa Podlaskiego do roku 2020, a w 2021 r. brało udział w pracach dot. projektu nowej Strategii Rozwoju Województwa Podlaskiego 2030.

✓ **Komitet Gospodarki Miejskiej Krajowej Izby Gospodarczej**

Komitet Gospodarki Miejskiej jest strukturą ekspercką wspomagającą Prezydium Krajowej Izby Gospodarczej w procesie formułowania strategii KIG oraz dla wypracowywania stanowisk i opinii w zakresie gospodarki miejskiej. Celem Komitetu jest też podejmowanie inicjatyw dla wzmocnienia gospodarczej konkurencyjności polskich miast i potencjału intelektualnego komitetu poprzez udział w zespole ekspertów. Strategicznym celem Komitetu jest ciągła praca nad Modelem Gospodarczego Rozwoju Miast Polskich w obszarach: strategiczne zarządzanie gospodarczym rozwojem miast, konkurencyjność gospodarcza polskich miast, kapitały miasta, gospodarka cyfrowa, kompetencje i umiejętności oraz miasto w sieci.

Komitet Gospodarki Miejskiej zajmuje się miastem, jako uczestnikiem rynku i gospodarką miejską, jako zbiorem elementów mających wpływ na wzrost gospodarczej konkurencyjności miasta.

Podstawą działania Komitetu jest przekonanie, że miasta stanowią węzły sieci oraz różnych powiązań gospodarczych, społecznych i kulturowych. Znajdują się w przestrzeni przepływów wypełnionej: kapitałem, informacją, technologią, obrazami, dźwiękiem i symbolami. Każde miasto posiada swój kapitał terytorialny, który może być pomnażany w oparciu o zasoby lokalne właściwe tylko temu miejscu.

Jednym z celów strategicznych jest efektywne uczestnictwo Komitetu w procesach kształtowania, miejskiego i regionalnego środowiska innowacyjnego, które wzmocni konkurencyjność polskich przedsiębiorstw i polskiej gospodarki.

7.4. Współpraca międzynarodowa w 2021 r.

Rok 2021 był drugim rokiem pandemii COVID-19. W Suwałkach, jak w całej Polsce obowiązywał stan zagrożenia epidemicznego i liczne ograniczenia. Zredukowano liczbę zaproszeń i wizyt, wydarzeń kulturalnych i sportowych. Działania z miastami partnerskimi były realizowane w zmniejszonym zakresie. Latem, gdy poluzowano obostrzenia pandemiczne, delegacje z miast partnerskich i współpracujących skorzystały z zaproszenia i uczestniczyły w Dniach Suwałk, 13-15 sierpnia 2021 r. Delegacje z krajów spoza UE nie przyjechały do Suwałk ze względu na wprowadzenie obowiązkowej kwarantanny po przyjeździe do Polski. Miasta partnerskie i współpracujące, poza Tarnopolem na Ukrainie, odwołały zaproszenia na swoje tradycyjne święta organizując je, jedynie w wymiarze lokalnym. W sierpniu 2021 r. delegacja z Suwałk uczestniczyła w obchodach Dni Tarnopola.

Miasta partnerskie

Alytus (Litwa) – od 1996 roku

Od kilkunastu lat Suwałki wraz z Alytusem realizują wspólne projekty współfinansowane z funduszy Unii Europejskiej w dziedzinie: gospodarki, edukacji, kultury, sportu i zdrowia. Mieszkańcy obu miast biorą udział w licznych imprezach kulturalnych, takich jak: Dni Miasta, Suwalski Jarmark Folkloru, Suwałki Blues Festiwal oraz w zawodach sportowych. Realizowane są wspólne projekty infrastrukturalne i tzw. „miękkie”. Miasto Suwałki realizuje wspólnie z Miastem Alytus projekt pt.: „BĄDŹ AKTYWNY – BĄDŹ ZDROWY”- II etap do Programu Interreg V-A Współpracy Litwa-Polska 2014-2020 i jako partner projektu uzyskało dofinansowanie w kwocie: 284 617,65 EUR. Całkowite wydatki kwalifikowane Miasta Suwałki: 334 844,30 EUR. Okres realizacji: od 01.01.2021 r. do 30.06.2022 r. Celem projektu jest poprawa zdrowia fizycznego i emocjonalnego dzieci zamieszkujących obszar polsko-litewskiego pogranicza w okresie pandemii COVID-19. W 2021 r. delegacja z Alytusa uczestniczyła w Dniach Suwałk, 13-15 sierpnia 2021 r. Samorządy wymieniły okolicznościowe listy gratulacyjne z okazji 25-lecia współpracy miast partnerskich Suwałk i Alytusa.

Czerniachowski (Obwód Kaliningradzki Federacji Rosyjskiej) – od 2012 roku

Współpraca dotyczy kultury i sportu oraz inwestycji zrealizowanych w ramach projektu dotyczącego drugiego etapu przebudowy Placu Marszałka Józefa Piłsudskiego w Suwałkach dofinansowanego z Unii Europejskiej. W 2021 roku ze względu na pandemię COVID-19, nie realizowano wspólnych działań.

Grande-Synthe (Francja) – od 1978 roku

Współpraca Suwałk z Grande-Synthe rozpoczęła się w latach 70-tych ubiegłego wieku. Wtedy to powstało Towarzystwo Przyjaciół Grande-Synthe. W 1978 roku podpisano pierwszą umowę o współpracy. Rozpoczęły się wymiany turystyczne i kulturalne. Do Francji wyjeżdżały zespoły artystyczne, między innymi Zespół Pieśni i Tańca „Suwalszczyzna”, grupy młodzieży, sportowcy i inni. W 2019 roku obchodzono 40. lecie współpracy miast, zorganizowano plenerową wystawę fotograficzną oraz wydano publikację podsumowującą dotychczasową współpracę. W 2021 roku delegacja z Grande-Synthe uczestniczyła w Dniach Suwałk, 13-15 sierpnia 2021 r. W dniach 25 października – 3 listopada 2021 r. delegacja Młodzieżowej Rady Miejskiej z Grande-Synthe, (13 osób młodzieży i 4 opiekunów) odwiedziło Polskę. W dniach 25-27 października 2021 r. delegacja zwiedzała Wieliczkę, Kraków, Oświęcim-Brzezinkę, a następnie przyjechała do Suwałk.

Marijampol (Litwa) – od 1995 roku

Wieloletnia współpraca w dziedzinie kultury, nauki, sportu, edukacji, turystyki i promocji. Od wielu lat Suwałki wraz z miastem Marijampol realizują wspólne projekty współfinansowane z funduszy Unii Europejskiej. W 2018 r. Miasto Suwałki wraz z Punktem Informacji Turystycznej „Sveikatingumo idejos” w Marijampolu realizowały projekt pn.: „Sztuka i kultura w miastach pogranicza Litwy i Polski, jako atrakcja turystyczna”, program Interreg Litwa-Polska 2014-2020. Od września do grudnia 2021 roku Muzeum Okręgowe w Suwałkach zorganizowało wystawę ilustracji prasowych i litografii autorstwa Stanisława

Bohusza-Siestrzeńcewicz w Muzeum Regionalnym w Mariampolu (Mariampoles Krasto Ir Prezidento Kazio Griniaus Muziejus). Delegacja z Marijampola uczestniczyła w programie Dni Suwałk 2021. Dokonano wymiany okolicznościowych listów gratulacyjnych z okazji 25-lecia współpracy Suwałk i Marijampola, która przypadała w 2020 roku. Jednak ze względu na pandemię COVID-19 rok wcześniej nie odbyły się żadne spotkania.

Notodden (Norwegia) – od 2008 roku

Dzięki współpracy miast zapoczątkowanej w ramach projektu „Innovation Circle”, INTERREG IIIB, Miasto Suwałki podjęło inicjatywę organizacji Suwałki Blues Festiwal. W latach 2009-2012 Suwałki i Notodden wraz z innymi partnerami z państw Regionu Morza Bałtyckiego 2007-2013 realizowały wspólny projekt pt.: „TRANS-IN-FORM”. W 2016 r. przyznano tytuł Honorowego Obywatela Miasta Suwałk Bjørn’owi Frode Moen, doradcy ds. międzynarodowych w Notodden w latach 2007-2015. Współpraca z Miastem Notodden została zawieszona. W 2020 roku Suwalski Ośrodek Kultury we współpracy z Fundacją Notodden Blues Festival w ramach projektu pn.: „Suwałki Blues Festival – czynnik rozwoju społecznego i gospodarczego miasta Suwałk” pozyskały grant: 354,445,63 Euro z Mechanizmu Finansowego EOG na realizację Suwałki Blues Festival 2021. Ze względu na COVID-19 realizacja tej edycji festiwalu została przesunięta na 2022 rok.

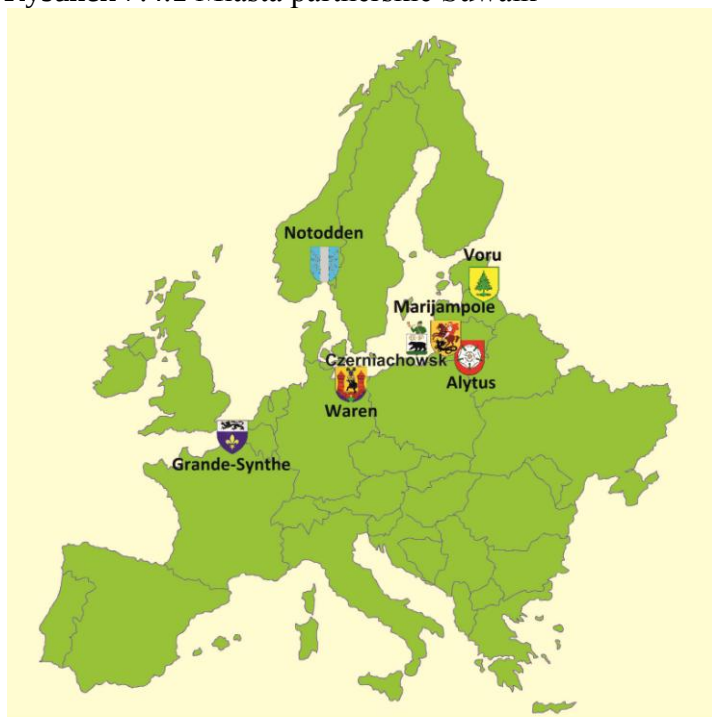
Waren/ Müritz (Niemcy) – od 1999 roku

Współpraca dotyczy działań w dziedzinie edukacji, sportu, kultury i turystyki. Od 2009 r. realizowana jest wymiana młodzieży Zespołu Szkół nr 3 w Suwałkach i Friedrich-Dethloff-Schule finansowana z Programu Polsko-Niemieckiej Wymiany Młodzieży. Organizowane są wystawy malarskie i fotograficzne. Rozwija się wymiana sportowa i udział w biegach organizowanych w Waren i w Suwałkach. Drużyny z Waren (Müritz) brały dwukrotnie udział w konkursie kulinarnym „Sąsiedzi przy stole” w Suwałkach. W 2019 roku obchodzono 20. lecie współpracy miast. W 2021 roku delegacja z Waren (Müritz) uczestniczyła w programie Dni Suwałk.

Võru (Estonia) – 1999 roku

Współpraca Suwałk i Võru dotyczy głównie sportu i kultury. W 2018 r. chór dziecięcy ze szkoły muzycznej oraz chór żeński z Võru wystąpiły z koncertami w Suwałkach. Delegacje samorządowe obu miast uczestniczyły w Dniach Suwałk i w Dniach Võru. W 2021 roku delegacja z Võru uczestniczyła w programie Dni Suwałk.

Rysunek 7.4.1 Miasta partnerskie Suwałk

Miasta współpracujące (na podstawie listów intencyjnych o współpracy)

Amata/ Cesis (Łotwa) – od 2009 roku

W 2009 roku Miasto Suwałki podpisało List intencyjny z Rejonem Cesis na Łotwie. W wyniku reformy administracyjnej na Łotwie w 2010 roku, kompetencje te przejęło Stowarzyszenie Samorządów Łotewskich AMATA. Współpraca dotyczy realizacji wspólnych projektów w ramach programów: Europa dla Obywateli, Region Morza Bałtyckiego, Erasmus+, a także współpracy samorządów w zakresie wymiany edukacyjnej, sportowej i kulturalnej. W lipcu 2021 r., w wyniku nowego podziału administracyjnego Łotwy, Amata została włączona w obszar administracyjny Miasta Cesis. Urząd Miejski w Suwałkach i Urząd Miejski w Cesis potwierdziły chęć dalszej współpracy. W sierpniu 2021 r. delegacja z Cesis uczestniczyła w programie Dni Suwałk.

Grodno (Białoruś) – od 2016 roku

List intencyjny dotyczący współpracy partnerskiej z Grodnem, (Białoruś) podpisano aby umożliwić realizację wspólnych przedsięwzięć w najistotniejszych dziedzinach życia, w szczególności w ramach Programu Współpracy Transgranicznej Polska-Białoruś-Ukraina. Delegacje brały udział w Dniach Miasta – Jarmarku Kamedulskim i w Dniach Grodna. W latach 2020-2021 nie było wymiany delegacji ze względu na pandemię COVID-19.

Poti (Gruzja) – od 2017 roku

List intencyjny pomiędzy zaprzyjaźnionymi miastami Suwałki i Poti podpisano w lipcu 2017 r. Strony postanowiły sprzyjać nawiązywaniu i rozszerzeniu współpracy międzynarodowej: gospodarczo-przemysłowej, sportowej, kulturalnej, edukacyjnej oraz w dziedzinie stosunków obu lokalnych samorządów w celu wspierania stabilnego rozwoju Miast Suwałki i Poti z uwzględnieniem interesów obu partnerów. W latach 2020-2021 nie było wymiany delegacji ze względu na pandemię COVID-19.

Tarnopol, (Ukraina) – od 2017 roku

List intencyjny dotyczący współpracy partnerskiej z Miastem Tarnopol, (Ukraina) podpisano aby umożliwić realizację wspólnych przedsięwzięć w najistotniejszych dziedzinach życia, w szczególności w ramach Programu Współpracy Transgranicznej Polska-Białoruś-Ukraina. W 2021 r. Biblioteka Publiczna im. M. Konopnickiej w Suwałkach kontynuowała realizację projektu „Spotkajmy się: Ukraińcy w Suwałkach, Polacy w Tarnopolu”. Delegacja z Suwałk uczestniczyła w Dniach Tarnopola.

Wołkowysk (Białoruś) – od 2016 roku

List intencyjny o współpracy Suwałk z Wołkowyskiem podpisano ze względu na możliwość realizacji wspólnych projektów w ramach Programu Współpracy Transgranicznej Polska-Białoruś-Ukraina 2014-2020. Delegacje uczestniczyły w obchodach Dni obu Miast. W latach 2020-2021 nie było wymiany delegacji ze względu na pandemię COVID-19.

Delegacje zagraniczne w czasie Dni Suwałk, fot. archiwum Urzędu Miejskiego w Suwałkach.

Innovation Circle Network – od 2007 roku

Miasto Suwałki przystąpiło do międzynarodowej sieci współpracy pn.: Innovation Circle Network (IC Network), zgodnie z Uchwałą Nr XVI/134/07 Rady Miejskiej w Suwałkach z dn. 31.10.2007 r. Stowarzyszenie Innovation Circle Network zostało powołane 21 września 2007 roku w Warszawie przez partnerów projektu „Innovation Circle” realizowanego w ramach Programu Interreg IIIB BSR, w tym m.in. Miasto Suwałki. W 2008 r. organizacja została zarejestrowana w Norwegii, jako stowarzyszenie i posiada numer rejestracji państwowej: NO 992 309 946. W 2011 r. uzupełniono procedurę, w ramach której w dniu 8 sierpnia 2011 r. Minister Spraw Zagranicznych wydał decyzję o wyrażeniu zgody na przystąpienie Miasta Suwałki do międzynarodowego zrzeszenia Innovation Circle Network (ICN). Miasto Suwałki uczestniczy w projektach realizowanych przez partnerów ICN. W 2021 roku zorganizowano cykl otwartych seminariów internetowych na platformie zoom.

7.5 Współpraca miasta Suwałki z Organizacjami pozarządowymi

W 2021 roku kontynuowano współpracę miasta Suwałki z Organizacjami pozarządowymi. Dobra współpraca samorządu z Organizacjami to jeden z fundamentów społeczeństwa obywatelskiego, mający wpływ także na aktywność i odpowiedzialność za lokalną wspólnotę pozostałych mieszkańców. Współpraca miała zarówno charakter finansowy - w postaci dofinansowania przez Miasto Suwałki zadań publicznych realizowanych przez Organizacje na rzecz mieszkańców Suwałk, jak i pozafinansowy, w ramach której między innymi udzielano lub wynajmowano na preferencyjnych warunkach lokale i obiekty miejskie na potrzeby działań prowadzonych przez Organizacje, konsultowano najważniejsze dokumenty, nie tylko regulujące współpracę samorządu z Organizacjami, ale także inne miejskie strategie, współpracowano przy organizacji miejskich wydarzeń. Znacznym utrudnieniem dla działalności organizacji pozarządowych była pandemia, która tak jak w 2020 r. uniemożliwiła realizację części planów i zamierzeń.

Współpraca finansowa

Zasady współpracy finansowej miasta Suwałki z Organizacjami reguluje roczny Program współpracy miasta Suwałk z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami, o których mowa w art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie oraz dodatkowo uchwała Rady Miejskiej w Suwałkach w sprawie określenia warunków i trybu finansowania rozwoju sportu w Mieście Suwałki. Program współpracy jest każdorazowo konsultowany z Suwalską Radą Działalności Pożytku Publicznego i z Organizacjami. Określa on między innymi zadania priorytetowe współpracy i minimalne kwoty, jakie będą przyznane na wsparcie realizacji tych zadań. W wyniku tej współpracy w 2021 roku miasto przekazało Organizacjom dotacje w łącznej kwocie **3.626.672,50 zł** (plan 3.716.500 zł).

W 2021 r. kontynuowano umowy wieloletnie na prowadzenie czterech świetlic środowiskowych, Centrum Informacji Turystycznej, jednego z trzech klubów seniora oraz Ośrodka Profilaktyki i Wsparcia dla Osób Nietrzeźwych, Uzależnionych i Bezdomnych w Suwałkach.

Ogółem z dotacji skorzystało 75 organizacji.

7.5.1 Dotacje na realizację zadań publicznych w latach 2019-2021

Priorytetowe zadania publiczne	2019	2020	2021
rozwój sportu oraz wspieranie i upowszechnianie kultury fizycznej	1.212.610,29 (plan 1.100.000)	1.447.931,33 (plan 1.200.000)	1.185.940,86 (plan 1.100.000)
przeciwdziałanie uzależnieniom i patologiom społecznym (w tym dofinansowanie świetlic środowiskowych oraz Ośrodka Profilaktyki i Wsparcia dla Osób Nietrzeźwych, Uzależnionych i Bezdomnych)	531.207,80 (w tym 322.000 – dofinansowanie świetlic środowiskowych) 906.000 (plan 1.506.000)	472.573,46 (w tym 358.393,46 – dofinansowanie świetlic) 887.421,52 (plan 1.530.000)	546.500 (w tym 401.000 – dofinansowanie świetlic) 970.000 (plan 1.570.000)
działania na rzecz osób w wieku	177.926,92 (plan 190.000)	204.655,11 (plan 270.000)	166.770,45 zł (w tym Kluby

emerytalnym, w tym działalność klubów seniora			Seniora 159.997,06 zł) (plan 177.500)
turystyka, krajoznawstwo oraz wypoczynek dzieci i młodzieży, w tym Centrum Informacji Turystycznej	155.756,62 (plan 159.000)	141.985,27 (plan 159.000)	159.491,50 (plan 159.000)
kultura, sztuka, ochrona dóbr kultury i dziedzictwa narodowego	164.514,24 (plan 160.000)	99.080,70 (plan 200.000)	195.760,16 (plan 200.000)
Centrum Wspierania Organizacji Pozarządowych	80.000 + 40.000 „Złota Rączka dla seniora” (plan 120.000)	83.955,08 (plan 90.000)	72.902,87 (plan 95.000)
ochrona i promocja zdrowia oraz działalność na rzecz osób niepełnosprawnych	81.870 (plan 85.000)	73.658,04 (plan 95.000)	90.400,51 (plan 95.000)
dofinansowanie wkładów własnych do projektów dofinansowanych z innych źródeł niż budżet Miasta Suwałk	69.344,50 (plan 100.000)	0 (plan 50.000)	38.219,98 (plan 45.000)
pomoc społeczna, w tym pomoc rodzinom i osobom w trudnej sytuacji życiowej oraz wyrównywanie szans tych rodzin i osób	60.000 (plan 60 000)	64.999,99 (plan 65.000)	136.000 (plan 140.000)
nauka, edukacja, oświata i wychowanie	40.000 (plan 30.000)	- (plan 0)	- (plan 0)
Suwalska Majówka Społeczna	0 organizacja techniczna wydarzenia - SOK	0	0
ekologia i ochrona zwierząt oraz ochrona dziedzictwa przyrodniczego	19.922,92 (plan 20.000)	17.333,09 (plan 20.000)	19.630,74 (plan 20.000)
rewitalizacja	17.365,72 (plan 60.000)	0 (plan 120.000)	30.055,43 (plan 100.000)
na rzecz rodziny, macierzyństwa, rodzicielstwa, upowszechniania i	10.000 (plan 15.000)	15.000 (plan 15.000)	15.000 (plan 15.000)

ochrony praw dziecka			
Razem	3.566.519,01 (plan 3.605.000)	3.508.593,59 (plan 3.814.000)	3.626.672,50 (plan 3.716.500)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Biura Współpracy z Organizacjami Pozarządowymi.

Ze względu na obostrzenia epidemiczne nie odbyła się Suwalska Majówka Społeczna.

Współpraca pozafinansowa

We współpracy pozafinansowej podejmowano wiele działań, mających na celu realizację zadań publicznych na rzecz mieszkańców Suwałk oraz poprawę współpracy miasta z Organizacjami. Bezpłatnie lub na preferencyjnych warunkach udostępniano lokale oraz obiekty miejskie na siedziby i działania organizacji. Udzielano patronatu honorowego Prezydenta Miasta Suwałk wydarzeniom, przygotowanym przez Organizacje.

Kontynuowano współpracę miasta Suwałki z Organizacjami pozarządowymi w zakresie realizacji Suwalskiego Budżetu Obywatelskiego. Tradycyjnie konsultowano z Organizacjami oraz z Suwalską Radą Działalności Pożytku Publicznego projekt uchwały Rady Miejskiej w Suwałkach w tej sprawie oraz zaproszono pięcioro przedstawicieli suwalskich Organizacji pozarządowych do Zespołu ds. Suwalskiego Budżetu Obywatelskiego.

Z Organizacjami i Suwalską Radą Działalności Pożytku Publicznego konsultowano także projekty uchwał Rady Miejskiej w Suwałkach w sprawach dotyczących działalności pożytku publicznego: Wieloletni program współpracy Miasta Suwałk z organizacjami pozarządowymi na lata 2021-2025, Program współpracy Miasta Suwałk z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami, o których mowa w art. 3 ust. 3 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie na rok 2022, uchwały: w sprawie określenia warunków i trybu finansowania rozwoju sportu w Mieście Suwałki oraz w sprawie określenia zasad, trybu przyznawania i pozbawiania oraz rodzaju i wysokości stypendiów sportowych oraz nagród i wyróżnień w Mieście Suwałki, Strategię Suwałki 2030 i Miejski Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Przeciwdziałania Narkomanii w Suwałkach na 2022 rok.

We współpracy z samorządem działały społeczne ciała opiniodawczo-konsultacyjne jak: Suwalska Rada Seniorów, Młodzieżowa Rada Miasta Suwałki, Suwalska Rada Działalności Pożytku Publicznego, Rada Sportu, Rada ds. Kultury, Miejska Społeczna Rada ds. Osób Niepełnosprawnych.

Na głównej stronie internetowej miasta Suwałki www.um.suwalki.pl prowadzono podstronę dedykowaną Organizacjom pozarządowym. Publikowano tam informacje o działaniach podejmowanych przez Organizacje, o aktualnych konkursach dotacyjnych, możliwościach pozyskania innych funduszy na działalność, ofertach współpracy, konferencjach, szkoleniach oraz działaniach mogących mieć znaczenie dla funkcjonowania i rozwoju Organizacji. Na podstronie funkcjonowała także baza suwalskich organizacji pozarządowych.

Obejmowano patronatem Prezydenta Miasta Suwałk wydarzenia społeczne, sportowe, turystyczne i kulturalne przygotowane przez Organizacje. Organizatorom przedsięwzięć pod patronatem Prezydenta Miasta Suwałk udzielano też wsparcia rzeczowego w postaci nagród, pucharów, statuetek itp. Przekazywano Organizacjom materiały promocyjne miasta, celem wykorzystania ich do promocji Suwałk w trakcie organizowanych imprez i przedsięwzięć z udziałem uczestników spoza miasta i regionu.

Festyn pokoleń, fot. z Archiwum Urzędu Miejskiego w Suwałkach.

Aktywne Osiedle, fot. Archiwum Urzędu Miejskiego w Suwałkach.

Integracja pokoleń, fot. Archiwum Urzędu Miejskiego w Suwałkach.

Ocean Życia na Festiwalu pieśni patriotycznej, fot. Archiwum Urzędu Miejskiego w Suwałkach.

Ze względów epidemicznych nie odbywały się bezpośrednie spotkania Pełnomocnika Prezydenta Miasta ds. współpracy z organizacjami pozarządowymi z przedstawicielami Organizacji w Centrum Wspierania Organizacji Pozarządowych. Spotkania zastąpił regularny mailing z najistotniejszymi informacjami dla organizacji pozarządowych. Przedstawiciele Miasta i Organizacji uczestniczyli wspólnie w szkoleniach, warsztatach i forach z zakresu współpracy samorządu z organizacjami pozarządowymi, które w 2021 roku odbywały się głównie za pomocą komunikatorów elektronicznych, jak: XIV Ogólnopolskie Forum Pełnomocników; IV Forum Podlaskich Rad Seniorów; cykl spotkań szkoleniowych poświęconych rewitalizacji w województwie podlaskim.

Senioralne Forum Wymiany Doświadczeń, fot. Archiwum Urzędu Miejskiego w Suwałkach.

Realizacja Wieloletniego programu współpracy Miasta Suwałk z organizacjami pozarządowymi na lata 2021-2025

Nowy wieloletni program powstał po ewaluacji poprzedniego programu współpracy na lata 2017-2020. W obu zespołach: ewaluacyjnym i przygotowującym nowy program wspólnie opracowali przedstawiciele suwalskich organizacji, samorządu i miejskich instytucji.

Głównym celem wieloletniego programu na lata 2021-2025 jest poprawa jakości życia mieszkańców poprzez zaspokajanie ich potrzeb. Osiągnięciu celu służy współpraca Miasta Suwałki i organizacji w realizacji zadań publicznych i wprowadzaniu nowych rozwiązań.

Niniejszy program zawiera wytyczne dla tej współpracy. Termin obowiązywania dokumentu i jego założenia są spójne z najważniejszym miejskim dokumentem strategicznym, czyli Strategią Suwałki 2030, a zwłaszcza z jednym z trzech jego celów strategicznych: „Silni mieszkańcy”.

VIII. Współpraca z innymi społecznościami samorządowymi

8.1. Porozumienia międzygminne

Na podstawie § 2 ust. 3 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 14 kwietnia 1992 r. w sprawie warunków i sposobu organizowania nauki religii w publicznych przedszkolach i szkołach (Dz. U. z 2020 r. poz. 983) jeśli w grupie międzyszkolnej lub pozaszkolnym (pozaprzedszkolnym) punkcie katechetycznym uczestniczą uczniowie szkół (wychowankowie przedszkoli) prowadzonych przez różne organy, organy te ustalają, w drodze porozumienia, zasady prowadzenia grup lub punktów katechetycznych.

Na podstawie art. 7 ust. 1 pkt 8 i art. 74 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2020 r. poz. 713 z późn. zm.), Miasto Suwałki przyjmuje w drodze porozumienia prowadzenie zadania publicznego z zakresu organizacji zajęć wczesnego wspomagania rozwoju dziecka dla dzieci spoza terenu miasta oraz prowadzenie zadań publicznych z zakresu realizacji rocznego obowiązkowego przygotowania przedszkolnego, obowiązku szkolnego oraz organizacji zajęć świetlicowych w szkołach podstawowych.

W ramach współpracy Miasto Suwałki corocznie podpisuje z Powiatem Suwalskim porozumienie dotyczące prowadzenia zadań publicznych z zakresu udzielania dzieciom, młodzieży, rodzicom i nauczycielom z terenu powiatu suwalskiego pomocy psychologiczno-pedagogicznej oraz uczniom – w wyborze kierunku kształcenia i zawodu. Powiat Suwalski pokrywa w całości koszty naliczane procentowo do liczby dzieci objętych wsparciem. Porozumienie zawierane jest na podstawie art. 4 ust. 1 i art. 73 ust. 1 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (Dz. U. z 2020 r. poz. 920), uchwały Nr IX/90/03 Rady Miejskiej w Suwałkach z dnia 28 maja 2003 r. w sprawie przyjęcia do prowadzenia przez Miasto Suwałki zadań publicznych w zakresie oświaty i wychowania powierzonych przez zainteresowane powiaty oraz uchwały Nr X/46/99 Rady Powiatu w Suwałkach z dnia 27 grudnia 1999 r. w sprawie powierzenia Miastu Suwałki zadań publicznych należących do Powiatu Suwalskiego.

Ponadto, Miasto Suwałki corocznie podpisuje porozumienia lub aneksy do wcześniejszych porozumień z:

- Powiatowym Urzędem Pracy dotyczące współfinansowania kosztów Powiatowego Urzędu Pracy w Suwałkach, na podstawie art. 9 ust. 1 pkt 3 i art. 9a ust. 3 ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (tekst jednolity Dz. U. z 2021 r. poz. 1100 z późn. zm.);
- Powiatem Suwalskim dotyczące wykonywania zadań powiatowej biblioteki publicznej Powiatu Suwalskiego przez Bibliotekę Publiczną im. Marii Konopnickiej w Suwałkach;
- Gminą Suwałki dotyczące wspólnej realizacji zadań w zakresie lokalnego transportu zbiorowego na obszarze Gminy Suwałki.

Tabela 8.1.1 Porozumienia międzygminne zawarte przez Miasto Suwałki w 2021 r.

Lp.	Przedmiot porozumienia	Samorząd
1.	Lekcje religii w punkcie katechetycznym przy Parafii Wschodniego Kościoła Staroobrzędowego w Suwałkach	Gmina Jeleniewo Miasto Białystok Miasto Sejny
2.	Lekcje religii Kościoła Ewangelicko-Augsburskiego w punkcie katechetycznym Suwałkach	Gmina Dubeninki Gmina Gołdap Gmina Przerośl
3.	Lekcje religii Kościoła Zielonoświątkowego w punkcie katechetycznym w Suwałkach	Gmina Nowinka Gmina Suwałki Miasto Sejny Powiat Augustowski
4.	Organizacja zajęć wczesnego wspomagania rozwoju dziecka w Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej w	Gmina Filipów

	Suwałkach	
5.	Prowadzenie zajęć z zakresu udzielania pomocy psychologiczno-pedagogicznej dzieciom i młodzieży niewidomym i słabo widzącym, niesłyszącym i słabo słyszącym oraz z autyzmem w tym z Zespołem Aspergera realizowanych w Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej w Suwałkach	Powiat Sejneński
6.	Organizacja zajęć wczesnego wspomagania rozwoju dziecka w Specjalnym Ośrodku Szkolno-Wychowawczym nr 1 Suwałkach	Gmina Bakalarzewo Gmina Krasnopol Gmina Przerośl Gmina Sejny Gmina Suwałki Gmina Szypliszki
7.	✓ przygotowanie przedszkolne ✓ obowiązek szkoły w publicznych szkołach podstawowych ✓ zajęcia świetlicowe	Gmina Suwałki
8.	Wspólna realizacja zadań w zakresie lokalnego transportu zbiorowego na obszarze Gminy Suwałki	Gmina Suwałki
9.	Wykonywanie zadań powiatowej biblioteki publicznej Powiatu Suwalskiego przez Bibliotekę Publiczną im. Marii Konopnickiej w Suwałkach	Powiat Suwalski
10.	Współfinansowanie kosztów Powiatowego Urzędu Pracy w Suwałkach	Powiat Suwalski
11.	Zagospodarowanie odpadów komunalnych	Gmina Suwałki

Źródło: Opracowanie własne Wydziału Obsługi Prezydenta, Komunikacji Społecznej i Promocji oraz Wydziału Oświaty i Wychowania Urzędu Miejskiego w Suwałkach.

8.2. Udział miasta w stowarzyszeniach krajowych i zagranicznych Związek Miast Polskich

Miasto Suwałki jest członkiem Związku Miast Polskich od 8 marca 1995 r. (zgodnie z uchwałą Rady Miejskiej w Suwałkach nr IX/77/95).

Związek Miast Polskich jest organizacją zrzeszającą samorządy miejskie, powołaną do opracowywania wspólnego stanowiska wobec rządu i promocji miast członkowskich w Polsce i za granicą. Organizacja skupia 353 miast. Szczegóły: www.zmp.poznan.pl

Korzyści z przynależności do ZMP, to m.in.:

- ✓ udział samorządów w lobbingu legislacyjnym;
- ✓ wymiana doświadczeń samorządowych w ramach kongresów, seminariów tematycznych, warsztatów, spotkań organizowanych i współfinansowanych przez ZMP;
- ✓ promocja osiągnięć samorządowych poprzez konkursy, wystawy, budowanie baz danych, publikacje i projekty realizowane przez ZMP;
- ✓ wsparcie eksperckie poprzez udział w badaniach ankietowych i projektach badawczych prowadzonych przez ZMP oraz udostępnianie miastom członkowskim ekspertyz prawnych;
- ✓ współpraca zagraniczna w ramach organizacji, w których ZMP jest członkiem (Rada Gmin i Regionów Europy) lub ma swoich przedstawicieli (Kongres Władz Lokalnych i Regionalnych Europy, Komitet Regionów UE, Stała Konferencja Współpracy Władz Lokalnych w Basenie Morze Śródziemnego, Światowy Związek Miast i Władz Lokalnych);
- ✓ możliwość udziału w prestiżowych, krajowych i zagranicznych targach inwestycyjnych i gospodarczych na stoisku organizowanym przez ZMP oraz promocja w mediach samorządowych, publikacjach, na stronie internetowej ZMP.
- ✓ reprezentowanie przez ZMP interesów miast członkowskich w organizacjach europejskich zrzeszających samorządy w Komitecie Regionów UE, Radzie Gmin i Regionów Europy (CEMR), Kongresie Władz Lokalnych i Regionalnych Europy (CLRAE);
- ✓ udział w projektach realizowanych przez ZMP we współpracy ze stowarzyszeniami skupiającymi samorządy w Europie (konferencje, wizyty studyjne, platformy wymiany doświadczeń);

Członkowska składka roczna za 2021 r. wynosiła: 23 134,06 zł.

Stowarzyszenie Samorządów Polskich „EUROREGIONU NIEMEN”

Miasto Suwałki jest członkiem Stowarzyszenia Samorządów Polskich „Euroregionu Niemen” od 1997 r.

Celem Stowarzyszenia Samorządów Polskich „Euroregionu Niemen” jest wszechstronna działalność na rzecz rozwoju społeczno – gospodarczego polskiej części Euroregionu Niemen, w tym wspieranie trwałego rozwoju, w zgodzie z prawami natury, poprawianie warunków życia mieszkańców, rozkwit wszelkich prawem dozwolonych form współpracy przygranicznej i transgranicznej z regionami sąsiednich krajów oraz promocja uczestnictwa Polski w strukturach Wspólnoty Europejskiej. Do Stowarzyszenia należy 35 gmin z terenu województw: podlaskiego i warmińsko-mazurskiego. Szczegóły: www.niemen.org.pl

Stowarzyszenie realizuje cele statutowe poprzez:

- ✓ organizowanie i koordynowanie całokształtu współpracy transgranicznej podmiotów strony polskiej z podmiotami regionu innych krajów w ramach Euroregionu Niemen;
- ✓ zarządzanie środkami UE w ramach popierania współpracy przygranicznej;
- ✓ prowadzenie Punktu Informacji Europejskiej Euroregionu Niemen;
- ✓ prowadzenie Sekretariatu Strony Polskiej Rady Euroregionu Niemen;
- ✓ realizacja projektów własnych w ramach programów pomocowych;

- ✓ prowadzenie działalności szkoleniowej i edukacyjnej.
- Członkowska składka roczna za 2021 r. wynosiła: 7 500 zł.

Podlaska Regionalna Organizacja Turystyczna w Białymstoku

Miasto Suwałki jest członkiem zwyczajnym Podlaskiej Regionalnej Organizacji Turystycznej w Białymstoku od dnia 8 lutego 2017 r.

Podlaska Regionalna Organizacja Turystyczna (PROT) jest stowarzyszeniem, które zostało powołane w 2002 roku w celu kreowania pozytywnego wizerunku regionu na krajowych i zagranicznych rynkach turystycznych. Współpracuje z organami administracji rządowej i samorządowej oraz podmiotami gospodarczymi działającymi w zakresie turystyki. Prowadzi akcje promocyjne regionu poprzez udział w największych międzynarodowych imprezach targowych w kraju i zagranicą. Koordynuje działania w zakresie Systemu Informacji Turystycznej w regionie, prowadzi Regionalne Centrum Informacji Turystycznej w Białymstoku, wspiera Regionalne Centra Informacji Turystycznej (CIT), współpracuje na poziomie lokalnym, regionalnym i krajowym, wspólnie z Polską Organizacją Turystyczną certyfikuje punkty „IT”. Prowadzi działalność edukacyjną, szkoleniową oraz wydawniczą. Szkoli informatorów turystycznych z zakresu obsługi ruchu turystycznego oraz branżę turystyczną i kwaterodawców z zakresu współpracy sieciowej oraz tworzenia i rozwoju produktów turystycznych. PROT współpracuje z mediami oraz organizuje study press dla dziennikarzy krajowych i zagranicznych, efektem których są liczne reportaże, materiały, zdjęcia oraz filmy promujące województwo podlaskie. Istotnym działaniem w procesie tworzenia i promocji produktów turystycznych jest koordynowanie konkursu „Najlepszy produkt turystyczny – CERTYFIKAT Polskiej Organizacji Turystycznej”.

W 2021 roku wspólnie z Miastem Suwałki:

- ✓ Przygotowano i opracowano ofertę turystyczną województwa podlaskiego w ramach organizowanej i prowadzonej przez Polską Organizację Turystyczną akcji „Oferta turystyczna polskich regionów. Cykl webinarów dla touroperatorów i biur podróży”. Spotkanie w trybie online odbyło się w dn. 19 marca 2021 r.
- ✓ Przygotowano prezentację z atrakcjami turystycznymi w województwie podlaskim na potrzeby programu telewizyjnego pt. „Regiony Turystyczne” promującego regiony turystyczne w Polsce pod kątem możliwości wykorzystania w nich Polskiego Bonu Turystycznego. Istotnym kryterium wyboru miejsc była dostępność obiektu dla osób z niepełnosprawnościami. Projekt realizowany był przez Polską Organizację Turystyczną.
- ✓ Opracowano graficznie folder pt. „Podlaskie na Weekend”.
- ✓ Przekazano pakiet zdjęć ZOPOT-owi w Amsterdamie na potrzeby artykułu dotyczącego Suwalszczyzny i Carskiej Drogi.
- ✓ Zrealizowano strategię content marketingowej kampanii Podlaskie Travel „Zasil się naturą”.
- ✓ Zrealizowano projekt pt. „Promocja produktów turystycznych województwa podlaskiego w mediach regionalnych” dofinansowanego przez Urząd Marszałkowski Województwa Podlaskiego. Ideą projektu była promocja szczególnie atrakcyjnych i wartych poznania produktów turystycznych oraz najciekawszych inicjatyw lokalnych z terenu województwa podlaskiego wśród krajowych odbiorców wybranych województw, dla których telewizja jest głównym przekazywaniem informacji oraz sposobem zdobywania wiedzy o poszczególnych regionach kraju. Kampania promocyjna skierowana była do mieszkańców czterech województw tj. śląskiego, łódzkiego, pomorskiego i lubelskiego. Emisja filmów pt. „Czas na Podlaskie” w ww. regionalnych kanałach TVP odbyła się w lipcu-sierpniu 2021 r.
- ✓ Przygotowano artykuł pt. „7 Most Instagrammable Places in Podlaskie” (wymienione atrakcje to: Carska Droga, ruiny kościoła w Jałowie, kolorowe cerkwie, kładka Śliwno-Waniewo, Góra Strękowa, poranne mgły, pomosty na jeziorach

Suwalszczyzny) do koreańskiego magazynu Arts&Culture. Publikację wydano w miesiącach sierpień-wrzesień 2021 r.

- ✓ Zgłoszono film pt. „Discover Podlaskie” do tureckiego konkursu International Tourism Film Festival w kategorii Tourism Destination - Regions.
- ✓ Podpisano porozumienie między Podlaską Regionalną Organizacją Turystyczną a Operą i Filharmonią Podlaską – Europejskim Centrum Sztuki w Białymstoku im. Stanisława Moniuszki, dotyczące wydanie audiobooków o tematyce poświęconej kulturze i walorom turystycznym województwa podlaskiego.
- ✓ Współpracowano z Towarzystwem AMICUS, które jest pomysłodawcą projektu pn. „Równe szanse: wdrażanie zrównoważonej turystyki w Gruzji”. PROT w projekcie pełni rolę współoferenta.
- ✓ Przygotowano prezentację dotyczącą koncepcji współpracy PROT z firmą LEGO, której celem jest promocja województwa podlaskiego poprzez zaprojektowanie zestawu klocków LEGO. Rozesłano formularz ankiety dotyczącej wyboru odpowiedniego obiektu z obszaru województwa podlaskiego do Członków PROT.
- ✓ Współpracowano z firmą VAN PUR S.A. (producentem piwa oraz właścicielem Browaru Łomża), organizującą ogólnopolską loterię konsumencką, w której nagrodami głównymi będą pieniądze w kwocie 5000 zł. Firma chciałaby, aby jej konsumenci wykorzystali wygraną do odwiedzenia województwa podlaskiego. W celu uruchomienia dedykowanej strony www, gdzie promowane mają być atrakcje turystyczne regionu oraz klimatyczne, jakościowe pensjonaty, Organizator zgłosił się do PROT z prośbą o pomoc przy selekcji obiektów noclegowych wpisujących się w ideę konkursu, a także udostępnienie zdjęć z obszaru województwa podlaskiego. Biuro PROT skontaktował się ze zrzeszonymi w organizacji LOT-ami oraz LGD-ami z zapytaniem o polecane przez nich obiekty noclegowe. Nadesłane propozycje zostały następnie przekazane firmie VAN PUR S.A.
- ✓ Współpracowano przy organizacji „Kursu doszkalającego dla pilotów wycieczek” – projektu POT oraz Forum ROT, który ma na celu poszerzenie wiedzy i kompetencji uczestników kursu na temat walorów i atrakcji turystycznych 16 województw w Polsce, wraz z przybliżeniem specyfiki pracy pilota wycieczek w kraju. Szkolenie odbyło się w dn. 12 lipca br. podczas spotkania online na platformie Click Meeting.
- ✓ Opracowano graficznie pięć folderów pt. „Time for Podlaskie”.
- ✓ Współpracowano z Polską Organizacją Turystyczną (Konsorcjum Polskie Szlaki Kulinarne) w związku z kampanią „Jak Smakuje Polska?”.
- ✓ Zorganizowano wizytę studyjną dla dwóch blogerów prowadzących bloga <https://www.trekkingetvoyage.com/> w terminie 20-25 lipca br.
- ✓ Rozpoczęto koordynację regionalnego etapu XVIII Edycji Konkursu na Najlepszy Produkt Turystyczny i w terminie od 6 lipca do 19 września 2021 r. zbierano zgłoszenia. Miasto Suwałki zgłosiło do konkursu Rower Miejski SUWER, który otrzymał wyróżnienie.
- ✓ Zorganizowano stoiska zagraniczne na eventach: Targi Turystyczne ADVENTUR, Wilno w dniach 24-26 stycznia 2020 roku, Targi Turystyczne Balttour, Ryga w dniach 31 stycznia – 2 lutego 2020 roku, TT TOUREST, Tallin w dniach 7-9 lutego 2020 roku oraz w dniach 21-26 czerwca 2020 roku podczas Dni Polskich w Pradze organizowanych przez Instytut Polski w Pradze (w formie on-line).
- ✓ Wspólnie zorganizowano: konferencję „Turystyka osób z niepełnosprawnościami” – działanie polegało na organizacji jednodniowej konferencji, która miała na celu wprowadzenie uczestników w problematykę turystyki i rekreacji osób z niepełnosprawnościami, szkolenie online – „Szkolenie kadr branży turystycznej w kierunku świadczenia usług turystycznych z uwzględnieniem potrzeb osób z niepełnosprawnościami”.
- ✓ Wydano publikację: „Turystyka województwa podlaskiego dla osób z niepełnosprawnościami” z propozycjami wycieczek turystycznych, a także

wydawnictwo „Kamperem przez Podlasie” oraz folder „Czas na Podlaskie – Suwalszczyzna” (w wersji elektronicznej); działania związane z komunikacją marketingową w Internecie, mediach społecznościowych (*podlaskie.travel*, *podlaskie.it na Facebooku i Instagramie*), produkcją i emisją spotów reklamowych poszczególnych członków PROT-u.

- ✓ W ramach wspólnej kampanii promocyjnej (wewnętrznej i zewnętrznej): wyprodukowano cykl 5 filmów promujących Województwo Podlaskie „Czas na Podlaskie”, jeden z nich poświęcony był baśniowej Suwalszczyźnie z Wigierskim Parkiem Narodowym i Suwalskim Parkiem Krajobrazowym, gdzie można na chwilę zwolnić i otoczyć się nieskazitelną przyrodą. Cały materiał podsumowano hasłem: „Pogodne Miasto – **Suwałki**, czyli bijące w rytmie bluesa serce tamtych okolic”. Przebieg kampanii promującej Miasto Suwałki można było śledzić na profilu m.in. **Podlaskie Travel w serwisie Facebook** oraz na youtube – materiał emitowany był w TV3 (Telewizji Regionalnej). Ponadto wyemitowano 7 spotów eksponujących zalety i atrakcje województwa pn. „Podlaskie. Dobrze tu być” oraz uruchomiono stronę Podlaskie Travel.

Członkowska składka roczna Miasta Suwałki za 2021 r. wynosiła: 20 000 zł.

Innovation Circle Network

Miasto Suwałki przystąpiło do Innovation Circle Network zgodnie z Uchwałą Rady Miejskiej w Suwałkach nr XVI/134/07 z dnia 31 października 2007 r.

Innovation Circle Network (ICN) jest międzynarodowym stowarzyszeniem działającym na rzecz rozwoju i współpracy małych i średnich miejscowości w północnej Europie. Przyczynia się do podnoszenia świadomości różnorodności kulturowej, politycznej i tradycji. W ramach realizowanych projektów i działań skupia polityków, specjalistów, ludzi biznesu, wolontariuszy oraz młodzież z różnych krajów.

Korzyści wynikające z członkostwa w IC Network:

- ✓ promocja obszarów wiejskich i peryferyjnych Europy Północnej;
- ✓ realizacja wspólnych projektów finansowanych z funduszy europejskich;
- ✓ dostęp do nowatorskich pomysłów, doświadczeń, opinii eksperckich;
- ✓ udział w konferencjach, letnich obozach, seminariach i targach organizowanych przez IC Network;
- ✓ możliwość bezpłatnego zamieszczania ofert pracy w języku angielskim na stronie internetowej IC Network;
- ✓ wzajemny marketing miejsc lub organizacji (co-branding).

Miasto Suwałki uczestniczy w projektach realizowanych przez partnerów Innovation Circle Network. Najważniejsze z nich to:

- ✓ Projekt „Innovation Circle”, Interreg III B BSR 2004-2006;
- ✓ Projekt „Trans-In-Form”, Baltic Sea Region Program 2007-2013;
- ✓ Projekty wymiany młodzieży w ramach programu “Młodzież w działaniu” 2007-2013;
- ✓ Projekt “Rock in democracy”, w ramach programu “Europa dla Obywateli”, (2013-2014) we współpracy z Miastem Robertsfors ze Szwecji (liderem) i Miastem Türii z Estonii;
- ✓ Projekt “Young Eyes”, w ramach program Erasmus + 2014-2020, (Okres realizacji: 2014-2016),
- ✓ „Healthy Boost”, Interreg BSR Program 2014-2020 we współpracy z samorządem Jelgava z Łotwy, lider projektu: Miasto Turku, Finlandia (okres realizacji: 2019-2021);

W ramach zrealizowanych projektów Suwałki sfinansowały m.in.:

- ✓ program funkcjonalno-użytkowy zagospodarowania Placu Marii Konopnickiej w Suwałkach;
- ✓ „Scenariusz rozwoju i poprawy sieci drogowej w Suwałkach”;

- ✓ logo promocyjne „Pogodne Suwałki” wraz z Systemem Identyfikacji Wizualnej;
- ✓ publikację: „Suwałki wczoraj i dziś. TransFormacja Miasta”;
- ✓ przeprowadzono kampanię informacyjno-promocyjną Miasta Suwałki obejmującą, m.in. produkcję spotu i jego emisję w TVP1, TVP2 i TVP Info;
- ✓ zakupiono duży zestaw materiałów informacyjno-promocyjnych miasta promujący nowe logo „Pogodne Suwałki”;
- ✓ Miasto Suwałki zostały objęte międzynarodowym badaniem porównawczym pn.: „Barometr Atrakcyjności” realizowanym przez Instytut Badawczy Telemark;
- ✓ zakup 300 szt. zestawów promocyjnych: (butelka filtrująca (0,5 l), piłka do ćwiczeń, torba) dla jednostek oświatowych (13 – przedszkoli i szkół podstawowych z oddziałami zerowymi);
- ✓ zakup urządzeń VR, 2 magicznych podłóg i 1 magicznej ściany, przeznaczonych na zajęcia edukacyjne dla dzieci w wieku przedszkolnym;

Członkowska składka roczna Miasta Suwałki za 2021 r. wynosiła: 3 110,12 zł.

8.3. Miasto w rankingach, konkursach

Rankingi, konkursy i uzyskane tytuły

- ✓ 3-cie miejsce w kategorii „Gmina miejska do 100 tys. mieszkańców” rankingu „Perły Samorządu”, Dziennika Gazeta Prawna;
- ✓ 3-cie miejsce ex aequo z Lubinem, Zamościem i Pruszkowem w rankingu Newsweeka „Najlepsze miasta do życia w Polsce”. W kategorii miast od 50 do 100 tys. mieszkańców;
- ✓ 4-te miejsce w rankingu wydatków inwestycyjnych samorządów za lata 2018-2020 Pisma Samorządu Terytorialnego „Wspólnota”;
- ✓ 14-te miejsce w Rankingu Polskich Miast Zrównoważonych, przygotowanym przez międzynarodową firmę Arcadis;